

TARTU ÜLIKOO
RAKE

HUVIHARIDUSE JA HUVITEGEVUSE PAKKUJAD NING NOORSOO- TÖÖTAJAD KOHALIKES OMAVALITSUSTES

Lõpparuanne
Oktoober 2016

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

Uuringu koostas Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuringute keskus RAKE koostöös Tartu Ülikooli teadlaste ja ekspertidega.

Uuringu autorid: Anneli Villenthal, analüütik
Imbi Kaunismaa, analüütik
Jaanus Veemaa, analüütik
Piret Talur, valdkondlik ekspert
Maria Žuravljova, valdkondlik ekspert
Uku Varblane, projektijuht

ISBN 978-9985-4-1021-9 (pdf)

Uuringu autorid tänavad kõiki uuringus osalenud asutusi ja isikuid.

RAKE on võrgustikutüüpi rakendusuringute keskus. Meie missioon on suurendada teadmisel põhineva otsustamise osakaalu Eesti ühiskonnas. Lisaks RAKE meeskonnale kaasame kõrgeima kvaliteedi tagamiseks oma uuringutesse parimaid valdkonnaeksperte nii Tartu Ülikoolist kui vajadusel ka väljastpoolt. RAKE võrgustik hõlmab kõiki TÜ sotsiaalteadlasi ning meditsiini-, loodus-, tehnika- ja humanitaarteaduste valdkonna esindajaid.

Kontaktandmed: Lossi 36, 51003, Tartu
<http://rake.ut.ee>

Sisukord

SISUKORD	3
1 SISSEJUHATUS	5
2 MÕISTED JA LÜHENDID	7
3 UURINGU METOODIKA	8
3.1 HUVITEGEVUSE KÜSITLUS.....	8
3.2 NOORSOOTÖÖTAJATE KAARDISTAMISE KÜSITLUS	9
3.3 REGISTRI- NING VARASEMALT KOGUTUD ANDMETE ANALÜÜS.....	10
3.3.1 <i>Rahvakultuuri valdkondlik andmekogu</i>	10
3.3.2 <i>Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse register</i>	11
3.3.3 <i>Sportiregister</i>	12
3.3.4 <i>Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed</i>	12
3.3.5 <i>Eesti Hariduse Infosüsteem</i>	13
3.3.6 <i>Eesti Äriregister</i>	13
3.3.7 <i>Andmete kattuvus</i>	14
4 HUVIHARIDUSE JA HUVITEGEVUSE ÜLEVAADE	16
4.1 HUVITEGEVUSE REGIONAALNE ANALÜÜS RAHVAKULTUURI VALDKONDLIKU ANDMEKOGU ALUSEL.....	16
4.2 HUVITEGEVUSE REGIONAALNE ANALÜÜS ETAGI ANDMETE ALUSEL.....	20
4.3 HUVIKOOLIDES KÄIVATE NOORTE ÜLEVAADE	25
4.4 HUVITEGEVUSES OSALEVATE NOORTE REGIONAALNE ANALÜÜS LAULU- JA TANTSUPEO REGISTRI ALUSEL.....	31
4.5 KÜSITLUSANDMETE ÜLE-EESTILINE KOKKUVÕTE	34
4.6 REGISTRIANDMETE JA KÜSITLUSANDMETE ÜLE-EESTILINE KOKKUVÕTE	42
5 NOORSOOTÖÖTAJATE ÜLEVAADE	53
5.1 HUVIKOOLIDE TÖÖTAJATE ÜLEVAADE	53
5.2 RAHVAKULTUURI VALDKONNA JUHENDAJATE ÜLEVAADE.....	58
5.3 SPORDI VALDKONNA JUHENDAJATE ÜLEVAADE	62
5.4 NOORSOOTÖÖTAJATE ANDMETE KOKKUVÕTE.....	65
6 TOIMEPIIRKONDADE ANALÜÜS	78
6.1 HUVIHARIDUS TOIMEPIIRKONDADES.....	78
6.1.1 <i>Õppivad isikud</i>	84
6.1.2 <i>Huvikooli töötajad toimepiirkondade huvikoolides</i>	86
6.2 HUVITEGEVUS TOIMEPIIRKONDADES	95
7 KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED	100
8 LISAD	104
8.1 HUVIHARIDUSE JA HUVITEGEVUSE ANDMETE ANALÜÜS MAAKONNITI	104
8.1.1 <i>Harjumaa</i>	104
8.1.2 <i>Hiiumaa</i>	113
8.1.3 <i>Ida-Virumaa</i>	117
8.1.4 <i>Jõgevamaa</i>	125
8.1.5 <i>Järvamaa</i>	131
8.1.6 <i>Läänemaa</i>	137

8.1.7	Lääne-Virumaa	143
8.1.8	Põlvamaa	149
8.1.9	Pärnumaa	155
8.1.10	Raplamaa	161
8.1.11	Saaremaa	167
8.1.12	Tartumaa	173
8.1.13	Valgamaa	180
8.1.14	Viljandimaa	186
8.1.15	Võrumaa	191
8.2	NOORSOOTÖÖTAJATE KÜSIMUSTIKU KOKKUVÕTTED MAAKONNITI	196
8.2.1	Harjumaa	196
8.2.2	Hiiumaa	197
8.2.3	Ida-Virumaa	197
8.2.4	Jõgevamaa	198
8.2.5	Järvamaa	198
8.2.6	Läänemaa	199
8.2.7	Lääne-Virumaa	199
8.2.8	Põlvamaa	200
8.2.9	Pärnumaa	201
8.2.10	Raplamaa	202
8.2.11	Saaremaa	202
8.2.12	Tartumaa	203
8.2.13	Valgamaa	204
8.2.14	Viljandimaa	204
8.2.15	Võrumaa	205

1 Sissejuhatus

Huvitegevuse ja huvihariduse teenuste mitmekesisuse ja kättesaadavuse tagamine on oluline viis sotsiaalse elukeskkonna kvaliteetsemaks muutmiseks ning piirkondliku sotsiaalmajandusliku jätkusuutlikkuse kindlustamiseks. Huviharidusel ja huvitegevusel on Eesti sotsiaalses ja kultuurilises kontekstis tähtis osa laste ja noorte sotsialiseerumisprotsessis. Laste ja noorte kasvamises ja arengus on huviharidusel ja huvitegevusel Eesti avalikkuse hinnangul kaalukas roll. Pakkudes võimalikult soodsaid tingimusi huvihariduse ja huvitegevuse arendamiseks, rahastamiseks, vastavate spetsialistide palkamiseks ja koolitamiseks ning vastava sotsiaalse ja majandusliku taristu arendamiseks, on oluline võimaldada ka erinevate tegurite (näiteks sotsiaalsete, majanduslike, kultuuriliste) tõttu riskigruppidesse kuuluvatele peredele juurdepääs huvitegevuse ja huvihariduse teenustele.

Mitmed uuringud on osutanud, et Eestis on huvitegevuse ja huvihariduse kättesaadavus ja kvaliteet erinevate tegurite tõttu sageli regiooni erinev. Reeglina on linnalistes omavalitsustes huvihariduse ja huvitegevuse arendamise võimalused potentsiaalselt suuremad ning mitmekesisemad.¹ Samas ei tähenda see tingimata teenuse saajate suuremat rahulolu pakutava teenusega. Rahulolu tekib eelkõige kvaliteetse noorte vajadustest lähtuva teenuse arendamise tagajärjel, mis sõltub suurel määral konkreetsetes omavalitsustes vastava teenuse arendamisega seotud inimeste tööst ning soodsatest tingimustest, mida riigi ja kohaliku omavalitsuse (KOV) tasandi poliitikad pakuvad.

Vabariigi valitsuse 2015. aasta kokkuleppe kohaselt soovitakse kindlustada igale noorele võimalus osaleda huvitegevuses (sh ka spordis) sõltumata noore elukohast, sotsiaalmajanduslikest võimalustest, sotsiaalsest profiilist või füüsilisest võimekusest. Selle eesmärgi täitmiseks on vastutavad riigiasutused välja töötanud noorte huvitegevuse toetussüsteemi kontseptsiooni, mis on valitusse poolt heaks kiidetud, mille põhjal kavandatakse ellu kutsuda terviklik riiklik sihtotstarbeline huvitegevuse toetussüsteem. Toetussüsteemi tõhusaks rakendamiseks on oluline omada võimalikult põhjalikku ülevaadet noorte huvihariduse ja huvitegevuse ning noorsootöötajate² olukorrast ja võimalustest nii erinevates KOV üksustes kui ka teenuse kättesaadavuse poolest ebasoodsamas olukorras olevatest piirkondadest.

Käesoleva uurimuse peamiseks ülesandeks on selgitada välja huvihariduses ja huvitegevuses osalemise võimalused ning nende mitmekesisus ja kättesaadavus kohalikes omavalitsustes, kaardistada noorte osalus huvihariduses ja huvitegevuses ning koostada ülevaade noorsootöötajatest. Antud uuringu poolt üheks ülesandeks on ka toetussüsteemi elluviimiseks vajalike andmete kogumine, analüüsimine ja tõlgendamine.

Uuringus vaadeldakse vastava teenuse kättesaadavust peamiselt kolmes territoriaalses võrdlusklassis. Esiteks tuuakse esile olukord maakondade ja suuremate linnade võrdluses; teiseks esitatakse olukord maakondade siseselt KOV üksuste võrdluses ning kolmandaks selgitatakse olukorda toimepiirkondades.

Uuringu aruanne on jaotatud neljaks põhipeatükiks, millele lisanduvad uuringu metoodika ülevaade ning uuringu järelduste ja kokkuvõtivate märkuste osad. Uuringu põhipeatükkides vaadeldakse esmalt noorte huvihariduse ja huvitegevuse võimalusi maakondades ja kohalikes omavalitsustes. Seejärel tehakse

¹ https://www.hm.ee/sites/default/files/ey_entk_lopparuanne.pdf

² Siin ja edaspidi on lähtutud definitsioonist, et noorsootöötaja on koondnimetus kõikide noorsootöö valdkonnas töötavate spetsialistide kohta: noortekeskuse töötajad, noorteühingute rühmajuhid, koolide huvijuhid, huvikeskuse huvihariduse spetsialistid, rahvusvaheliste noortevahetusprojektide grupijuhid, noorte infotöötajad, laagrikasvatavad jne.

ülevaade noorsootöötajatest nii registri kui ka küsitlusandmetele tuginedes. Viimases peatükis keskendutakse huvihariduse, huvitegevuse ja noorsootöötajate olukorrale toimepiirkondades.

2 Mõisted ja lühendid

Mõisted

Huviharidus – süsteemne juhendatud tegelemine huvialaga vaba tahte alusel väljaspool perekonda, tasemeharidust ja tööd, mida pakuvad teenusena huvikoolid (sh spordikoolid, muusikakoolid) huvikeskused ja muud Hariduse Infosüsteemis registreeritud teenusepakkujad õppekavade alusel.

Huvikool – haridusasutus, mis tegutseb noorsootöö valdkonnas ning loob huvihariduse omandamise võimalused

Huvikooli töötaja – antud uuringu kontekstis kuuluvad huvikooli töötaja koondnimetuse alla õpetaja, treener, huvihariduse spetsialist, noorsootöötaja, kutseõpetaja ning muu ametinimetusega pedagoog³. Antud termin ei sisalda huvikooli halduspersonali jt, kes otseselt õpetamisega kokku ei puutu.

Huviring – huvihariduse või huvitegevuse raames korraldatav tegevus, kust võtavad osa füüsilised isikud regulaarselt (enamjaolt vähemalt kord nädalas, kuid on ka erandeid) vähemalt kuu kuu jooksul.

Huvitegevus – juhendatud tegelemine huvialaga vaba tahte alusel väljaspool perekonda, tasemeharidust ja tööd, mis ei kuulu huvihariduse alla.

Noor – antud uuringu kontekstis on noor 7–26aastane füüsiline isik

Noorsootöö – noorsootöö seaduse⁴ järgi tingimuste loomine isiksuse mitmekülgseks arenguks, mis võimaldavad noortel vaba tahte alusel tegutseda väljaspool perekonda, tasemeharidust ja tööd.

Noorsootöötaja – koondnimetus kõikide noorsootöö valdkonnas töötavate spetsialistide kohta: noortekeskuse töötajad, noorteühingute rühmajuhid, koolide huvijuhid, muusikakoolide põetajad, huvikeskuse huvihariduse spetsialistid jne.⁵

Noortekeskus – noorsootööasutus, kus võivad vabatahtlikkuse alusel käia kõik noored ja mis saab olla ümbruskonna noorsootöö korraldamise keskus.⁶

Ringi juhendaja/ringijuht – huviringi tegevuse läbiviija

Lühendid

KOV – kohalik omavalitsus

EHIS – Eesti Hariduse Infosüsteem

ETAG – Eesti Teadusagentuur

MTÜ – mittetulundusühing

³ Definitsioon lähtub huvikooli seadusest: <https://www.riigiteataja.ee/akt/13339594>, vaadatud 15.12.2016

⁴ Noorsootöö seadus: <https://www.riigiteataja.ee/akt/116062016006>, vaadatud 15.12.2016

⁵ Allikas: Noorsootöö õpik. 2013. Toim Valge, M. Tallinn: Sihtasutuse Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo.

⁶ Allikas: Noorsootöö õpik. 2013. Toim Valge, M. Tallinn: Sihtasutuse Archimedes Euroopa Noored Eesti büroo.

3 Uuringu metoodika

Uuringu läbiviimiseks vajalike andmete kogumiseks teostati väljavõtted erinevatest teemakohastest registritest ning koostati veebiküsitlused. Huviharidust pakutakse ainult huvikoolides ja need andmed on olemas Eesti Hariduse Infosüsteemis (EHISes) ning seetõttu ei olnud vaja veebiküsitluse kaudu neid eraldi koguda. Huvitegevuse ja noorsootöötajate olukorra analüüsiks koguti andmeid nii registritest kui ka koostatud veebiküsitluste kaudu. Uuringu andmete kirjeldamiseks ning tõlgendamiseks analüüsiti varasemaid huvihariduse ja huvitegevuse ning noorsootöötajate teemaga seotud uuringuid ning arengustrateegiaid.

3.1 Huvitegevuse küsitlus

Huvitegevuse teenuste võimaluste kaardistamise veebiküsimustik saadeti vastamiseks kõigile Eesti kohalikele omavalitsustele (213 KOVi). Vastav kutse suunati kohalike omavalitsuste juhtidele, valdkonna eest vastutavatele ametnikele ja/või kultuuri- ja noorsootööspetsialistidele e-posti kaudu. Kohalike omavalitsuste ametnike kontaktandmed leiti omavalitsuste veebilehtedelt. Kokku moodustati nimekiri, mis koosnes 413st aadressist, kuhu saadeti 14. juunil 2016 uuringus osalemise kutse. KOVi, mille esindajad olid jätnud vastamise pooleli või ei olnud ankeeti üldse avanud, said uuringus osalemiseks meeldetuletused 27. juunil, 22. augustil ning 5. septembril. Enne igat meeldetuletust korrigeeriti e-posti nimistut, et need ametnikud, kelle KOVist oli mõni kolleeg juba vastanud, ei saaks samasse KOVi enam meeldetuletuskirju.

Lisaks edastati info küsitluse toimumise kohta ka kõikidesse maavalitsustesse. Maavalitsuse vastava valdkonna struktuuril paluti samuti informeerida kõiki maakonna KOV üksusi küsitlusele vastamise olulisusest ning vajalikkusest. Küsitluse läbiviimise viimase tööädala jooksul (5.09–9.09) helistati läbi kokku ligi 20 KOVi, paludes uuringust osa võtta. Mitme KOVi puhul soovitasid ametnikud edastada ankeedid kolmandatele osapooltele, keda ei olnud algses e-posti nimistus, kuna praktikas ei oma mitmetes kohalikes omavalitsustes noorte- ja/või kultuurivaldkondade tegevustest ülevaadet mitte ametnikud, vaid mittetulundusühingud vm partnerid. Näiteks paluti kolme omavalitsuse puhul suunata küsitlus volikogu esindajale, kuid vastav palve edastati alles neljanda kontaktivõtu järel. Seega on võimalik, et mitmel juhul jäid KOVi andmed esitamata, kuna kodulehekülgedel olevad valdkondlikud kontaktid olid formaalsed ja konkreetne ametnik ei tahtnud või ei osanud vastata.

Huvitegevuse küsimustik jagunes kahte ossa: 1.) üldinfo KOVi kohta; 2.) KOVis huvitegevust pakkuvate asutuste kaardistamine. Üldinfo osas küsiti omavalitsustelt nende territooriumil huvitegevust pakkuvate asutuste ning huvitegevuses osalevate noorte andmeid. Lisaks küsiti ka KOVi territooriumil tegutsevate huvihariduse ja huvitegevuse pakkumisega seotud asutuste noorsootöötajate hinnangulist arvu.

Üldosas anti KOVi ametnikele võimalus avaldada arvamust huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust mõjutavate tegurite osas, tuua välja probleeme huvitegevuse korralduses ja leida nendele probleemidele lahendusi.

Asutuste puhul pidid kõik KOVi eraldi ära märkima iga oma territooriumil tegutseva asutuse. Selleks oli küsitluskeskkonda tekitatud võimalus anda vastuseid kuni 50 erineva asutuse kohta, mille järel suunati vastaja lahtrisse, kus paluti sisestada e-posti aadress, kuhu edastada link enamate asutuste sisestamiseks. Antud uuringu raames ükski kohalik omavalitsus täiendava küsitluse võimalust ei vajanud, kuna ükski ametnik 50 asutuse andmeid ei sisestanud.

Iga asutuse kohta küsiti asutuse liiki, juriidilist isikut, peamist töökeelt, rahastamise allikaid ning huvialavaldkondi, milles asutus tegevusi pakub. Huvialavaldkondade puhul lähtuti Eesti Teadusagentuuri 2015.–2016. a läbi viidud huvitegevuste kaardistamise uuringu valdkondade jaotusest:

- loodusteadused (sh loodusõpetus, matkamine, bioloogia, keemia, füüsika jne)
- matemaatika, mõttemängud (mälumäng, kabe, male jms)
- tehnika, tehnoloogia (sh IT, robotika)
- sport (kergejõustik, korvpall, maadlus jms)
- ühiskond ja ajalugu (sh kodu-uurimine, esmaabi, liiklus, riigikaitse, karjääriõpetus, psühholoogia, usundiõpetus jms)
- keeled, sõnakunst, näitlemine ja väitlemine
- kunst (sh fotograafia, käsitöö), meedia ja disain
- muusika (sh instrumendid ja laulmine)
- tants

Küsiti ka asutuse huvitegevusest osa võtvate noorte arvu, juhendajate arvu valdkondade kaupa ning ka muudes keeltes (lisaks eesti keelele) pakutavate tegevuste osakaalu asutuse kõigis tegevustes.

3.2 Noorsootöötajate kaardistamise küsitlus

Noorsootöötajate kaardistamiseks kasutati samuti veebiküsimustikke. Veebi teel edastati 2941 asutusele täitmiseks küsitlus oma kollektiivi noorsootöötajate kohta. Asutuste kontaktid olid peamiselt saadud kolmest allikast: rahvakultuuri valdkondliku andmekogu laste- ja noortekollektiivide väljavõttest (asutused, kelle alla oli märgitud tegevus, kus osalesid lapsed või noored), Eesti Avatud Noortekeskuste Ühenduse noortekeskuste nimekirjast ning Eesti Hariduse Infosüsteemi koolide ja huvikoolide andmebaasist.

Lisaks edastati kohalikele omavalitsustele koos huvitegevuse kaardistamise uuringukutsega ka palve anda noorsootöötajate küsimustiku link edasi oma allasutustele. Noorsootöötajate kaardistamise esimene uuringukutse läks välja 15. juunil, meeldetuletused saadeti 16. augustil ning 9. septembril. Lisaks said asutused ja KOVID, kellele uuringukutse saadeti, palve küsitlusele vastata ning soovitusi edastada andmed ka valdkondlike liitude ja ühingute kohta.

Asutuste noorsootöötajaid puudutavas küsitluses küsiti andmeid KOVI territooriumi, asutuse liigi, asutuse juriidilise isiku ning põhilise töökeele kohta. Seejärel paluti asutusel ära näidata enda juures töötavate noorsootöötajate arv ja järgnevad andmed iga noorsootöötaja kohta eraldi: noorsootöötajate vanus, haridustase, emakeel, põhiline töökeel, tegevusvaldkond (kuni 2 erinevat), huvialavaldkond, töökoormus, põhipalga suurus ning põhipuhkuse kestus. Kokku oli asutusel võimalik sisestada ankeeti kuni 80 noorsootöötaja andmed. Küsitlusankeedi loomisest lähtuti eelkõige vastajate kasutusmugavusest ning seetõttu küsiti iga töötaja kohta andmed eraldi real, et asutuse esindaja saaks anonüümselt andmeid sisestades esitada kõik ühte töötajat puudutavad andmed järjest ühel real ning kontrollida need vajadusel üle. Ühtlasi lähtuti eeldusest, et asutuse esindajal igal juhul on vaja töötajate kohta antud andmeid välja otsida ning nende esitamine asutuse lõikes üldistatult oleks ajamahukam, kuna andmete sisestaja peaks neid üldistusi lisaks veel koostama.

Huviharidust pakuvad asutused said valida enda asutuse maakonna ning nimekirjast enda asutust. Seejärel paluti neil märkida tabelitesse valdkondade järgi sisutööd tegevate töötajate kohta keskmist

töötajate arvu, töökoormust, põhipalga suurust ja põhipuhkuse kestvust. Kuna huvihariduse pakkujate kohta on Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHISE) kaudu kättesaadavad täpsemad andmed asutuse ja töötajate arvu kohta, siis paluti neil vastata üldistatud just huviala valdkondade lõikes.

Pärast noorsootöötajate andmete sisestamist suunati vastajad küsimustikku lõppu, kus küsiti, milliseid motivatsioonipakette noorsootöötajatele pakutakse.

3.3 Registri- ning varasemalt kogutud andmete analüüs

Olemasolevad andmed saadi peamiselt viiest andmebaasist päringute teel, vastavalt kokkulepetele andmebaasi haldajaga. Analüüsitavad andmed olid kõikide kogude puhul Exceli formaadis ning andmeid analüüsiti MS Excel 2016 programmi kasutades.

Oluline on märkida, et huvihariduse ja huvitegevusega seotud andmed on sageli lünklikud ning andmete kogumises puudub järjepidevus. Kui huvikoolid edastavad oma andmed Eesti Hariduse Infosüsteemi (EHISesse), siis kohalike omavalitsuste (KOVide) poolt rahastatavate huvitegevuste kõiki andmeid ühisesse andmebaasi ei koondata ning pole ka kindlat formaati info kogumiseks (välja arvatud koolides läbi viidava huvitegevuse kaardistus EHISes). Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse⁷ järgi on omavalitsusüksuse ülesanne korraldada (ning ka suures osas rahastada) oma omanduses olevate üksuste tegevust ja seega võiks KOV omada ka andmeid enda poolt korraldatava huvitegevuse kohta, kuid puuduvad konkreetsed nõuded andmete kogumise ja talletamise kohta huviala valdkonnas ja seetõttu ei pruugi need omavalitsuse esindajatel olla ühtemoodi kättesaadavad. Ka maakondades puudub tihtipeale ülevaade sellest, milline on huvihariduse ja huvitegevuse hetkeseis. Andmete kogumise ja säilitamise praktikad on maakondlikult erinevad ning sõltuvad suuresti noorsootöötajate ja/või huvihariduse ning huvitegevuse spetsialistide motiveeritusest ja oskustest.

3.3.1 Rahvakultuuri valdkondlik andmekogu

Rahvakultuuri valdkondliku andmekoguga töötamiseks andsid Rahvakultuuri Keskuse töötajad uuringu tarbeks ligipääsu andmekogu leheküljele, kust on vastava päringuga võimalik leida suuremas koguses andmeid, mis on esitatud Exceli tabeli kujul. Rahvakultuuri Keskuse leheküljel on andmed üksikute kollektiivide, organisatsioonide või isikute kaupa ning ühist väljavõtet ei ole võimalik teha. Kollektiivid on küll andmebaasis endas organisatsioonidega seotud, kuid päringu vormis ei ole neid võimalik baasist ühtse tabelina välja võtta, seda saab teha vaid ühekaupa iga kollektiivi või organisatsiooni kohta. Seega lisasid uuringu autorid iga kollektiivi juurde käsitsi vastava organisatsiooni ning seejärel liitsid kollektiivi ja organisatsiooni andmed Excelis kokku ühtsesse tabelisse. Kollektiividele lisati organisatsioone peamiselt kollektiivi nimes sisalduva organisatsiooni nime kaudu või rahvakultuuri valdkondlikkust andmekogust kollektiividega seotud organisatsioone käsitsi otsides.

Kollektiivide puhul on andmebaasis ära märgitud, kas tegemist on laste, noorte, täiskasvanute, eakate või erinevaid vanuserühmi kaasava kollektiiviga. Antud määratluse järgi sorteeriti uuringu tarbeks andmebaasist välja laste, noorte ja erinevate vanuserühmade kollektiivid. Lastena määratletakse põhikooliealised isikud ehk isikud vanuses 7–15; noorte vanus piiritletakse vanusega gümnaasiumiealistest kuni 26. eluaastani (s.o 16–26); täiskasvanud on vanuses 27–60 ning eakad 61aastased ja vanemad.

⁷ <https://www.riigiteataja.ee/akt/13312632>

Rahvakultuuri valdkondlikku andmekogusse kuuluvad lisaks huvitegevust pakkuvatele asutustele ka kultuurikorraldusteenust pakkuvad asutused ning rahvakultuuri valdkonnas tegutsevad äriühingud, kes pakuvad konkreetsete esemete valmistamise teenust. Analüüsi tarbeks eemaldati väljavõttest kõik need kollektiivid, mis pakuvad ainult kultuurikorraldusteenust, ning võib eeldada, et seoses vanusegrupi määramisega (lapsed, noored, erinevad vanuserühmad) filtreerusid välja ka need asutused, kes huvitegevust ei paku, kuna andmekogus ei ole neis osalejate vanusegruppi märgitud.

Harrastajate arv on andmekogus märgitud kollektiivi kohta kokku osaluskoordadena ning eristatakse mehi ja naisi. Kõigi noorte ja erinevate vanusegruppide kollektiivide peale (neid on kokku andmebaasis 2857) vaid 49 puhul ei ole andmeid osalejate arvu kohta. Samas, kuna puuduvad andmed, kui tihti osalejate arve uuendatakse võivad need kollektiivide juures olla aegunud.

Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu tarbeks koguvad ja koondavad andmeid Rahvakultuuri Keskuse maakondlikud kuraatorid, kes hoolitsevad, et nende piirkonna andmed oleksid kogusse sisestatud. Kuna andmekogusse andmete sisestamiseks konkreetseid tähtaegu ei määrata, vaid andmeid uuendatakse vastavalt vajadusele ning andmekogu sisestaja äranägemise järgi, on võimalik, et osa andmeid jääb uuendamata mitmeks aastaks ja osad asutused ning kollektiivid ei pruugigi väikesemahulise tegevuse või lühikese tegevusaja tõttu andmebaasi sisestatud olla. Kuigi rahvakultuuri valdkondlik andmekogu on väga mahukas ning sealt on võimalik saada olulist ja eriomalist informatsiooni rahvakultuuri valdkonnas pakutavate tegevuste kohta, on andmekogus sisalduvate andmete kontrollitavus madal ja asutustel puudub kohustus oma andmeid antud kogu tarbeks esitada.

Käesolevas töös on kasutatud rahvakultuuri valdkondliku andmekogu andmeid 2016. aasta juuni kuu seisuga.

3.3.2 Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse register

Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse register koondab endas kõiki laulu- ja tantsupeoliikumisest osa võtvaid kollektiive, juhendajaid, katusorganisatsioone ja kollektiivide liikmeid. Enne igat laulu- ja tantsupidu kontrollitakse registreerunud kollektiivide andmed registris üle ning kollektiivi kontaktisik peab peole registreerumiseks sisestama registrisse kõik kollektiivi liikmed isikukoodi alusel.

Laulu- ja tantsupeo protsessis osalevatele kollektiividele eraldatakse igal aastal tegevustoetus, mida kollektiiv saab vastavalt ettenähtud väljunditele oma äranägemise järgi kasutada. Selleks, et saada tegevustoetust, peab kollektiivi kontaktisik kaasajastama registris oma kollektiivi andmed ning sisestama sinna infot ka kollektiivi eelneva hooaja tegevuste kohta. Toetuse saamine on otseselt seotud taotluse käigus esitatavate andmetega ja seetõttu on kollektiivi kontaktisikud motiveeritud igal aastal andmeid üle kontrollima ja uuendama. Kontaktisikud on motiveeritud uuendama kollektiivi liikmete andmeid iga laulu- ja tantsupeo toimumise aastal, kuna pidudele registreerimine on isikupõhine. Kuna pidude vahepealsetel aastatel on isikute andmed olulised vaid kollektiivi osalejate miinimumarvu täitmiseks, siis nendel nõ. vaheaastatel võivad säilida mitmeks aastaks endiste osalejate andmed. Samas toimub iga kahe või kolme aasta järel kas üldlaulu- ja tantsupidu või noorte laulu- ja tantsupidu, mille tarbeks peab igal juhul andmeid uuendama, et pääseda soovitud vanuserühma koori või liiki.

Seega võib öelda, et antud register on kvaliteetsete andmetega ning ühtlasi ka ainus üleriiklik register, mis sisaldab isikupõhiseid andmeid huvitegevuses osalejate kohta, küll aga ainult enda tegevust puudutavates valdkondades (laul, tants, liikumine, orkester, rahvamuusika, rütmimuusika, võimlemine).

Uuringu tarbeks koostati andmepäring Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutusele, kust tehti väljavõtte kollektiivide liikmete kohta anonüümsel kujul. Väljavõtte sisaldas kollektiivi KOVi, liikmete vanuserühma, sugu ning osaleva kollektiivi tegevusala. Lisaks on väljavõttes ära näidatud ka ühe isiku mitmes kollektiivis osalemine. Kõik andmed Eesti Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse registrist on esitatud 2016. aasta suve seisuga (2016. a oktoobris—novembris leiab aset 2017. aasta noorte laulu- ja tantsupeol osalevate kollektiivide liikmete andmete uuendamine).

3.3.3 Spordiregister

Eesti spordiregister koondab endas spordiorganisatsioonide, spordikoolide, spordiobjektide ja treenerite andmeid. Spordiregister on riigi andmekogu ning sinna on andmete esitamine kõikidele spordiklubidele ja spordikoolidele kord aastas kohustuslik.

Spordiregistri koondatud andmed ei ole isikukoodipõhised ning isikupõhiseid väljavõtteid sealt teha ei saa. EHISest esitatakse spordikoolide andmed küll isikukoodipõhiselt, kuid spordikoolide andmed on osaluskordade põhised. Harrastajate kohta käivad spordiregistri andmed puudutavad kaht vanusegruppi: 20aastaseid ja vanemaid ning 19aastaseid ja nooremaid; lisaks on andmed harrastaja soo kohta, kuid spordikoolide andmed ning väljavõtetes esitatakse kahe vanusegrupi lõikes asutuses osalevate meeste ning naiste arv. Registri vanusemääratluse tõttu ei ole võimalik eristada laste ja noorte (7–26aastaste) osa spordiregistris olevates asutustes. Seega on noortele tegevusi pakkuvaid asutusi spordiasutuste seas tõenäoliselt rohkem, kui olemasolevad andmed näitavad.

Spordiregistri töötajad on indikatiivselt välja arvanud, kui palju võiks olla unikaalseid harrastajaid KOVides. Antud arvutuse aluseks on spordiklubide ja spordikoolide poolt pakutavate tegevuste kattuvusi näitavad andmed, mis annavad mõista, et asutus, mis tegutseb nii spordikooli kui ka spordiklubina, võis esitada oma harrastajate andmeid kahekordselt (mis on hetkel huvikooli- ja spordiseaduse järgi võimalik ning lubatud). See arv on oluline just seetõttu, et registri andmed ei ole isikupõhised, kuid antud arvutuse tulemuste põhjal on võrreldes teiste isikustatud registritega võimalik teatud järeldusi teha.

Treenerite kogu puudutavad andmed kajastavad spordiregistris vanusegruppi, sugu, kvalifikatsiooni, spordiala, elu- ja töökohta, haridust ning töösuhet. Kuna registris ei ole otseselt andmeid noorte sporditegevuse kohta, ei saa eraldi määratleda ka noortega tegelevaid treenereid, vaid registrist saab ülevaate sellest, milline profiil treeneritel üldiselt on.

Spordiregistri andmed on käesolevas töös esitatud 2016. aasta suve seisuga.

3.3.4 Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed

Sügisel 2015 kogus Eesti Teadusagentuur (ETAG) koolides tegutsevate huviringide andmeid, mida ETAG on jaganud ka Pakkujaga antud uuringu raames analüüsi tegemiseks. Andmeid koguti järgnevate tunnuste lõikes:

- 1) Kooli nimi
- 2) Kooli tüüp
- 3) Maakond
- 4) Vald
- 5) Huviringi nimi

- 6) Valdkond
- 7) Tegevuse kirjeldus
- 8) Millisele kooliastmele
- 9) Ringis osalejate arv
- 10) Rahastaja
- 11) Mitu aastat on tegutsenud
- 12) Kas juhendaja on oma kooli õpetaja
- 13) Kus ringitunnid toimuvad
- 14) Kas kool arvestab ringis osalemist kooli või õpilase individuaalses õppekavas

Antud andmekogusse on kantud 398 erineva üldhariduskooli andmed. EHISe andmetel on Eestis 518 üldhariduskooli, mis tähendab, et valdava osa koolide kohta on andmed olemas. Nagu eelnevast nähtub, siis osa koolide kohta andmed puuduvad, mistõttu analüüs ei anna täielikku ülevaadet Eesti üldhariduskoolide huvitegevuse kohta, kuid andmed on siiski piisavalt põhjalikud, et pakkuda ülevaadet noortele kättesaadavatest võimalustest formaalhariduses.

3.3.5 Eesti Hariduse Infosüsteem

Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS) on haridussüsteemi puudutavaid andmeid koondav riiklik register, kuhu nagu spordiregistrissegi on andmete esitamine huvihariduse läbiviijatele kohustuslik. Huvitegevuse ja huvihariduse kaardistamise mõistes on EHIS oluline just huviharidust puudutavate andmete poolest, kuna ta koondab endas kõikide huvikoolide poolt esitatavaid andmeid. EHISes olevad huvihariduse andmed on isikustatud ja seega annab register adekvaatse ülevaate haridussüsteemi sees pakutavas huvihariduses osalejate kohta, võimaldades muuhulgas EHISe veebirakenduses HaridusSILM võrrelda õppurite (ehk õpisündmuste) ja õppivate isikute arvu (üks õppiv isik võib õppida mitmes erinevas huvikoolis mitmel erineval õppekaval).

Eesti üldhariduskoolid esitavad registrisse koolinoorte huvitegevuses ja osalemise isikustamata andmed. Kuna andmete esitamise juhis on erinevaid tõlgendusvõimalusi jätkuvalt napp ning andmed isikustamata, ei saa EHISe andmestikku selles aspektis hinnata kuigi usaldusväärseks.

EHISe andmed on käesolevas töös esitatud 2016. aasta suve seisuga 2015/2016 õppeaasta kohta, andmete juured on märgitud ka koostatud väljavõtete täpsemad kuupäevad.

3.3.6 Eesti Äriregister

Eesti Äriregistrist leiab peamised huvihariduse ja – tegevuse asutused EMTAK 2008 koodi 94995 alt, kuhu kuuluvad vaba aja veetmise, meelelahutuse ja kultuurilise tegevusega või huvialaga seotud ühendused või huviklubid ehk peamiselt erinevate hobide ja vaba ajaga seotud mittetulundusühingud (MTÜd). See kood hõlmab endas asutusi, mis on otseselt seotud noorte huvihariduse ja -tegevusega (nt haridust toetavad organisatsioonid), kuid selle koodi all on ka erinevad suhtlus- ja karnevaliklubid, autoklubid ja paljud teised asutused, mille põhitegevus ei ole noortele huvihariduse ja -tegevuse pakkumine. Seega koondab EMTAK 2008 kood 94995 liiga laia valdkonda ning seetõttu on keeruline Eesti Äriregistri andmete põhjal saada täielikku ülevaadet huviharidusest ja –tegevusest, veel enam noortele suunatud tegevustest. Lisaks sellele ei hõlma EMTAK 2008 kood 94995 spordi ja mängudega seotud tegevusi, mis kuuluvad EMTAK 2008 kood

981 alamkoodide alla. Seega on noortele suunatud huvihariduse ja –tegevuse asutused kajastatud liiga üldistatud EMTAK koodi all ning mõned asutused asuvad teise EMTAK koodi all.

Äriregistrist saab mittetulundusühingute läbiviidava tegevuse kohta ülevaate tegevusaruandeks, kuid üle 1000 ühingu tegevusaruande läbi lugemine on liialt ajamahukas tegevus, et sellisel viisil oleks mõttekas koguda andmeid huvitegevuste läbiviijate kohta. Probleemiks on ka see, et ringitegevuse korraldamine ei pruugi olla kajastatud ka tegevusaruandes. Vanusegrupid, kellele tegevused suunatud on, ei ilmne äriregistri andmetest enamjaolt üldse.

3.3.7 Andmete kattuvus

Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, EHISE ning spordiregistri andmed ei tohiks omavahel kattuda, kuna tabelleid koostades on välistatud korduvad asutused. Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja EHISE andmed koondati ühte tabelisse ning eemaldati duplikaadid, mille moodustasid peamiselt huvikoolid. Kuna mõlema andmekogu puhul olid olemas asutuste nimed, sorteeriti korduvad asutused välja nime järgi. Spordiregistri andmete lisamiseks filtreeriti välja spordikoolid (kuna nende andmed kajastuvad ka EHISEs) ning ülejäänud asutused lisati eelnevalt koostatud rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja EHISE koondtabelisse.

Kuna spordiregistri andmete põhjal ei ole noortele tegevusi pakkuvate asutuste eristamine võimalik, ei ole need andmed noorte huvitegevuse võimaluste kirjeldamiseks usaldusväärsed. Seetõttu on spordiregistri andmeid vaadeldud kõrvuti teiste allikatega, selle asemel et neid teiste registreeritud andmetega liita. Samas on võimalik, et mõned üksikud asutused koondanalüüsi tegemisel võisid siiski kattuda seoses kas asutuse nime kirjapildi erinevustega või alternatiivnimetuse kasutamisega.

Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja EHISE andmete puhul oli enne puhastamist kattuvust huvikoolide ja üldhariduskoolide puhul, kuid suuremas osas eemaldati need andmebaaside ühildamise käigus. Samas selgus käsitsi asutuste nimesid üle kontrollides, et rahvakultuuri valdkondlikus andmekogus ei olnud kõik asutuste nimed õigesti kirjutatud (näiteks lasteaed-alkool vs lasteaed algkool või gümnaasiumi asemel oli kirjas keskkool), ning seetõttu ei ilmnenu osa asutuste korduseid andmebaasides automaatse otsinguga. Mõnel korral ilmnis ka erinevate andmebaaside puhul meta-andmete mõju asutuste nime juures, mis taaskord segas andmeanalüüsi tarkvaral automaatselt duplikaatide leidmist.

Laulu- ja tantsupeo registri andmed tõenäoliselt kattuvad osaliselt rahvakultuuri valdkondliku andmekoguga tegevustes osalevate isikute osas. Rahvakultuuri valdkondlikus andmekogus märgitakse vaid tegevuses osalevate isikute arv soo järgi ning kuna andmekogus kollektiivi andmete uuendamise tiheduse kohta konkreetseid ajalisi nõudeid ei ole, on tõenäoliselt seal andmed tihtipeale aegunud ja/või hinnangulised. Laulu- ja tantsupeo registris on aga kollektiivide kontaktisikutel kohustus igal aastal kollektiivi liikmed üle kontrollida ning enne laulu- ja tantsupidusid korrektsed kollektiivilikmete nimekirjad esitada. Laste ja noorte kollektiivide puhul on laulu- ja tantsupidude puhul oluline liikmete vanus isikukoodi põhjal, mille järgi korraldajad näevad, kas antud kollektiivilikmed on sobivad konkretsesse rühma liiki, kuhu kandideeritakse. Seetõttu on sealsed andmed kaasajastatud ning korrektsed ja usaldusväärsemad kui rahvakultuuri valdkondliku andmekogu omad.

Lisaks kattuvad osad laulu- ja tantsupeo registri andmed spordiregistri omadega, kuna tantsupidudel osalevad ka liikumis- ning võimlemisrühmad, millest tõenäoliselt osad kuuluvad spordikoolide või -klubide alla.

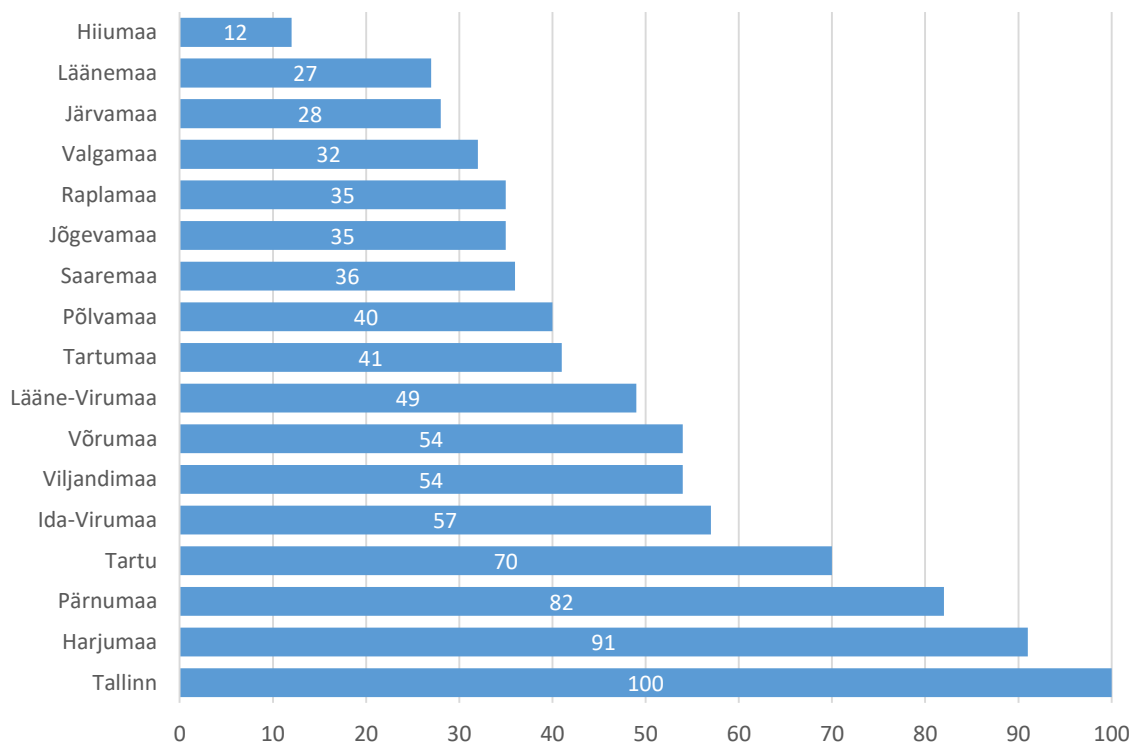
Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu andmed osaliselt kattuvad ka ETAGi poolt kogutud huvitegevuse andmetega, kuna koolide juures tegutsevad ringid on mõlemas andmebaasis esindatud. Võrdleva analüüsi tarbeks on asutuste osas tegevusalade kaardistamiseks eemaldatud ETAGi andmekogus olevad üldhariduskoolid rahvakultuuri valdkondlikust andmekogu andmetest. Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed kajastavad seal olevate üldhariduskoolide kõiki huvitegevusi ning seetõttu dubleerivad rahvakultuuri valdkonna andmekogus olevate üldhariduskoolide andmeid. Rahvakultuuri valdkondlikus andmekogus sisalduvate koolide kohta ei ole esitatud kõiki koolides pakutavaid huvitegevuse liike ja seega on ETAGi baasis täpsemad andmed kui rahvakultuuri valdkondlikus andmekogus.

4 Huvihariduse ja huvitegevuse ülevaade

4.1 Huvitegevuse regionaalne analüüs rahvakultuuri valdkondliku andmekogu alusel

Kokku on rahvakultuuri valdkondlikku andmekogusse kantud 2815 organisatsiooni ning 4880 kollektiivi. Suurem osa kollektiive kuulub mõne organisatsiooni alla, kuid on ka selliseid kollektiive, mille katusorganisatsiooni märgitud ei ole. Kollektiive, kus tegutsevad lapsed, noored või erinevad vanuserühmad, on 2856; nendele vanusegruppidele tegevusi pakkuvaid organisatsioone on 843. Asutust ei ole märgitud 95 kollektiivi puhul.

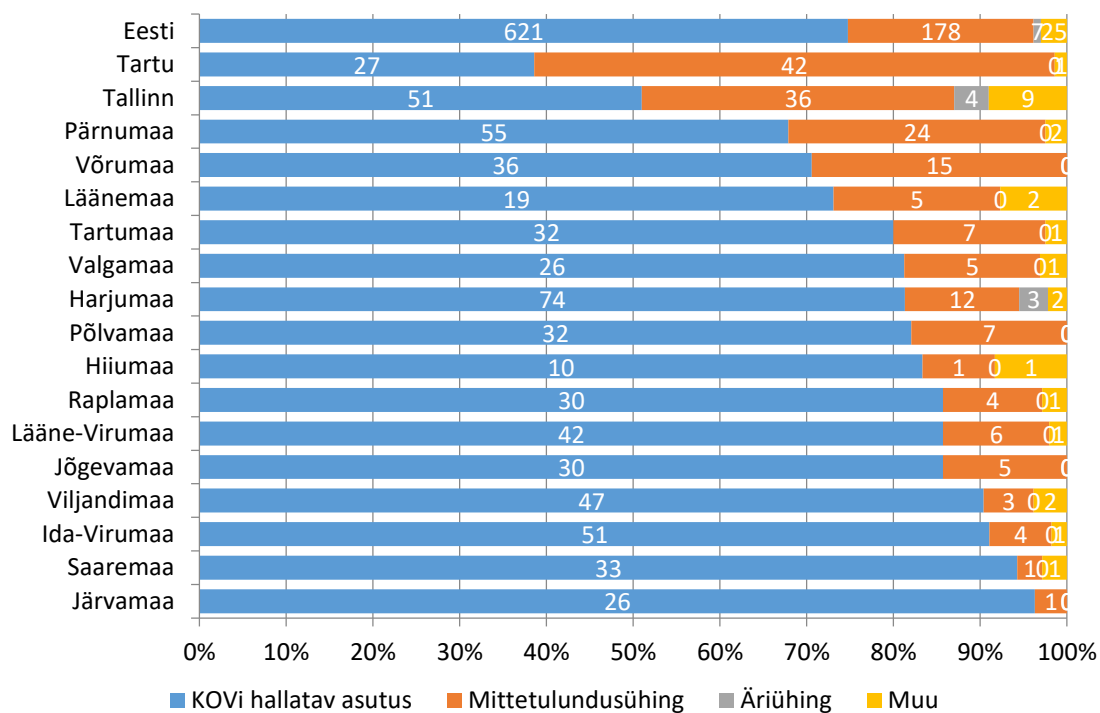
Lastele, noortele või erinevatele vanuserühmadele tegevusi pakkuvate asutuste arv on maakondade lõikes üldiselt kooskõlas maakonna ning selle tõmbekeskuste rahvaarvuga, suurema rahvaarvuga maakondades nagu Harju ja Tartu maakond on ka märkimisväärselt rohkem asutusi kui mujal (joonis 1).

Joonis 1. Noortele või erinevatele vanuserühmadele tegevusi pakkuvate asutuste arvud maakondade ja suuremate linnade (Tallinn ja Tartu) lõikes (Allikas: rahvakultuuri valdkondlik andmekogu)

Tartu linn on ainuke suurem piirkond Eestis, kus rahvakultuuri valdkondliku andmekogu põhjal on mittetulundusühingutena tegutsevaid asutusi rohkem kui KOVi hallatavaid asutusi (joonis 2). Nagu varasemalt on välja toodud, võib siin rolli mängida andmete sisestaja isik, kuid ilma kvalitatiivsete andmete kogumiseta on võimatu öelda, kuidas ning miks selline erisus võis tekkida. Vesteldes antud uuringu raames koostatud küsitluse teemal kohalike omavalitsuste esindajatega, ilmnes, et omavalitsustel puudub ülevaade just mittetulundusühingute kohta ning nende andmeid tihtipeale ei koguta. Kui kohalik omavalitsus ei kogu MTÜde andmeid, võib eeldada, et ka rahvakultuurispetsialist neid andmeid eraldi ei kogu. Tartu puhul võivad MTÜde rohkearvulisuse taga olla just rahvakultuurispetsialisti kätte jõudnud

mittetulundusühingute andmed. Seda teooriat toetab ka fakt, et isemajandavad spordiklubid ja huvikoolid on enamasti mittetulundusühingud, mis näitab, et MTÜ on huvihariduse ja -tegevuse valdkonna eelistatuim tegutsemisvorm. Seega võivad ka rahvakultuuri valdkonnas huvitegevust pakkuvate asutuste seas olla levinud mittetulundusühingud, kuid rahvakultuuri valdkondlikku andmekogusse ei pruugi nende andmed lihtsalt jõuda.

Joonis 2. Noortele ja erinevatele vanuserühmadele tegevusi pakkuvate asutuste juriidilise isiku jaotus maakondade ja suuremate linnade lõikes (Allikas: rahvakultuuri valdkondlik andmekogu)

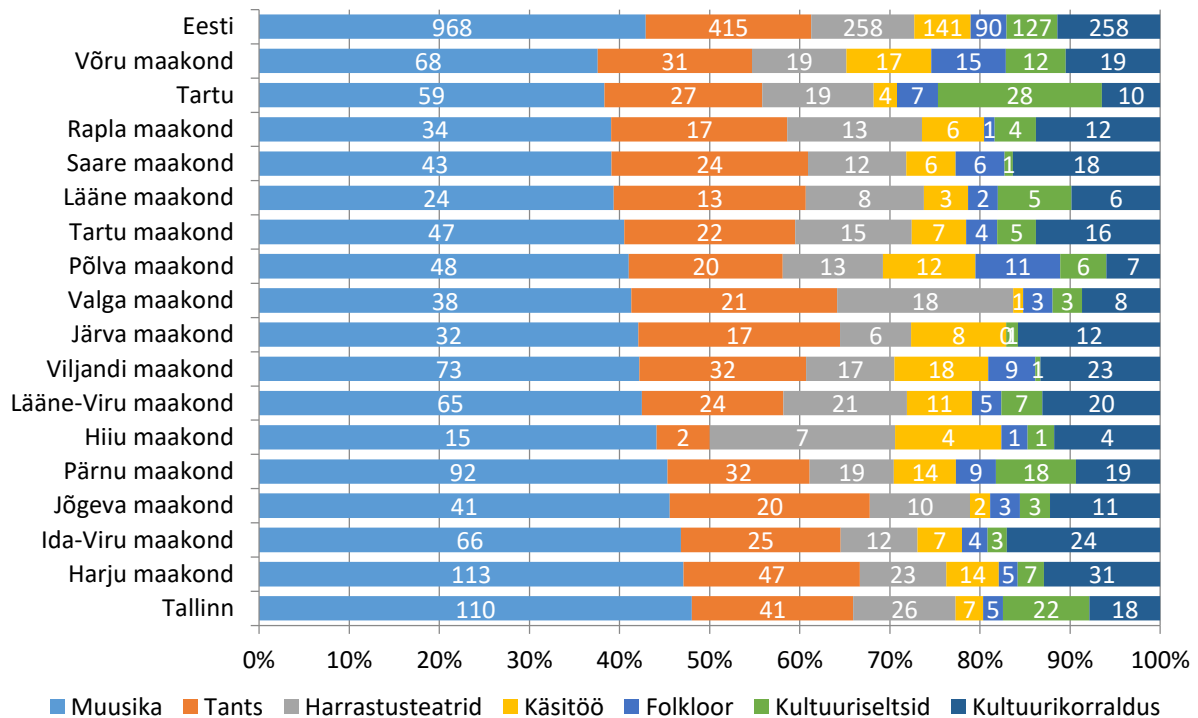
Asutuse liikidest on rahvakultuuri valdkondlikus andmekogus lastele, noortele ja erinevatele vanuserühmadele tegevusi pakkuvad asutused just üldhariduskoolid. Üleriiklikult on 49% asutustest just koolid, osakaalu poolest teine asutuse liik on seltsid või ühendused, mis moodustavad kõigist asutustest 16%. Silmapaistvalt rohkem on sellise või ühendusi Tartu linnas, kus pea pooled organisatsioonid on määratletud seltsi või ühendusena.

Rahvakultuuri valdkondlikus andmekogus on iga organisatsiooni/asutuse juurde märgitud tegevusalad, mis lähtuvad nii asutusega seotud kollektiivide tegevusaladest kui ka asutuse enda poolt rahvakultuuri spetsialistile edastatud andmetest. Muusika valdkonda kuuluvad antud registrist koorilaul, muu vokaalmuusika, puhkpillimuusika ja muu instrumentaalmuusika. Kõige levinum rahvakultuuri valdkonna huvitegevus on koorilaul, mis on pea kõikides kohalikes omavalitsustes esindatud. Nendest kohalikest omavalitsustest, kus on vähemalt üks rahvakultuuri valdkonnas tegutsev asutus, puudub koorilaul kaheksa KOVi territooriumil. Lisaks on seitse omavalitsust, mille kohta ei ole rahvakultuuri valdkondlikus andmekogus esitatud ühtegi asutust. Selle taga võib olla konkreetse KOVi väiksus või tõmbekeskuse lähedus ning sellel territooriumil ei olegi ühtegi rahvakultuurialast tegevust pakkuvat asutust, või on siis tegemist piirkondliku rahvakultuurispetsialisti poolt tähelepanuta jäetud piirkonnaga ning reaalsuses seal ikkagi mingeid tegevusi pakutakse.

Joonis 3 pealt on näha, et muusika ja tants on kõikide maakondade asutustes enim levinud tegevusvaldkonnad. Kuna asutustes pakutavaid tegevusi võib olla rohkem kui üks ning rahvakultuuri valdkondliku andmekogu asutuste puhul enamjaolt nii ongi, on joonisel märgitud asutuste arv suurem kui asutuste koguarv piirkondades. Tallinnas pakuvad pea pooled (48%) rahvakultuuriga tegelevad asutused muusika valdkonna tegevusi. Muusika valdkond on enam esindatud ka Harju ja Ida-Viru maakondade asutustes (mõlemas 47% asutustest). Muusika valdkonna kõrge osakaal võib lisaks koorilaulu populaarsusele olla mõjutatud ka nendes piirkondades huviharidusena pakutava muusikaõppe kättesaadavusest. Tallinnas, Harju maakonnas ning Ida-Virumaal on muusika- ja kunstikoole rohkem kui teistes maakondades, kuid EHISe andmetel on ka Tartus muusika- ja kunstikoole keskmisest rohkem, samas on muusikategevust pakkuvate asutuste osakaal kõigist asutustest keskmisest väiksem.

Lisaks muusikale ja tantsule tegeleb 11% asutustest harrastusteatriga. Kõrgem on harrastusteatrit pakkuvate asutuste osakaal Hiiu (21%) ja Valga (20%) maakonnas, madalam Järva (8%), Pärnu ja Ida-Viru maakonnas (mõlemas 9%).

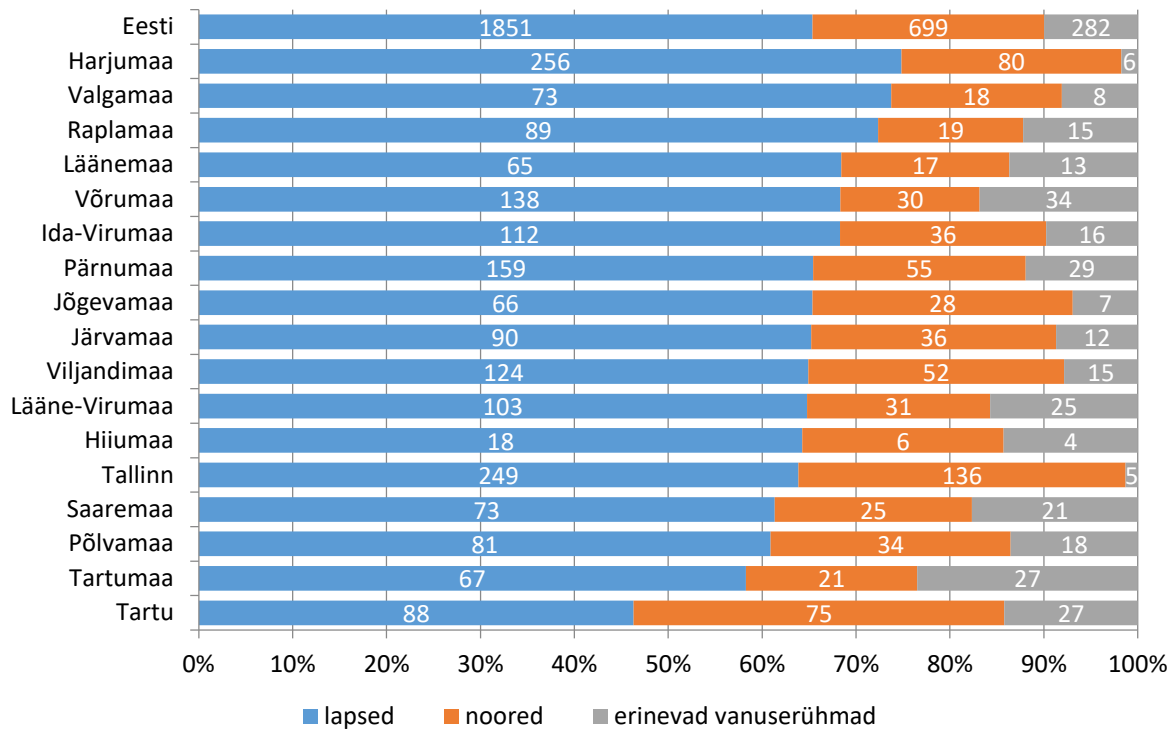
Märkimisväärne on Tartu linnas kultuuriseltsi tegevusvaldkonna asutuste kõrge osakaal (18%), mis on üle-eestilisest osakaalust kolm korda suurem. Selle taga võib olla antud piirkonnas tegutsevate asutuste eripära, nimelt on Tartu linnas mittetulundusühingutel kõige suurem osakaal kogu Eestis, ning seetõttu võib eeldada, et maakondlik rahvakultuurispetsialist on andmeid sisestades tegevusvaldkonnana defineerinud ka ühingud kui kultuuriseltsid. Üldiselt on kultuuriseltsi puhul määratlus laiem kui konkreetsete valdkondade nagu koorilaul, rahvatants või käsitöö puhul ja seega võib piirkondlikes erinevustes mängida rolli just andmesisestajapoolne valdkonna defineerimine.

Joonis 3. Noortele ja erinevatele vanuserühmadele tegevusi pakuvate asutuste tegevusvaldkondade jaotus maakondade ja suuremate linnade lõikes (Allikas: rahvakultuuri valdkondlik andmekogu)

Rahvusliku määratluse poolest on valdav enamus kollektiividest eesti omad. Erinevaid rahvusi koondavaid kollektiive on kogu Eesti peale 28, neist 8 on Ida-Viru maakonnas, 5 Võru maakonnas, kolm Valga maakonnas, kaks on Tartu ja Tallinna linnades ning Tartu ja Pärnu maakondades ning üks kollektiiv erinevate rahvustega on Harju, Jõgeva, Lääne-Viru ja Põlva maakonnas. Rahvusvähemuste kollektiive on oluliselt rohkem kui erinevate rahvuste omi, kuid nad esinevad vähemates maakondades. Kõige enam rahvusvähemuste kollektiive on Ida-Viru maakonnas, kus 68 kollektiivi 164st on määratletud rahvusvähemuste kollektiivina. Tallinnas on 38 kollektiivi ning Pärnu maakonnas on 12 rahvusvähemuste kollektiivi. Lisaks on viis kollektiivi rahvusvähemustele Valga ja Harju maakondades, neli Tartu linnas ja Tartu maakonnas kummaski ning kaks kollektiivi asuvad Lääne-Viru maakonnas.

Vanusegruppide poolest on rahvakultuuri valdkondliku andmekogu põhjal suurem osakaal laste kollektiividel (joonis 4). Andmekogu määratlus laste kollektiividele on vanuses 7–16 ja noorte kollektiiv on 16–26aastased. Kuna rahvakultuuri valdkondlik andmekogu ei sisalda isikustatud andmeid osalejate kohta on vanusevahemikud pigem indikaativsed ja seetõttu 16aastased korduvad nii laste kui noorte puhul, kuna silmas on peetud rühma üldist vanusemääratlust. Märkimisväärne on Tartu linna ja maakonna eristumine teistest piirkondadest. Tartu linnas on enam kui pooled kollektiivid vanuse poolest kas noored või erineva vanuserühmadega, mitte üheski teises piirkonnas ei esine sellist tendentsi.

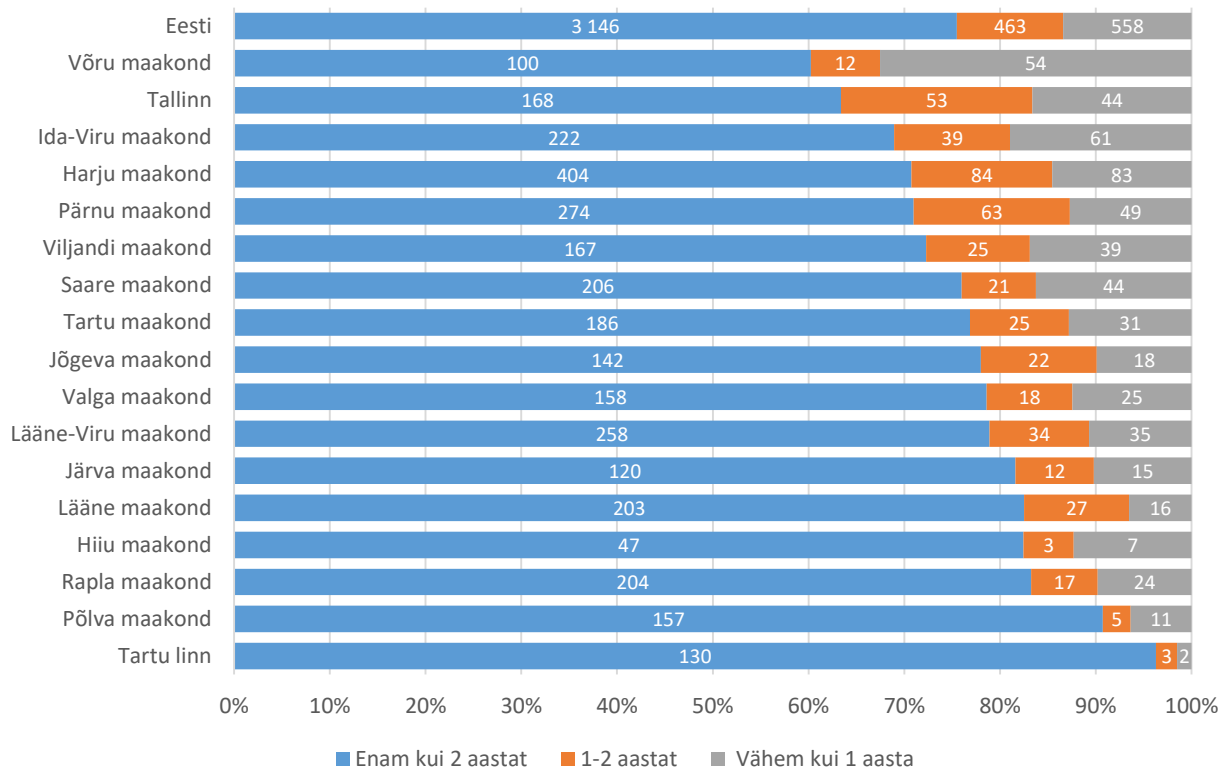
Joonis 4. Noorte ja erinevate vanuserühmade jaotus maakondade ja suuremate linnade (Allikas: rahvakultuuri valdkondlik andmekogu)

4.2 Huvitegevuse regionaalne analüüs ETAGi andmete alusel

Järgnevas huvitegevuse andmete regionaalses analüüsis esitatakse Eesti Teadusagentuuri andmetele tuginedes üldhariduskoolides pakutava huvitegevuse olukorra kirjeldus esmalt maakondade võrdluses (sisaldab 7 tundi). Eesti Teadusagentuuri andmed pärinevad vastavasisulise küsitluse (nii veebi teel kui ka näost näkku küsitluse) tulemustest 2015. aasta seisuga ning ei kajasta kõigi Eesti üldhariduskoolide huviringide olukorda. Analüüsi järgimisel tuleb seetõttu silmas pidada, et andmed on esinduslikud vaid tõenäoliselt. Eriti puudutab see mõnede maakondade andmeid, kus vastanud koolide osakaal on oluliselt madalam.

Samuti tuleb arvesse võtta, et kõikides üldhariduskoolides ei olegi huviringe. See puudutab nii suuremate linnade kui ka maakondade koole. Nende koolide osa ei ole ülevaates arvestatud. Koolid ei ole kohustatud huviringe ise organiseerima ning seetõttu võivad lapsed olla huvitegevusega seotud kas mõne teise üldhariduskooli või muu vastavat (huvihariduse ja/või huvitegevuse) teenust pakkuva institutsiooni juures.

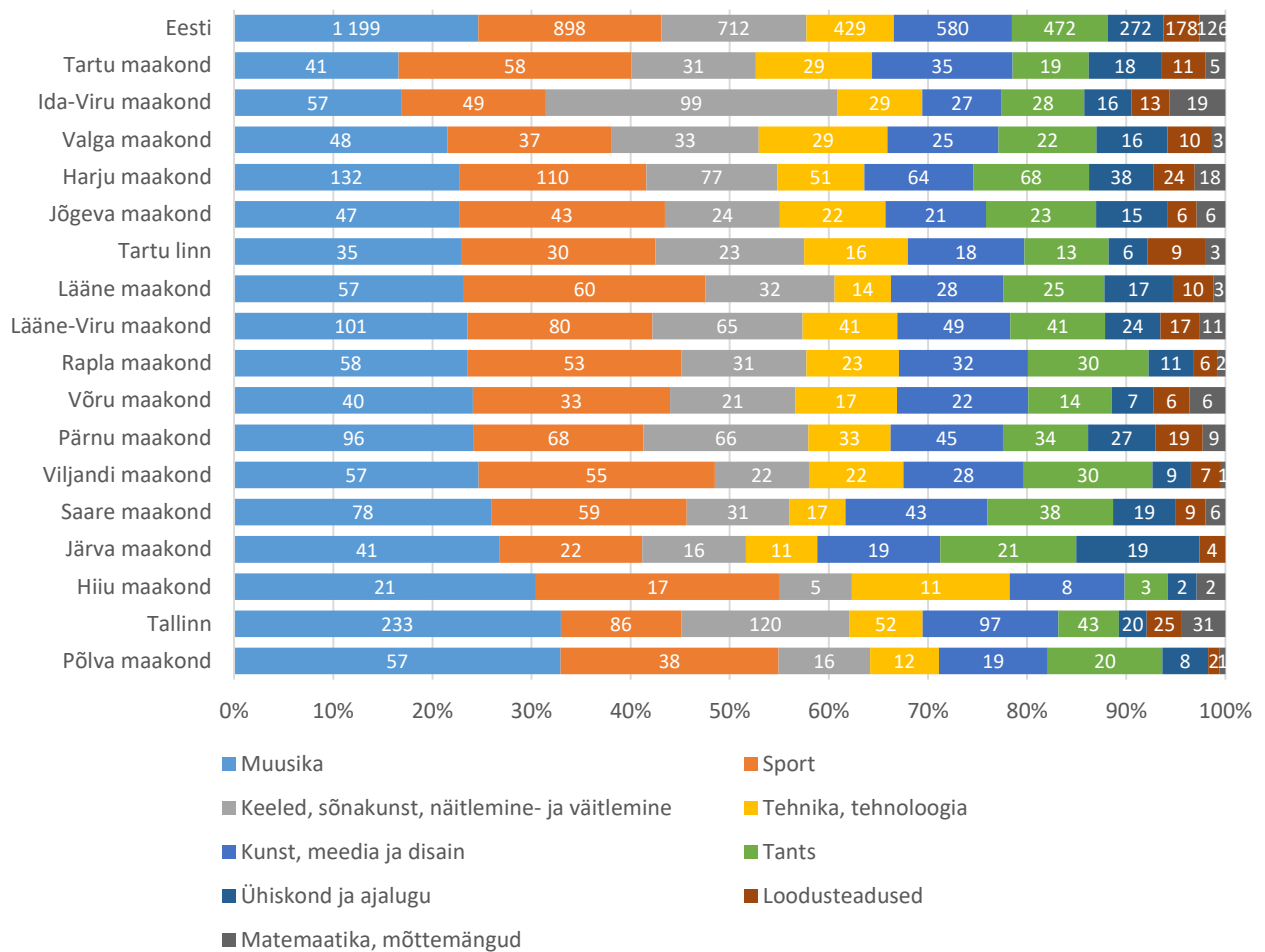
Lisaks koolide erinevale (maakondlikule) esindatusele andmekogumis tuleb samuti arvestada mittetäielikult vastatud küsimuste osakaalu erinevustega. Siin on maakondadega võrreldes kõige suuremad vajakajäämised Tallinna andmetes. Üldjoontes on vastamata küsimuste osakaal maakondade vahel siiski võrreldav ning seetõttu tuuakse konkreetsele küsimusele mittevastanute osa välja vaid juhtudel, kui vastav näitaja mõjutab mõne tunnuse puhul maakonna keskmist olulist määral.

Joonis 5. Üldhariduskoolide huviringide tegevuse kestus maakondades ja suuremates linnades (Allikas: ETAG)

Koolides tegutsevad huviringid ei ole reeglina lühiajalise kestusega (joonis 5). Eestis on üldhariduskoolides tegutsevatest ringidest ligikaudu 3/4 olnud tegevuses enam kui kaks aastat. Huviringide ajaline kestus on maakonniti üsna varieeruv. Kõige suurema osakaaluga on kuni kaks aastat tegutsenud ringide poolest Võru maakond (40%) ning Tallinna linn (36%). Kõige vähem (alla 10%) on lühema tegutsemisajaloo ringe Tartu linnas ning Põlva maakonnas.

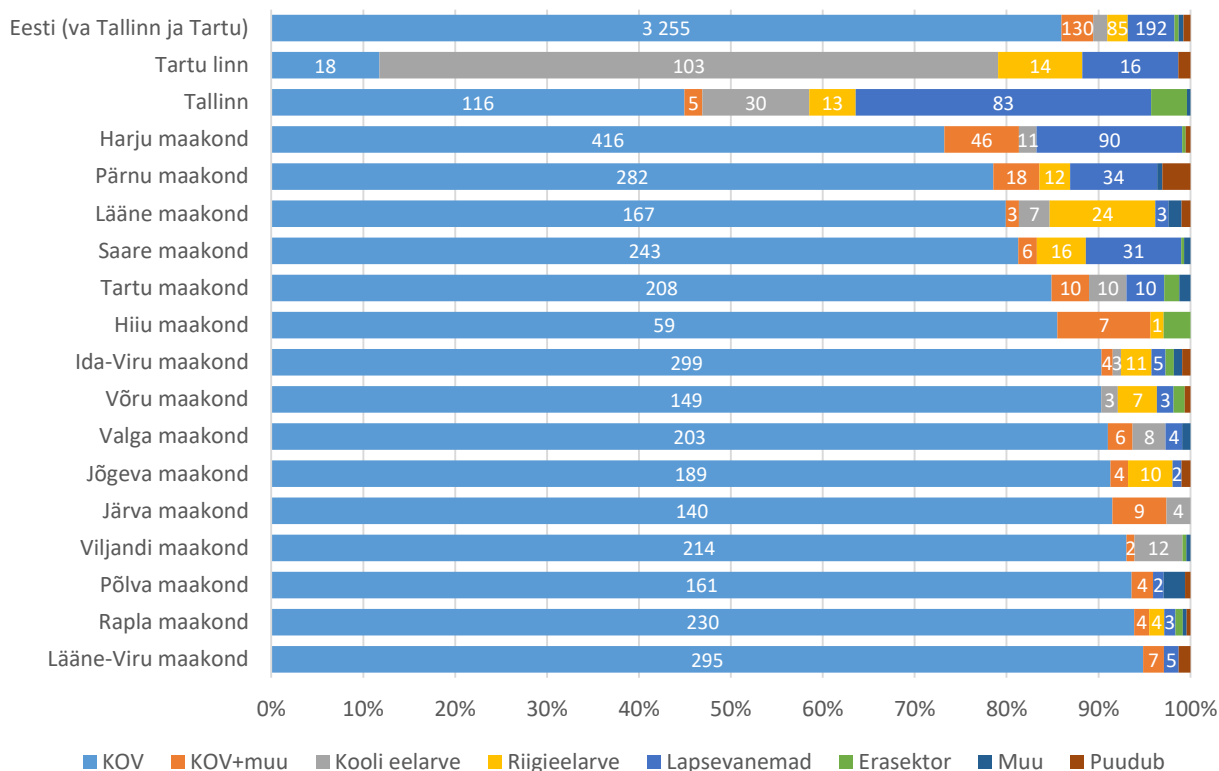
Valdav osa (90%) üldhariduskoolides tegutsevatest huviringidest on munitsipaalkoolides, kuna riigikoolide ja erakoolide osakaal on üleüldiselt formaalhariduses oluliselt madalam. Põlva ja Hiiu maakonnas on kõik koolides tegutsevad ringid KOVi alluvusega koolides. Suurim osakaal on riigikoolides tegutsevatel huviringidel Viljandi ja Lääne maakonnas (ligikaudu 20%). Viljandi maakonnas on oluline osa huviringe kahes riigikoolis: Viljandi Kesklinna Koolis ja Tarvastu Gümnaasiumis. Lääne maakonnas on riigikoolide suhteline arv kõrge. Erakoolides tegutsevate huviringide osakaal on kõrgeim Tallinnas ning Pärnu maakonnas. Viimases on oluline osa Pärnu Sütevaka Humanitaargümnaasiumil, kus tegutseb 27 huvialaringi.

Joonis 6. Üldhariduskoolide huviringide valdkondlik jaotus maakondades ja suuremates linnades (Allikas: ETAG)

ETAGi andmetel on huviringide valdkondlik jaotus maakondades ning suuremates linnades üldjoontes sarnane (joonis 6). Kogu Eestis on suurim osakaal muusika, spordi ning keelte, sõnakunsti, näitlemise ja väitlemise huviringidel. Ligikaudu 25% kõigist huviringidest on seotud muusika, 18% spordi ning 15% keelte, sõnakunsti, näitlemise ja väitlemise valdkonnaga. Alla 10% huviringidest on seotud ühiskonna ja kultuuri, loodusteaduste ning matemaatika ja mõttemängude valdkonnaga. Maakondade võrdluses on oluline märkida, et osades maakondades kas puuduvad üldse või on väga minimaalsed võimalused teatud valdkondade huviringides osalemiseks.

Näiteks loodusteaduste valdkonnas puuduvad koolides huviringid Hiiu maakonnas, matemaatika ja mõttemängude valdkonnas pole koolides huviringe Järva maakonnas. Samuti on mitmetes maakondades loodusteaduste ning matemaatika ja mõttemängude huviringe väga piiratud arvul (nt Põlva, Rapla, Viljandi maakond). Võrreldes Eesti keskmisega võib välja tuua, et Hiiu maakonnas on madalam osakaal tantsu, Ida-Viru maakonnas kunsti, meedia ja disaini valdkonna huviringidel, Ida-Virumaal ja Tallinnas spordiringidel ning Lääne, Saare, Järva ning Põlva maakonnas ja Tallinnas tehnika ning tehnoloogia huviringidel. Lisaks on oluline märkida, et muusika ning spordi huviringid moodustavad Hiiu ja Põlva maakonnas 55% kõigist huviringidest (Eesti keskmine 42%). Ida-Virumaal on ebaproportsionaalselt suur osakaal keelte, kunsti, näitlemise ja väitlemise huviringidel (30%).

Joonis 7. Üldhariduskoolide huviringide rahastamine maakondades ja suuremates linnades (Allikas: ETAG)

Koolides tegutsevate huviringide rahastamine toimub valdavalt kohaliku omavalitsuse eelarvest (86% ilma Tallinna ja Tartu linnata, joonis 7). Olulisteks eranditeks on Tallinn ja Tartu. Tartus on koolide huviringid rahastatud valdavalt (2/3) kooli eelarvest ning omavalitsuse eelarvest (otse) rahastatavate huviringide osakaal on ligikaudu 12%. Tallinna koolides tegutsevatest huviringidest on ligikaudu 1/3 rahastatud lastevanemate poolt. Maakondade võrdluses on lastevanemate panuse osakaal kõrgeim Harjumaal ning Pärnu ja Saare maakonnas. Enamikus maakondades on lastevanemate poolt rahastatavaid huviringe väga piiratud hulgal. Riigieelarvest⁸ finantseeritavate huviringide osakaal on keskmisest kõrgem Lääne maakonnas, kus on suhteliselt kõrgem ka riigikoolides tegutsevate huviringide osakaal.

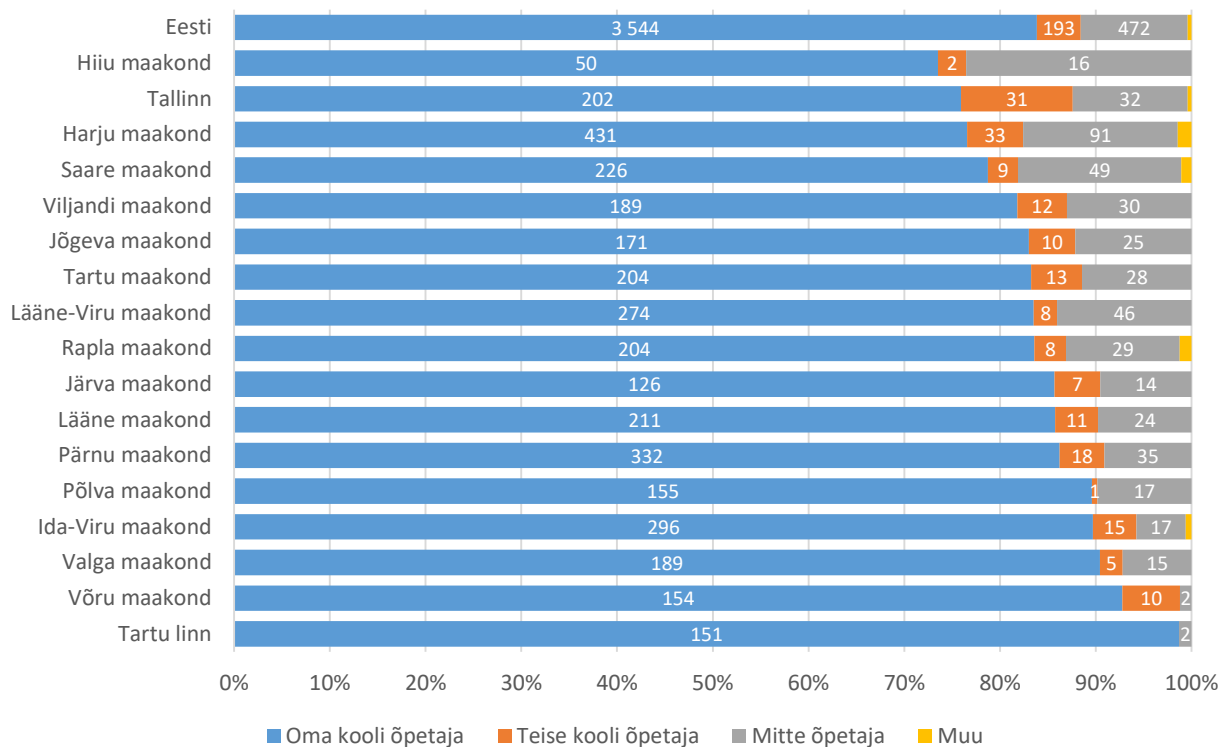
ETAGi andmed kajastavad huviringides käivate laste arvu kohapõhiselt (tabel 1). Kahjuks saab ETAGi andmete järgi vaadata huviringides osalevate laste arvu vaid teatud maakondade puhul, kuna suuremate linnade ja enamiku maakondade puhul on huviringides käivate laste andmed olulises osas märkimata. Keskmiselt on osalejate arv märkimata ligikaudu 15% ringidest. Samas näiteks Tallinnas on osalevate laste arv märkimata 38% ringidest. Põlva maakond on ainuke maakond, kus kõigis koolide huviringides on osalejate arv esitatud ning Võru maakonnas pole osalejaid kirjas vaid ühel juhul. Huviringides osalevate laste arvu saab vaadata ka kaudse arvutuse järgi. Keskmiselt on igas huviringis eeldatavasti 15,8 last. Kõrgeim on see näitaja Ida-Viru maakonnas (22) ning madalaim Tallinnas (8,4). Arvestades märkimata huviringe, on huviringides osalevate laste eeldatav koguarv ligikaudu 86 786. See arv ei sisalda andmeid

⁸ Osa koolide esindajaid valisid huviringi rahastusallikaks riigieelarve. Kuigi otseselt riigieelarvelisi huviringe ei ole, siis on andmetest näha, et suuremas osas märkisid riigieelarve rahastusallikaks eelkõige riigikoolid.

koolide kohta, kes küsitlusele ei vastanud. Samuti tuleb kaudsel arvutusel arvestada, et huviringides osalevate laste arv sõltub ka huviringi valdkonnast ning valdkondlikust kättesaadavusest.

Tabel 1. Üldhariduskoolide huvitegevuses osalevate laste arv maakondades ja suuremates linnades (Allikas: ETAG)

Maakond/Linn	Ringis osalevate laste arv	Ringide arv	Osalevate laste arv märkimata	Eeldatav laste arv huviringi kohta	Eeldatav osalevate laste arv
Harju maakond	11 869	583	37	20,4	12 622
Pärnu maakond	7 514	397	24	18,9	7 968
Ida-Viru maakond	7 411	337	25	22,0	7 960
Tallinn	5 904	707	442	8,4	9 595
Lääne-Viru maakond	5 364	429	103	12,5	6 652
Lääne maakond	4 864	246	5	19,8	4 963
Tartu maakond	4 636	247	14	18,8	4 898
Saare maakond	4 470	300	43	14,9	5 111
Rapla maakond	3 510	246	23	14,3	3 838
Valga maakond	3 397	223	28	15,2	3 824
Tartu linn	3 023	153	23	19,8	3 477
Viljandi maakond	3 010	231	10	13,0	3 140
Jõgeva maakond	2 771	207	38	13,4	3 280
Võru maakond	2 722	166	1	16,4	2 738
Põlva maakond	2 696	173	0	15,6	2 696
Järva maakond	2 678	153	8	17,5	2 818
Hiiu maakond	1 027	69	12	14,9	1 206
Kokku	76 866	4 867	836	15,8	86 786

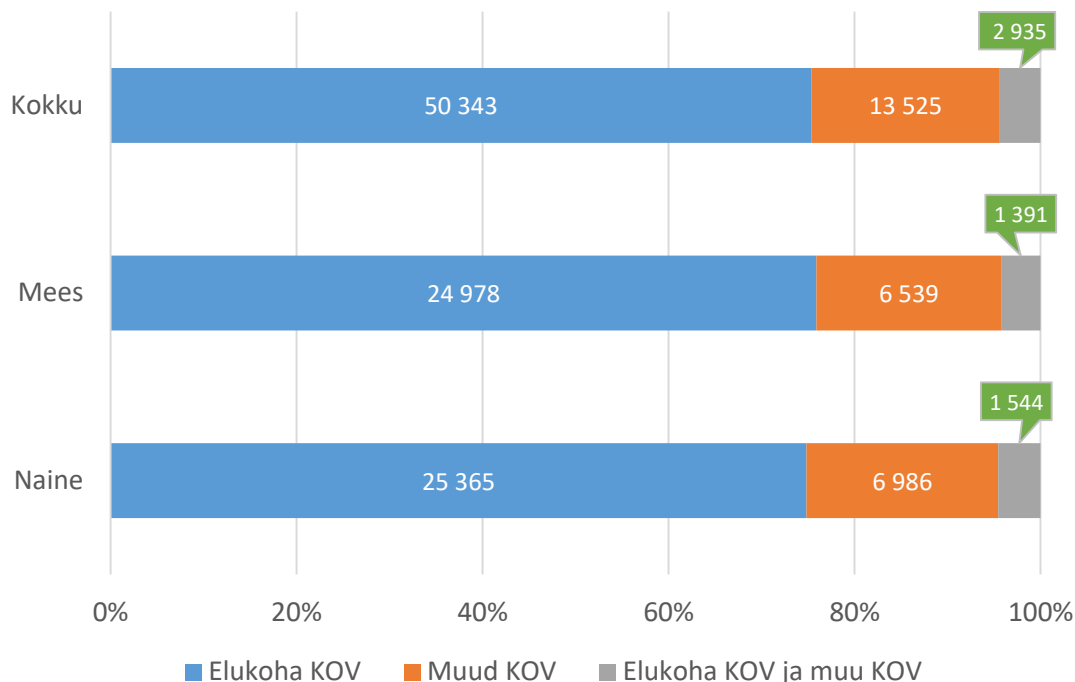

Joonis 8. Huviringide juhendajad maakondades ja suuremates linnades (Allikas: ETAG)

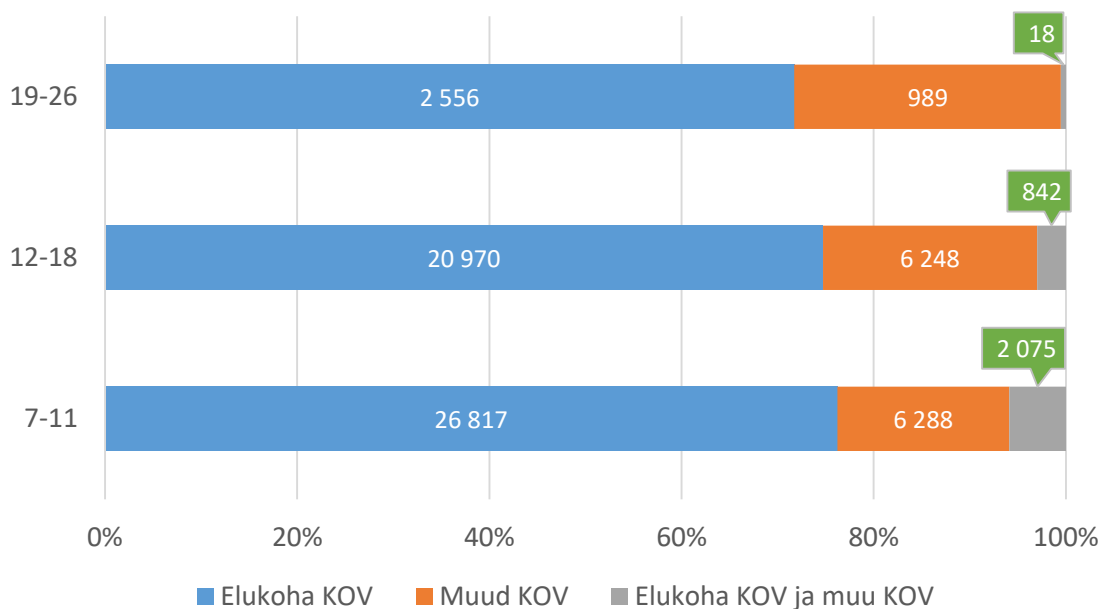
Koolides tegutsevate huviringide juhendajad on ETAGi andmete alusel valdavalt oma kooli õpetajad (84%, joonis 8). Oma kooli õpetajate osakaal kooli huviringi juhtide seas on kõrgeim Tartus ning madalaim Hiiu maakonnas. Mitteõpetajad moodustavad huviringide juhendajatest veidi üle 10%. Suurim osakaal on neil Hiiu maakonnas ning väikseim Tartu linnas ja Võru maakonnas. Teise kooli õpetajaid on ringi juhendajate seas enim Tallinnas (ligikaudu 10%).

4.3 Huvikoolides käivate noorte ülevaade

Huvikoolides osalevate noorte riigi tasandil ülevaade põhineb EHISE andmetel. Järgnevatel joonistel kirjeldatakse 7–26aastaste õppurite õppimist huvikoolides. Andmed on isikupõhised. EHISE andmetel õpib 2015/2016 õppeaastal (23. november 2015. a seisuga) huvikoolides kokku 66 803 õpilast (joonis 9). Ligikaudu 76% neist õpib huvikoolides, mis asuvad nende elukohajärgse KOVi territooriumil ning 20% õpivad muudes omavalitsustes asuvates huvikoolides. Lisaks on ligikaudu 4% õpilastest sellised, kes käivad nii oma KOVi üksuses asuvas huvikoolis kui ka teise KOVi üksuse huvikoolis. Soolises jaotumuses kooli asukoha valikus märkimisväärsed erinevusi ei esine.

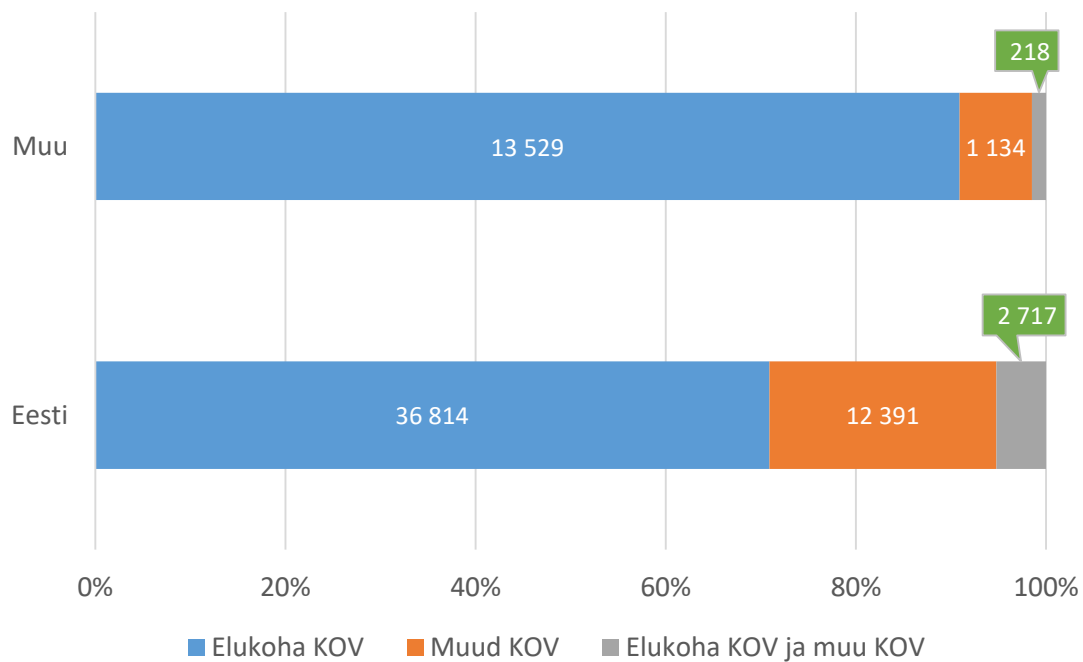
Joonis 9. Huvikoolides käivad 7—26aastased noored soo ja elukoha KOVi järgi (november 2015) (Allikas: EHIS)

Joonis 10. Huvikoolides käivad 7—26aastased noored vanusegruppide ja elukoha KOVi järgi (november 2015) (Allikas: EHIS)

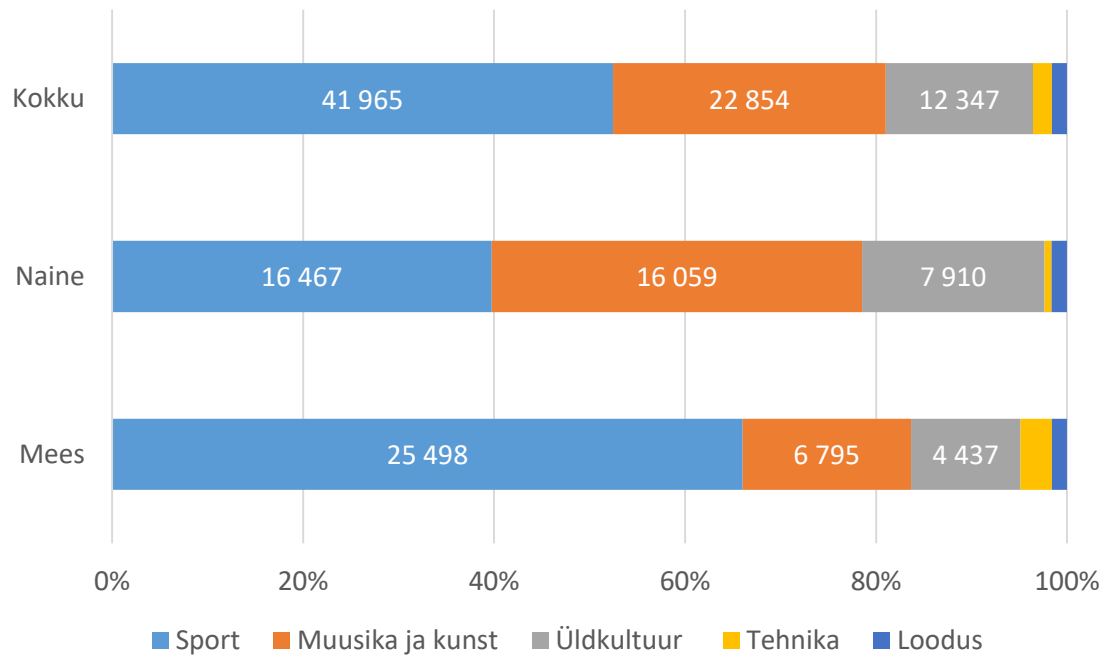
Huvikoolide valikul tulevad esile mõningad erinevused vanusegruppide lõikes (joonis 10). Mida nooremad on õpilased, seda rohkem käiakse vaid oma elukohajärgsetes huvikoolides. Mida vanemad on õpilased, seda rohkem käiakse ainult väljaspool elukohajärgse omavalitsuse territooriumi asuvates huvikoolides.

Põhjuseks võib olla ühelt poolt nii vanusega kaasnev suurem iseseisvus huvikooli valimisel ja ühistranspordi kasutamisel kui ka tõsiasi, et õpitakse väljaspool elukohajärgset omavalitsust asuvas üldhariduskoolis ning käiakse ka oma üldhariduskooliga samas kohalikus omavalitsuses asuvas huvikoolis. Nii elukohajärgses kui ka teises omavalitsuses asuvates huvikoolides käivad pigem nooremad õpilased. Nii osalevad õpilased vanusegrupist 7–11 aastat kaks korda sagedamini koduomavalitsuse ja teiste omavalitsuste huvikoolide tegevuses kui vanemad õpilased.

Joonis 11. Huvikoolides käivad 7–26aastased noored emakeele ja elukoha KOVi järgi (november 2015)
(Allikas: EHS)

Ligikaudu 70% eestikeelsetest noortest osaleb vaid koduomavalitsuse huvikooli(de) tegevuses (joonis 11). Teise omavalitsuse huvikoolides käib eesti emakeelega õpilastest ligikaudu 23%. Võrreldes muukeelsete noortega osalevad eestikeelsed noored olulisel määral sagedamini teiste omavalitsuste huvikoolide tegevuses. See kehtib ka nende õpilaste suhtes, kes käivad nii koduomavalitsuse kui ka muu omavalitsuse huvikoolides. Muukeelsete õpilaste hulgast käib 90% vaid koduomavalitsuse huvikoolides. Niisuguse keelilise erinevuse olulisimaks põhjuseks on see, et muukeelsed noored elavad sagedamini linnalistes omavalitsustes, kus huvikoolide ning neis pakutavate erialade mitmekesisus on suurem ja lihtsamini kättesaadav.

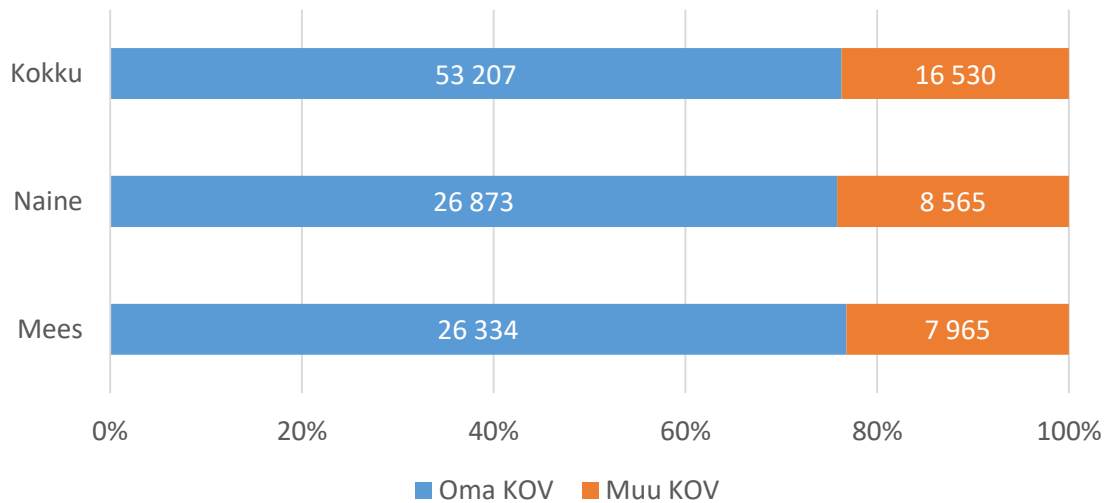

Joonis 12. Huvikoolides käivate noorte (sooline) jaotus õppevaldkondade alusel (november 2015)(Allikas: EHIS)

Huvikoolides käivad noored osalevad sageli mitmes huvivaldkonnas (joonis 12). Kõige populaarsem valdkond on sport, mis hõlmab kohapõhiselt ligikaudu 2/3 huvikoolides õppivatest noortest. Seega võib öelda, et huvikoolide täidetud õppekohtadest 2/3 on spordi valdkonnas. Sarnaselt osaleb muusika ja kunsti valdkonnas kohapõhiselt ligikaudu 18% ning üldkultuuri valdkonnas 12% huvikoolides õppivatest noortest. Tehnika ja looduse valdkondades õppivate noorte osakaal on alla 5%. Soolisest jaotusest tuleb esile, et spordi valdkonnas on oluliselt suurem osakaal meessoost noortel (ligikaudu 52% õppuritest on kohapõhiselt spordi valdkonnas). Naissoost õppuritest osaleb spordi valdkonna kohtadel huvikoolides ligikaudu 40%. Naissoost õppurite hulgas on võrreldes meessoost õppuritega suurem osakaal muusika ja kunsti (38%) ning üldkultuuri (18%) valdkonna kohtadel. Tehnika valdkonna kohtadel õppivate isikute osakaal on samas mõnevõrra kõrgem meessoost noorte seas.

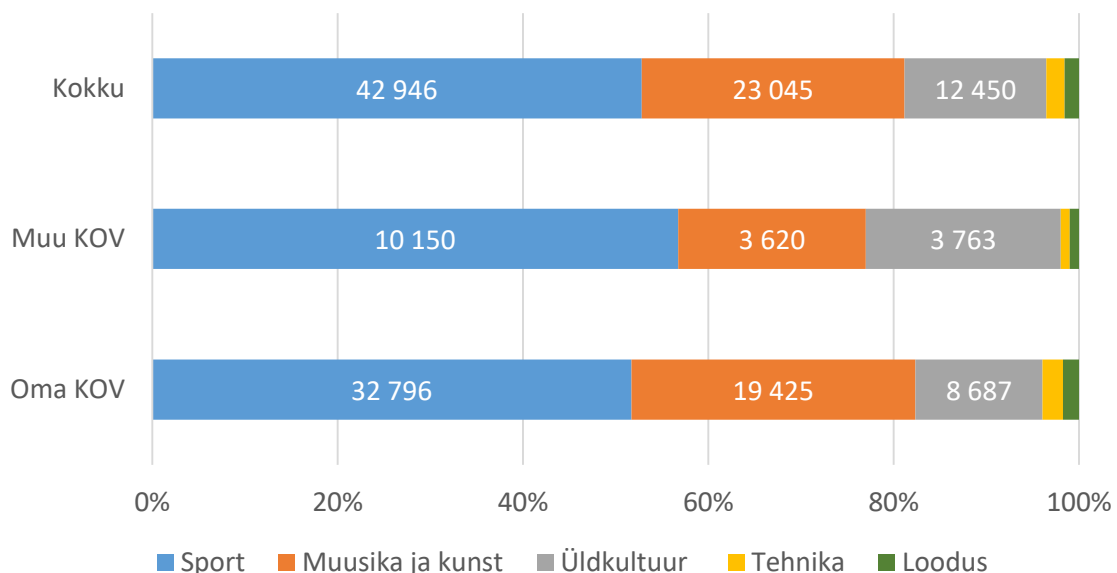
Noorte osalemist huvikoolides saab iseloomustada ka **õppivate isikute** andmete abil. Õppivate isikute arv väljendab eelkõige noorte hõivatust huvikoolides. Huvikoolides õppivate isikute andmete saamiseks loendatakse, mitu noort käib oma KOVi huvikoolis ning mitu noort käib huvikoolis mujal KOVis. Juhul, kui noor käib nii kodumavalitsuse kui ka muu omavalitsuse huviringis, liidetakse ta isikuna mõlemasse kategooriasse juurde.

Õppevaldkonna määratlemiseks lisatakse andmebaasi iga valdkonnas osalev isik vastavalt tema hõivatusele huvikooli(de)s (nt kui keegi õpib oma KOVi huvikoolis ühes valdkonnas ja muu KOVi huvikoolis kahes valdkonnas, siis loendatakse seda isikut 3 korda).

Joonis 13. Huvikoolides õppivad noored elukoha KOVi ja soolise jaotuse alusel (november 2015)(Allikas: EHIS)

Joonis 13 peal on kokku loetud eraldi elukohajärgses ning muus KOVis paiknevas huvikoolis käivate noorte arv. Eraldi ei ole määratletud neid, kes käivad nii elukohajärgses kui ka muus KOVis asuvas huvikoolis. Nagu mainitud, siis nende arv, kes käivad nii oma KOVis kui ka mujal, on siin lisatud vastavalt kas oma KOVi või muu KOVi huvikoolis käivate noorte hulka. Seetõttu on siin esitatavad arvud ka suuremad kui isikute tegelik arv. Kodukohajärgse KOVi huvikoolis käib kokku ligikaudu 76% noortest ning muu KOVi huvikoolis käib ligikaudu 24% noortest. Vanuselises jaotuses antud näitaja juures märkimisväärseid erinevusi ei ole.

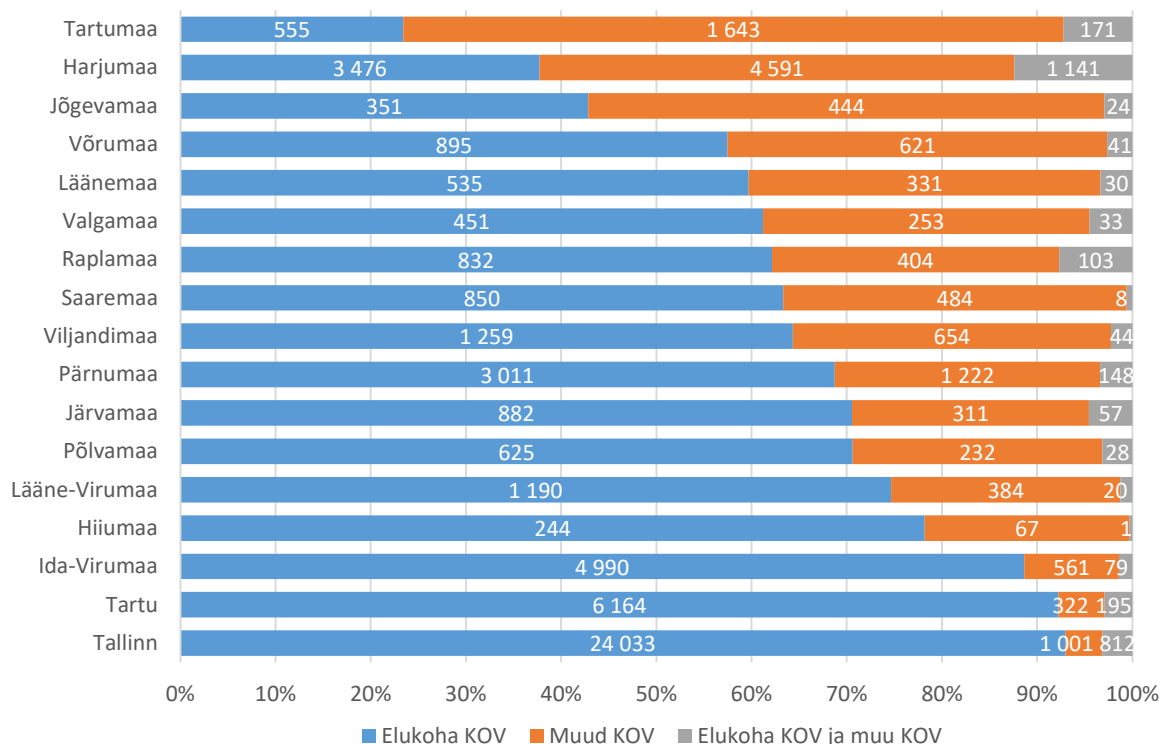
Joonis 14. Huvikoolides õppivad noored elukoha KOVi ja õppevaldkonna alusel (november 2015) (Allikas: EHIS)

Huvikoolides õppivate noorte jaotuse leidmisel õppevaldkonna alusel on huvikoolides käivate noorte arv summeeritud sarnaselt eelmisel joonisel kirjeldatuga (joonis 14). Huvikoolides käijate arvule on eraldi lisatud a) kas oma KOVis või b) muus KOVis mitmes õppevaldkonnas õppivad noored. Ligikaudu 52% noortest (õppekohtade järgi) on seotud spordi valdkonna huvikoolidega. Muusika ja kunsti valdkonnas õpib

ligikaudu 29% ning üldkultuuri valdkonnas 15% huviringides osalevatest noortest. Kui võrrelda noorte valdkondlikku osalust huvikooli asukoha põhiselt, siis nähtub, et koduomavalitsuse huvikoolides õpitakse sagedamini muusika ja kunsti, tehnika ja looduse õppevaldkonnas ning väljaspool oma koduomavalitsust spordi ja üldkultuuri valdkonnas.

Noorte huvihariduse regionaalne jaotus

Noorte huvihariduse regionaalne jaotus (EHISe andmetel) hõlmab kõigi 15 maakonna ning suuremate linnade Tallinna ja Tartu andmete võrdlust. Tartu ja Tallinna andmed on eraldatud vastavate maakondade andmetest, näitamaks nende linnade võimalikku mõju maakondade noorte valikutele seoses huvikoolidega.

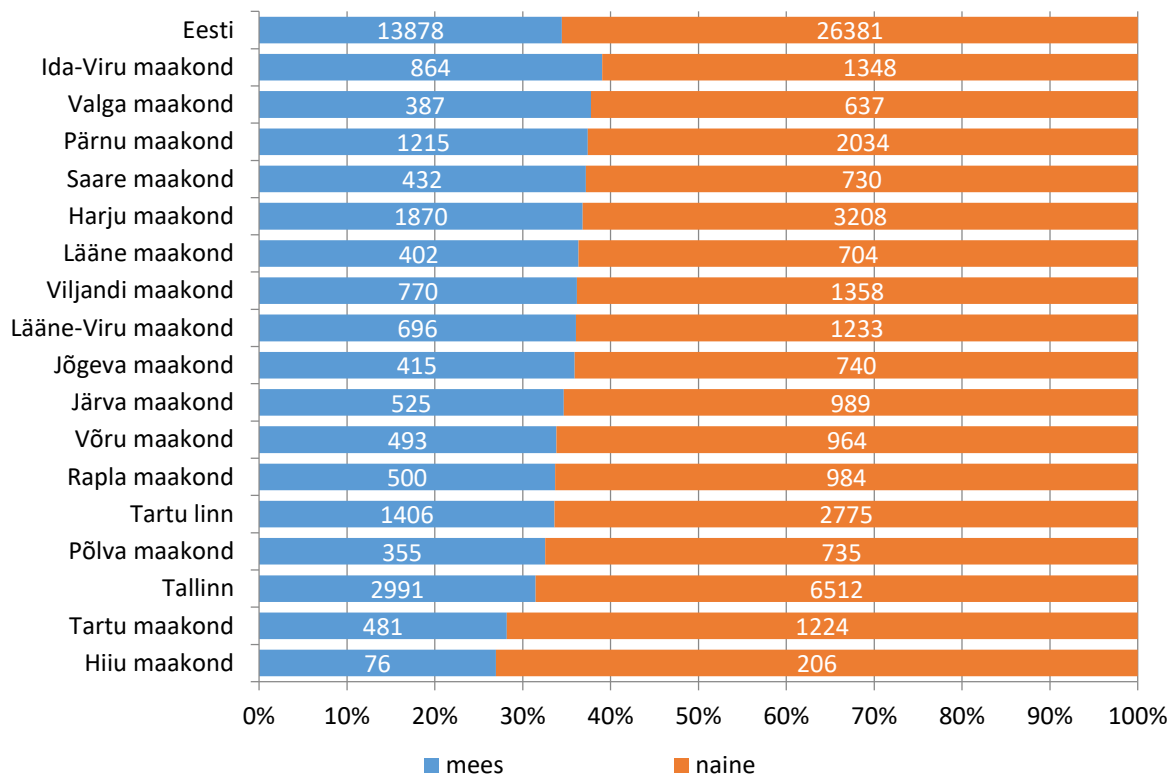
Joonis 15. Huvikoolides käivad 7–26aastased noored maakonna ja elukoha KOVi järgi (2015) (Allikas: EHIS)

Joonisel (joonis 15) on esitatud 7–26aastaste õppurite osakaalu jaotus huvikoolides, võttes aluseks noorte ja huvikoolide paiknemise haldusüksustes. Kuna andmed kajastavad huvikoolide õppureid, siis on tegemist õppekohtade põhise jaotusega. Andmed ei kajasta isikuid, vaid isikute poolt hõivatud õppekohti. Tartumaa omavalitsustes elavatest õppuritest käib suurem osa huvikoolis muus KOVis. On tõenäoline, et enamik neist käib huvikoolis Tartu linnas. Samuti on selline trend tugevalt omane ka Harjumaale, kus noored käivad sageli huvikoolides Tallinna linnas. Harjumaal on võrreldes teiste maakondade ja suuremate linnadega suurim osakaal nendel õppuritel, kes käivad huvikoolis nii elukohajärgses omavalitsuses kui ka teistes omavalitsustes (peamiselt Tallinnas). Võib välja tuua selle, et Jõgeva maakonna noored kalduvad samuti sagedamini käima (üle 50%) mittelekohajärgse KOVi üksuse huvikoolides. Kõigi muude maakondade puhul on noorte valdav eelistus koduomavalitsuses asuv huvikool. Välja arvatud Võrumaa, on kõigi maakondade vastav näitaja vähemalt 60%. Elukohajärgse KOVi huvikoolides käiakse kõige sagedamini suuremates linnades ning Ida-Virumaal (üle 85%).

4.4 Huvitegevuses osalevate noorte regionaalne analüüs laulu- ja tantsupeo registri alusel

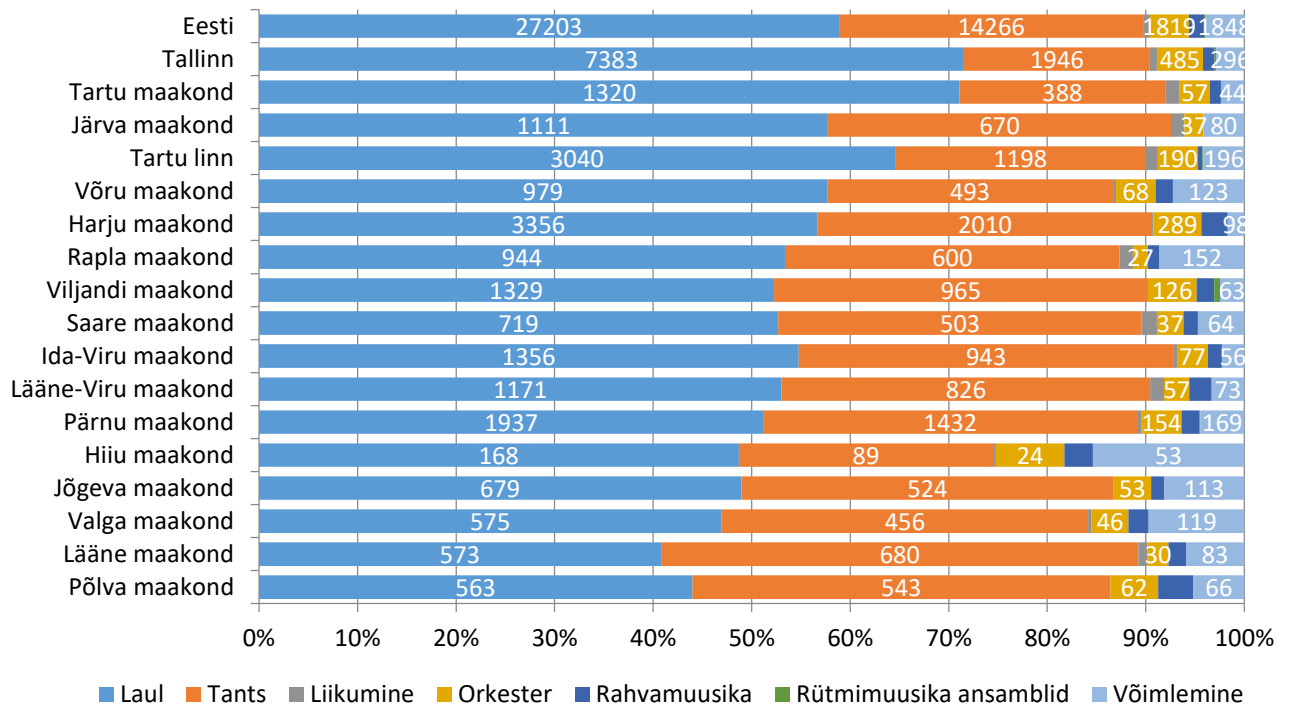
Laulu- ja tantsupeo registris on 50 196 kollektiiviliikmete vanuses 7–26 andmed, indiviide on registris samas vanuserühmas 37 722. Statistikaameti andmetel on 2016. aasta alguse seisuga Eestis 7–26aastaseid 283 350, laulu- ja tantsupeoregistris on seega esindatud 13% antud vanuserühmast. Vanuserühmast 7–19aastased on aga registris esindatud 21% kõigist Eesti antud vanuserühma noortest.

Sooliselt on ligi kolmandik laulu- ja tantsupeoprotsessist osa võtvatest noortest mehed ning ülejäänud kaks kolmandikku naised (joonis 16). Ainult Tartu ja Hiiu maakonnas on meeste osakaal maakonna noortest alla 30%, kõige kõrgem meeste osakaal aga on Ida-Viru maakonnas.

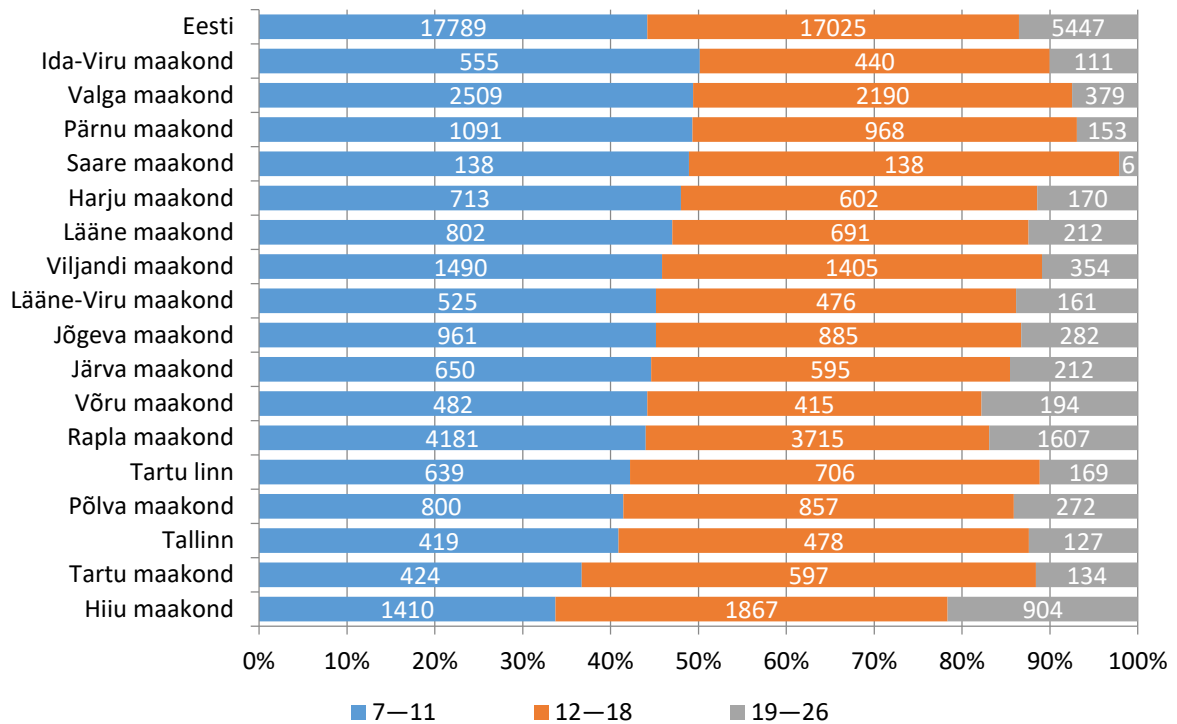
Joonis 16. Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate 7–26aastaste sooline jaotus maakondade ja suuremate linnade lõikes (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Pea 60% laulu- ja tantsupeoprotsessist osa võtva noore tegeleb laulmisega. Nende noorte puhul, kes tegelevad mitme erineva huvialaga, mis kajastuvad registris, on arvesse võetud kõik erinevate tegevusalade juures esinemised. See tähendab, et osa isikuid on alljärgneval joonisel (joonis 17) kajastatud mitmel korral, kuid seda ainult erinevate tegevusalade harrastamise puhul, sama ala erinevate kollektiivide harrastamise korral on isikut loetud ainult ükskord (v.a. juhul, kui ta on erinevate maakondade juures märgitud).

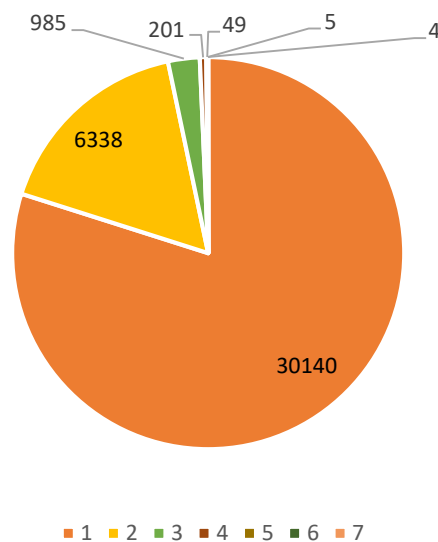
Joonis 17. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte huvitegevuse valdkonnad maakondade ja suuremate linnade järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Valdav enamus laulu- ja tantsupeoregistris olevatest noortest on alla 19aastased. 7–11aastaste ning 12–18aastaste vanuserühmade osakaalud on üldjuhul võrdsed ning suurt kalduvust kummagi vanuserühma poole ei ole. See tähendab, et laulu- ja tantsupeo protsessist võtavad osa võrdselt nii algklassilapsed kui ka põhikooli- ning gümnaasiumiealised noored. Teisalt on vanusegruppi 12–18 kuuluvaid noori rohkem, kuna vanusevahemik on suurem kui 7–11aastaste oma. Statistikaameti andmetel on 12–18aastaste vanusegrupis ligi 12 000 noort rohkem kui 7–11aastaste vanusegrupis ning seetõttu võivad vanuserühmade osakaalud antud andmete puhul olla eksitavad. Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu põhjal on üle poolte kollektiividest suunatud lastele, laulu- ja tantsupeo registri põhjal sama järeldust teha ei saa, kuid kahe registri puhul on noorima vanusegrupi määratlus erinev ja seega andmed ei ole siinkohal võrreldavad.

Joonis 18. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte vanuseline jaotus maakondade ja suuremate linnade lõikes (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Üle-eestiliselt osaleb 80% noortest ühes laulu- ja tantsupeo liikumise kollektiivis. Umbes 17% osaleb kahes ning kolm protsenti osaleb kolmes või enamas kollektiivis.

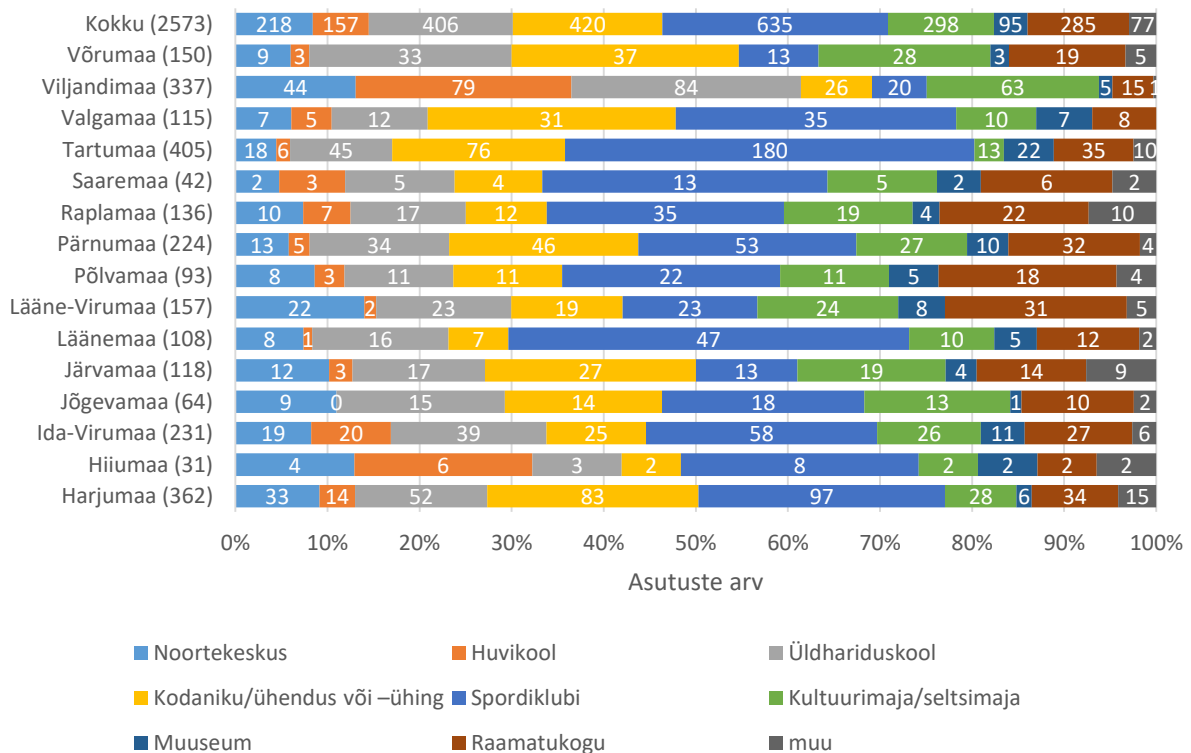

Joonis 19. Noorte arv nende poolt osavõtvate kollektiivide arvu järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

4.5 Küsitlusandmete üle-eestiline kokkuvõte

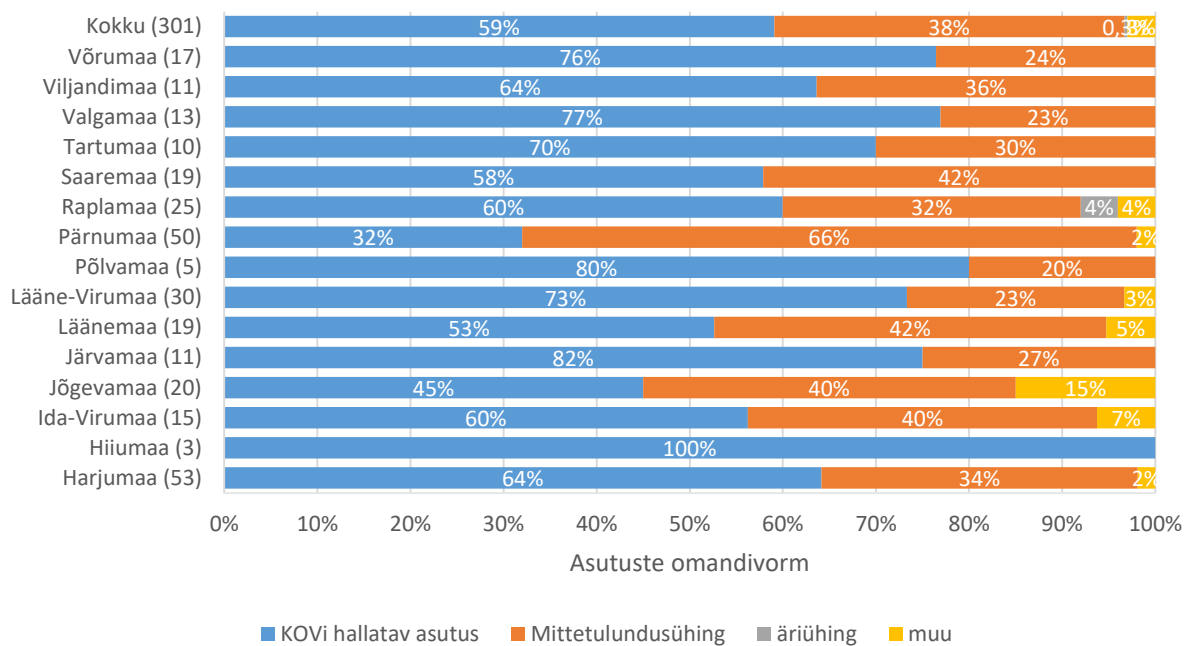
Üle Eesti vastas huvihariduse ja –tegevuse küsitlusele 150 kohalikku omavalitsust ehk 70% omavalitsustest. Mitmed mitte vastanud omavalitsused avasid küsitluse, kuid jätsid vastamata. Omavalitsuste vastamine küsitlusele oli langevas trendis ehk iga küsimusega langes vastanute arv. Seega peab olema Eesti kohta küsitlusandmete ülevaates ettevaatlik, sest mitmete küsimuste korral vastas maakonnas vaid paar omavalitsust ning need andmed ei näita tegelikkust.

Joonis 20 peal on välja toodud erinevate asutuste arv maakonniti, mis pakuvad noortele huvitegevust. Kokku pakuvad vastanud omavalitsustes huvitegevust 2573 asutust. Kõige enam on asutusi Tartumaal (405 asutust) ning kõige vähem on asutusi Hiiumaal (31 asutust). Jooniselt ilmneb, et enamasti on maakondades kõige rohkem spordiklubisid (v.a Viljandimaa, Võrumaa ja Järvamaa). Noortekeskuseid ja huvikoole on suhteliselt vähem võrreldes teiste asutustega (v.a Viljandimaa ja Hiiumaa). Jooniselt ja andmetest ei ilmne ühtset joont noortele suunatud huvitegevuse asutuste kohta maakonniti. Samas võib kahelda mõningate andmete täpsuses ja viidata küsitlusele vastajate veale asutuste sisestamisel, sest puudub kindlus, kas tõesti kõik sisestatud raamatukogud, kultuurimajad ja kodanikuühendused pakuvad noortele huvitegevust.

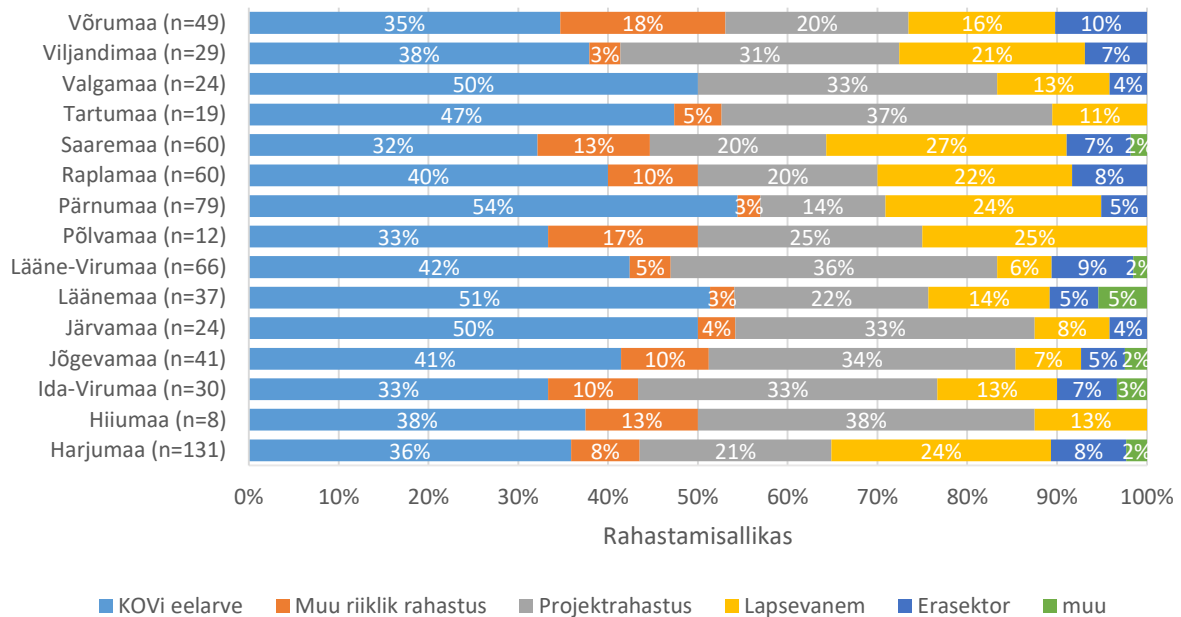
Joonis 20. Huviharidus ja –tegevust pakuvate asutuste arv maakondade järgi (Allikas: ankeetküsitlus)

Vastanud omavalitsused tõid välja, et keskmiselt 59% asutustest, mis pakuvad noortele huvitegevust on kohaliku omavalitsuse hallata ja 38% on mittetulundusühingud (joonis 21). Eeldada võib, et leitud osakaal ei korrekne, sest omavalitsused tõid välja vaid 11% asutuste omandivormi (301/2573=11%).

Joonis 21. Asutuste rahastamisvorm maakondade järgi (Allikas: ankeetküsitlus)

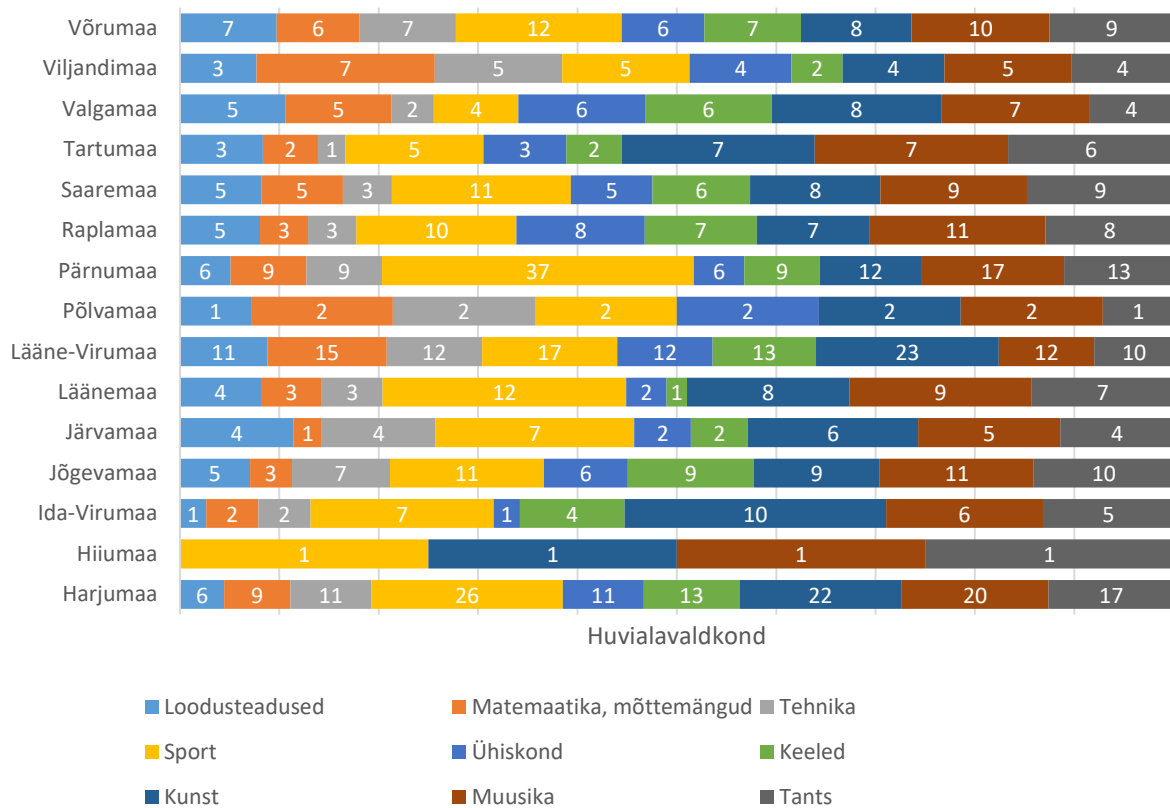
Peamiselt rahastatakse huvitegevust kolmel viisil – kohaliku omavalitsuse eelarvest, projektipõhiselt või lapsevanemate poolt tasutud osalustasude kaudu (joonis 22). Kõige rohkem rahastatakse asutusi kohaliku omavalitsuse eelarvest, nt Valgemaal, Pärnumaal, Läänemaal ja Järvemaal on pooltel huvitegevust pakkuvatel asutustel peamiseks rahastamisallikaks kohaliku omavalitsuse eelarve. Vähestel juhtudel rahastatakse huvitegevuse pakkumist erasektori või muu riikliku rahastuse kaudu.

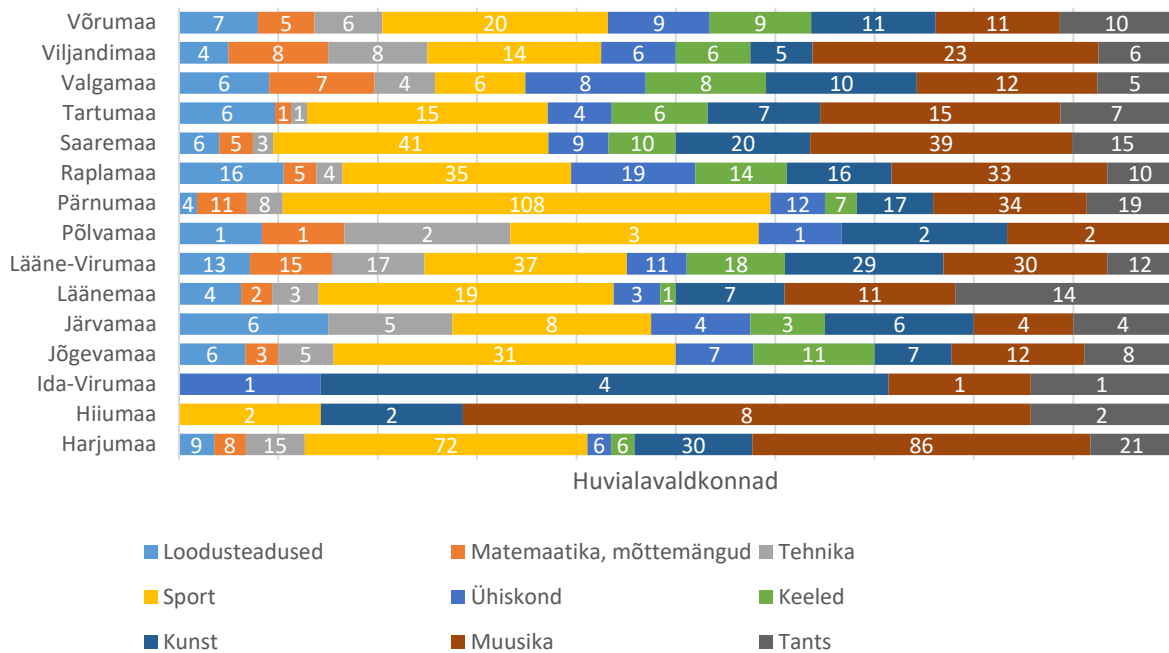
Joonis 22. Asutuste rahastamisallikas (Allikas: ankeetküsitlus)

Peaaegu kõikides maakondades pakutakse huvitegevust kõigis peamistes huvialavaldkondades (v.a Hiiumaa, joonis 23). Jooniselt nähtub⁹, et kõige vähem pakuvad asutused üle Eestiliselt tehnika, ühiskonna ja matemaatika/mõttemängudega seotud huvitegevust. Kõige enam on võimalik osaleda tantsu, muusika, kunsti ja spordiga seotud huvitegevuses.

⁹ Asutuse kohta oli võimalik valida mitu huvialavaldkonda.

Joonis 23. Asutuste arv huvialavaldkonna järgi (Allikas: ankeetküsitlus)

Joonis 24. Töötajate arvu jaotus huvialavaldkondade ja maakondade järgi (Allikas: ankeetküsitlus)

Töötajate arvu jaotus on sarnane asutuste huvivaldkondadega (joonis 24). Kõige enam on töötajaid spordi, kunsti, muusika ja tantsu valdkonnas.

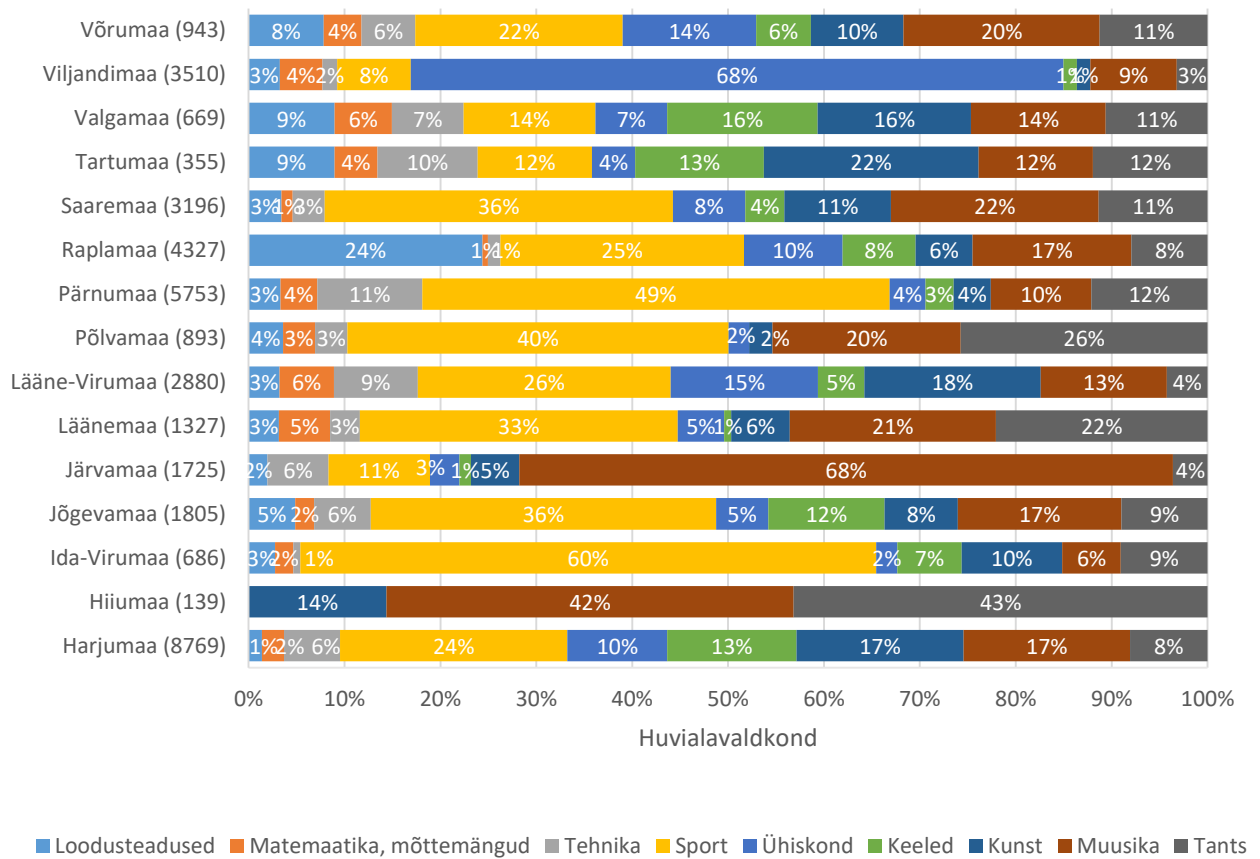
Omavalitsused vastasid huvitegevuses osalevate noorte arvu kas läbi huvihariduses osalenud indiviidide arvu või noorte osalusloetelude arvu. Omavalitsused tõid rohkem välja indiviidide arvu, mille järgi võib järeldada, et vastanud kohalikes omavalitsustes osaleb huvitegevuses kokku 34 181 noort (tabel 2). Eeldada võib, et maakondlikud arvud alahindavad reaalselt olukorda, sest mitmed omavalitsused jätsid sellele küsimusele vastamata. Näiteks Harjumaa indiviidide arv on väiksem tegelikkusest, sest Tallinna kohta on noorte arvud vaid Mustamäe kohta ning Tartumaal vastas Tartu linn noorte osalusloetelude kohta. Tartu linnas osales kõigis huvitegevuse valdkondades kokku 22 783 osalejat. Umbes kolmandik noortest osaleb mitmes erinevas huvitegevuses ning viiendik noortest osaleb huvitegevuses teistes KOV üksustes.

Tabel 2. Huvitegevuses osalenud noorte arv (Allikas: ankeetküsitlus)

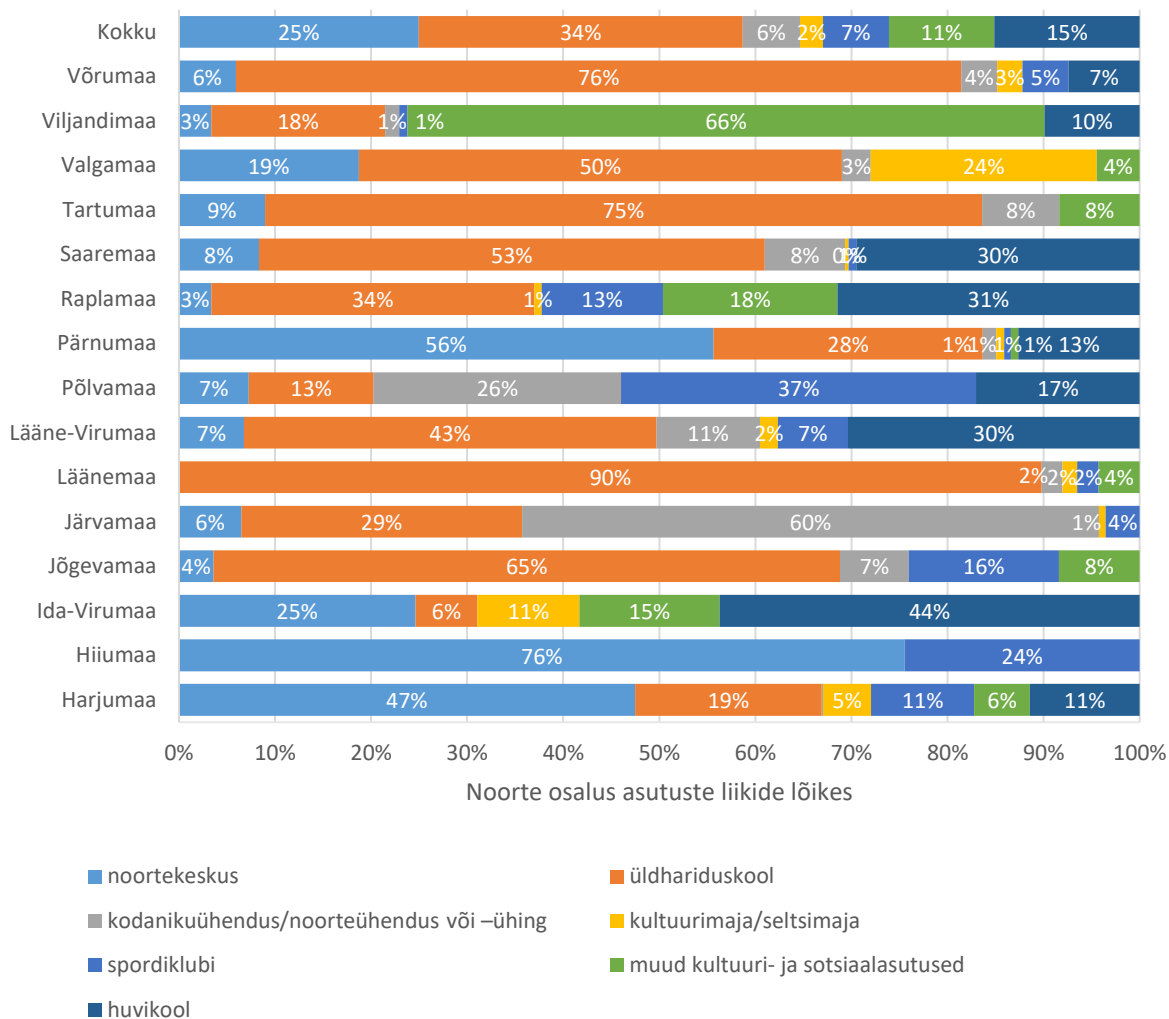
	Huvitegevuses osalenud noorte arv (indiviidid)	Huvitegevuses osalenud noorte arv (osaluskorrad)	Mitmes erinevas huvitegevuses osalenud noorte arv	Teistes KOV üksustes osalevate noorte arv
Harjumaa	9628	585	1683	1215
Hiiumaa	500	160	10	25
Ida-Virumaa	2952	4500	484	685
Jõgevamaa	1190	50	490	188
Järvamaa	629	147	362	139
Läänemaa	2487		457	108
Lääne-Virumaa	2255		1140	321
Põlvamaa	2232		1093	187
Pärnumaa	2733	5700	1367	1081
Raplamaa	2461		693	435

	Huvitegevuses osalenud noorte arv (indiviidid)	Huvitegevuses osalenud noorte arv (osaluskorrad)	Mitmes erinevas huvitegevuses osalenud noorte arv	Teistes KOV üksustes huvitegevuses osalevate noorte arv
Saaremaa	2930		3833	95
Tartumaa	1222	22783	426	1077
Valgamaa	430	495	165	151
Viljandimaa	1796	451	618	377
Võrumaa	736	1853	569	580
Kokku	34181	36724	13390	6664

Noored osalesid maakonniti erinevates huvialavaldkondades erinevalt (joonis 25). Läbivalt on kõige enam noori kaasatud peamiselt spordi valdkonda (v.a Viljandimaa, Hiiumaa, Järvamaa, Tartumaa, Valgamaa).

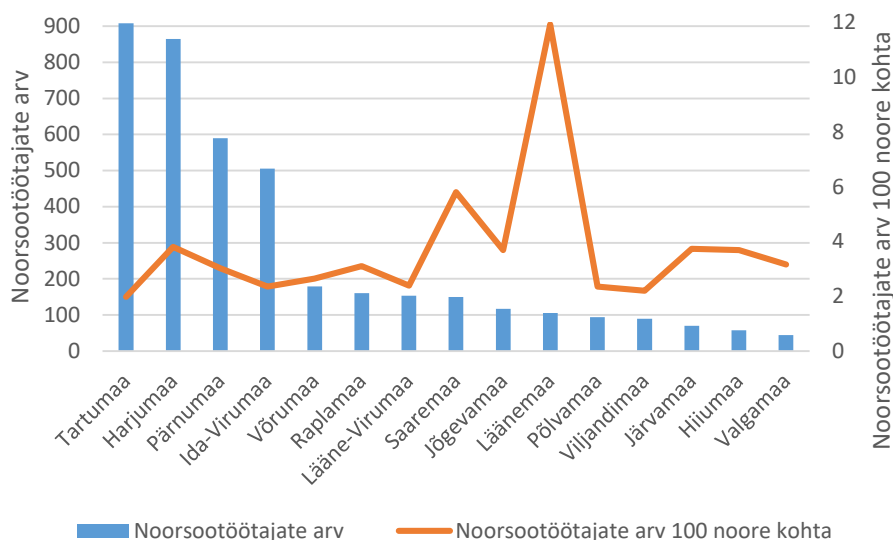
Joonis 25. Noorte osalus huvialavaldkondade kaupa (Allikas: ankeetküsitlus)

Joonis 26. Noorte osalus asutuste tüübi järgi (Allikas: ankeetküsitlus)

Noored osalevad huvitegevuses kõige rohkem üldhariduskoolides, seda eriti Võrumaal ja Läänemaal. Samuti on noortekeskused olulised huvitegevuses osalemise kohad (joonis 26). Vähem tegeletakse huvitegevusega rahvamajades ja seltsimajades ning noorteühingutes.

Keskmiselt on üle Eesti vastanud omavalitsustes kokku 3,7 noorsootõtajat 100 noore kohta (joonis 27). Kõige enam ehk 11,9 noorsootõtajat 100 noore kohta on Läänemaal, kus on vastanud omavalitsustes 105 noorsootõtajat ja maakondlikult on 5245 noort. Kõige vähem on noorsootõtajaid Tartumaal, kus on 2 noorsootõtajat 100 noore kohta ehk vastanud omavalitsustes on 908 noorsootõtajat ja Tartumaal elab 33 641 noort.

Joonis 27. Noorsootõtajate arv 100 noore kohta (Allikas: ankeetküsitlus, autorite arvutused)

Väga vähesed omavalitsused tõid välja asutusi, kus pakutakse tegevusi mõnes muus keeles peale eesti keele (tabel 3). Kõige enam on vastavaid asutusi Harjumaa ja Pärnumaal. Enamasti pakutakse kuni 20% asutuse tegevusi mõnes muus keeles. Hiiumaal, Põlvamaal ja Valgamaal ei ole ühtegi sellist asutust, kus pakutakse huvitegevust mõnes muus keeles peale eesti keele.

Tabel 3. Asutuste arv, kus pakutakse tegevusi noortele mõnes muus keeles peale eesti keele (Allikas: ankeetküsitlus)

KOV	Tegevused mõnes muus keeles	0—20%	20—40%	40—60%	60—80%	80—100%	100%
Harjumaa	16	6	2		3		2
Hiiumaa							
Ida-Virumaa	4	1		1	1	1	
Jõgevamaa	1	1					
Järvamaa							
Läänemaa							
Lääne-Virumaa	1	1					
Põlvamaa							
Pärnumaa	9	4	1	1	1	4	1
Raplamaa	3	3					
Saaremaa	4	3				1	
Tartumaa	3						4
Valgamaa							
Viljandimaa	2	2					
Võrumaa	2	2					

4.6 Registriandmete ja küsitlusandmete üle-eestiline kokkuvõte

Registriandmete ja küsitlusandmete kaudu saadi infot kohalike omavalitsuste territooriumil pakutava huvihariduse ja huvitegevuse teenusepakujate asutuste arv liigiti, valdkonniti ja omandivormi järgi. Asutuste liikidest registriandmete põhjal saadi andmeid kodanikuühenduse või –seltside, üldhariduskoolide/kutsekoolide, kultuurimajade/seltsimajade, huvikoolide, lasteaedade, omavalitsuste, spordiklubide ja muude asutuse liikide kohta. Muu alla kuulusid rahvakultuuri valdkondliku andmekogus kogudused, valdkondlikud katusorganisatsioonid, kõrgkoolid, kontsertorganisatsioonid, maakondlikud ja piirkondlikud katusorganisatsioonid, teatrid, vabahariduskoolid, rakenduskõrgkoolid ning liigiti määramata asutused.

Küsitluses märkisid vastajad asutuste arvu järgnevate liikide lõikes: noortekeskus, huvikool, üldhariduskool, kodaniku/ühendus või –ühing, spordiklubi, kultuurimaja/seltsimaja, muuseum, raamatukogu ja muu. Küsimuse juures paluti märkida liikide juurde nende asutuste arvu, mis pakuvad huvitegevust noortele. Võrreldes raamatukogude, muuseumite ning huvikoolide arvu KOVides küsitluse põhjal ilmneb, et suuresti panid vastajad kirja oma kohaliku omavalitsuse territooriumil olevad asutused konkreetsetes liikides. Võimalik, et tõepoolest pakuvad suurem osa raamatukogudest, muuseumitest ning huvikoolidest kohalikes omavalitsustes huvitegevusi noortele, kuid võimalik, et asutusi märkides loeti kokku konkreetsete asutuse liikide alla kuuluvaid asutusi ning noortele huvitegevuse pakkumise aspekt antud küsimuse juures võis ununeda või kahe silma vahele jääda. Ka spordiklubide puhul on näha, et küsitluse teel saadud arv on lähedane spordiregistri andmetele, kuid viimases on loetletud kõik spordiklubina tegutsevad asutused KOVis, mis pakuvad tegevusi nii täiskasvanutele kui noortele.

Asutuste arve vaadeldi käesolevas uuringus kohalikes omavalitsustes ka omandivormi ning tegevusala lõikes. Omandivormi puhul jaotati nii registriandmed kui küsitlusandmed nelja kategooriasse: KOVi hallatavad asutused, mittetulundusühingud, äriühingud ning muu omandivormiga asutused. Registriandmete puhul on omandivorm kaetud võrdlemisi hästi ning valdavalt enamuse asutuste kohta on omandivorm teada. Küsitluses küsiti omandivormi eraldi sisestavate asutuste kohta ning sellele küsimusele vastamine oli kohalike omavalitsuste esindajate seas üpris madal. Suurema osa asutuste liikide juures märgitud asutusi eraldi küsitluses ei sisestatud ning seetõttu jäid asutuste arvud omandivormi järgi küsitluse tulemustes lünklikuks.

Tegevusvaldkondade puhul lähtuti nii küsitlusandmete kui registriandmete puhul meetodikas välja toodud ETAGI kaardistuse jaotisest. Analüüsi tarbeks koondati tegevusvaldkonnad järgnevalt: muusika, tants ja kunst laiemal valdkonnana (EHISE puhul) ning eraldiseisvalt muude registrite (rahvakultuuri valdkondlik andmekogu ja ETAG) ning küsitluse puhul, sport, loodus, tehnika ja täppisteatud ning muu (sh. folkloor, sõnakunst, näitlemine, üldkultuur jms). Tegevusvaldkondade sellist jaotist kasutati nii asutuste kui huvitegevuses osalejate arvu puhul.

Huvihariduse ja huvitegevuse analüüsimiseks kohalike omavalitsuste lõikes kasutati KOV üksuste võimekuse indeksit¹⁰, mis näitab kohalike omavalitsuste üksuste potentsiaali midagi ära teha. Indeks koosneb kuuest komponendist: rahvastik ja maa, kohalik majandus, elanikkonna heaolu, kohalike omavalitsuse organisatsioon, kohaliku omavalitsuse finantsolukord ning kohaliku omavalitsuse teenused. Need komponendid koosnevad omakorda näitajatest, mis kirjeldavad kohalikku omavalitsust ning antud uuringu raames vaadeldi eraldi ka osade KOVi võimekuse komponentide näitajate seoseid uuringu andmetega.

Rahvastik ja maa komponent koosneb järgnevatest näitajatest: rahvastikuregistris registreeritud elanike arv, ülalpeetavate määr, rahvastiku taastootmispotentsiaal ja maa summaarne maksustamishind. Antud uuringu raames vaadeldi eraldi rahvastikuregistris registreeritud elanike arvu seost uuringu jooksul kogutud andmetega.

Elanikkonna heaolu mõõtmiseks kasutatakse komponente elanikkonna keskmised tulud elaniku kohta, töökohtade arv 15–64aastaste elanike kohta, registreeritud töötute osakaal 15–64aastastest elanikest ja toimetulekutoetuste maht elaniku kohta.

Kohaliku majanduse seisundit kirjeldatakse järgnevate näitajatega: majandusüksuste arv 15–64aastaste elanike kohta, tööandjate poolt loodud töökohad 15–64aastaste elanike kohta, töökoha keskmine väärtus, majanduse mitmekesisus.

KOVi teenuse osutamise võimet mõõdetakse neljas valdkonnas, milleks on haridus, sotsiaalne kaitse ja tervishoid, vaba aeg ning majandus ja keskkonnakaitse. Selle komponendi näitajad on: haridusteenuste olemasolu, hariduskulud 0–19aastaste elanike kohta, sotsiaal- ja tervishoiuteenuste mitmekesisus, sotsiaalse kaitse kulud elaniku kohta, vaba aja teenuseid pakkuvate asutuste olemasolu, vaba aja kulud elaniku kohta, majanduse ja keskkonnakaitse asutuste ning eraõiguslike ühingute arv, majanduse ja keskkonnakaitse kulud elaniku kohta. Eraldi vaadeldi kohalike omavalitsuste vaba aja valdkonna kulusid elaniku kohta võrdluses antud uuringu käigus kogutud andmetega.

Kohaliku omavalitsuse organisatsiooni komponent kirjeldatakse näitajatega kohalikel valimistel osalemise aktiivsus, kohalikel valimistel kandideerimise aktiivsus, linna- ja vallavalitsuste hallatavate asutuste arv, munitsipaalosalusega eraõiguslike ühingute arv kohalikus omavalitsuses.

KOVi finantsolukorda iseloomustavad näitajad on linna- või valla põhitegevuse tulude maht elaniku kohta, linna või valla võlakoormus, linna või valla põhivara elaniku kohta, põhivara soetus elaniku kohta ja omafinantseerimise võimekus.

¹⁰ Kohaliku omavalitsuse võimekuse indeks (KOV-indeks) näitab linna või valla erinevate võimete summat (nt kvantitatiivne võimekus ehk ressursid, süsteemi mitmekesisus, suhteline võimekus) ehk kohalike omavalitsuste üksuste potentsiaali midagi ära teha. KOV-indeks väljendub samaaegselt nii kohalikkude kujundavates eeldustes (nn haldussuutlikkus) kui ka selle valitsemise üldisemates tulemustes kohaliku omavalitsuse territooriumil. Viimasel juhul mõõdetakse võimekust kaudselt – saavutatud tulemused ei saa olla nõrgemad kui kohalike omavalitsuste üksuse suhteline võimekus, küll võib aga võimekus ületada konkreetsel aastal või ajavahemikul saavutatud tulemusi.

Noorkõiv, R., Ristmäe, K. (2014). *Kohaliku omavalitsuse üksuste võimekuse indeks 2013. Metoodika ja tulemused*. Tartu: Geomedia

Asutuste arv

Asutuse arvu liikide järgi edastasid küsitluse teel enamuse ehk 70% kohalikest omavalitsustest, vastamata jätsid kogu Eesti peale 64 KOVi. Küsitluses küsiti noortele (7–26aastastele) huvitegevust pakkuvate asutuste arvu liigiti kohaliku omavalitsuse esindaja käest. Puuduolevate andmetega kohalike omavalitsuste kohta arvutati indikatiivne asutuste arv. Selle jaoks leiti vastanud KOVide asutuste arv 100 noore kohta ning arvutati Eesti keskmine, mille põhjal lisati puuduolevate andmetega omavalitsustele nende noorte arvust lähtuv hinnanguline asutuste arv.

Statistikaameti andmetel oli 2016. aasta alguses Eestis noori vanuses 7–26 kokku 283 207, **küsitlusandmete põhjal on Eesti noorte arvust lähtuvalt kokku hinnanguliselt 3458 asutust**, mis pakuvad huviharidust ja/või huvitegevust noortele. Võeti arvesse, et vastanud kohalikud omavalitsused moodustavad valimi ning selle põhjal on käesoleva valimi viga 95%-lisel usaldusnivool 1,7%. Seega võib eeldada, et asutuste arv Eestis, mis pakub noortele huvitegevus või -tegevust varieerub vahemikus **3516 kuni 3399**.

Andmekogudest on **ETAGi kogutud andmete, rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, spordiregistri ja EHISe andmetel Eestis kokku umbes 3500 erinevat huviharidust ja/või -tegevust pakkuvat asutust või organisatsiooni**. Asutuste arv registriandmetest saadi nii, et kõik andmekogud, kus on asutused esitatud nime järgi (EHIS, rahvakultuuri valdkondlik andmekogu ja ETAGi kaardistus) tõsteti kokku ning eemaldati asutuste nimede seast duplikaadid. Spordiregistrist liideti saadud arvule juurde kõikide spordiklubide arv (spordikoolid kajastusid EHISe andmetes). Antud arvu puhul tuleb silmas pidada, et spordiregistris ei ole võimalik eristada noortele suunatud tegevust, kuna seal on isikupõhised andmed kahes vanusegrupis: 19aastased ja nooremad ning 20aastased ja vanemad. Seega puuduvad andmed, millised spordiregistris olevad asutused pakuvad noortele tegevust ja millised ainult täiskasvanutele ning asutuste koguarv sisaldab endas kõiki spordiklubisid, mis Eestis tegutsevad.

Liigiti on registriandmete põhjal Eestis enim spordiklubisid, kuid see võib olla tingitud eelnevalt välja toodud spordiregistri puudusest, kus ei saa eristada noortele ning täiskasvanutele tegevusi pakkuvaid asutusi. Kokku on spordiklubisid Eestis 1749, spordikoole 328 ning 20 spordiühendust või spordialaliitu. Küsitlusandmete põhjal on noortele huvitegevust pakkuvaid spordiklubisid hinnanguliselt Eestis 1051. Siinkohal võeti samuti arvesse, et vastanud kohalikud omavalitsused moodustavad valimi ning selle põhjal on käesoleva valimi viga 95%-lisel usaldusnivool 3%. Seega võib spordiasutuste arv varieeruda 1020 ja 1083 asutuse vahel. Samas võib reaalne spordiasutuste arv erineda hinnangulisest arvutusest, sest spordiklubide arvu tõid välja 98 omavalitsust ehk alla poole kõigist Eesti omavalitsustest.

Asutuste arvu poolest on huvihariduse ja -tegevuse pakkujatena KOVides enam levinud ka huvikoolid, sealhulgas on arvestatud spordikoole. Kokku pakub Eestis huviharidust 711 asutust. Huvikoolide ja spordiklubide puhul võib kõrget asutuste arvu mõjutada see, et EHISesse ning Spordiregistrisse on asutused kohustatud esitama enda andmeid ning seetõttu on need kaks asutuste liiki ka põhjalikumalt kaardistatud kui muud liigid. Teisalt, kui kaardistada näiteks kõik Eestis tegutsevad üldhariduskoolid või noortekeskused või kultuurimajad olenemata seal läbi viidavatest tegevustest, on nendes liikides ikkagi arvuliselt vähem asutusi kui on spordiklubisid või huvikoole. Seega viimase kahe asutuse liigi domineerimine kohalikes omavalitsustes on kindel fakt, mis ei olene teistes asutuse liikides pakutavate huvitegevuse kaardistamise kvaliteedist.

Oluline asutuse liik noortele suunatud huvitegevuses on üldhariduskoolid. Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu põhjal on Eestis kaheksa kohalikku omavalitsust, milles ei paku ükski üldhariduskool

huvitegevusi noortele. Nendest kaheksast omavalitsusest aga viies on ETAGi andmekogu põhjal koolis olemas huviringid. EHISe huvitegevuse andmetel on lisaks veel kahes KOVis huvitegevuse võimalused üldhariduskoolides, mis ei kajastu muudes andmekogudes. Kogu Eesti peale jääb seega kaks KOVi (Piiressaare ja Torgu), kus ei ole üldhariduskooli poolt pakutavat huvitegevust üldse ning kummaski KOVis ei ole ka ühtegi üldhariduskooli.

Registriandmete põhjal on **hinnanguliselt kõikides Eesti koolides olemas mingisugused huvitegevuse võimalused noortele**. Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu põhjal on 413 üldhariduskoolis või kutseõppeasutuses olemas huviringid, ETAGi andmekorjega koguti 398 kooli kohta andmed ning viie kooli puhul toodi välja, et koolis ringe ei ole. Samas nendest viiest koolist kahe puhul on märgitud huvitegevuses osalejaid EHISesse (20.11.2015 väljavõtte põhjal) 2015/2016 õppeaasta kohta. Kuna ka ETAGi kaardistus viidi 2015. aasta sügisel läbi, siis peaksid EHISe ja ETAGi andmed ühtima. Andmete erisuse puhul võib põhjuseks olla nii andmekorje läbiviimise meetoodika puudused (kuna antud andmekorje tulemused ei ole esitatud aruande kujul ETAGi poolt, on metodoloogilised probleemid teadmata), EHISesse esitavate huvitegevuse andmete kvaliteedi kõikumus või ka kooli esindajatele koolisisest kättesaadavate andmete erisused.

Küsitluste tulemuste hinnanguliste arvutuste põhjal võiks järeldada, et Eestis on 470 üldhariduskooli, mis pakuvad huvitegevuse võimalusi noortele. Samade arvutustest võib ka tuletada, et 571 rahvamajas/seltsimajas ja 924 kodaniku-, noorteühenduses on noortel võimalus osaleda huvitegevuses.

Keskmiselt on **KOVides registri- ja olemasolevate andmete põhjal 100 noore kohta enim mittetulundusühinguid (1,2 asutust 100 noore kohta)**, mis tuleneb eelkõige spordiasutuste ning huvikoolide arvelt, kuna need kaks asutuse liiki on enamjaolt just mittetulundusühingud (umbes 99% spordiklubidest ning 68% huvikoolidest on mittetulundusühingud). KOVi hallatavaid huviharidust ja –tegevust pakkuvaid asutusi on registriandmete põhjal 100 noore kohta keskmiselt KOVis umbes poole vähem: 0,7 asutust. Spordiklubidest ei ole mitte ükski KOVi hallatav, huvikoolidest on umbes 19% ning rahvakultuuri valdkonnas on umbes 75% asutustest kohaliku omavalitsuse poolt hallatavad. Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu puhul kindlasti mängivad rolli kultuurimaja/seltsimaja ning üldhariduskoolide domineerimine valdkonna asutuste seas.

Äriühingud moodustavad registriandmete põhjal umbes 4% kõigist asutustest ning suuremas osas on need asutuse liikidest huvikoolid, 13% kõikidest huvikoolidest tegutsevad äriühingutena. Üle-eestiliselt on kõiki asutuste omandivormide järgi keskmiselt umbes 1,9 asutust 100 noore kohta KOVis.

Küsitlusandmetest ilmnes aga vastupidiselt, et 59% huvitegevuse asutustest on kohaliku omavalitsuse hallatavad asutused ning 38% asutusest on mittetulundusühingud. Samas võib eeldada, et 2056 omavalitsuses olevat huvitegevusega seotud asutust ei ole omavalitsuse hallatavad, vaid pigem sisestas omavalitsus peamiselt ainult omavalitsusega otseselt seotud asutused, mis tingis ka suure omavalitsuse hallatavate asutuste osakaalu (omavalitsused vastasid vaid 301 asutuse kohta)

KOVi hallatavate asutuste arv omavalitsusüksustes on nõrgalt seotud KOV võimekuse komponentidega rahvastik ja maa ning majandus. Rahvastik ja maa komponentide seas on KOV hallatavate asutuste arvuga 100 noore kohta seotud rahvastiku taastootmispotentsiaali indikaatoriga: **mida suurem on rahvastiku taastootmispotentsiaal, seda vähem on KOVi hallatavaid asutusi omavalitsuses 100 noore kohta**. Majanduse komponendi puhul on KOVi hallatavate asutuste arv nõrgas negatiivses korrelatsioonis majandusliku mitmekesisuse, töökoha keskmise väärtuse ja tööandjate loodud töökohtade arvuga indikaatoriga. Majandusliku mitmekesisuse indikaatorit sisustatakse eraõiguslike ühingute EMTAK

tegevusalade arvuga, mis väheneb KOVi hallatavate asutuste 100 noore kohta arvu suurenemisel. Ka töökoha keskmise väärtuse ning tööandjate loodud töökohtade arv väheneb KOVi hallatavate asutuste arvu suurenemisel. Kuigi antud indikaatorite puhul on korrelatsioon nõrk, võib see olla märgiks, et **majanduslikult paremas seisus omavalitsuse puhul pakuvad huvihariduse ja huvitegevuse teenuseid pigem KOVi vastutusalast väljapoole jäävad asutused.**

Registreeritud elanike arvu puhul on näha väga nõrka negatiivset seost KOVi hallatavate asutuste arvuga 100 noore kohta, ehk **suurema rahvaarvuga linnade või valdade puhul on mingil määral vähem omavalitsuse poolt hallatavaid asutusi 100 noore kohta.**

Mittetulundusühingute arv 100 noore kohta on nõrgalt seotud majanduse ning väga nõrgalt heaolu komponendiga KOVi võimekuse indeksist. Mõlemal juhul on seos positiivne, ehk komponendi mõõdikute väärtuste suurenemisel KOVis on ka kõrgem arv mittetulundusühinguid. **Paremas majanduslikus seisus ning positiivsemate elanikkonna heaolu näitajatega omavalitsustes on tõenäoliselt rohkem mittetulundusühinguid 100 noore kohta.**

Äriühingute puhul on näha nõrka seost asutuste arvu ja nelja kohaliku omavalitsuse võimekuse komponendiga, nendeks on rahvas ja maa, majandus, heaolu ning KOV organisatsioon. Äriühingute arv 100 noore kohta on väga nõrgalt seotud ka omavalitsuse rahvaarvuga, suurema registreeritud elanike arvuga KOVides on veidi rohkem äriühinguid 100 noore kohta, mis pakuvad huviharidust ja huvitegevust.

Omavalitsusüksuse finantsvõimekuse ning teenuste puhul ei ole seoseid ühegi omandivormiga, mis tähendab, et **KOV paremad rahalised võimalused või suurem teenuste osutamise võimekus ei mõjuta omandivormide lõikes asutuste arvu 100 noore kohta.**

Registriandmete põhjal pakub enim asutusi noortele ja erinevatele vanuserühmadele huvitegevust ja – haridust muusika, tantsu või kunsti valdkonnas. Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, ETAGi kaardistuse ning EHISE andmetel pakuvad selles valdkonnas noortele tegevusi **2259** asutust ja sealkohas on juurde arvestatud ka huviharidust pakuvad huvikoolid. Siinkohal peab silmas pidama, et asutus võib pakkuda tegevusi mitmes erinevas valdkonnas (ning ETAGi, rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja küsitlusandmetele toetudes võib eeldada, et suur osa asutusi pakub tegevusi) ja seega on arvestatud mitmekordselt (tabel 4). Enim on rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja ETAGi kaardistuse põhjal asutusi muusika valdkonnas (1023 asutust), tantsutegevusi pakkuvaid asutusi on umbes poole vähem (495 asutust) ning kunsti (või käsitöö) tegevusi pakkuvaid asutusi on 384.

Küsitlusandmete põhjal aga on kunstitegevusi pakkuvaid asutusi veidi rohkem kui muusikategevusi pakkuvaid asutusi (kunsti pakub 135 ning muusikat 132 asutust). Tantsu valdkonnas huvitegevusi pakkuvaid asutusi on küsitlusandmete põhjal 108, mis looduse järel on valdkondadest teine väikseim asutuste arv. Hinnanguliselt on küsitlusandmete põhjal Eestis 650 asutust, mis tegelevad kunstitegevustega, 620 asutust, mis pakuvad muusikaga seotud huvitegevust ning 545 asutust, mis on seotud tantsuga. Kokku on muusika, tantsu ja kunsti valdkonnas **1815** asutust (tabel 4).

Registriandmetest ilmneb nõrk seos KOVi võimekuse indeksi ja muusika, tantsu ning kunsti valdkondade asutuste arvu 100 noore kohta vahel. Tegemist on negatiivse korrelatsiooniga, mis tähendab et **kõrgema võimekuse indeksiga omavalitsustes on märgata vähem muusika-, tantsu- ja kunstitegevusi pakkuvaid asutusi.** Samuti negatiivne seos on kaunite kunstide valdkonnas tegevusi pakkuvate asutuste arvul KOV võimekuse komponentide rahvas ja maa, majandus ning KOV organisatsioon. Küsitlusandmed toetavad negatiivset seost rahvas ja maa, majanduse ja KOV organisatsiooni komponentidega.

Muusika ning kunsti valdkonna küsitlusandmete asutuste arvu puhul 100 noore kohta on aga olemas seos omavalitsuse finantsvõimekusega. **Parema finantsvõimekusega kohalikes omavalitsustes on kogutud andmete põhjal kõikides valdkondades välja arvatud tantsus pigem rohkem huvihariduse ja huvitegevuse asutusi 100 noore kohta.**

Kohalike omavalitsuse teenuste osutamise võimekus ning registreeritud elanike arv ei ole seotud valdkondlike asutuste arvudega 100 noore kohta, ehk **huvihariduse ja huvitegevuse teenusepakkujate valdkondade puhul ei ole statistiliselt oluline, kui suure rahvaarvuga on KOV või kui hea on omavalitsuse võimekus teenuste pakkumisel.**

Küsitlusele vastanud omavalitsustes on 167 asutust, mis pakuvad noortele spordiga seotud tegevusi. Küsitlusandmete hinnanguliste arvutuste põhjal on Eestis **685** asutust, mis pakuvad huviharidust ja –tegevust spordi valdkonnas (tabel 4).

ETAGi kaardistuse ning EHISE andmetel pakuvad spordialast huvitegevust ning huviharidust **642** asutust, Spordiregistri andmetel on Eestis **1723** spordiklubi (tabel 4). Kuna spordiregistris ei saa eristada noortele pakutavaid tegevusi, siis tõenäoliselt on 1723 asutust üle pakutud ning tegelikult noortele teenuseid pakkuvaid asutusi on vähem. Hinnanguliselt küsitlusandmetest ja registriandmetest kokku tuleb sporditegevusi pakkuvate asutuste arv alla 700.

Spordi valdkonna asutuste arvu puhul on nõrk korrelatsioon KOVi võimekuse ja ETAGi ning EHISE spordiasutuste arvu vahel. **Kõrgema finantsvõimekusega omavalitsusüksuses võib tõenäoliselt olla ka veidi rohkem sporditegevusi pakkuvaid asutusi** ETAGi ning EHISE andmetel ning ka **majanduslikult võimekamates KOVides on veidi rohkem spordiasutusi kui majandusliku võimekuse poolest nõrgemates omavalitsustes.**

Kõige vähem pakuvad asutused nii küsitlusandmete kui registriandmete põhjal huviharidust ja huvitegevust looduse valdkonnas. Küsitlusandmete põhjal pakuvad looduslaseid tegevusi **66** vastanute KOVide asutustest ning registriandmete põhjal pakuvad **146** asutust. Tehnika ja täppisteaduste valdkonnas pakuvad teenust registriandmete põhjal **361** asutust ning küsitlusandmete põhjal **143** asutust (tabel 4).

Kuigi KOV võimekuse indikaatori järgi ei ole looduslaseid huvitegevuse või huvihariduse võimalusi pakkuvate asutuste arv 100 noore kohta seotud omavalitsuse potentsiaalse võimekusega, siis komponentidest rahvas ja maa ning KOV organisatsioon on nõrgas negatiivses korrelatsioonis nii küsitluse teel kui registriandmetest leitud loodusasutuste arvuga. See-eest küsitlusandmetel põhinev looduslaseid tegevusi pakkuvaid asutuste arv 100 noore kohta on küll väga nõrgas aga positiivses korrelatsioonis omavalitsusüksuse finantsvõimekusega.

Tehnika ja täppisteaduste valdkonna asutuste arv 100 noore kohta on negatiivses korrelatsioonis KOVi võimekusega, ehk **väiksema võimekusega omavalitsustes on tõenäoliselt veidi rohkem tehnika ja täppisteaduste valdkonnas huviharidust või huvitegevust pakkuvaid asutusi 100 noore kohta.**

Tehnika- ja täppisteaduste valdkonna asutuste arvul on negatiivne seos ka KOVi organisatsiooni komponendiga, mis kirjeldab rahva poolt demokraatlikul valimistel antud mandaadi suhtelist tugevust ning KOV haldus- ja täitevstruktuuride absoluutset võimekust. See näitab, et **tugevama mandaadiga ning suurema KOV haldus- ja täitevstruktuuride absoluutse võimekusega omavalitsustes esineb vähem asutusi, mis pakuvad huviharidust või huvitegevust looduse ja täppisteaduse valdkondades.**

Muude valdkondade alla kategoriseerivaid tegevusi nagu sõnakunst, näitlemine, väitlemine, folkloor, ühiskond ja üldkultuuri pakuvad arvuliselt tegelikult võrdlemisi kõrge arv asutusi: registriandmete põhjal **892** ning küsitlusandmete põhjal **155** (tabel 4). Registriandmete puhul mõjutab muu valdkonna asutuse

arvu näiteringe ning folklooriharrastust pakkuvad asutused, mis on kaardistatud Rahvakultuuri valdkondlikus andmekogus.

Tabel 4. Asutuste arv valdkondade kaupa erinevate andmeallikate järgi (Allikas: ankeetküsitlus, registriandmed, autorite arvutused)

	Kogutud	Rahvakultuur+ETAG	Rahvakultuur+ETAG+EHIS (sh huvikoolid, mida kogutud andmed ei sisalda)	ETAG+EHIS	Spordiregister
Muusika	132	1023			
Tants	108	495			
Kunst	135	384			
Muusika, tants ja kunst	375		2259		
muu (sõnakunst, ühiskond, üldkultuur, folkloor)	155		892		
Sport	167			642	1723
Loodus	66			146	
Tehnika ja täppisteadused	143			361	

Osalejate arv

Kohalikele omavalitsustele suunatud küsitluse põhjal võib järeldada, et hinnanguliselt on huvitegevusse ja -haridusse kaasatud 106 658 noort ehk peaaegu 40% kõikidest eesti noorest vanuses 7–26 aastat. Valimiviga 95%-lisel usaldusnivool oli 6,8% ehk noorte arv võib varieeruda 99 405 ja 113 911 noore vahel.

Harrastajate arvude kohapealt on erinevate andmekogude puhul keeruline kokku võtta huvitegevuses osalevate noorte arvu kuna kogude vahelisi kattuvusi on raske kindlaks teha seoses sellega, et osad kogud sisaldavad isikustatud andmeid ja osad mitte. Lisaks ei ole ka indiviide sisaldavate registrite andmed antud uuringus kokku viidud, kuna sellise detailsusega andmete saamiseks oleks vaja olnud andmekaitseinspektsiooni luba isikuandmete töötlemiseks. Täielikuks ülevaateks registris sisalduvate isikute kohta oleks vajalik asutuste ülene register, kuhu saaks koondada isikupõhiseid andmeid nii laulu- ja tantsupeo sihtasutus, haridus- ja teadusministeerium kui spordiregister. Sellises koondregistrist oleks võimalik vaadelda noorte osalust huvitegevusest indiviidide tasandil. Antud uuringus vaadeldi harrastajate andmeid iga andmekogu põhiselt eraldi.

Tabel 5. Huvihariduses ja huvitegevuses osalejate arv ankeetküsitluse ja teiste andmeallikate põhjal valdkondade kaupa (Allikas: ankeetküsitlus, registriandmed, autorite arvutused)

	Kogutud andmed	Rahvakultuuri andmekogu	LTSA ¹¹	ETAG	EHIS huvitegevus	Spordiregister 19 ja nooremad	Spordiregister indikatiivne indiviitude arv kõik vanused
Muusika	6597	35428	29311	16881			
Tants	3436	13372	13834	8584			
Kunst/käsitöö	3636	2336		5893			
Muu (sõnakunst, ühiskond, üldkultuur, folkloor)	7567	5836		11423	20813		
Sport	10547			11981	20523	87270	173980
Loodus	2063			1785	4396		
Tehnika ja täppisteadused	3087			6521	7659		

Laulu- ja tantsupeo sihtasutuse andmetel oli 2016. aasta suve seisuga kollektiivide liikmete seas 50 196 noort, suur osa nendest on tõenäoliselt esitatud ka rahvakultuuri valdkondlikus registris. Kuna rahvakultuuri valdkondlik register enamjaolt noorte huvitegevuse kohapealt koosnebki koorilaulu ja rahvatantsu kollektiividest, siis on seal esitatud harrastajate arv **56 972** arusaadav laulu- ja tantsupeo registri kontekstis (tabel 5). Samas **indiviide osales huvitegevuses 2016. aastal laulu- ja tantsupeo registri andmetel 37 722**, ehk suur osa kollektiivilikmetest on seotud mitme erineva rühmaga.

Laulu- ja tantsupeo registri andmete põhjal on olemas nõrk seos muusikaga tegelevate noorte osakaalul kõigist KOVi noortest omavalitsuse võimekusega. **Kõrgema KOV indeksi väärtusega piirkondades on mõnel määral suurem osakaal muusikat harrastavaid noori kõigist noortest**. Muusika valdkonnas huvitegevusest või huviharidusest osalevate noorte osakaalu puhul kõigist omavalitsuse noortest on antud registri andmetel positiivne seos ka omavalitsuse majandusliku võimekusega, heaoluga ning teenuste võimekusega.

ETAGi kaardistus samuti sisaldab endas palju muusika ja tantsuga tegelevaid harrastajaid, mis tõenäoliselt võivad kattuda eelneva kahe registri andmetega. Lisaks on nii ETAGi kui rahvakultuuri valdkondliku andmekogu juures esitatud näiteringides osalevate noorte arvud. **Seega ETAGi kaardistusest tulenev veidi kõrgem huvitegevuse harrastajate arv 63 068** sisaldab endas ilmselt suures osas eelneva kahe registri andmeid, kuid rahvakultuuri valdkondlik andmekogu teatud osas kindlasti ei kattu ETAGiga (tabel 5). Rahvakultuuri valdkondlikus andmekogus on ETAGi andmetest puuduvad kooliväliste asutuste harrastajate andmed, mis tähendab, et kahe andmebaasi peale on kokku harrastajaid mõningal määral rohkem kui ETAGist ilmneb.

EHISe andmetel osaleb koolide huvitegevuses 71 679 noort. See arv võib olla täpsem ETAGi kaardistusest, kuna see sisaldab rohkemate koolide andmeid kui ETAGi kaardistus.

ETAGi andmed kajastavad huviringides käivate laste arvu kohapõhiselt. Kahjuks saab ETAGi andmete järgi vaadata huviringides osalevate laste arvu vaid teatud maakondade puhul, kuna suuremate linnade ja

¹¹ LTSA – Laulu- ja tantsupeo SA register

enamiku maakondade puhul on huviringides käivate laste andmed olulises osas märkimata. Keskmiselt on osalejate arv märkimata ligikaudu 15% ringidest. Arvestades märkimata huviringe, on **huviringides osalevate laste eeldatav koguarv ligikaudu 86 786**. See arv ei sisalda andmeid koolide kohta, kes küsitlusele ei vastanud.

Tehnoloogia ja täppisteaduste ning looduse valdkondade tegevustes osalevate noorte osakaal kohaliku omavalitsuse noortest ei ole seotud KOVi võimekusega, rahvaarvuga ega aja kuludega.

Spordiregistri andmete põhjal on noorte huvitegevuses osalemist kõige keerulisem hinnata, kuna andmebaasi harrastajate vanuseline jaotus paigutab osad noored täiskasvanute alla (vanusegrupid on 19 ja nooremad ning 20 ja vanemad). Spordiregistri põhjal on võimalik anda hinnanguline arv 19aastaste ja nooremate spordis osalemise kohta. **Võttes arvesse spordikoolide ja -klubide osalejate jaotumist kahe vanusegrupi vahel on indikatiivselt 19aastaste ja nooremaid spordikoolide ja -klubides 119 342**. Antud arvu saamiseks on kasutatud spordiregistri enda indikatiivset unikaalsete harrastajate arvu.

Spordi puhul valdkonnana on huvihariduses ja huvitegevuses osalevate noorte osakaalu seosed kohaliku omavalitsuse erinevate näitajatega üpris vastuolulised. EHSe andmetel huvitegevuses osalevate noorte osakaal omavalitsuse noortest näitab negatiivset seost KOVi rahvastik ja maa ning kohaliku omavalitsuse organisatsiooni komponentide puhul. Teisalt spordiregistri andmete põhjal on mõlema komponendi puhul hoopis positiivne seos spordis osalevate noorte osakaaluga. KOV võimekusega üldiselt on Spordiregistri andmetel spordis osalevate noorte osakaal mõõdukas seoses, ehk **parema võimekusega omavalitsustes osaleb suurem osakaal noortest spordi tegevustes**. Kõikide KOV võimekuse komponentidega välja arvatud omavalitsuse finantsvõimekusega on näha seost spordis osalevate noorte osakaaluga ning ka omavalitsuse rahvaarv on seotud spordis osalevate noorte osakaaluga Spordiregistri andmetel. Kuigi teised registrid ning ka kogutud andmed ei toeta selle seose olemasolu, siis on näha, et Spordiregistri andmetel on spordis osalevate noorte osakaal kõigist omavalitsuse territooriumil registreeritud noortest pigem kõrgem erinevate võimekuse näitajate põhjal paremal järjel omavalitsustes (see ei kehti finantsvõimekuse näitaja puhul).

Spordi valdkonnas harrastajate arvu puhul on näha korrelatsiooni KOVi vaba aja kulude ning 19aastaste ja nooremate spordis osalejate osakaalu vahel. Kuigi spordis osalevate noorte koha pealt on Spordiregistrist andmeid vaid vanusegrupis kuni 19aastased ning osakaalud on võetud kõigist KOVi noortest vanuses 7–26 aastat, siis ilmneb et ka kõigi vanusegruppide indikatiivne osalejate arv on seotud vaba aja kulude suurusega. **Kohalikes omavalitsustes, kus on eelarves suuremad kulutused vaba aja tegevuste juures, on tõenäoliselt ka veidi suurem osakaal noori, kes osalevad spordi tegevustes**. Teiste valdkondade puhul ei ole märgatav seos vaba aja kulude ning noorte osalusel huviala valdkondade järgi.

Küsitluse kaudu saadud andmete põhjal ei ilmnenud noorte valdkondlikul huvihariduses või huvitegevuses osalemisel seoseid KOV võimekuse erinevate komponentidega üheski valdkonnas v.a sport. Spordi puhul on näha väga nõrka seost spordis osalevate noorte osakaalul kõigist KOVi noortest ja kohaliku omavalitsuse finantsvõimekusel.

Leides küsitluste andmetelt hinnangulised noorte arvud valdkondade kaupa, nähtub sealtki eelnevatest andmetest tulenev ehk **kõige enam noori on kaasatud spordi ja muusika valdkonda ning kõige vähem on noori matemaatika ja mõttemängude ning tehnika valdkonnas** (tabel 6). Summeerides noorte arvu valdkonniti ilmneb, et huvihariduses ja -tegevuses on peaaegu 180 000 noort, mis on tunduvalt suurem varasemalt leitud hinnangulisest noorte arvust (106 658). Samas on valdkondade kaupa välja toodud

noorte osalus. Seega võib eeldada, et paljud noored tegelevad mitme erineva valdkonnaga ning seetõttu on valdkonna järgi justkui tunduvalt rohkem noori huviharidusse ja –tegevusse kaasatud.

Tabel 6. Noorte hinnanguline arv huvialavaldkondade järgi (Allikas: ankeetküsitlus, autorite arvutused)

		Hinnanguline arvutus	Valimi viga	Alumine usalduspiir	Ülemine usalduspiir
Loodusteadused	Osakaal	0,07			
	Arv	19316	0,70%	19181	19452
Matemaatika, mõttemängud	Osakaal	0,05			
	Arv	8836	1%	8748	8924
Tehnika	Osakaal	0,06			
	Arv	11034	0,90%	10935	11133
Sport	Osakaal	0,2			
	Arv	39482	0,50%	39285	39680
Ühiskond	Osakaal	0,09			
	Arv	19063	0,70%	18929	19196
Keeled	Osakaal	0,06			
	Arv	12022	0,90%	11914	12130
Kunst	Osakaal	0,09			
	Arv	17172	0,70%	17052	17293
Muusika	Osakaal	0,2			
	Arv	35551	0,50%	35373	35729
Tants	Osakaal	0,09			
	Arv	16890	0,70%	16772	17009

Käesoleva uuringu raames kogutud andmete põhjal on heade huvihariduse ja huvitegevuse võimalustega kohalikud omavalitsused need, kus lisaks kõrgemale noortele huviharidust või –tegevust pakkuvate asutuste arvule 100 noore kohta on esindatud ka erinevates valdkondades huvitegevust pakkuvad asutused ning keskmiselt osaleb suurem osakaal noori erinevate valdkondade tegevustes. Asutuste arvu puhul 100 noore kohta on tugevaks mõjutajaks noorte arv ning ka üldine elanike arv kohalikus omavalitsuse ning seetõttu on paljud antud uuringu kontekstis hea huvihariduse ja huvitegevuse kättesaadavusega KOVID pigem väiksema rahvaarvuga, kuid vaatamata väiksemale registreeritud elanike arvule, on sellegipoolest omavalitsustes esindatud kas registriandmete või registri- ja küsitlusandmete põhjal enamus huvialavaldkondi.

Suurem osakaal noortest võtavad huvihariduse ja huvitegevuse erinevatest valdkondadest osa pigem KOVIDes, kus on rohkem erinevate tegevusvaldkondade asutused esindatud ning ka erinevate asutuste liikidega KOVIDes. Asutuste arv 100 noore kohta ei ole suurema noorte osalemise osakaaluga KOVIDe puhul silmapaistvalt suurem, mis tähendab, et pigem mängivad rolli huvitegevuse ja huvihariduse pakkujate asutuste liikide ning huvialavaldkondade mitmekesisus.

Huvihariduse ja huvitegevuse kättesaadavuse poolest on käesoleva uuringu mõistes kehvemas seisus need omavalitsused, kus on väiksem asutuste arv 100 noore kohta ning kus võtavad huviharidusest ja huvitegevusest osa väiksem osakaal noortest. Kuigi on märgata, et nendes KOVIDes on erinevates valdkondades tegevusi pakkuvaid asutusi vähem, on siiski mõne KOVI puhul olemas võimalused tegeleda kõigi selles uuringus määratletud valdkondades. Ka erinevate asutuste liikide puhul on näha, et mõndades

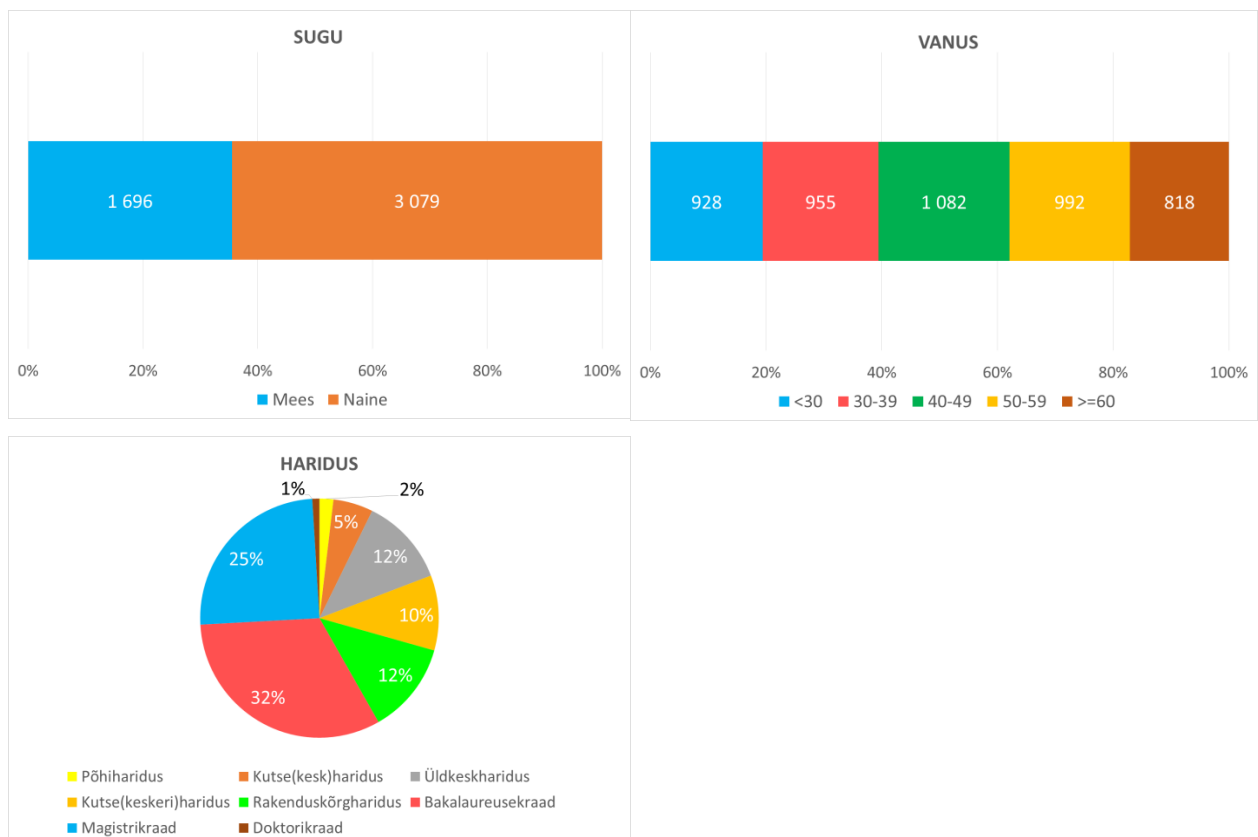

madala osalusprotsendiga KOVides on liigi huvitegevust ja huviharidust pakkuvad asutused esindatud mitmekülselt.

5 Noorsootöötajate ülevaade

5.1 Huvikoolide töötajate ülevaade

Järgnevalt antakse lühike ülevaade huvikoolide töötajate¹² sotsiaalsest profiilist isikupõhiste andmete alusel november 2015. aasta seisuga.

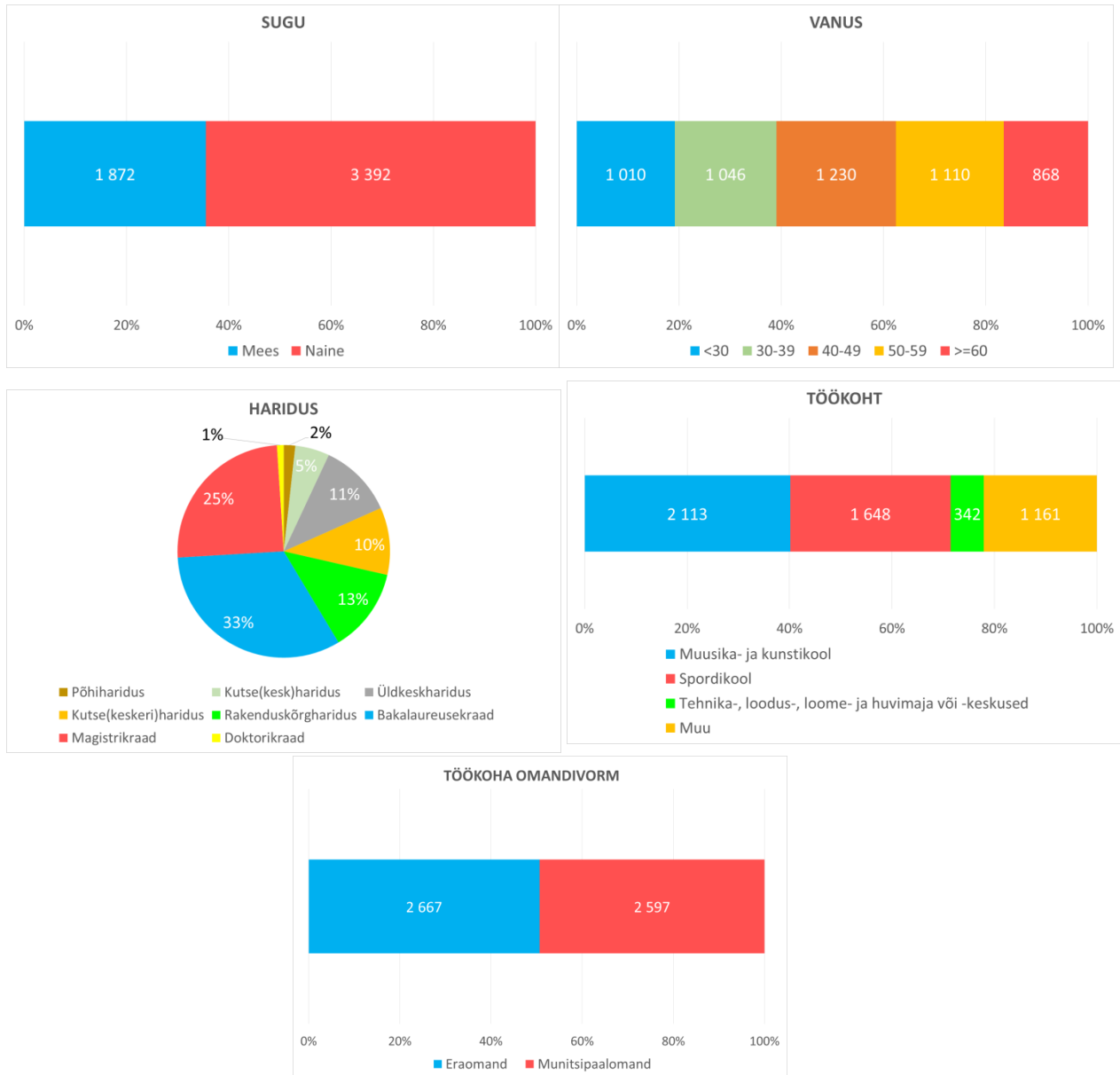

Joonis 28. Huvikoolide töötajate sooline, vanuseline ja hariduslik isikupõhine jaotus (november 2015) (Allikas: EHIS)

Joonistel (joonis 28) on esitatud huvikoolide töötajate isikute sooline, vanuseline ja hariduslik jaotus. Nagu eelnevalt öeldud, võivad huvikoolides õpetavad isikud töötada mitmes huvikoolis samaaegselt ning olla rakendatud ka ühes huvikoolis mitmel õpetamisega seotud ametikohal. Naised moodustavad ligikaudu 2/3 huvikoolide töötajatest. Töötajate vanuseline jaotus on ühtlane (st erinevate vanusegruppide jaotuses ei esine üle- ega alaesindatust). Huvikoolide töötajatest omab 57% kas bakalaureuse- või magistrikaadi.

¹² Huvikooli töötaja alla kuuluvad õpetaja, treener, huvihariduse spetsialist, noorsootöötaja, kutseõpetaja ning muu ametinimetusega pedagoog.

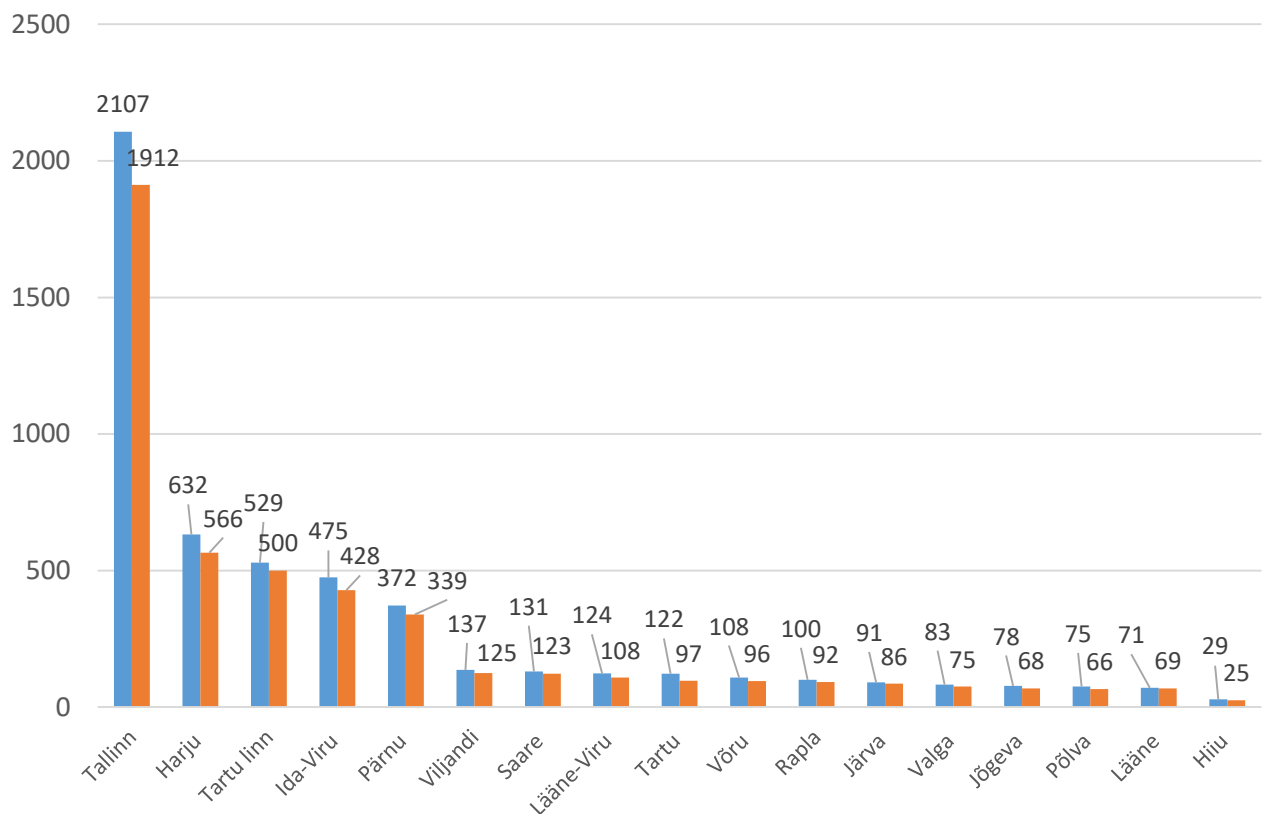
Järgnevas analüüsis vaadeldakse EHISE andmete alusel 2015/2016 õppeaasta huvikoolides töötajate olukorda 2015. aasta novembri seisuga.

Joonis 29. Huvikoolides töötajate ametipõhine sotsiaalne profiil ning nende jaotus huvikooli liigi ja omandivormi järgi (november 2015) (Allikas: EHIS)

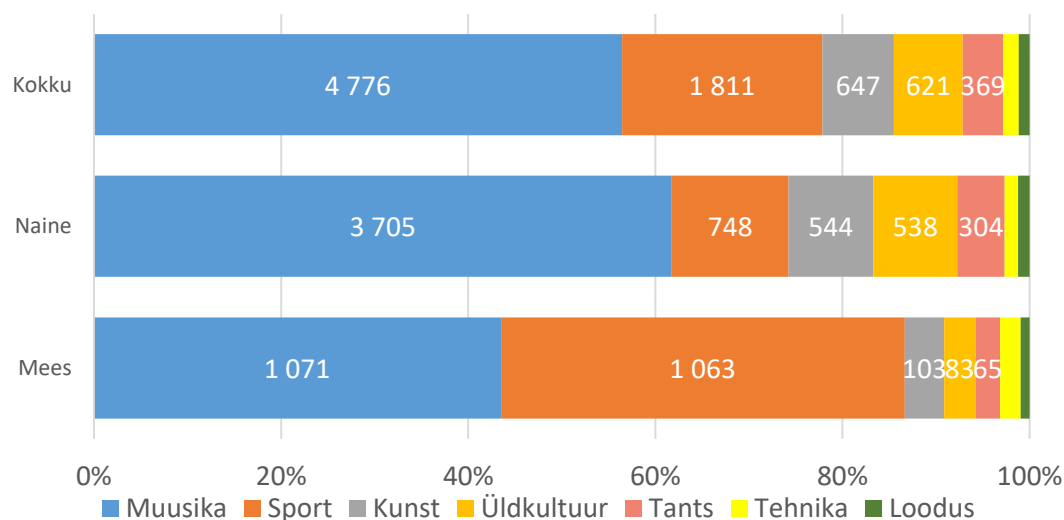
Joonistel (joonis 29) on esitatud huvikoolides töötajate sotsiaalne profiil ning huvikoolide töötajate jaotus huvikoolide liigi ja omandivormi järgi. Huvikooli töötajate andmed on **huvikoolidepõhised** ning kajastavad seega olukorda huvikoolides. Erinevalt koolidepõhistest andmetest kirjeldavad näiteks **huvikooli töötajate isikupõhised andmed** huvikoolides õpetavate töötajate sotsiaalseid tunnuseid üldiselt, sõltumata sellest, mitmes huvikoolis ja mitmel huvikooli ametikohal/õpetajakohal töötatakse. Samuti kirjeldavad **ametikohapõhised** andmed huvikoolide töötajate sotsiaalseid tunnuseid, tuginedes huvikoolides loodud töötajate ametikohti puudutavatele andmetele. Seega ei ole siinkohal välja toodud töötajate isiku- või kohapõhiseid tunnuseid huvikoolides. Isikupõhiselt võib üks huvikooli töötaja olla rakendatud mitmes huvikoolis, ametikohapõhiselt võib üks töötaja omada ühes või mitmes huvikoolis mitut ametikohta.

Ligikaudu 62% huvikoolide õpetajatest on naised. Huvikoolide töötajate vanuseline jaotus on ühtlane. Kõigi töötajate hulgas on nii alla 30aastaste kui ka üle 60aastaste osakaal võrreldav. Valdav osa huvikoolide õpetajatest omab bakalaureuse- või magistrikraadi (kokku 58%). Kutse-, keskeri-, üldkesk- ning rakenduskõrghariduse osakaal on võrreldav ning jääb 10% piiresse. Põhiharidusega huvikooli töötajate osakaal on 2%. Ligikaudu 40% huvikooli töötajatest töötab muusika- ja kunstikoolis ning 35% spordikoolis. Tehnika-, loodus-, loome- ja huvimajas töötab alla 10% huvikoolide töötajatest. Huvikoolide töötajatest pooled töötavad munitsipaalhuvikoolides ning ülejäänud õpetajad töötavad eraomandis olevates huvikoolides.

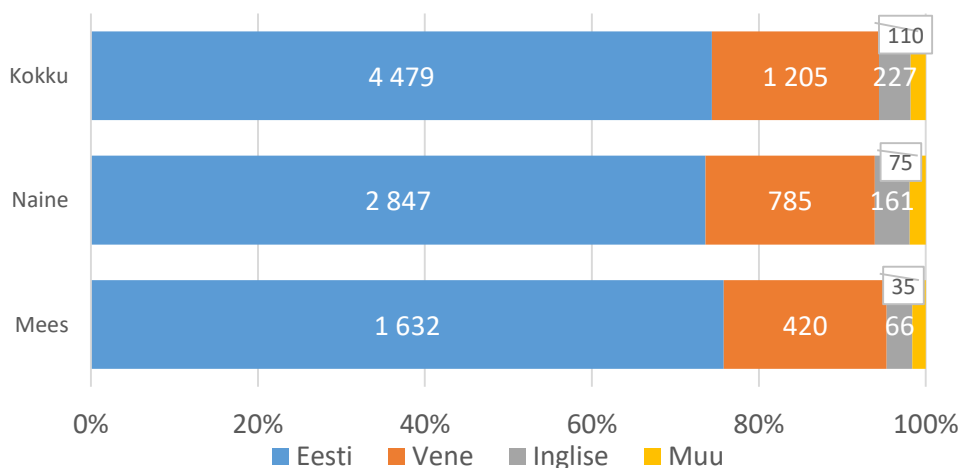
Joonis 30. Huvikoolides ametikohapõhine ning isikupõhine töötajate arv huvikoolides suuremate linnade ja maakondade lõikes (november 2015, sinine-ametikohapõhine arv, oranž-isikupõhine arv) (Allikas: EHIS)

EHISE andmete järgi on huvikoolides õpetajatena rakendatud 4775 isikut (joonis 30). Kõikides huvikoolides on personali hulgas kokku 5264 töötajat. Seega töötavad osad isikud osalise koormusega mitmes huvikoolis korraga. Samas ei ole mitmes huvikoolis korraga töötamine väga sage praktika. Ligikaudu 90% kõigist huvikoolide töötajatest omab töökohta vaid ühes huvikoolis. Maakondade lõikes nähtub, et üheski maakonnas ei ole mitmes huvikoolis töötajate osakaal teistest olulisel määral erinev.

Joonis 31. Huvikoolides töötajate jaotus huvikoolide õppekavade alusel (november 2015) (Allikas: EHIS)¹³

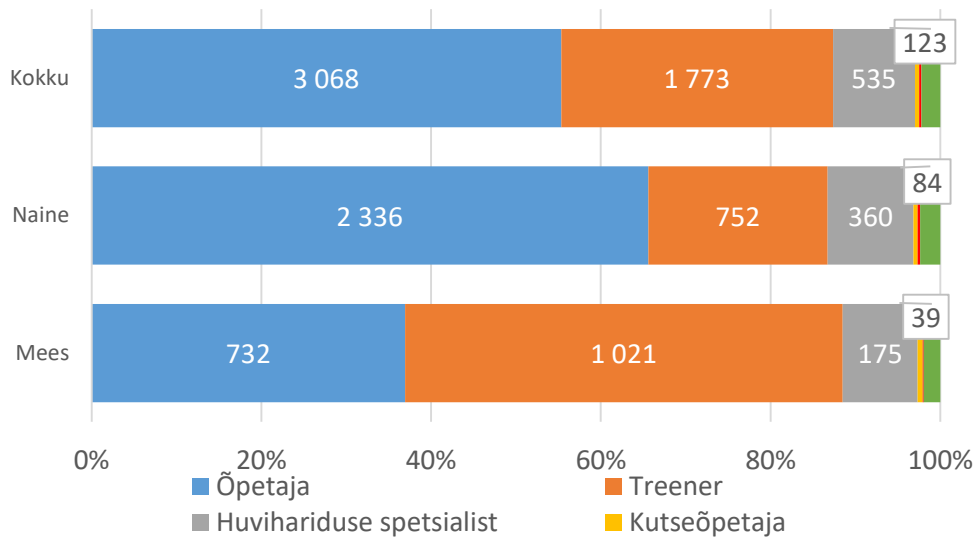
Valdav osa huvikoolide töötajaid õpetab muusika valdkonnas (ligikaudu 56%) (joonis 31). Oluline osa töötajatest on treenerid-juhendajad spordivaldkonnas (21%). Teistes huvivaldkondades ei ole töötajate rakendamise tase märkimisväärselt kõrge. Meesõpetajad moodustavad huvikoolides 25% töötajate osakaalust. Naisõpetajad töötavad sagedamini muusika valdkonnas (62%). Meesõpetajad töötavad sagedamini spordivaldkonna juhendajatena (ligikaudu 40%).

Joonis 32. Huvikoolide töötajate sooline jaotus huvikoolide õppekeele alusel (november 2015) (Allikas: EHIS)

EHISE andmetel on huvikoolides peamisteks õppekeelteks eesti, vene ja inglise keel. Lisaks neile õppekeeltele on EHISes huvikoolide õppekeeltena märgitud ka araabia, armeenia, aseri, gruusia, hispaania, itaalia, korea, läti, prantsuse, rootsi, saksa, soome, tatari, ukraina ning usbeki keelt. Huvikoolide õpetajatest töötab eesti õppekeelega huvikoolides ligikaudu 75% (joonis 32). Vene õppekeelega huvikoolides töötab ligikaudu 20% huvikoolide töötajatest. Meeste ja naiste osakaalus antud tunnuse järgi märkimisväärsed erinevusi ei ole.

¹³ ETAG klassifikatsioon huvikoolide kohta

Joonis 33. Huvikoolide töötajate jaotus ametikoha alusel (november 2015) (Allikas: EHIS)

Ligikaudu 55% huvikoolide töötajatest on õpetajad ning 30% treenerid (joonis 33). Huvihariduse spetsialiste on huvikoolide töötajate hulgas ligikaudu 10%. Kutseõpetajate ning noorsootöötajate osakaal huvikoolide töötajate hulgas on marginaalne. Soolises jaotuses on huvikoolide töötajate ametikohtade osakaalus nähtavad olulised erinevused. Naissoost töötajad töötavad sagedamini õpetaja ametikohal (ligikaudu 65%) ning meessoost töötajad treeneri ametikohal (ligikaudu 50%). Muude ametikohtade (huvihariduse spetsialist, kutseõpetaja, noorsootöötaja ja muu) osakaal on naiste ja meeste puhul võrreldav.

5.2 Rahvakultuuri valdkonna juhendajate ülevaade

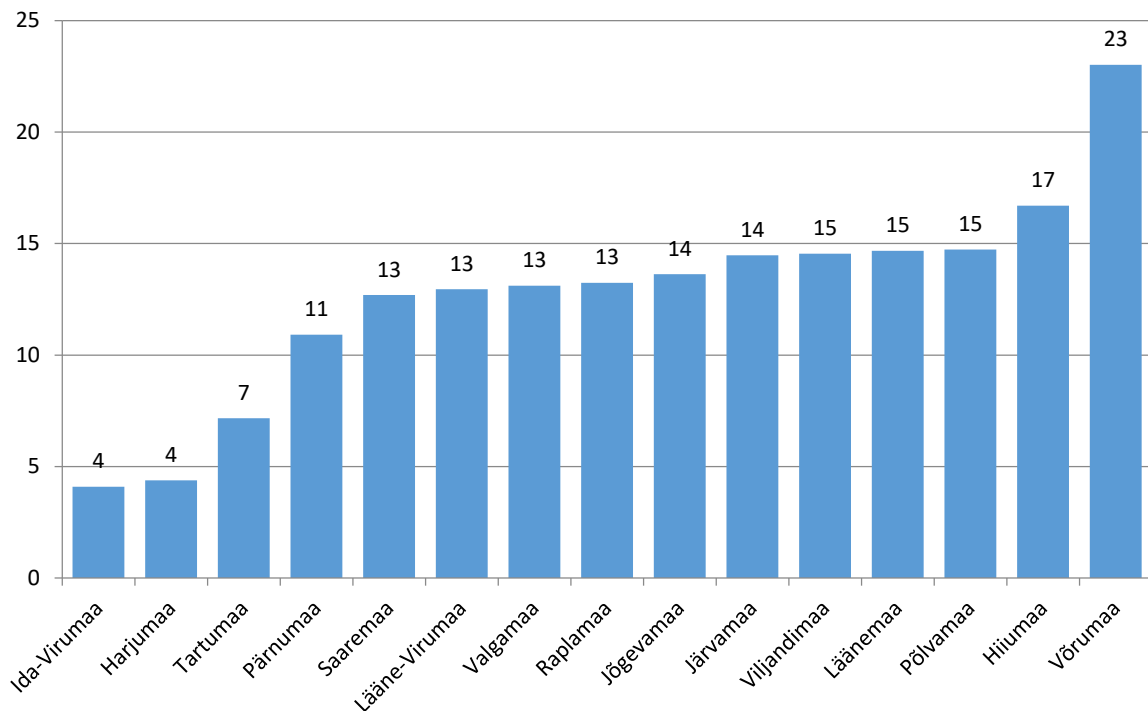
Selles osas vaadeldakse juhendajate profiili ning maakondlikku jaotust rahvakultuuri valdkondliku andmekogu põhjal.

Rahvakultuuri valdkondlikus andmekogus on 2016. aasta juulikuus tehtud väljavõtte järgi andmeid 2279 juhendamise tegeleva isiku kohta. Kõik need 2279 isikut tegelevad viimati sisestatud andmete põhjal aktiivselt mõne huvitegevusega tegeleva rühma juhendamise tegevusega. Andmebaasis endas on juhendajad seotud organisatsioonide ning asutustega, kuid andmete väljavõtet sellisel kujul pole võimalik teostada andmebaasi tarkvaraliste puudujääkide tõttu. Ainus võimalus, kuidas andmebaasis on näha isiku seotust organisatsiooni või kollektiiviga, on teha iga isiku kohta individuaalne väljavõte, kuid 2279 isiku puhul on see liialt ajamahukas töö ning seetõttu seda antud uuringu tarbeks ei tehtud. Seega ei ole teada, kui paljud andmebaasis olevatest juhendajatest tegelevad realselt noortega ning kui paljud täiskasvanutega. Kui rahvatantsu ning koorilaulu puhul on võimalik saada ligikaudne ülevaade noorte juhendajatest tegevusala järgi (tegevusalas on märgitud kollektiivi liik, mis on seotud vanusrühmaga, näiteks C-segarühm ehk gümnaasiumiealine rühm või lastekoor), siis näiteks käsitöö või harrastusteatri puhul ei ole võimalik sellist eristust teha. Seetõttu on rahvakultuuri valdkondliku andmekogu andmetega võimalik kirjeldada kõiki huvitegevuse juhendamise tegelevaid isikuid, eristamata vanuserühma, kellega nad tegelevad.

Kokku on rahvakultuuri valdkondlikus andmekogus 4879 kollektiivi, millest 2856 on lastele, noortele või erinevatele vanusrühmadele tegevust pakuvad kollektiivid. Andmekogu 2279st juhendajast 725 tegeleb mitme erineva tegevusalaga ehk pakub huvitegevust kas erinevas vanuses rühmadele või erinevates valdkondades. Vaadates juhendajate ning kollektiivide arvu, on selge, et paljud juhendajad tegelevad mitme kollektiiviga, ning võib eeldada, et laste- ja noortekollektiivide puhul on mitme sama vanuserühma, kuid erineva kollektiiviga tegelevaid juhendajaid märkimisväärne arv. Eelkõige tuleneb see üldhariduskoolides tegutsevate kollektiivide kõrgest osakaalust: 61% laste, noorte ning erinevate vanuserühmade kollektiividest tegutseb koolide juures, 3% kollektiivide kohta puuduvad andmed, millise asutuse või organisatsiooni alla nad kuuluvad, ning väljaspool üldhariduskooli viib oma tegevust läbi 36% rahvakultuuri valdkondlikus andmekogus olevatest laste, noorte ja erinevate vanuserühmade kollektiividest. Üldhariduskoolides (näiteks koorilaulu puhul) valitseb tihtipeale olukord, kus huvitegevust viib läbi kooli oma muusikaõpetaja. Kuna muusikaõpetaja on nagunii koolis palgalisel tööol, on tal logistiliselt kergem korraldada huvitegevust koolis ning ka mitme kooriga tegeleda.

Arvuliselt jaotuvad juhendajad maakondade vahel ootuspäraselt: suuremate tõmbekeskustega maakonnad nagu Harju, Tartu ja Pärnu maakond on ka suurema juhendajate arvuga. Vaadates juhendajate arvu 1000 noore kohta maakondade lõikes, on aga näha, et nendessamades maakondades on ühe noore kohta vähem juhendajaid (joonis 34). Kui võtta arvesse viimatist noorte huvitegevuses osalemise kaardistust, millest ilmnes, et üle 80% 7–19aastastest lastest ja noortest võtab huvitegevusest osa, siis on alla 10 juhendaja 1000 noore kohta vähe.¹⁴ See tähendab, et juhendajad tegelevad rohkemate noortega, kui ühte kollektiivi mahuks ehk juhendajad tõenäoliselt tegelevad korraga mitme erineva kollektiivi juhendamise tegevusega. Kuna aga rahvakultuuri valdkondlikust andmekogust ei saa väljavõtet teha juhendajate seotusest konkreetsete kollektiividega, siis antud andmete puhul ei ole võimalik seda kontrollida.

¹⁴ Pihor, K., Taru, M., Batueva, V. (2012). *Noorteseire Eestis*. Tallinn: SA Poliitikauuringute Keskus Praxis

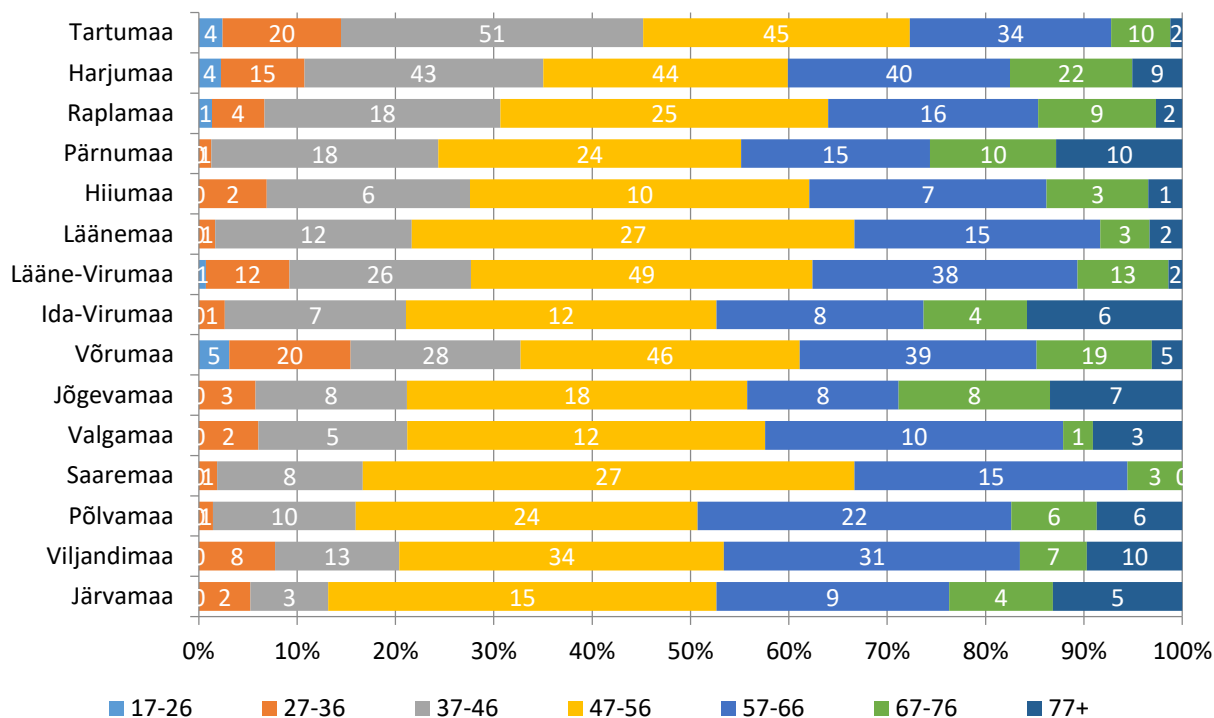
Joonis 34. Juhendajate arv 1000 noore kohta maakondade järgi (Allikas: rahvakultuuri valdkondlik andmekogu)

Vanuse poolest kuulub enim juhendajaid vanuserühma 47–56 ning see kehtib eranditult kõikide maakondade kohta (joonis 35). Kõige suurem antud vanuserühma kuuluvate juhendajate osakaal on Ida-Virumaal, kus pooled juhendajatest on 47–56aastased, Pärnumaal on 45% juhendajatest selles vanuserühmas. Võrdlemisi suur osa juhendajatest kuulub ka 57–66aastaste vanuserühma.

Sõltuvalt maakonnast on 47–56aastaste vanuserühma esindajaid juhendajate hulgas alates 47%st kuni 78%ni. Nooremaid kui 47aastaseid juhendajaid on võrdlemisi vähe. Suurim nooremate juhendajate osakaal on Tartu maakonnas, kus 31% juhendajatest on 37–46aastased ning 13% on nooremad kui 37. Tartumaa paistab silma ka eakamate (üle 66aastaste) juhendajate väiksema osakaalu poolest. Nooremate juhendajatega paistavad silma veel Põlvamaa (15% juhendajatest on nooremad kui 37), Viljandimaa ja Harjumaa (mõlemas on 10% juhendajatest nooremad kui 37). Nooremate kui 37aastaste juhendajate väike osakaal Hiiumaal on selgitatav maakonna väiksusega ning vähese juhendajate arvuga, kuid Lääne-Viru, Ida-Viru ning Pärnu maakonnas on madal nooremate juhendajate osakaal pigem ohu märgiks, mis annab tunnistust sellest, et seal puudub rahvakultuuri valdkonnas tegutsevate juhendajate järelkasv. Lääne-Virumaal ilmestab olukorra tõsisust ka fakt, et umbes veerand tegutsevatest juhendajatest on pensioniealised (67 või vanemad), mis võib maakonnas juba lähiajal tekitada rahvakultuurialast huvitegevust juhendavate inimeste puuduse. Eakamate juhendajate kõrge osakaal on ka Järva, Saare ja Lääne maakonnas.

Antud teabe puhul tuleb silmas pidada andmekogu puudujääke, nimelt on andmekogu juhendajate vanuse määramisel üpris lünklik ning mitmete maakondade puhul puuduvad andmed üle poolte juhendajate vanuse kohta. Üle 60% juhendajate vanuse kohta on andmed puudu Harju, Ida-Viru, Järva, Pärnu ning Valga maakonnas. Ligi poolte juhendajate vanuse kohta puuduvad andmed ka Jõgevamaal. Lääne-Virumaa puhul

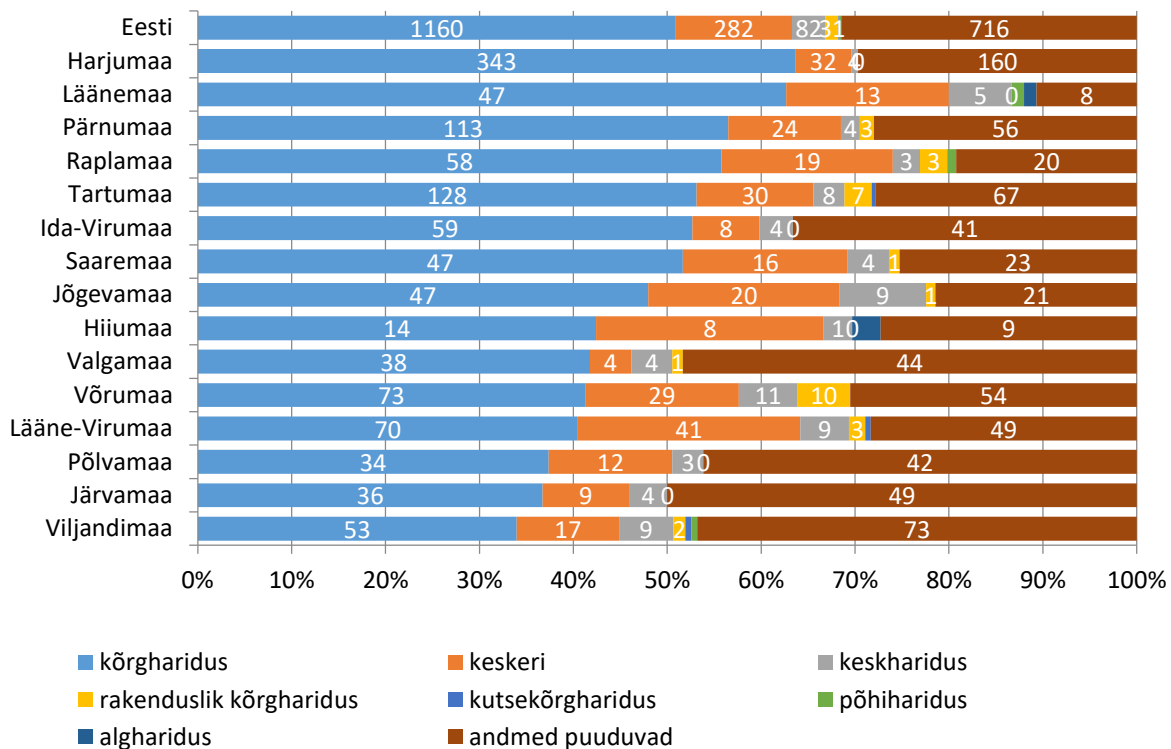
on puuduolevate andmete osakaal kõigest 18%, seega on antud maakonna juhendajate vananemine reaalne probleem, mida tuleb tõsiselt võtta.

Joonis 35. Juhendajate vanuserühmade jaotus maakondade järgi (Allikas: rahvakultuuri valdkondlik andmekogu)

Haridustaseme poolest on rahvakultuuri valdkonna juhendajad enamjaolt kõrgharidusega, kuid paljude juhendajate haridustaseme kohta info puudub (joonis 36). Haridustaseme andmete puudumine võib olla põhjuseks, miks on kõrghariduse osakaal juhendajate seas niivõrd kõrge. Kuna rahvakultuuri valdkondlikule andmekogule esitatavate andmete õigsuse eest vastutab maakondlik rahvakultuurispetsialist, siis ei ole juhendajatel otsest kohustust oma andmeid esitada. On võimalik, et andmekogule esitavad andmeid oma haridustaseme kohta just nimelt kõrgharidusega juhendajad, kuna haridus on sotsiaalselt väärtustatud ning annab juhendajatele usaldusväärsust juurde. Samas ei ole keskhariduse või madalama haridustasemega juhendajatel sisemist motivatsiooni oma haridustaset andmekogule avaldada, ning kui maakondlik spetsialist selle info saamiseks eraldi pingutusi ei tee, jäävadki andmed haridustaseme kohta lünklikuks. Antud teooriat toetab ka fakt, et haridustasemetest on just keskharidus rahvakultuuri valdkonna juhendajate seas kõige vähem esindatud.

Teisalt, kui võtta siinkohal kõrvale juhendajate vanuserühmadesse jagunemine, on kõrghariduse ning keskeriharidusega juhendajate kõrgem osakaal selgitatav. Sellegipoolest on olemasolevate andmete põhjal näha, et juhendamise tegelevate inimeste seas on kogu rahvastiku struktuuriga võrreldes rohkem kõrge- ja keskeriharidusega inimesi.

Joonis 36. Rahvakultuuri valdkonna juhendajate haridustase maakondade lõikes (Allikas: rahvakultuuri valdkondlik andmekogu)

Kutsekvalifikatsioon on rahvakultuuri valdkondlikus andmekogus ära märgitud väga vähestel, kokku 146 isikul kõigest juhendajatest (tabel 7). Praegusel ajal ei kehti enam samad kutsetasemed, mis on kantud andmekogusse; alates 2015. aastast on suurem osa vanadest kutsestandarditest kehtivuse kaotanud ning praegu kehtivatel kutsestandarditel on tasemed 4–8.¹⁵ See näitab, et andmekogusse on kantud aegunud infot või ei ole seda kaasajastatud. Samuti on ebaselge, kas eelmiste standardite järgi 4., 5. ja 6. tase on andmekogusse märgitud ainult vana standardi või ka uue standardi järgi, kus kõige esimene tase ongi neljas. Vaadates tasemete omandamist puudutavaid andmeid kajastavaid arve, selgub, et näiteks Harjumaal võivad kutsetasemed olla märgitud ka viimase pooleteise aasta jooksul saadud uue standardi järgi, kuid muudes maakondades tunduvad kutsetasemed olevat märgitud pigem vana kutsestandardi järgi.

Jättes kõrvale andmekogu puudujäägid kutsetaseme märkimisel, näitavad andmed, et üldiselt ei ole rahvakultuuri valdkonnas kutsekvalifikatsiooni omandamine juhendaja töös oluline aspekt. Rapla maakonna puhul jääb silma kutsekvalifikatsiooniga juhendajate suur arv, kuna juhendajate arv maakonnas ei ole teiste maakondadega võrreldes eriti suur.

Kuna kutsekvalifikatsiooni omandamine on rahvakultuuri valdkonnas (erinevalt näiteks spordist) vabatahtlik ning tööle asutakse enamjaolt ilma kvalifikatsioonita, siis ei ole eriti palju põhjuseid, mis motiveeriksid juhendajaid kvalifikatsiooni omandama. Otseseid suuniseid, kuidas peaksid näiteks tööandjad kutsekvalifikatsiooni omandamist toetama või milliseid hüvesid see juhendajale annab, ei ole.

¹⁵ <http://kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid/nimekirj>

Rapla maakonna kõrgema kutsekvalifikatsiooniga juhendajate osakaalu selgitamiseks oleks tarvis läbi viia täiendavaid kvalitatiivseid uuringuid. On võimalik, et maakonna juhendajaid motiveerib kvalifikatsiooni omandama näiteks maakondlik rahvakultuurispetsialist või mõni piirkondlik katusorganisatsioon. Harjumaa puhul on kvalifikatsiooni omavate juhendajate arv selgitatav juhendajate kõrge arvuga üldiselt, ning lisaks võib mõju avaldada ka kutsetasemeeksamite läbiviimine Tallinnas, mis teeb Harju maakonna juhendajatele eksami sooritamise logistiliselt lihtsamaks.

Tabel 7. Rahvakultuuri valdkonna juhendajate kutsekvalifikatsiooni kajastavad arvandmed maakondade järgi (Allikas: rahvakultuuri valdkondlik andmekogu)

Maakond	I tase	II tase	III tase	IV tase	V tase	VI tase
Harjumaa			7	37	23	
Hiiumaa						
Ida-Virumaa			2	1	0	
Jõgevamaa				1	1	
Järvamaa			2	5		
Läänemaa			1	2		
Lääne-Virumaa	2		2	3	1	
Põlvamaa	1		2	2		
Pärnumaa	0			2		
Raplamaa	2	3	6	4	1	1
Saaremaa			3	2		
Tartumaa			6	2	6	
Valgamaa			1	1		
Viljandimaa			3	4		
Võrumaa		1	2	1		
Eesti	5	4	37	67	32	1

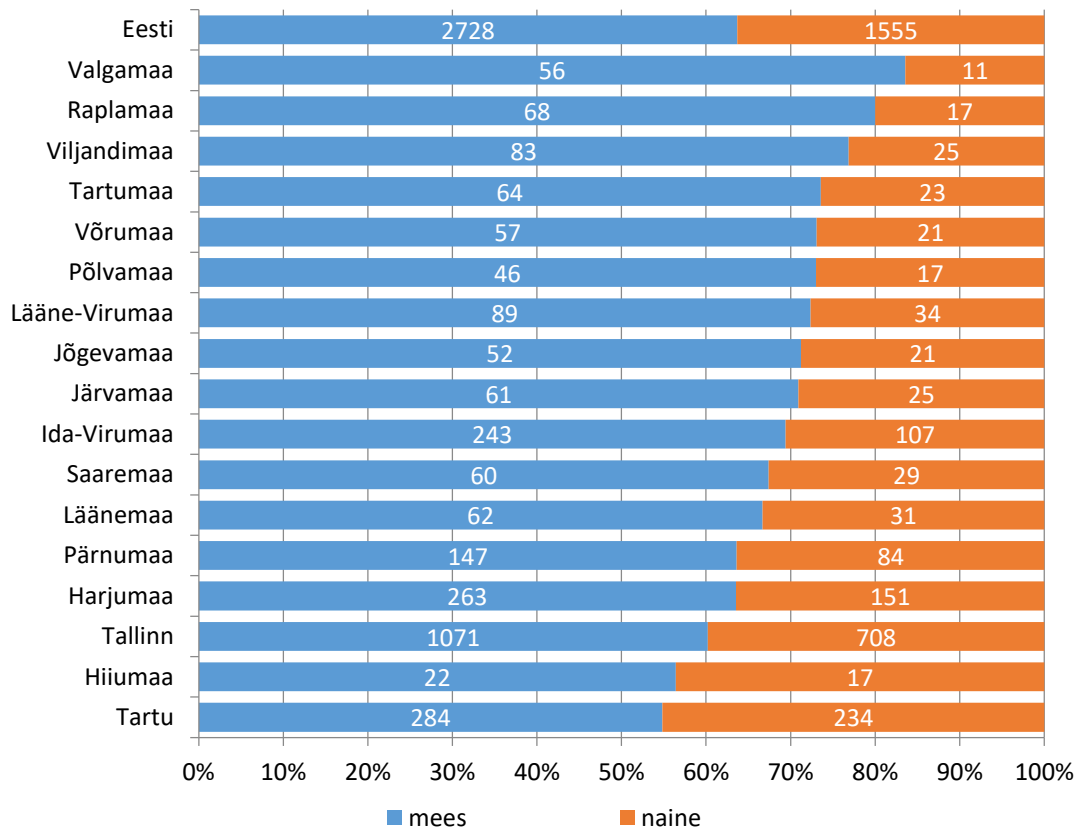
5.3 Spordi valdkonna juhendajate ülevaade

Spordiregistris on esitatud isikulised andmed 4285 treeneri kohta. Registri treeneritekoogu edastatud andmetes ei ole juhendajad seotud konkreetsete asutustega ning seega ei ole võimalik öelda, kui paljud nendest tegelevad noortega ning kui paljud tegelevad ainult täiskasvanutega. Kuna spordiregistri andmekogus ei ole harrastajate vanuselise jaotuse¹⁶ tõttu võimalik eristada kõikide noorte vanusegruppi kuulujate osalust sporditegevusest, ei annaks ka juhendajate sidumine asutustes käivate harrastajate vanusegruppidega täit ülevaadet, kes töötavad noortega ning kes mitte. Seega on käesolevasse analüüsi võetud kõik spordiregistris olevad treenerid.

4285 treeneri kohta on andmekogus 6888 töökohta, mis tähendab, et umbes pooled treeneritest töötavad mitmel ametikohal.

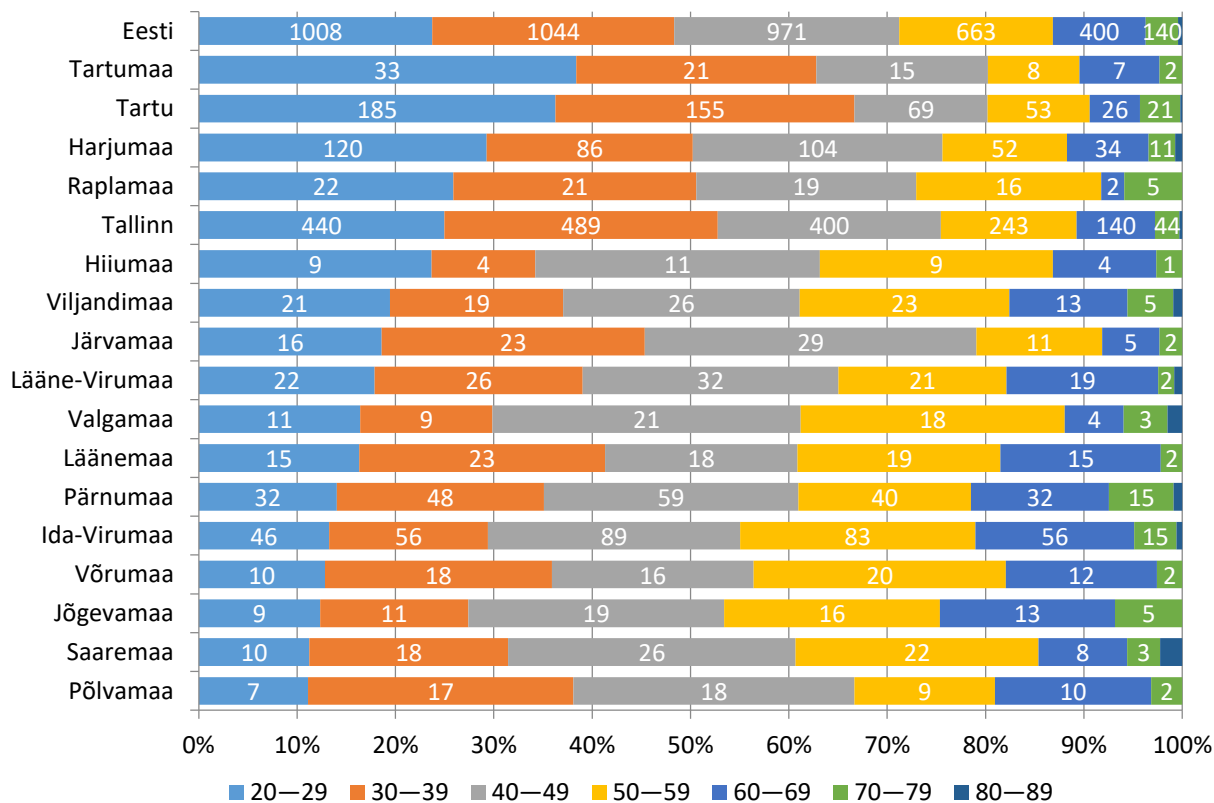
Treenerid spordiregistris vastupidiselt muude valdkondade puhul on pigem meessoost (joonis 37). Meeste osakaal on kõrgeim valga maakonnas, kus nende osakaal ulatub üle 80% kõikidest treeneritest.

¹⁶ Spordiregistris on harrastajad vanuseliselt jaotatud järgnevalt: 19aastased ja nooremad ning 20aastased ja vanemad.

Joonis 37. Juhendajate sooline jaotus maakondade järgi (Allikas: spordiregister)

Vanuse poolest on enamus spordiregistri treenerid 20–49aastased (joonis 38). Maakonniti on juhendajate vanusegruppidesse jaotumine väga erinev kuid üle Eestiliselt jaotuvad treenerid vanusegruppide 20–29, 30–39 ja 40–49 vahel väga võrdselt ära.

Joonis 38. Juhendajate vanuseline jaotus maakondade järgi (Allikas: spordiregister)

Keskmiselt 16% treeneritest omab spordialast kõrgharidust, kuid maakonniti kõigub antud protsent päris palju. Enim erialase haridusega treenereid töötab Ida-Viru maakonnas (21,7%) ning Jõgeva maakonnas (21,9%). Üle 20% treeneritest on kõrgharitud ka Tartu linnas, Võru, Põlva ja Hiiu maakonnas. Alla 10% spordialase haridusega treenereid on Harju ning lääne maakonnas. Tallinna linnas aga on erialase kõrgharidusega 14,3% treeneritest.

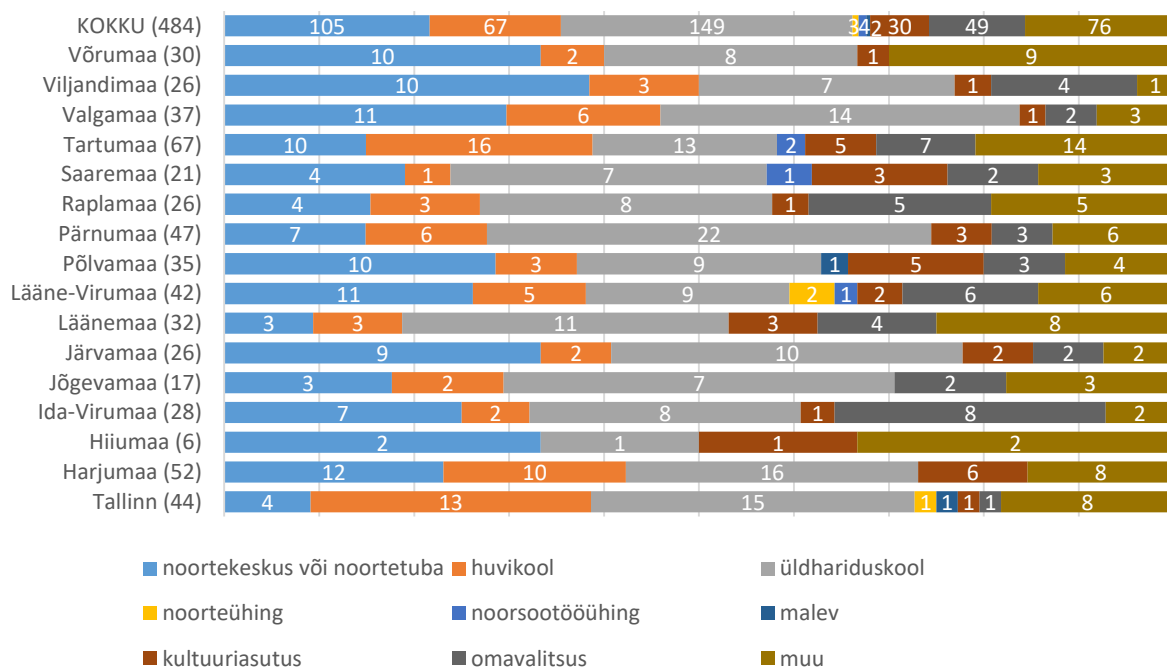
Kuna valdkonnas on valdav enamus asutusi (99% asutustest) mittetulundusühinguid, siis võib eeldada, et asutuse juriidilise isiku järgi töötavad peaaegu kõik sporditreenerid MTÜ juures.

Kokku on 5313 spordiregistris oleva ametikoha kohta märgitud ka töösuhe, mille alusel treener asutuses töötab. Kuna üks treener saab mitmes asutuses töötada erinevate lepingute alusel, siis seetõttu on ametikohti, ning nende kohta käivaid töösuhete andmeid, rohkem kui on treenereid registrisse kokku märgitud. Üle poolte spordiregistris olevatest ametikohtadest (53%) on vabatahtlikkuse alusel. Ühelt küljelt see on selgitav sellega, et peaaegu kõik asutused spordis on mittetulundusühingud ning võimalik, et antud valdkond on väga õhinapõhine. Teisalt on võimalik ka valdkonnas ümbrikupalga laialdane levik ning seetõttu märgitakse registri tarbeks töö vabatahtlikuks. Kuna antud andmete juures ei ole töökoormust märgitud, siis on raske ennustada kumb variant tõenäolisem on. Vabatahtlikkuse alusel olevad ametikohad võivad tegelikkuses moodustada ka väiksema osa töökoormuse osas, kuid kuna need andmed puuduvad, siis jääb see vaid spekulatsiooniks. 15% treeneri ametikohtadest on töövõtulepingu alusel ning 13% osalise tööajaga töölepingu alusel. Ka töövõtulepingu puhul on tõenäolisemalt tegu osalise ajaga. Täistööajaga tööleping on 18% ametikohtadel ning 1% treeneritest on füüsilisest isikust ettevõtjad.

5.4 Noorsootöötajate andmete kokkuvõte

Noorsootöötajate profiili ja pädevusi on varasemalt kaardistatud 2005.¹⁷ ja 2010.¹⁸ aastal. 2010. aastal koostatud raportist ilmes, et noorsootööd tegid põhitööna ligikaudu pooled vastanud noorsootöötajatest ning suur osa panusest noorsootöösse anti kõrval-, lisa- või vabatahtliku tööna. Käesoleva uurimuse raames eeldati samasugust jaotust ka huvitegevusi läbiviivate töötajate seas.

Kõigepealt antakse ülevaate küsitluse tulemusest üle maakondade ehk agregeeritult Eestile. Küsitlusandmeid võrreldakse registriandmetega, kus seda on võimalik teha. Registriandmeid ei ole võimalik üldistada üle-eestiliselt, sest nii spordiregistri kui rahvakultuuri valdkondliku andmekogu andmeid ei ole võimalik eraldada vanuseliselt sihtgrupi alusel (kellele huvitegevust ja -haridust pakutakse). Ülevaates keskendutakse peamiselt küsitluse tulemustele, ehk tuuakse välja vastanud asutuste arv, nende paiknemine, juriidiline vorm ja liik. Seejärel kirjeldatakse asutustes töötavate noorsootöötajaid – arv, valdkond, sugu, haridustase, ema- ja töökeel, tegevused, huvialad, koormus, palk ja puhkuse pikkus. Noorsootöötajatega seotud tulemustele lisatakse võrdlusena registriandmete tulemused.

Joonis 39. Noorsootöötajate küsitlusele vastanud asutuste liigid maakondades (Allikas: ankeetküsitlus)

Noorsootöötajate küsitlusele vastas 484 asutust üle Eesti (joonis 39). Kõige enam asutusi vastas Tartumaalt (67 asutust) ja Harjumaalt (52 asutust, koos Tallinnaga 96 asutust). Küsitluses andsid asutused kõigepealt ülevaate oma asutuse tüübist, asukohast, juriidilisest vormist, töökeelest ja noorsootöötajate arvust ning nende peamistest töövaldkondadest ning pärast seda kirjeldasid asutused oma töötajaid täpsemalt, tuues

¹⁷ Ümarik, M., Loogma, K. (2005). *Pädevused ja pädevuste arendamine noorsootöö valdkonnas: Eesti noorsootöötajate professionaalne taust*. Tallinn: Tallinna Ülikooli haridusuuringute instituut

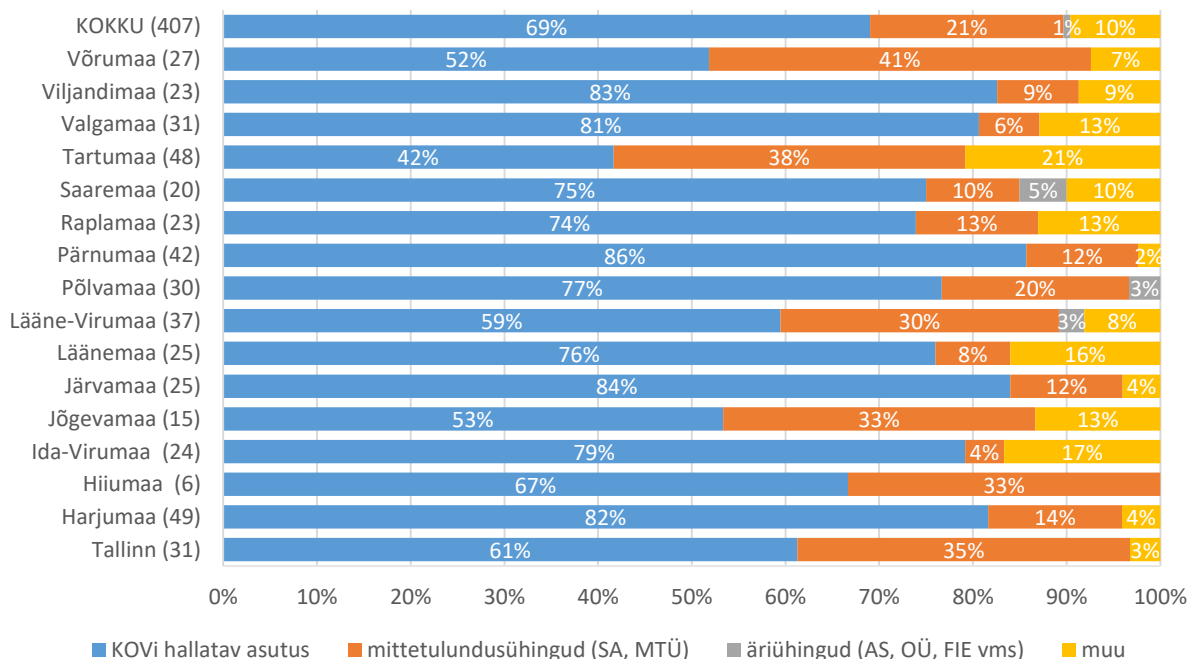
¹⁸ Beilmann, M., Linno, M., Murakas, R., Rämmer, A., Soo, K., Veltmann, V., Veski, L., Visnapuu, U. (2010). *Eesti noorsootöötaja, tema pädevused ja koolitusvajadused*. Tartu: Tartu Ülikooli sotsioloogia ja sotsiaalpoliitika instituut URL (kasutatud 02.10):

http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/41048/Noored_Noorsootoo.pdf?sequence=1&isAllowed=y

välja detailsema info iga töötaja kohta. Küsitlusele vastamine oli ankeedi lõikes langevas trendis ning asutuse töötajate kohta väga palju informatsiooni välja ei toodud. Seega peab olema ettevaatlik nende andmete põhjal üle-eestiliste hinnangute andmisel.

Vastanud asutustest olid enamik üldhariduskoolid, noortekeskused (või –toad) või huvikoolid (joonis 39). Mõningatel juhtudel vastati ka asutuse tüübi korral muu, kuhu alla kuulusid peamiselt kiriklikud organisatsioonid. Igas maakonnas vastas vähemalt üks kultuuriasutus (va Jõgevamaa). Ühtegi omavalitsuseüksust ei vastanud küsitlusele Hiiumaa, Harju ja Võru maakonnas. Noorteühingutest vastas üks ühing Tallinnast ja kaks Lääne-Virumaalt ning noorsootööühingutest vastas üks ühing Lääne-Virumaalt ja Saaremaalt ning kaks ühingat Tartumaalt. Küsitlusele vastas ka kaks malevat, üks Tallinnast ja üks Põlvamaalt. Ükski noortelaagrit korraldav asutus ei vastanud küsitlusele, kuid järgnevatest vastustest ilmnes, et vastanud asutused korraldavad siiski laagrit, kuid see pole nende põhitegevus.

Enamik vastanud asutustest on kohaliku omavalituse hallatavad asutused, viiendik asutustest on mittetulundusühingud, 1% vastanutest äriühingud ning 10% defineerisid oma juriidilist isikut muuna (nt riigikool, asutus nõ pooleks MTÜna ja KOVi hallatavana, joonis 40). Kõige enam vastasid küsitlusele osakaalult mittetulundusühingud Võrumaal, Tartumaal, Jõgevamaal, Hiiumaal, Tallinnas ja Lääne-Virumaal, kus vähemalt 1/3 vastanud asutustest on mittetulundusühingud.

Joonis 40. Noorsootöötajate küsitlusele vastanud asutuste juriidiline isik (Allikas: ankeetküsitlus)

11 maakonnast 15 on kõikide asutuste peamiseks töökeeleks eesti keel. Vene keel on peamiseks töökeeleks kahes asutuses Tallinnas, kolmes asutuses Ida-Virumaal ja ühes asutuses Valgamaal. Tallinnas, Harjumaa, Lääne-Virumaal ja Ida-Virumaal on ühes asutuses peamiseks töökeeleks nii vene kui eesti keel ning Tallinnas on ühes asutuses gruusia keel.

Küsitlusele vastanud asutused töid välja, et nende asutustes töötab kokku 2482 noorsootöötajat (tabel 8). Võrdlusena on võimalik välja tuua, et EHISe andmete järgi on huvikoolides töötajatena rakendatud 4775 isikut (joonis 30) ning kõikides huvikoolides on personali hulgas kokku 5264 töötajat (erinevus on tingitud sellest, et osad töötavad osalise koormusega mitmes huvikoolis korraga). Rahvakultuuri valdkondlikus

andmekogus on 2016. aasta juulikuus tehtud väljavõtte järgi andmeid 2279 juhendamise tegeleva isiku kohta ning Spordiregistris on esitatud isikulisel andmed 4285 treeneri kohta. Registriandmed on kõikide juhendajate kohta ehk hõlmavad ka täiskasvanutele suunatud ringide ja huvitegevustega seotud juhendajaid.

Hinnanguliselt on noorsootöötajate küsimustike andmete põhjal Eestis 2770 noorsootöötajat (valimi viga 1,9% ehk arv kõigub 2717 ja 2822 töötaja vahel). Kohaliku omavalitsuse poolt täidetud küsimustiku andmete põhjal on hinnanguliselt Eestis 5049 noorsootöötajat (valimi viga 1,4% ehk arv kõigub 4978 ja 5120 töötaja vahel). Seega võib eeldada, et peaaegu pooled asutused, kus töötavad noorsootöötajad jätsid küsimustikule vastamata ning ei ole võimalik täpselt välja tuua, kui palju on noorsootöötajaid Eestis.

Kõige enam töötab noorsootöötajaid Tallinnas ja Harjumaal (vastavalt 583 ja 381 töötajat, tabel 8). Sarnaselt küsimustiku tulemustele on ka rahvakultuuri valdkondlikud andmekogus juhendajad arvuliselt jaotunud maakondade vahel ootuspäraselt: suuremate tõmbekeskustega maakonnad nagu Harju, Tartu ja Pärnu maakond on ka suurema juhendajate arvuga. Kõige rohkem töötajaid on seotud huvitegevuse ja noorte osaluse valdkonnaga ning kõige vähem on töötajaid rahvusvahelise noorsootöö valdkonnas. Tabelis väljatoodud kokku ning valdkondades töötavate isikute arvud ei ühti, sest võib eeldada, et mitmed töötajad tegelevad mitme erineva valdkonnaga korraga.

Tabel 8. Noorsootöötajate arv kokku ja valdkondade järgi (Allikas: ankeetküsitlus)

	Noorsootöövaldkonnad									
	Noorsoo- töötajaid kokku	Avatud noorsoo- töö	Huvite- gevus	Noorte- osalus	Noor- teinfo	Nõusta- mine	Laager	Malev	Rahvus- vaheline noorsoo- töö	Muu
Tallinn	583	98	46	101	15	13	98	85	7	
Harjumaa	381	42	102	16	17	15	21	23	14	11
Hiiumaa	40	2	21	1	1	3		1		16
Ida-Virumaa	38	11	27	3	3	4	3	3	5	1
Jõgevamaa	52	5	13	10	1	4				2
Järvamaa	49	12	61	3	4	4	5	5	3	
Läänemaa	122	16	48	20	7	13	9	7	4	21
Lääne-Virumaa	156	26	93	16	15	15	13	8	7	1
Põlvamaa	94	11	36	5	4	4	3	2	3	1
Pärnumaa	213	16	151	235	10	11	4	6	9	4
Raplamaa	67	11	37	94	5	8	8	2	5	5
Saaremaa	53	9	39	17	17	3	3	1	2	0
Tartumaa	254	13	90	10	12	11	19	5	9	11
Valgamaa	174	11	26	3	3	3	2	1	1	46
Viljandimaa	137	12	7	3	5	3	1	5	14	
Võrumaa	69	23	50	4	5	10	4	5	6	7
KOKKU	2482	318	847	541	124	124	193	159	89	126

Huviala valdkonna järgi töid vastanud asutused välja, et kõige enam töötavad noorsootöötajad spordi valdkonnas (21%, tabel 9). Üle 200 töötaja on üle Eestiliselt kaasatud ka muusika ning kunsti, meedia ja disaini valdkonda. Alla 100 töötaja on ühiskonna ja ajaloo, loodusteaduste ning matemaatika ja

möttemängude valdkonnas. EHise andmete järgi töötab ligikaudu 40% huvikooliõpetajatest muusika- ja kunstikoolis (küsitluses vastuste järgi 30% töötajatest) ning 35% spordikoolis (küsitluse järgi 21% töötajatest). Tehnika-, loodus-, loome- ja huvimajas töötab alla 10% huvikoolide õpetajatest.

Tabel 9. Noorsootöötajate arv huviala valdkondades maakondade järgi (Allikas: ankeetküsitlus)

	Huvialavaldkonnad								
	Loodus- teadused	Matemaatika, möttemängud	tehnika, tehnoloogia	sport	ühiskond ja ajalugu	keeled, sõnakunst, näitlemine-ja väitlemine	kunst, meedia ja disain	muusika	tants
Tallinn	3	3	4	14	5	5	11	11	14
Harjumaa	10	7	10	29	7	18	27	22	10
Hiiumaa	5	2	2	6	2	3	9	4	5
Ida-Virumaa	2	3	6	14	3	9	9	17	5
Jõgevamaa	0	2	5	6	2	6	3	4	5
Järvamaa	6	3	6	9	2	8	11	9	7
Läänemaa	2	1	5	14	3	5	11	8	7
Lääne-Virumaa	8	11	9	29	6	15	20	18	19
Põlvamaa	10	5	8	8	10	11	12	15	5
Pärnumaa	11	17	28	31	15	20	22	38	17
Raplamaa	6	4	11	13	6	9	10	11	8
Saaremaa	1	1	5	9	2	5	6	10	7
Tartumaa	10	13	19	96	12	21	28	42	29
Valgamaa	3	2	9	12	5	7	4	8	8
Viljandimaa	1	4	5	9	5	5	9	7	9
Võrumaa	5	1	4	10	1	8	12	10	7
KOKKU	83	79	136	309	86	155	204	234	162

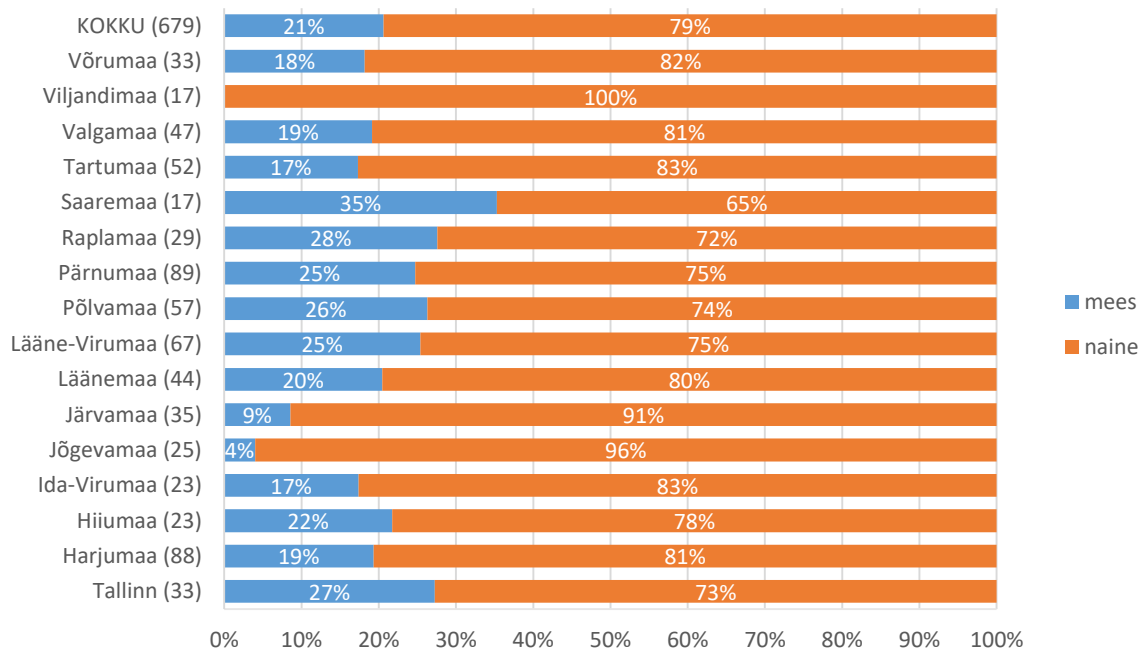
Hinnanguliselt leides üle Eestilised töötajate arvud valdkondade järgi on samuti kõige enam töötajaid spordi ja muusika valdkonnas ning kõige vähem matemaatika ja möttemängude ning loodusteaduste valdkonnas (tabel 10). Tabelis on võrdluseks kõrvale pandud kohalike omavalitsuste käest küsitud andmete põhjal leitud hinnangulised noorsootöötajate arvud valdkondade kaupa. Ka nende andmete puhul on kõige rohkem töötajaid hõlmatud spordi ja muusika valdkondades ning kõige vähem on töötajaid tehnika ja loodusteaduste valdkonnas.

Tabel 10. Hinnangulised töötajate arvud valdkondade järgi kahe küsitluse tulemustel (Allikas: ankeetküsitlus ja autorite arvutused)

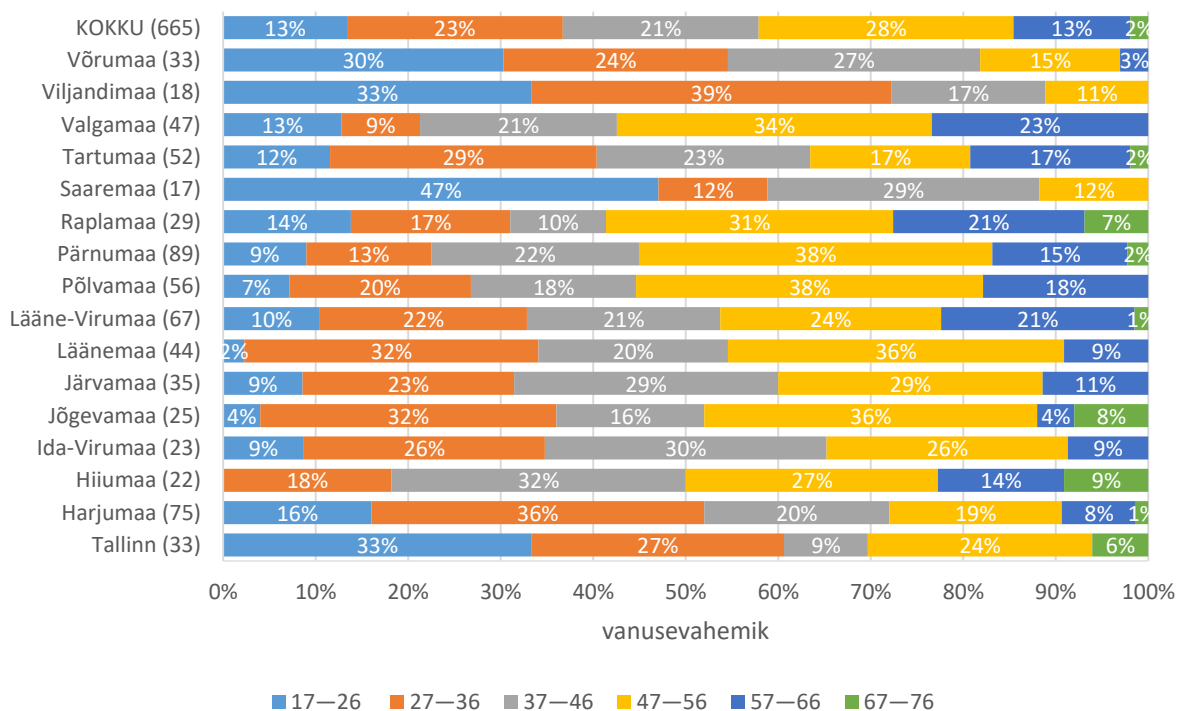
	Noorsootöötajate küsitlus	KOV küsitlus
Loodusteadused	784	808
Matemaatika, möttemängud	621	971
Tehnika	852	766
Sport	1361	1629
Ühiskond	659	888

	Noorsootöötajate küsitlus	KOV küsitlus
Keeled	852	958
Kunst	993	956
Muusika	1039	1355
Tants	890	810

Küsitluses välja toodud noorsootöötajatest 79% on naised ja 21% mehed (joonis 41). Vastatud osakaal ühtib suhteliselt EHISE andmetega, mille järgi on ligikaudu 2/3 huvikoolide õpetajatest on naised. Spordiregistri andmete järgi on treenerid pigem meessoost.

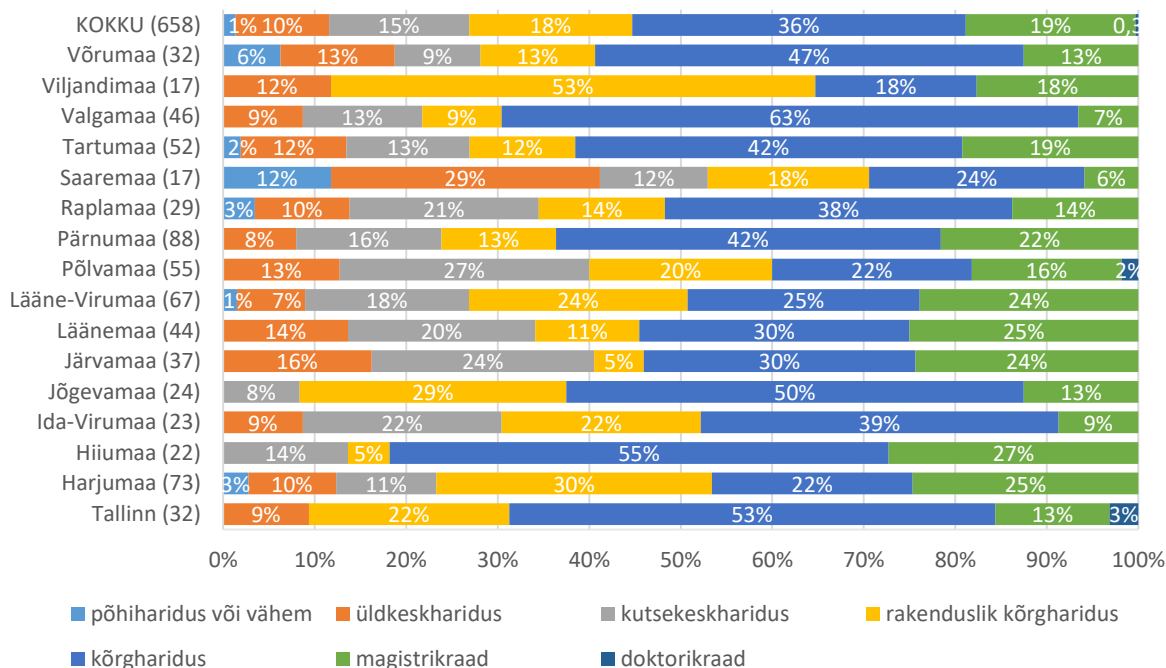

Joonis 41. Noorsootöötajad soo lõikes, osakaal (Allikas: ankeetküsitlus)

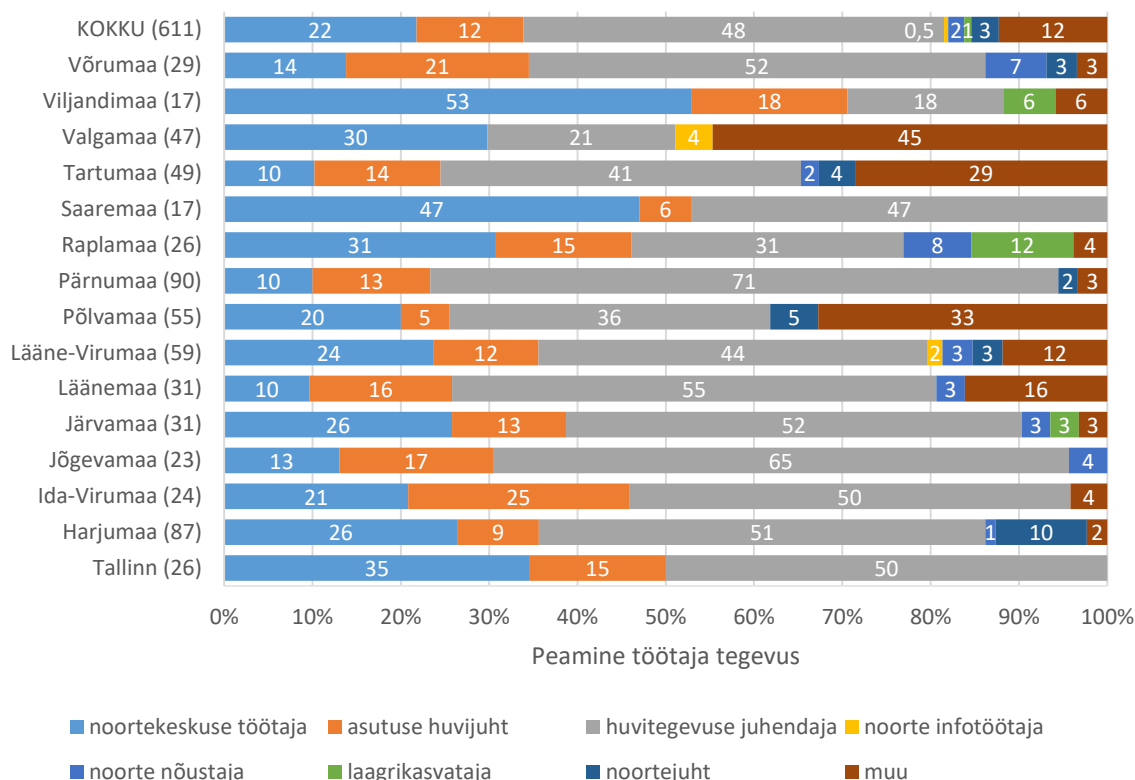
Joonis 42. Noorsootöötajate jaotus vanuserühmades, osakaal (Allikas: ankeetküsitlus)

Küsitluse järgi jaguneb noorsootöötajate vanus suhteliselt ühtlaselt kolme vanusegrupi vahele (joonis 42) – 27 kuni 36 (23% töötajatest), 37 kuni 46 (21% töötajatest) ja 47 kuni 56 aastat (28% töötajatest). Saaremaal ja Tallinnas on osakaalult kõige rohkem töötajaid, kes jäävad vanusevahemikku 17–26 aastat (üle Eestiliselt 13% töötajatest). Kõige rohkem töötajaid vanusevahemikus 57–66 aastat on osakaalult Valgamaal (23% töötajatest) ja Lääne-Virumaal (21% töötajatest). Väga vähe on töötajaid, kes vanemad kui 66 aastat. EHISe andmete järgi on huvikoolides töötavate õpetajate vanuseline jaotus ühtlane erinevate vanusegruppide vahel. Rahvakultuuri valdkondlikus andmekogus kuulub vanuse poolest enim juhendajaid vanuserühma 47–56 ning see kehtib eranditult kõikide maakondade kohta. Spordiregistris on vanuse poolest enamus treenereid 20–49aastased.

Joonis 43. Noorsootöötajate haridustase maakondade järgi, osakaal (Allikas: ankeetküsitlus)

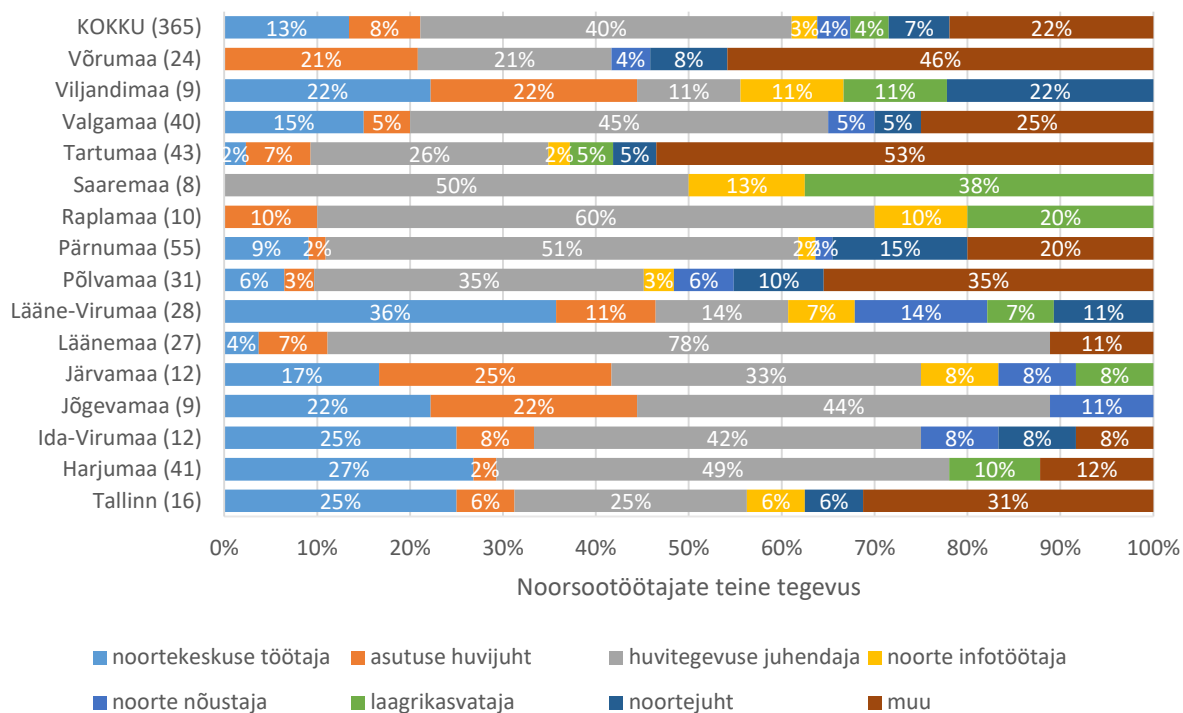
Üle poole noorsootöötajatest on küsitluse järgi kõrgharidusega (joonis 43) – 18% on rakendusliku kõrgharidusega, 36% on kõrgharidusega (bakalaureusekraadiga), 19% on magistrikraadiga ning 0,3% on doktorikraadiga (2 töötajat). Raplemaal, Põlvamaal, Läänemaal, Järvamaal ja Ida-Virumaal on üle 20% töötajatest kutseharidusega. Väga vähe on töötajaid, kellel on põhiharidus või vähem. EHISE andmetel on valdav osa huvikoolide õpetajatest bakalaureuse- või magistrikraadiga (kokku 58%). Kutse-, keskeri-, üldkesk- ning rakenduskõrghariduse osakaal on võrreldav ning jääb 10% piiresse. Haridustaseme poolest on rahvakultuuri valdkonna juhendajad enamjaolt kõrgharidusega, kuid paljude juhendajate haridustaseme kohta info puudub. Spordiregistri andmete põhjal omab keskmiselt 16% treeneritest spordialast kõrgharidust.

Joonis 44. Noorsootöötajate peamine tegevusvaldkond maakondade järgi, osakaal protsentides (Allikas: ankeetküsitlus)

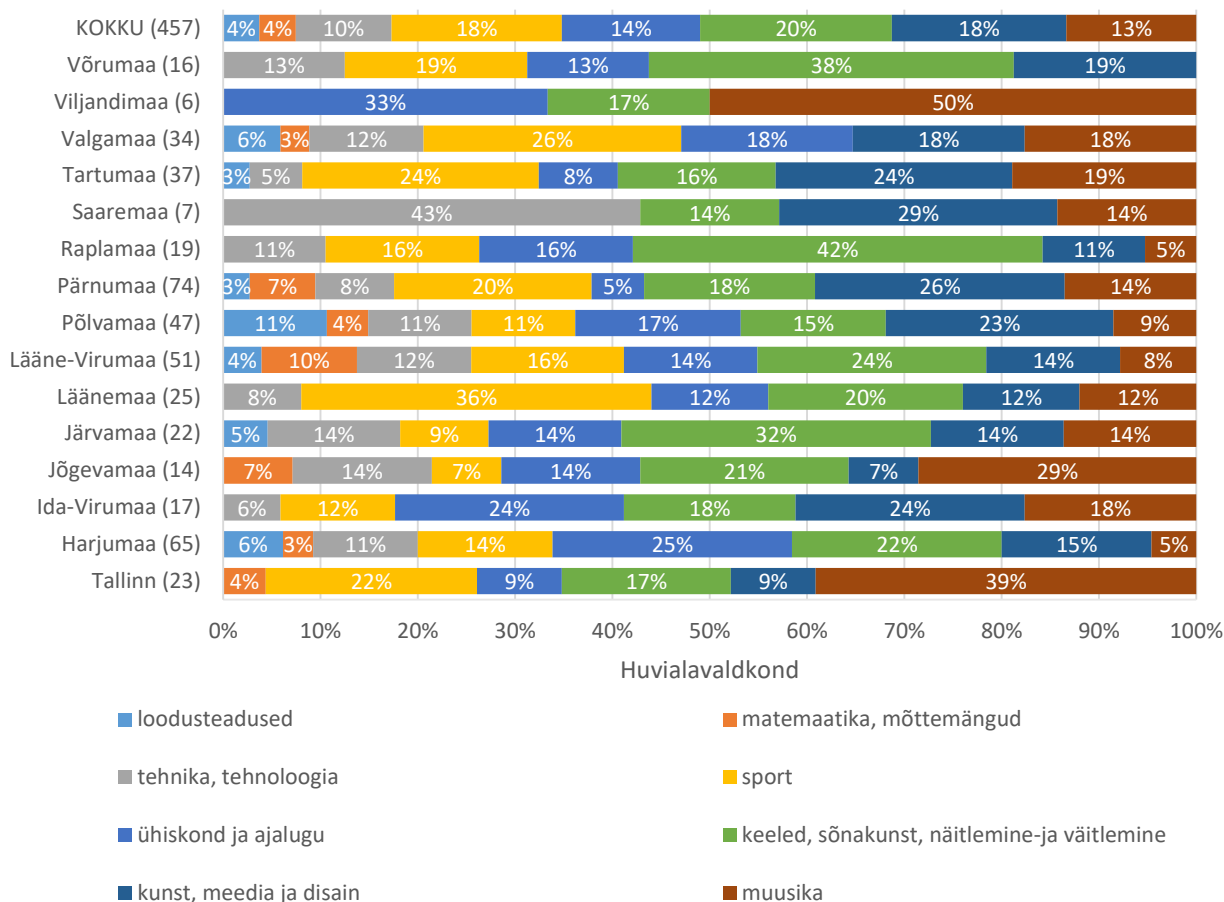
Küsitluses vastatud töötajate töökeel ja emakeel on enamasti eesti keel, väga vähestel töötajatel on nendeks vene või mõni muu keel. EHISE andmetel on huvikoolides peamisteks õppekeelteks eesti, vene ja inglise keel. Lisaks nendele variantidele on EHISEs huvikoolide õppekeeltena märgitud ka araabia, armeenia, aseri, gruusia, hispaania, itaalia, korea, läti, prantsuse, rootsi, saksa, soome, tatari, ukraina ning usbeki keelt. Huvikoolide töötajatest on eesti õppekeelega huvikoolides ligikaudu 75%.

Suurema osa ehk 48% vastatud töötajate peamine tegevus on huvitegevuse juhendamine (joonis 44), Pärnumaal aga lausa 70% vastatud töötajatest. Viies töötajatest on noortekeskuse töötajad ning umbes kümnendik on asutuse huvijuht. Vähem esineb töötajaid, kelle peamisteks tegevusteks on noorte infotöötaja, noorte nõustamine, laagrikasvataja või noortejuht.

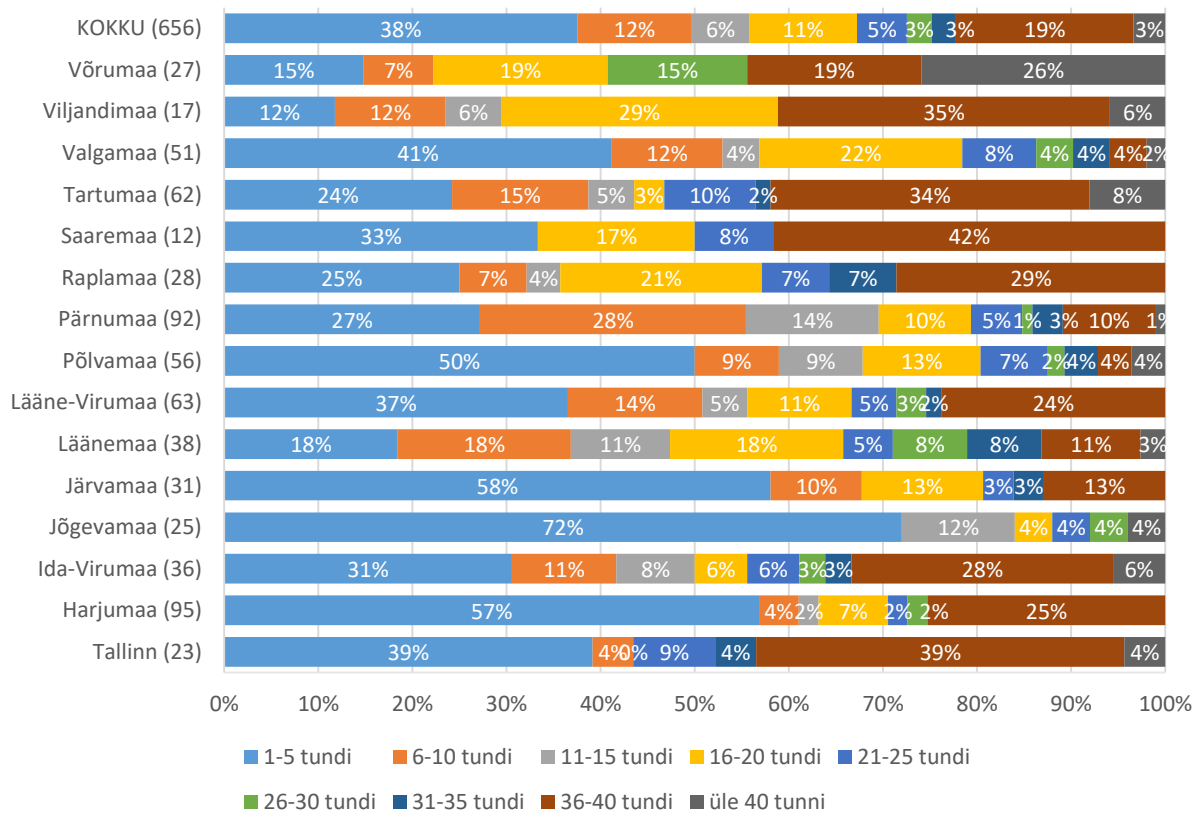
Joonis 45. Noorsootõtjate teine tegevusvaldkond maakondade järgi, osakaal (Allikas: ankeetküsitlus)

Pooltel vastatud noorsootõtjatest on esmase tegevuse kõrval ka teised tööülesanded (joonis 45). Noorsootõtjate teine peamine tegevus on enamjaolt samuti huvitegevuse juhendamine, millest võib eeldada, et eelmises küsimuses vastatud töötaja, kes on noortekeskuse töötaja ja asutuse huvijuht on ka samaaegselt huvitegevuse juhendaja.

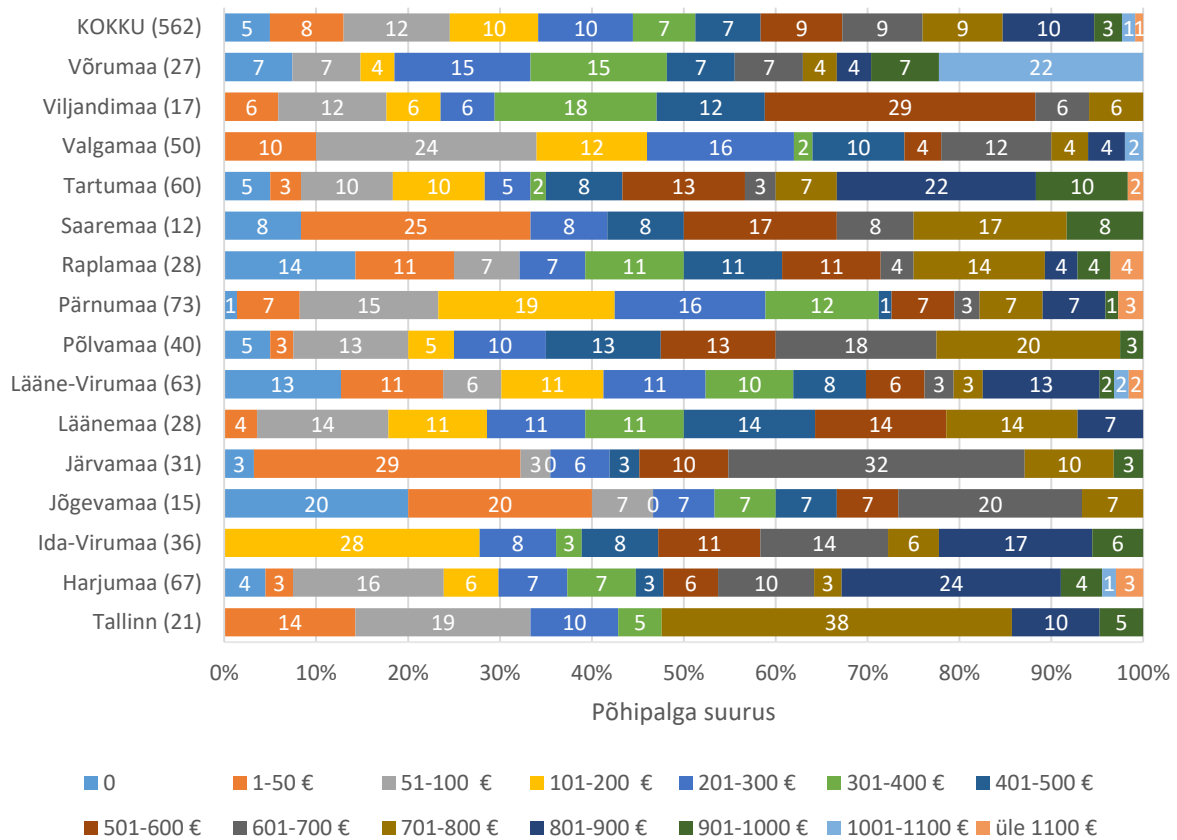
Joonis 46. Huviala valdkonnas tegutsevate noorsootöötajate osakaal huvialavaldkonniti maakondade lõikes (Allikas: ankeetküsitlus)

Vastatud noorsootöötajad on suhteliselt ühtlaselt jaotunud erinevate huvialavaldkondade vahele (joonis 46). 20% vastanutest tegelevad keelte, sõnakunsti, näitlemise ja väitlemise valdkonnas. Kõige suurem osakaal töötajate osakaal selles valdkonnas on Raplemaal. 18% töötajatest on seotud kunsti, meedia ja disainiga. Kõige enam on selles valdkonnas töötajaid osakaalu järgi Saaremaal. 18% töötajatest on seotud spordi valdkonnaga. Kõige enam on osakaalude järgi spordi valdkonnas noorsootöötajaid Läänemaal. 14% töötajatest tegelevad ühiskonna ja ajaloo valdkonnaga. Kõige enam on osakaalude järgi ühiskonna ja ajaloo valdkonnas noorsootöötajaid Viljandimaal ja Harjumaal. 13% töötajatest on kaasatud muusika valdkonda. Ükski vastanud asutus ei toonud välja, et nende töötaja tegutseb tantsu valdkonnas.

Joonis 47. Noorsootõtajate töökoormus (tundide arv nädalas kokku) maakondade järgi, osakaal (Allikas: ankeetküsitlus)

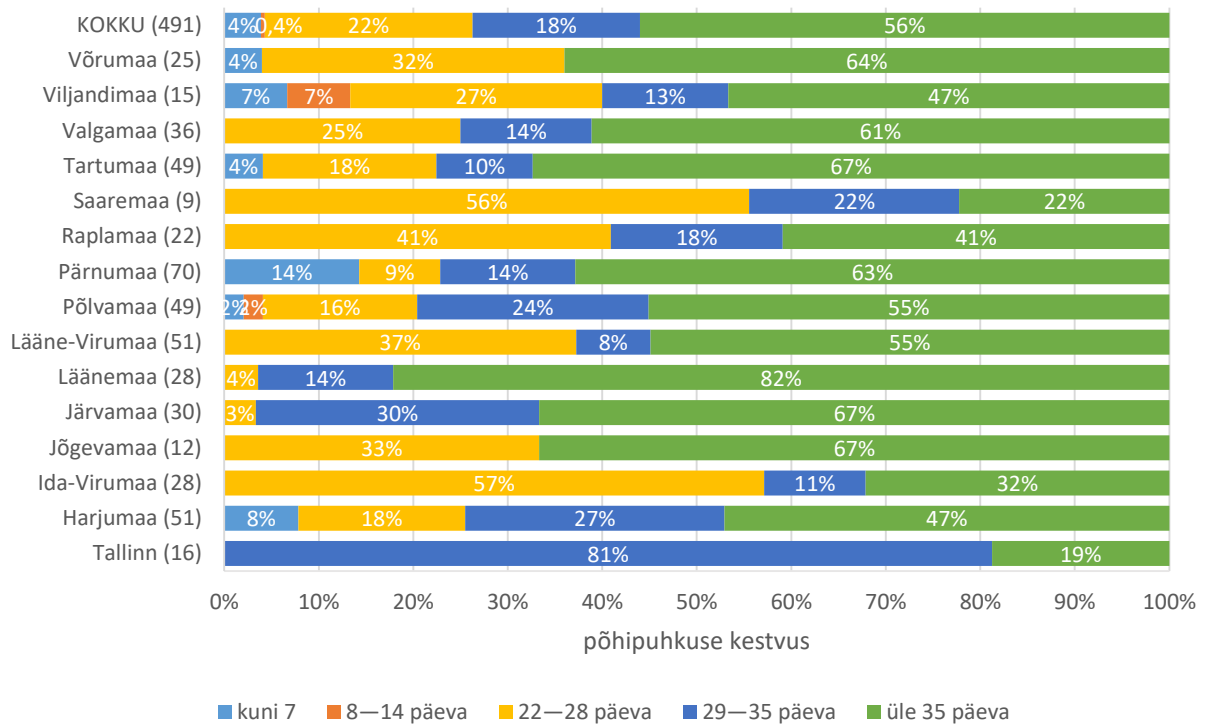
Noorsootõtajate koormus ehk tundide arv nädalas kokku maakonniti ja asutuseti on väga erinev (joonis 47). Üle Eestiliselt töötab 38% vastatud töötajatest väga väikese koormusega ehk 1–5 tundi nädalas. Kõige enam on väga väikese koormusega töötajaid osakaaludega järgi Jõgevamaal (72%) ning Harjumaal (57%). Ligi viiendik (19%) töötajatest töötab täiskoormusega ehk 36–40 tundi nädalas ning kümnendik (10%) töötab poole kohaga ehk 16–20 tundi nädalas. Kõige enam täiskoormusega noorsootõtajaid on osakaalude järgi Saaremaal, Tallinnas, Tartumaal ja Viljandimaal.

Joonis 48. Noorsootöötajate põhipalga suurus (brutokuupalk) maakondade järgi, osakaal protsentides (Allikas: ankeetküsitlus)

Sarnaselt koormusele varieerub ka noorsootöötajate põhipalk palju nii maakonniti kui vastanud asutuste järgi (joonis 48). Üle Eestiliselt ei ilmne ühtegi põhipalga kategooriat, mis oleks rohkem levinud kui teine. Ainult üle 900 € põhipalgaga on väga vähe noorsootöötajaid.

Üle poole vastatud töötajate põhipuhkus on üle 35 päeva aastas, peaaegu veerandi vastatud töötajate põhipuhkuse kestvus on 22–28 päeva (joonis 49). Vähestele töötajatest on põhipuhkuse kestvus alla 22 päeva.

Joonis 49. Noorsootöötajate põhipuhkuse kestus (kalendripäeva aastas) maakondade järgi, osakaal (Allikas: ankeetküsitlus)

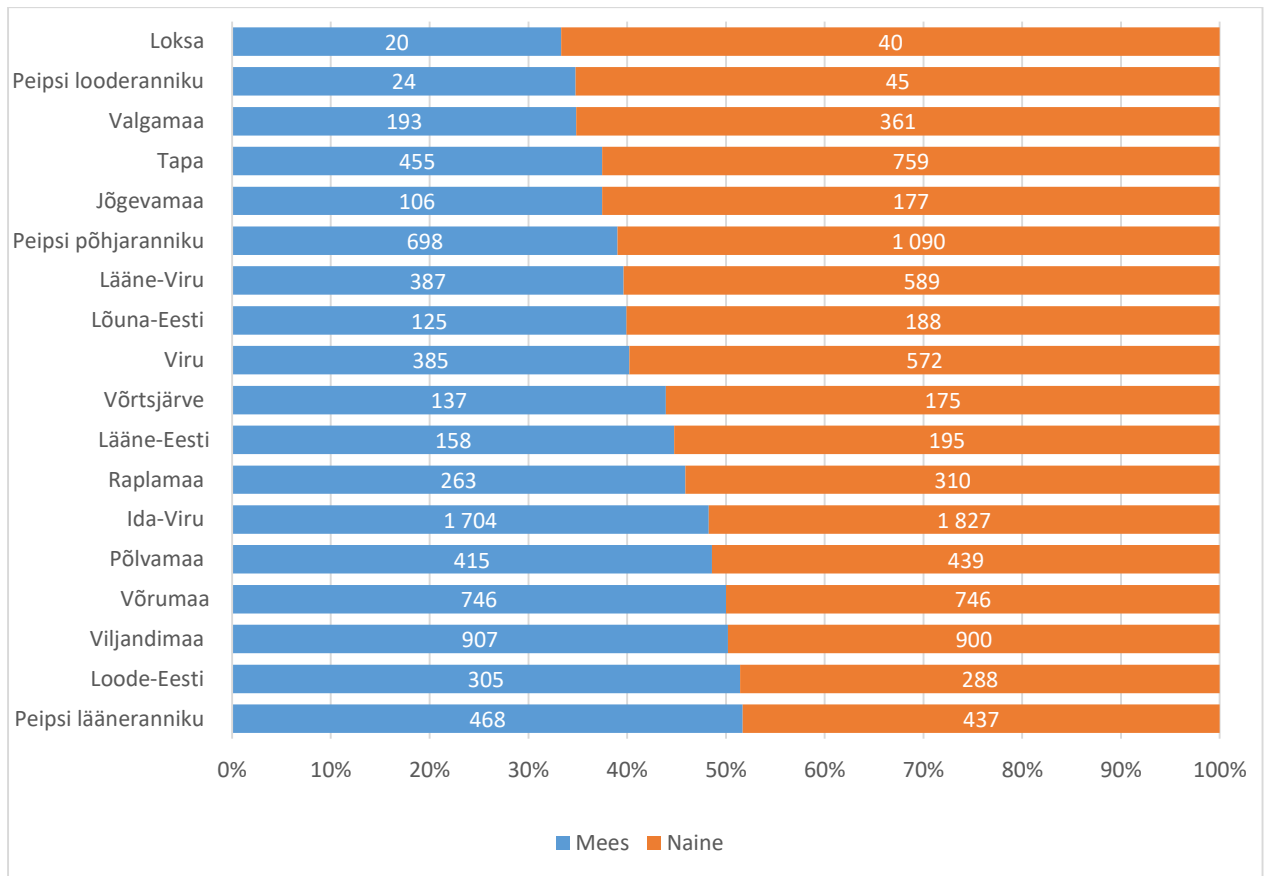
6 Toimepiirkondade analüüs

6.1 Huviharidus toimepiirkondades

Toimepiirkondade¹⁹ vaatlus hõlmab huvihariduse ja huvitegevuse kvaliteedi, mitmekesisuse ning kättesaadavuse alusel teostatud naaberomavalitsuste piirkondade olukorra võrdlevat analüüsi. Nagu eelpool selgitatud, on toimepiirkonnad moodustatud tõmbekeskuste noorte arvu ja KOVide-vahelise liikuvuse näitajate analüüsi põhjal. Seejuures moodustati toimepiirkonnad, keskendudes eeskätt nendele KOVidele, kelle tõrjutusrisk on Eesti noorte tõrjutusriski klasteranalüüsi²⁰ kohaselt kõige kõrgem. Toimepiirkondade moodustamise peamine eesmärk on osutada riigi poolt toetatavat noorsootööteenust. Toimepiirkondade moodustamine aitab tagada noortevaldkonna arengukava 2014–2020 efektiivsema elluviimise. Toimepiirkondasid on kokku 18. Toimepiirkonnad hõlmavad omavalitsusi kõigist maakondadest, välja arvatud Hiiu ja Saare maakond. Toimepiirkondade omavalitsuste arv on minimaalselt 1 (Loksa linn moodustab ühe toimepiirkonna) ning maksimaalselt 11 (Põlvamaa). Kokku on omavalitsusi 18-sse piirkonda hõlmatud 106. Omavalitsused, mis on hõlmatud ühte toimepiirkonda, ei kuulu reeglina mõnda teise toimepiirkonda. Erandiks on vaid Rakvere linn, mis on kolme toimepiirkonna osaks (Viru, Lääne-Viru ja Tapa).

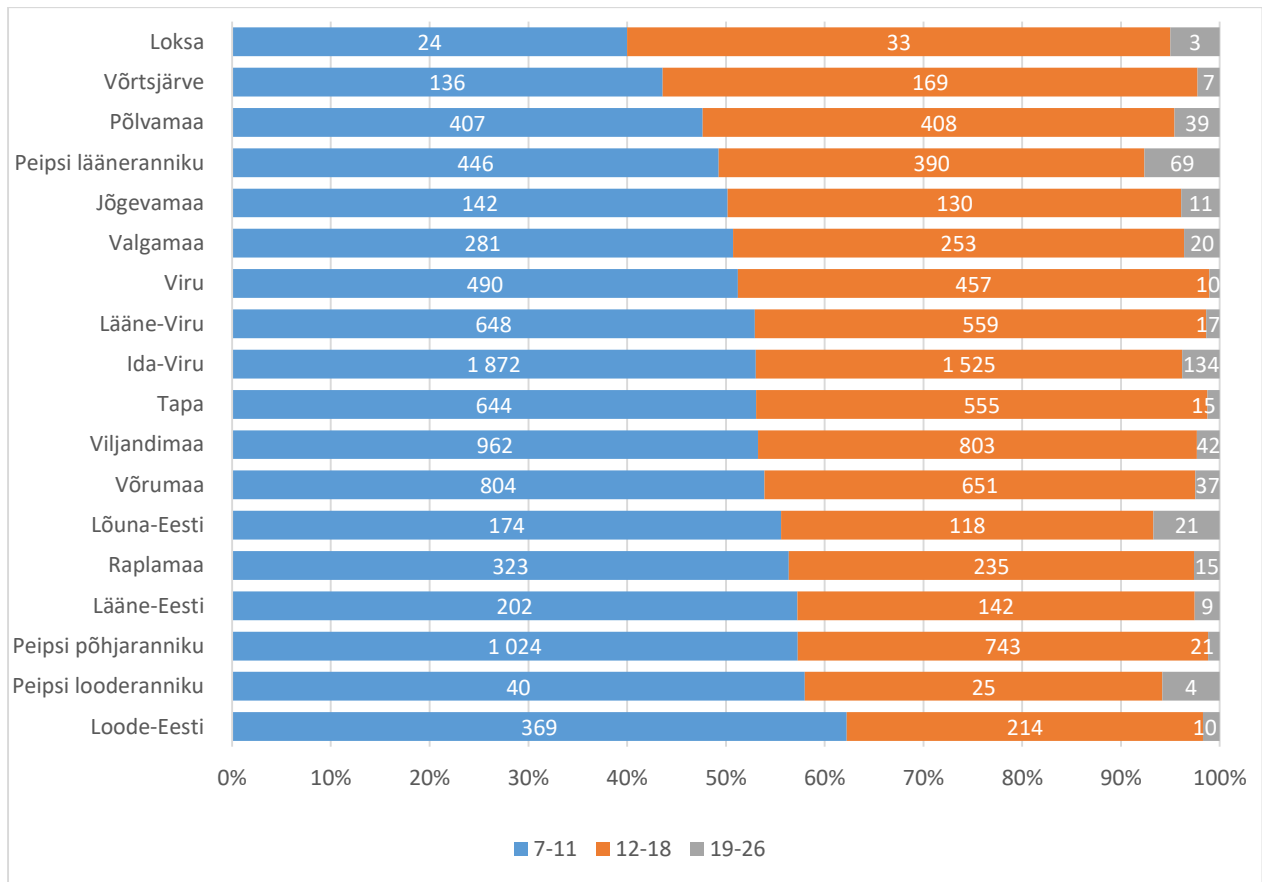
¹⁹ Toimepiirkonnad on määratletud järgnevas aruandes: Avaliku teenuse osutamise toimepiirkondade määratlemine (2015). Aruanne. Ernst Young

²⁰ Eesti kohalike omavalitsuste kaardistus laste ja noorte tõrjutusriski kontekstis. I osa (2014). Haridus- ja Teadusministeerium

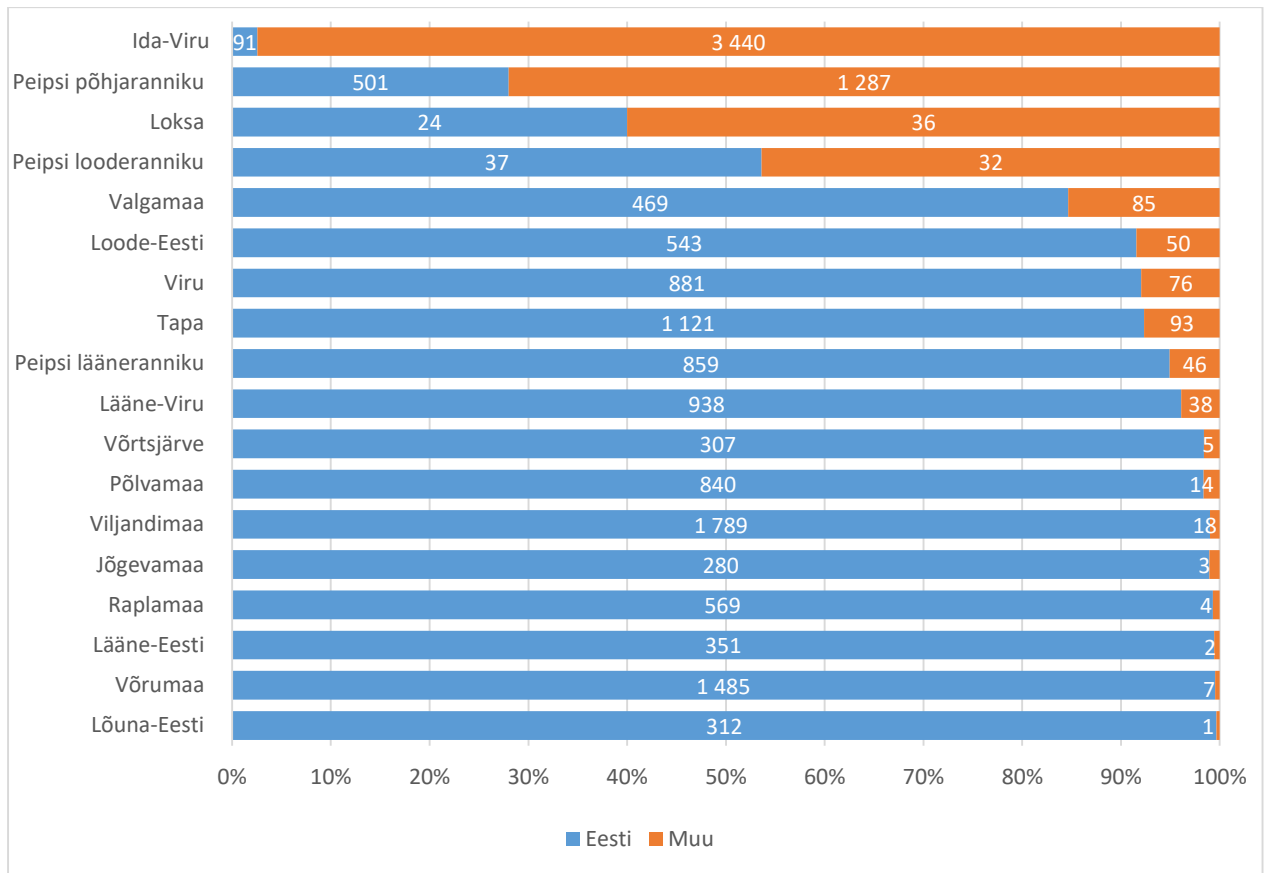
Joonis 50. Huvikoolides käivad 7—26aastased noored toimepiirkonna ja soo järgi (2015) (Allikas: EHIS)

Toimepiirkondades elavatest noortest osalevad huvikoolide tegevuses sagedamini naissoost noored (joonis 50). Ainult Peipsi lääneranniku ja Loode-Eesti toimepiirkondades on meessoost noored mõnevõrra aktiivsemad huvikoolides osalejad. Pooltes toimepiirkondades on meessoost noorte huvikoolides osalemise osakaal võrreldes naissoost noortega 40% või vähem. Võib öelda, et toimepiirkondades on meessoost noorte osalemine huvikoolides selge kitsaskoht.

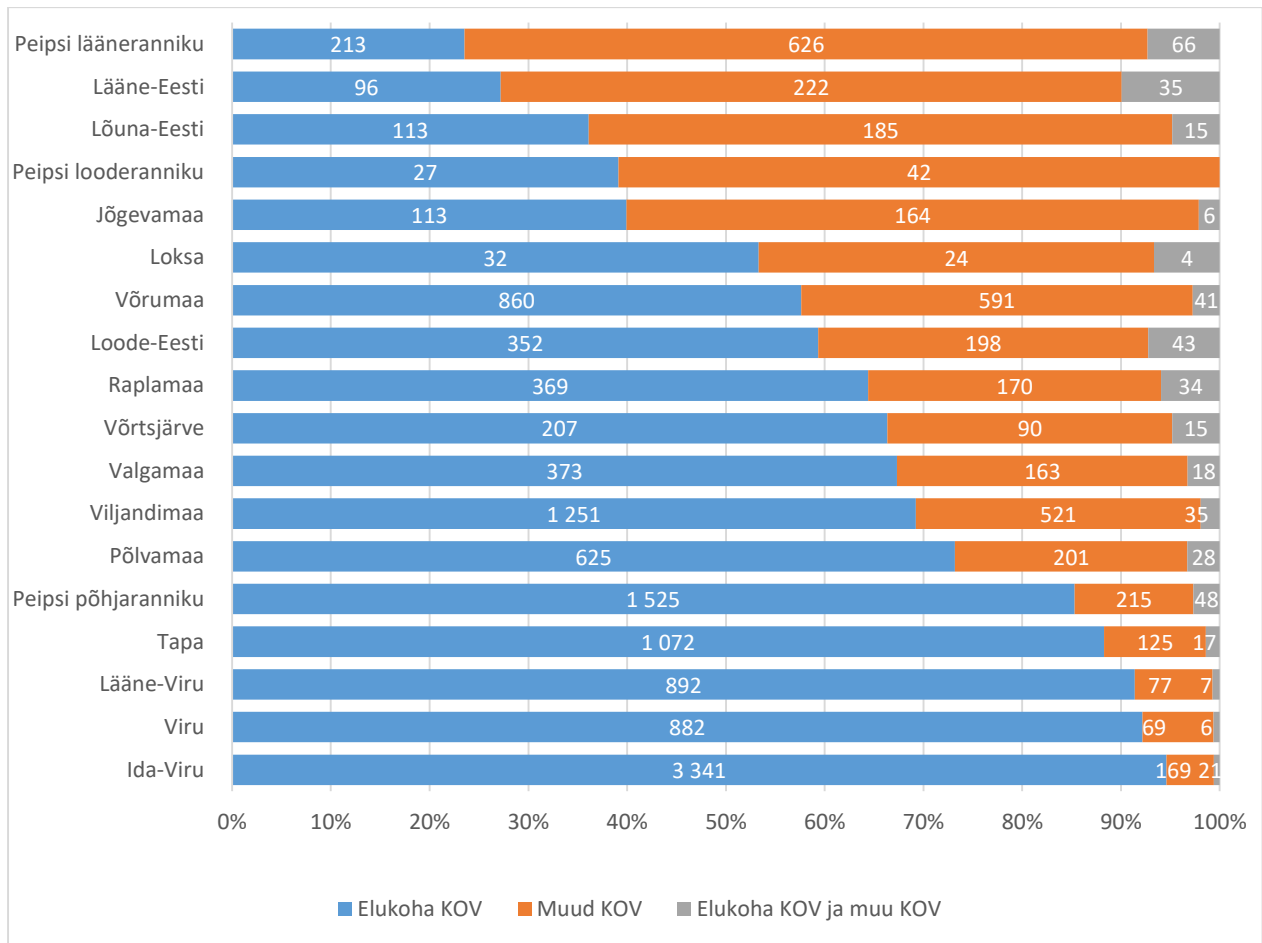
Joonis 51. Huvikoolides käivad 7–26aastased noored toimepiirkonna ja vanusegruppide järgi (2015) (Allikas: EHIS)

Huvikoolides käivad noored on valdavalt eluaastates 7–18 (joonis 51). Vanemate kui 18aastaste noorte osakaal huvikoolides käijate seas on kõigis toimepiirkondades väiksem kui 10%. Nende osakaal on kõige kõrgem Peipsi lääneranniku toimepiirkonnas. Enamikus toimepiirkondades moodustavad huvikoolides käijatest enamuse 7–11aastased lapsed. Vaid Loksa, Võrtsjärve, Põlvamaa ning Peipsi lääneranniku toimepiirkondades on nende osakaal alla 50%. Võib välja tuua selle, et Loode-Eesti toimepiirkonnas on vanemate kui 12aastaste noorte osakaal huviringides käijate hulgas küsitavalt madal (38%).

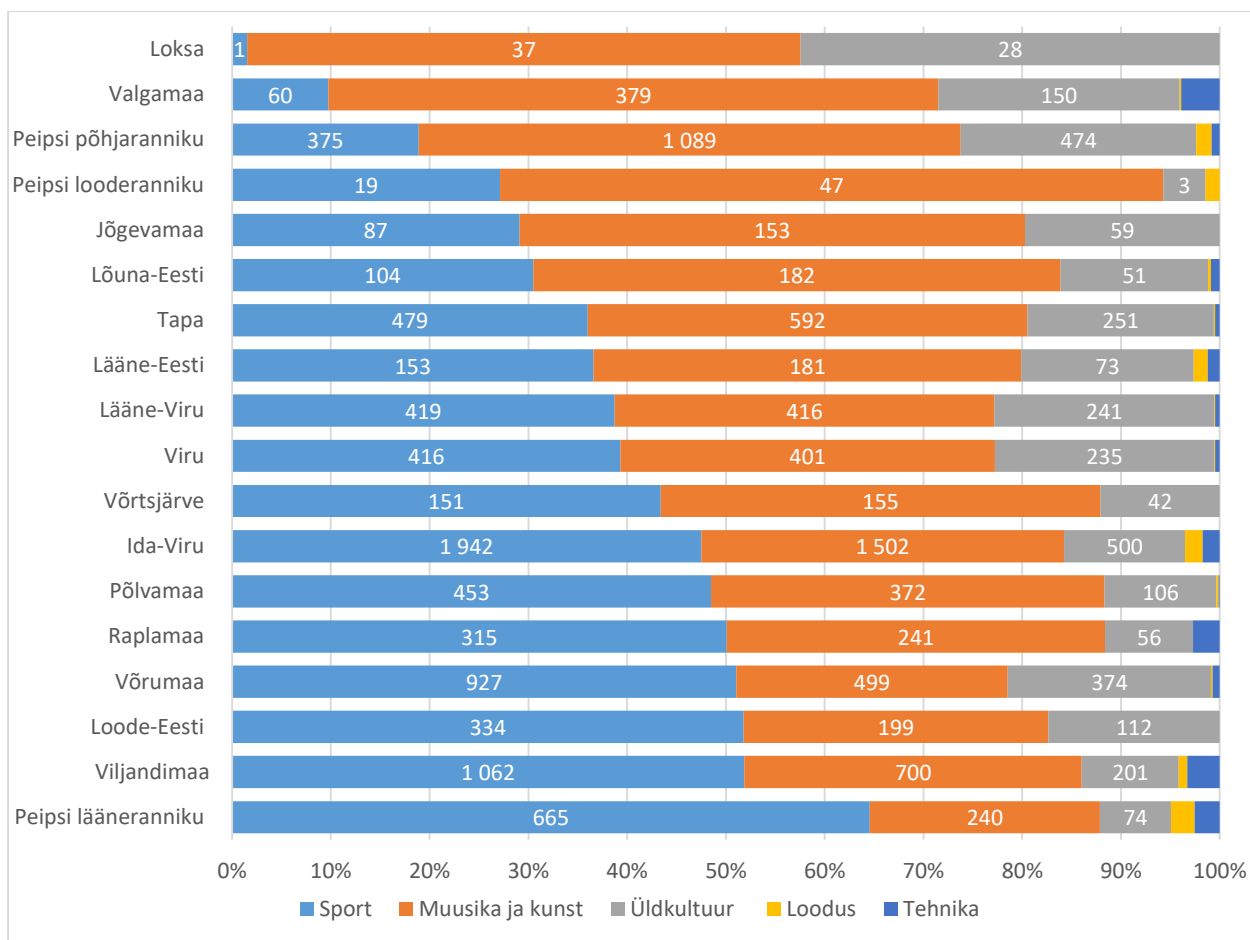
Joonis 52. Huvikoolides käivad 7—26aastased noored toimepiirkonna ja emakeele järgi (2015) (Allikas: EHIS)

Toimepiirkondades huvikoolides käivad noored on valdavalt eesti emakeelega (joonis 52). Neljateistkümnes toimepiirkonnas on eestikeelsete õpilaste osakaal kõrgem kui 80%. Neljas toimepiirkonnas (Ida-Viru, Peipsi põhjarannik, Loksa ning Peipsi looderannik) on muukeelsete õpilaste osakaal üle 40%. Kõrgeim on see Ida-Viru toimepiirkonnas, kus huvikoolides käijatest 97% moodustavad muukeelsed õpilased. Ida-Viru toimepiirkonnas võib olla huvihariduse kättesaamisel keelepõhiseid piiranguid, seal on nähtavalt madal eesti emakeelega osalejate osakaal.

Joonis 53. Huvikoolides käivad 7—26aastased noored toimepiirkonna ja elukoha KOVi järgi (2015) (Allikas: EHIS)

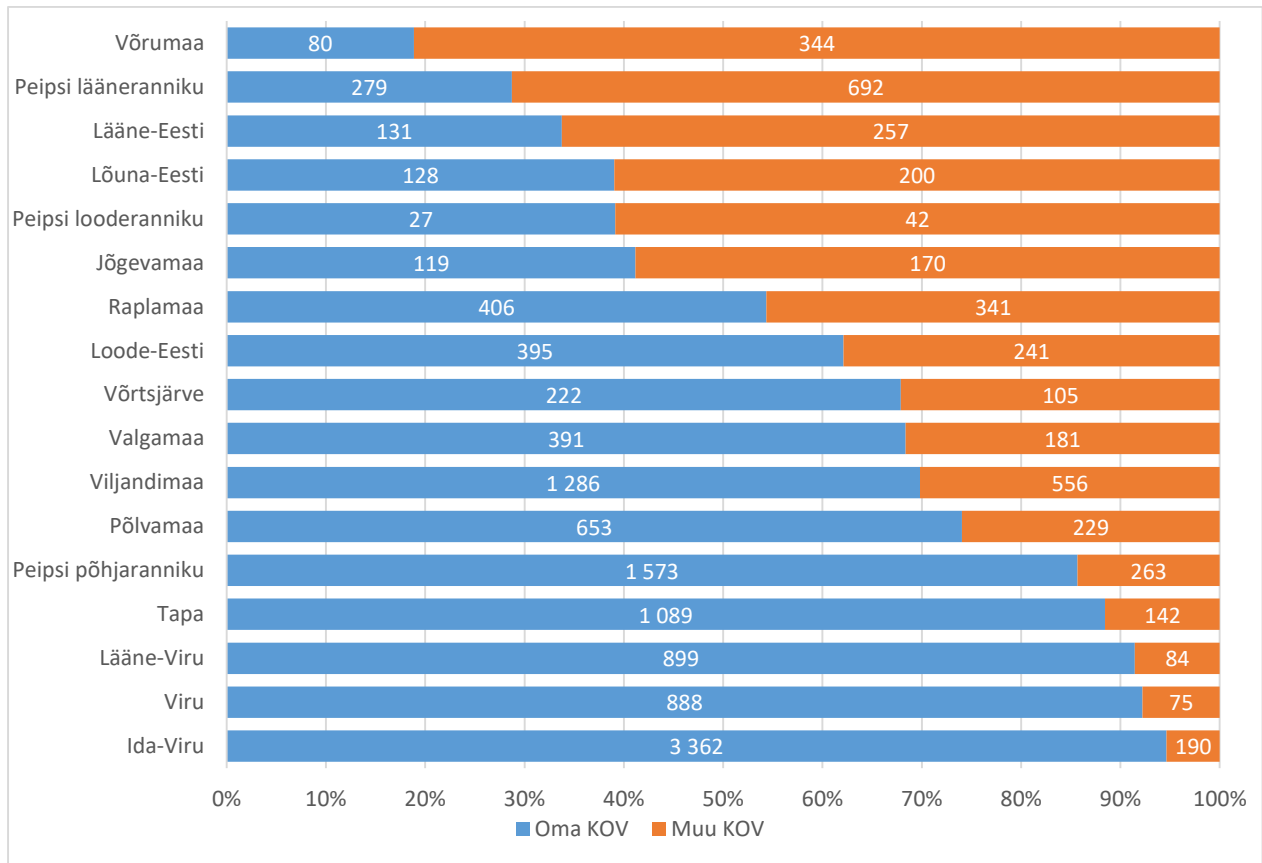
Toimepiirkondade noorte õppimist huvikoolides iseloomustab see, et reeglina ei käida mitmes omavalitsuses asuvates huvikoolides (joonis 53). Enamikus toimepiirkondades on nii elukohajärgse kui ka muu omavalitsuse huvikoolis käijaid alla 10%. Kõrgeim on mitmes erinevas KOVi üksuses asuvas huvikoolis käijate osakaal Lääne-Eesti toimepiirkonnas (10%). Peipsi looderanniku toimepiirkonnas mitmes omavalitsuses asuvas huvikoolis käijaid ei ole. Valdavalt osalevad toimepiirkondade noored vaid oma KOVi üksuse piires paiknevas huvikoolis. Erandiks on viis toimepiirkonda, kus käiakse huvikoolis pigem väljaspool oma KOVi üksust (Peipsi looderannik, Peipsi läänerannik, Lääne-Eesti, Lõuna-Eesti, Jõgevamaa).

Joonis 54. Toimepiirkondade noorte jaotus huvikoolide õppevaldkondade alusel (2015) (Allikas: EHIS)

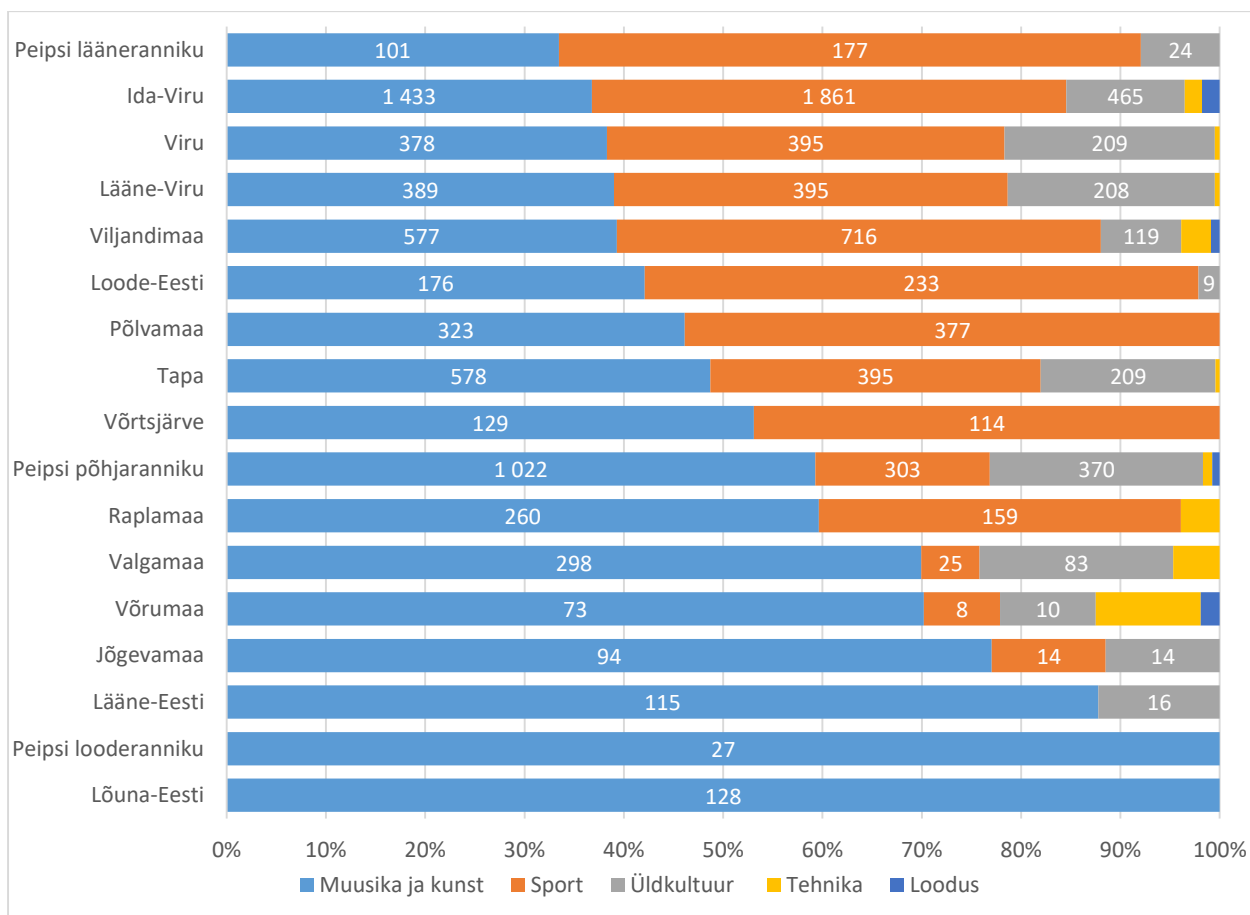
Huvikoolides käivad noored võivad õppida mitmes valdkonnas ühes või mitmes huvikoolis. Samuti võivad toimepiirkondade noored õppida ka väljaspool toimepiirkondi paiknevates huvikoolides. Järgnevalt vaadeldakse toimepiirkondade noorte valdkondlikku osalust huvikoolides (indiviidipõhiselt). Kõige sagedamini osalevad toimepiirkondade noored spordi ning muusika ja kunsti valdkonna huviõppes (joonis 54). Erandiks on Peipsi põhjaranniku, Valgamaa ja Loksa toimepiirkond, kus noored õpivad sagedamini üldkultuuri valdkonnas kui spordi valdkonnas. Nimetatud kolmes toimepiirkonnas on spordi valdkonnas õppivate noorte osakaal küsitavalt madal (alla 20%). Samuti on oluline tähele panna, et mitmete toimepiirkondade noored ei osale üldse või osalevad väga piiratult huviõppes looduse ning tehnika valdkonnas. Looduse valdkonnas ei õpi ühtegi Loksa, Valgamaa, Jõgevamaa, Tapa, Lääne-Viru, Viru, Võrtsjärve, Raplamaa ning Loode-Eesti noort. Tehnika valdkonnas ei õpi aga ühtegi Peipsi looderanniku, Loksa, Jõgevamaa, Võrtsjärve ning Loode-Eesti noort. Ainult kolmes valdkonnas õpivad Loksa, Jõgevamaa, Võrtsjärve, Loode-Eesti ning teatud mõõndustega ka Põlvamaa toimepiirkonna noored.

6.1.1 Õppivad isikud

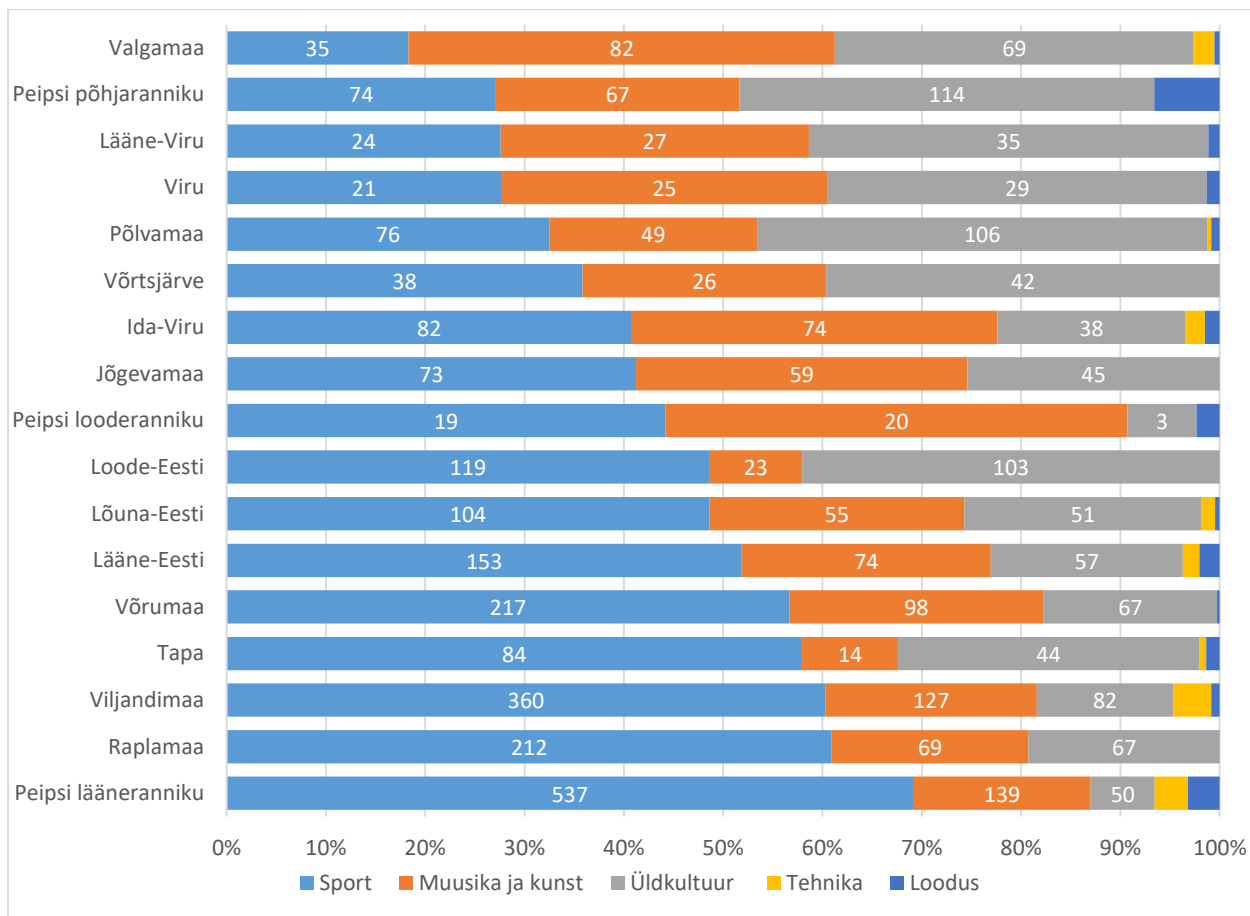
Joonis 55. Huvikoolides õppivad toimepiirkondade noored (2015) (Allikas: EHIS)

Toimepiirkondi vaadeldes saab huvihariduses osalevate noorte olukorda analüüsida ka kohapõhiste andmete alusel. Joonis 55 näitab noorte osaluse jaotusel eraldi loendatud isikuid, kes õpivad kas oma KOVi või muu KOVi huvikoolides. Nendele arvudele on lisatud noorte arv, kes õpivad nii oma kui ka muu KOVi huvikoolides. Seega ei näita jaotused indiviidide osalust, vaid huvikoolide kohtade hõivatust indiviidide (noorte) poolt. Enamik toimepiirkondade noortest õpib kodumavalitsuse huvikoolis. Suurim on selliste noorte osakaal Ida-Viru toimepiirkonnas ning väiksem Võrumaa toimepiirkonnas.

Joonis 56. Elukohajärgse KOV huvikoolides õppivad toimepiirkondade noored (2015) (Allikas: EHS)

Joonis 56 peal on loendatud need isikud, kes käivad elukohajärgse KOVi huvikoolis, need, kes käivad nii elukohajärgse kui ka muu KOVi huvikoolis ning need, kes õpivad elukohajärgse KOVi huvikoolides mitmes valdkonnas. Joonis ei käsita huvikoolides õppivaid indiviide. Lõuna-Eesti ja Peipsi looderanniku (valdavalt) elukohajärgse KOVi huvikoolides käivate noorte osalemine piirdub muusika ja kunsti valdkonnaga. Sama valdkonna osakaal huviõppes on kõrge (üle 70%) ka Valgamaa, Võrumaa, Jõgevamaa ning Lääne-Eesti toimepiirkondade noorte seas.

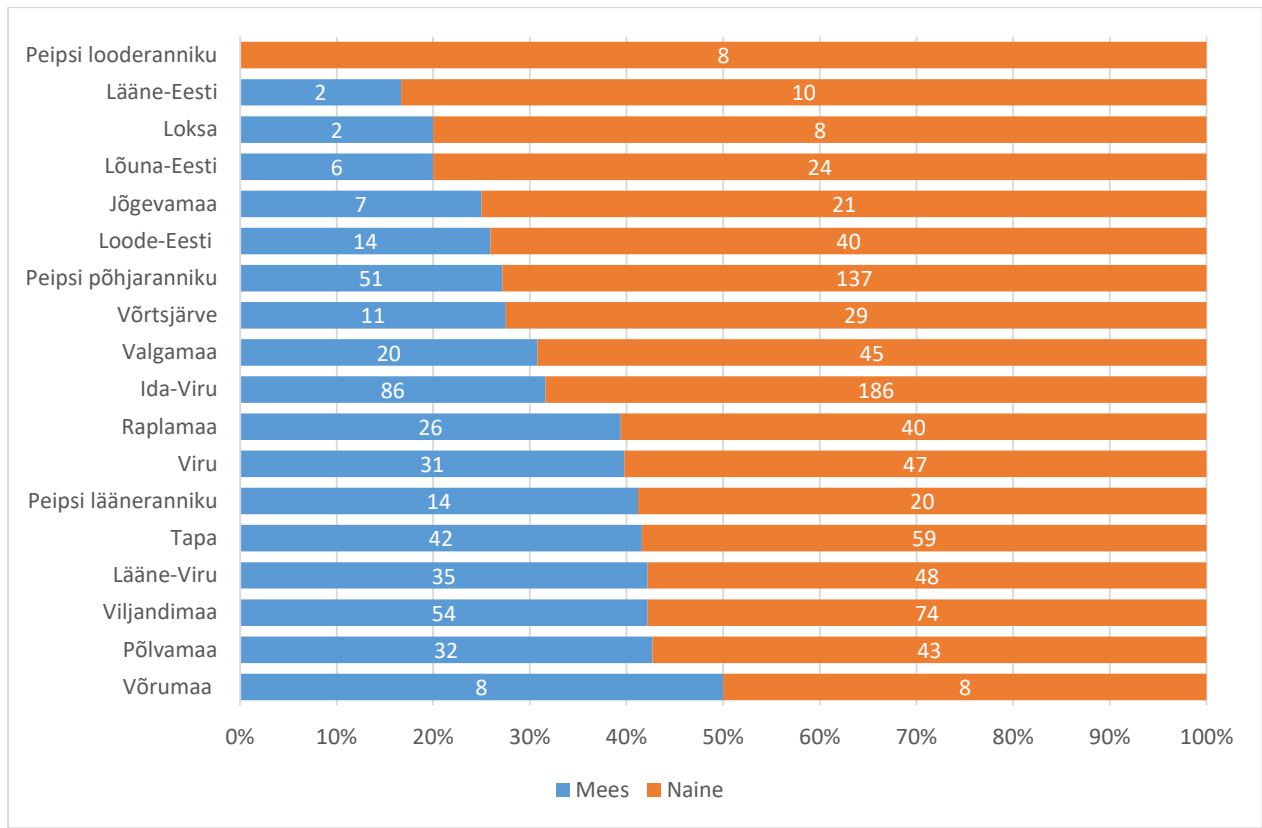

Joonis 57. Mitmeelukohajärgses KOV huvikoolides õppivad toimepiirkondade noored (2015) (Allikas: EHIS)

Joonis 57 peal on loendatud isikud, kes käivad huvikoolides väljaspool elukohajärgset KOVi, need, kes käivad nii elukohajärgse kui ka muu KOVi huvikoolis ning need, kes õpivad muu KOVi huvikoolides mitmes valdkonnas. Joonis ei käsita huvikoolides õppivaid indiviide. Huvikoolidesse “rändajate” seas on kõige populaarsem huvikooli valdkond sport. Suhteliselt suur on ka üldkultuuri valdkonna eelistus enamiku toimepiirkondade puhul (v.a Peipsi looderannik ja Peipsi läänerannik). Muusika ja kunsti valdkond on selle grupi valikutes mõnevõrra tagasihoidlikumal kohal, võrreldes (valdavalt) koduomavalitsuse huvikoolis õppijatega. Tehnika ja looduse valdkonnas nende kahe grupi võrdluses märkimisväärsed reeglipärasid ei esine.

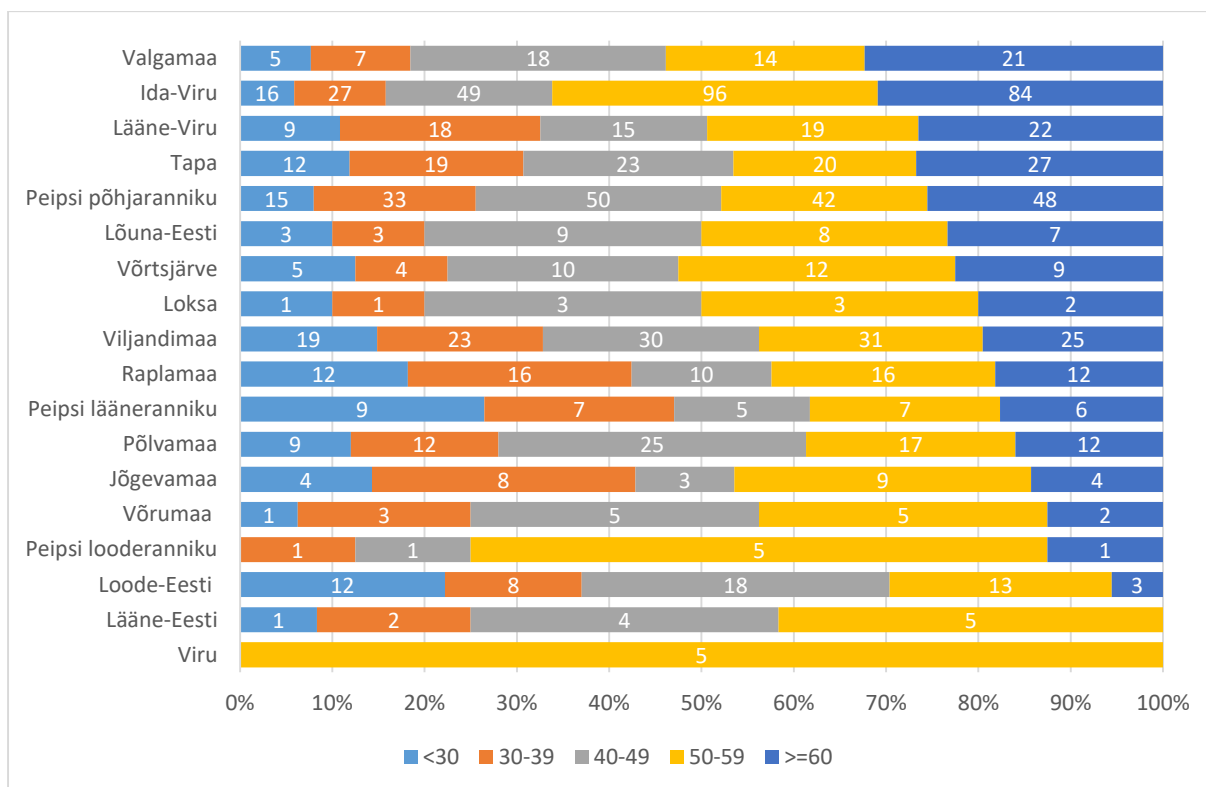
6.1.2 Huvikooli töötajad toimepiirkondade huvikoolides

Järgnevalt on esitatud ülevaade töötajatest toimepiirkondade huvikoolides. Joonistel on esitatud toimepiirkondade huvikooli töötajate (huvikoolidepõhine) sooline, vanuseline ja hariduslik jaotus. Samuti on välja toodud töötajate huvikoolidepõhine jaotus huvikooli omandivormi ning huvikooli liigi alusel.

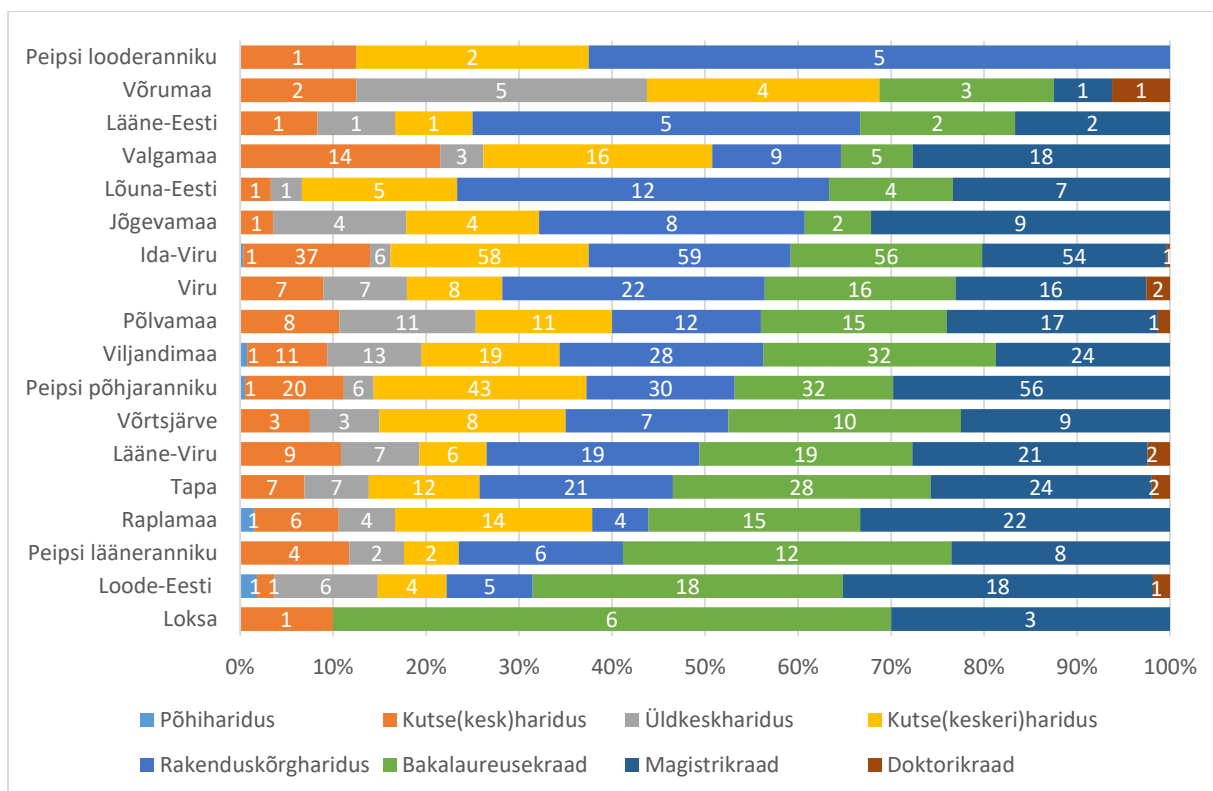
Joonis 58. Töötajate sooline jaotus toimepiirkondade huvikoolides (2015) (Allikas: EHIS)

Toimepiirkondade huvikoolides töötavad valdavalt naised (joonis 58). Ainult Võrumaa toimepiirkonnas on meeste ja naiste jaotus võrdne. Peipsi looderanniku toimepiirkonna huvikoolides ei ole tööl ühtegi meest. Samuti on pooltes toimepiirkondades meeste osakaal väiksem kui 1/3.

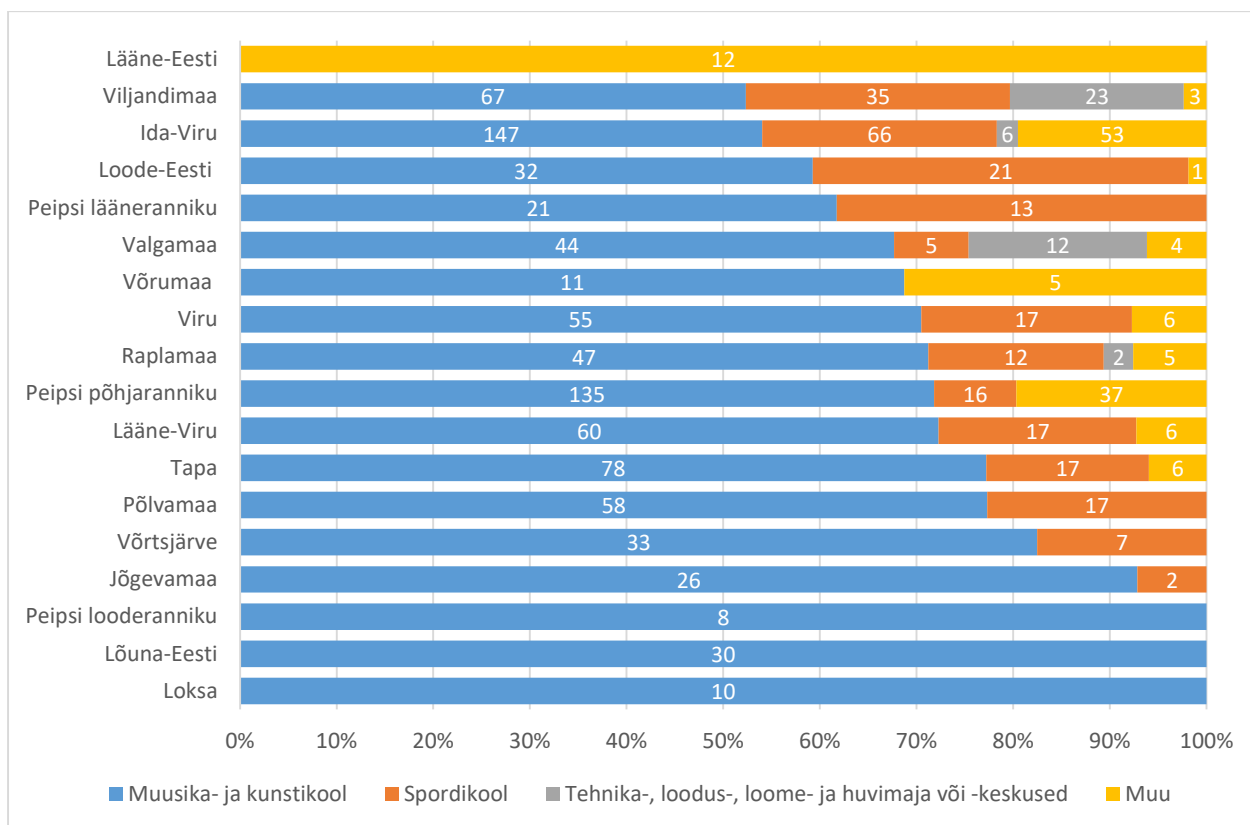
Joonis 59. Töötajate vanuseline jaotus toimepiirkondade huvikoolides (2015) (Allikas: EHIS)

Huvikooli töötajate vanuselises jaotuses seisneb erinevus kogu riigi keskmisest eelkõige nooremaealiste väiksemas osakaalus (joonis 59). Alla 30aastaste töötajate osakaal on kõrgem kui 20% ainult kahes toimepiirkonnas (Peipsi läänerannik ja Loode-Eesti). Kahes toimepiirkonnas (Peipsi looderannik ja Viru) pole alla 30aastaseid töötajaid mitte ühtegi. Ligikaudu pooltes toimepiirkondades on huvikoolides õpetavate üle 60aastaste töötajate osakaal üle 20%. Üle 60aastasi töötajaid ei ole kahes toimepiirkonnas (Lääne-Eesti ja Viru).

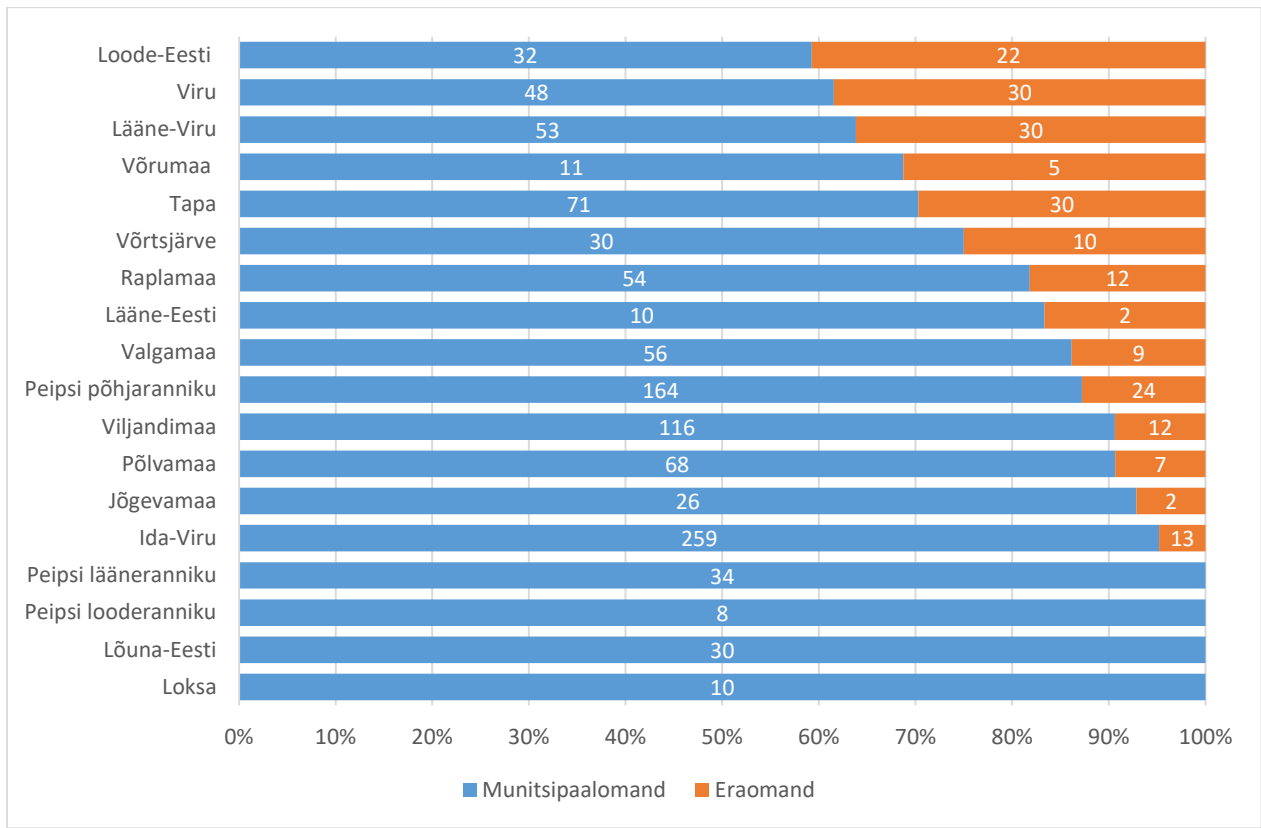
Joonis 60. Töötajate haridustase toimepiirkondade huvikoolides (2015) (Allikas: EHIS)

Toimepiirkonna huvikoolide töötajate haridustaseme jaotusest nähtub, et see on üldjoontes sarnane kogu Eesti vastava jaotusega (joonis 60). Kõige rohkem on bakalaureuse- ja magistrikraadiga huvikoolide töötajaid. Oluline erinevus on rakenduskõrghariduse mõnevõrra kõrgem osakaal huvikoolide töötajate seas. Põhiharidusega huvikoolide töötajaid on toimepiirkondades väga vähe. Probleemse toimepiirkonnana võib antud tunnuse juures välja tuua Võrumaa, kus kõrgharidusega töötajate osakaal huvikoolides on väga madal (31%).

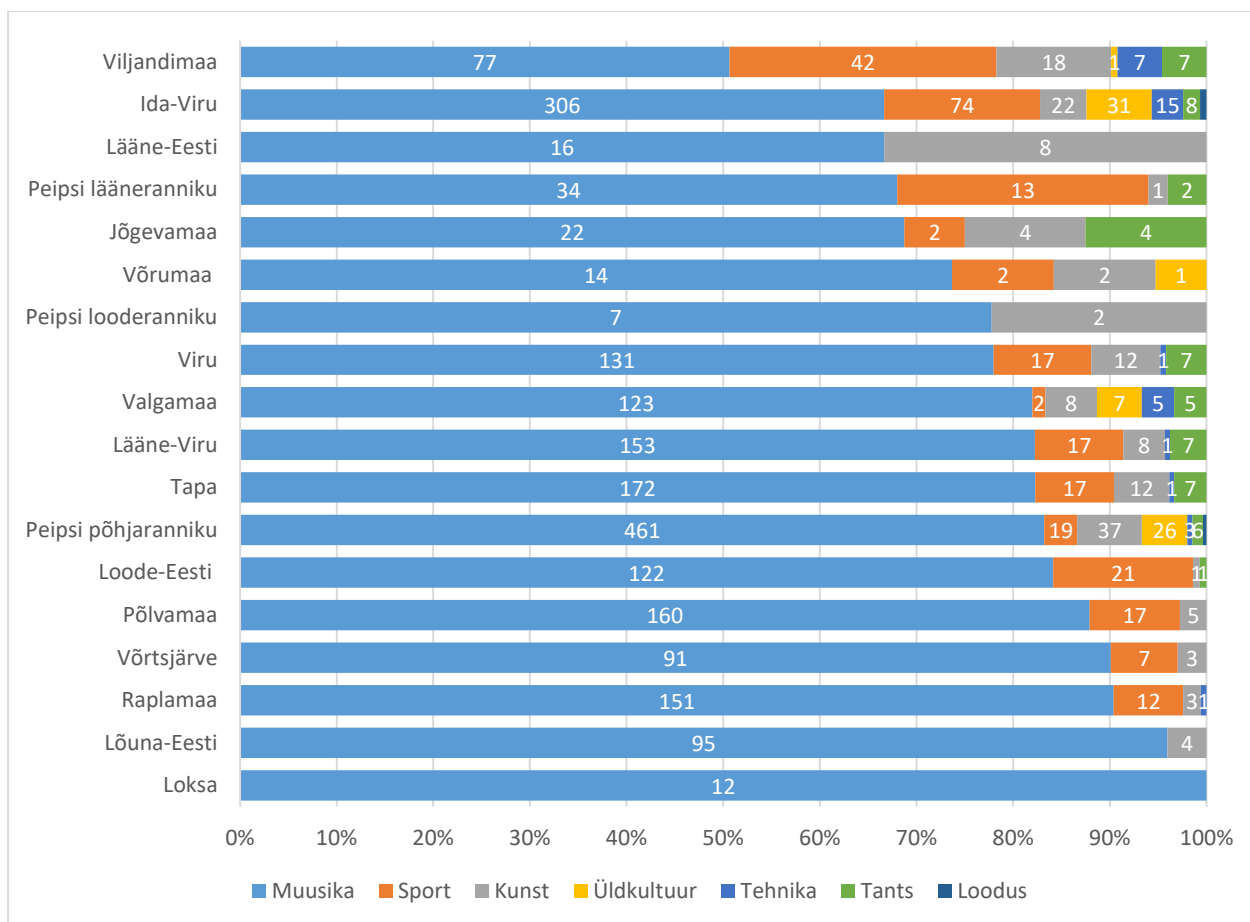
Joonis 61. Toimepiirkondade huvikoolide töötajad huvikoolide liigi alusel (2015) (Allikas: EHIS)

Toimepiirkondade huvikoolide töötajad on valdavalt rakendatud muusika- ja kunstikoolides (joonis 61). Kolmes toimepiirkonnas (Peipsi looderannik, Lõuna-Eesti, Loksa) töötavad huvikoolide töötajad ainult muusika- ja kunstikoolis. Enamikus toimepiirkondades on huvikoolide töötajad sageli rakendatud ka spordikoolides. Huvikooli muudes liikides on töötajate rakendus madalam.

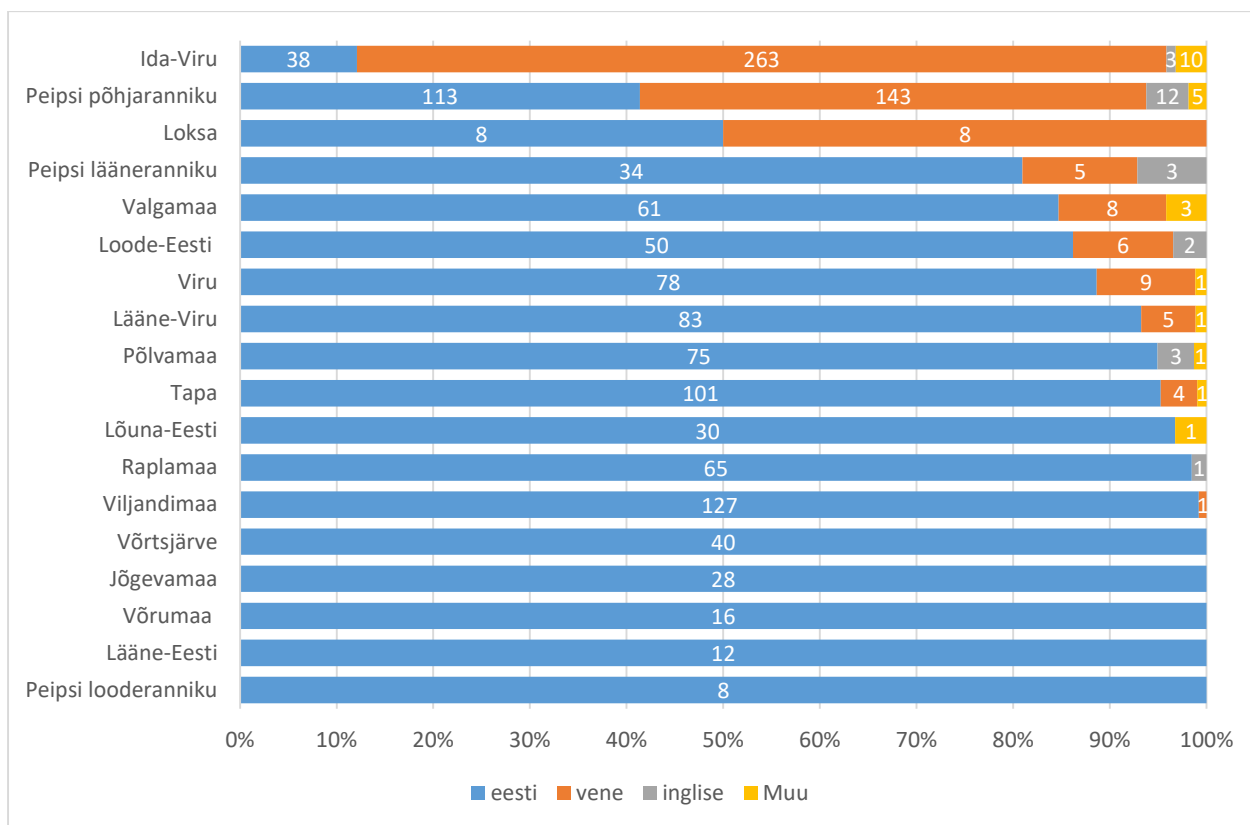

Joonis 62. Toimepiirkondade huvikoolide töötajate jaotus huvikoolide omandivormi alusel (2015) (Allikas: EHIS)

Toimepiirkondades on huvikoolide töötajad valdavalt KOVi üksuse hallatavas huvikoolis (joonis 62). Kõigis toimepiirkondades on nimetatud näitaja üle 50%. Neljas toimepiirkonnas õpetavad huvikooli töötajad vaid KOVi hallatavates huvikoolides. Eraomanduses olevate huvikoolide töötajatel on kõige suurem osakaal Loode-Eesti, Viru ja Lääne-Viru toimepiirkondades.

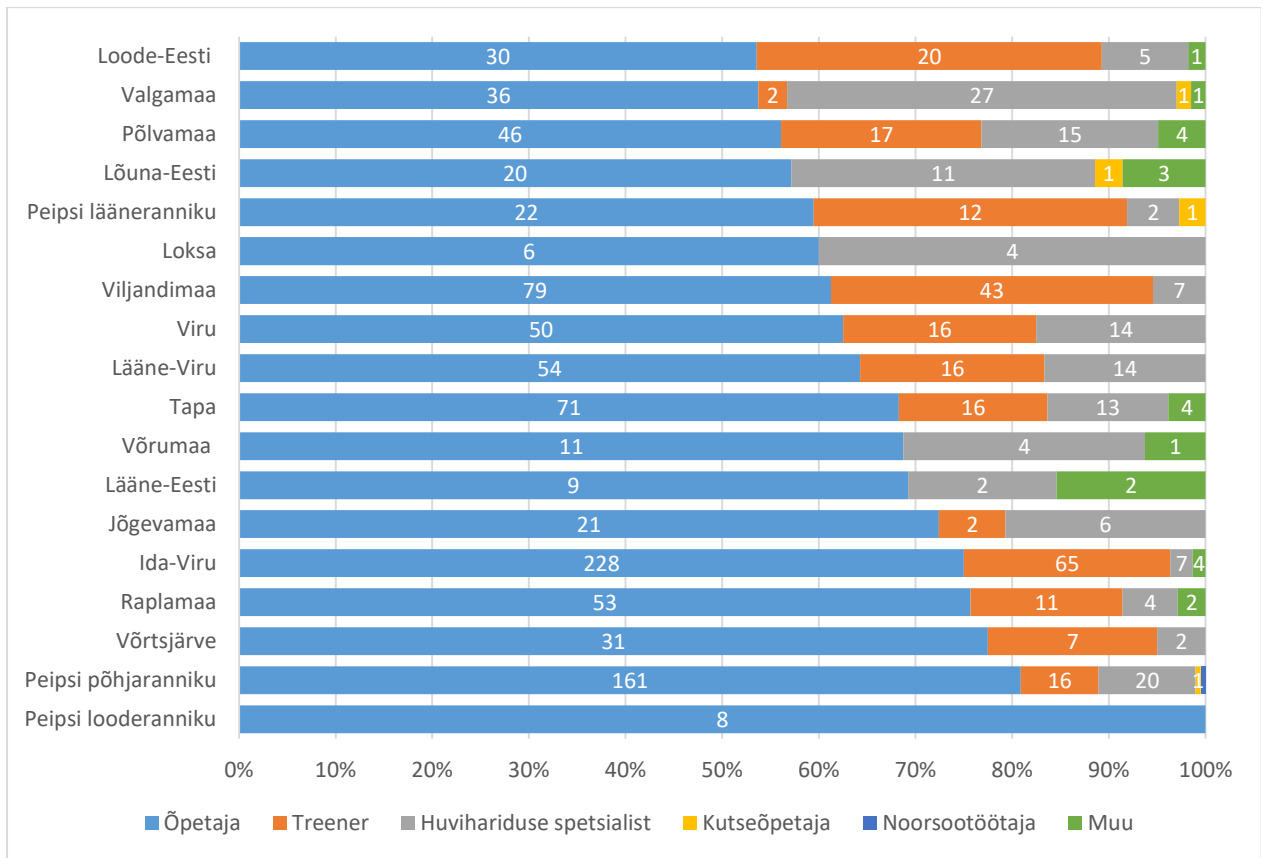

Joonis 63. Toimepiirkondade huvikoolide töötajate jaotus huvikoolide õppekavade alusel (2015) (Allikas: EHIS)
Huvikoolide õppekavapõhine jaotus näitab, et toimepiirkonna huvikoolides õpetavad töötajad valdavalt muusika õppekava raames (joonis 63). Muudel õppekavadel õpetavate huvikooli töötajate osakaal on toimepiirkondades enamasti väiksem kui 1/3.

Joonis 64. Toimepiirkondade huvikoolide töötajate jaotus huvikoolide õppekeele alusel (2015) (Allikas: EHIS)

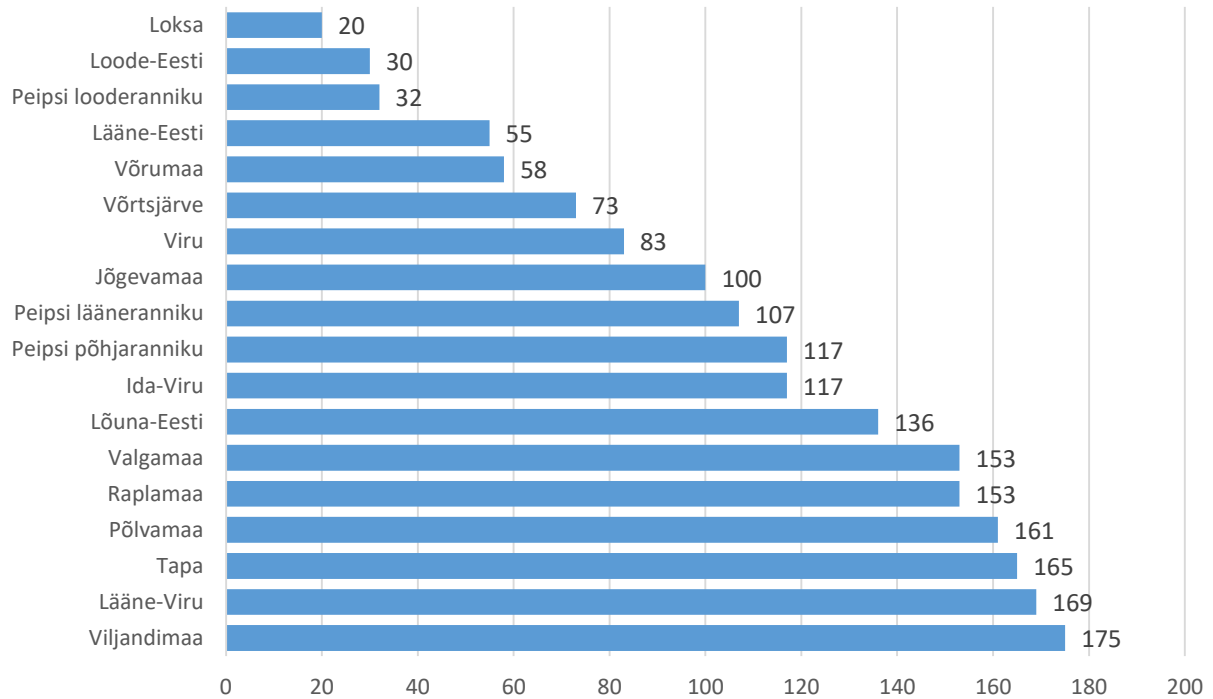
Suurem osa toimepiirkondade huvikoolide töötajatest õpetab koolis, kus õppekeel on eesti keel (joonis 64). Ainult kahes toimepiirkonnas õpetavad töötajad huvikoolides valdavalt muus keeles (Ida-Viru ning Peipsi põhjarannik). Loksa toimepiirkonnas jaotuvad töökohad keeletunnuse alusel võrdselt.

Joonis 65. Toimepiirkondade huvikoolide töötajate jaotus ametikohtade alusel (2015) (Allikas: ETIS)

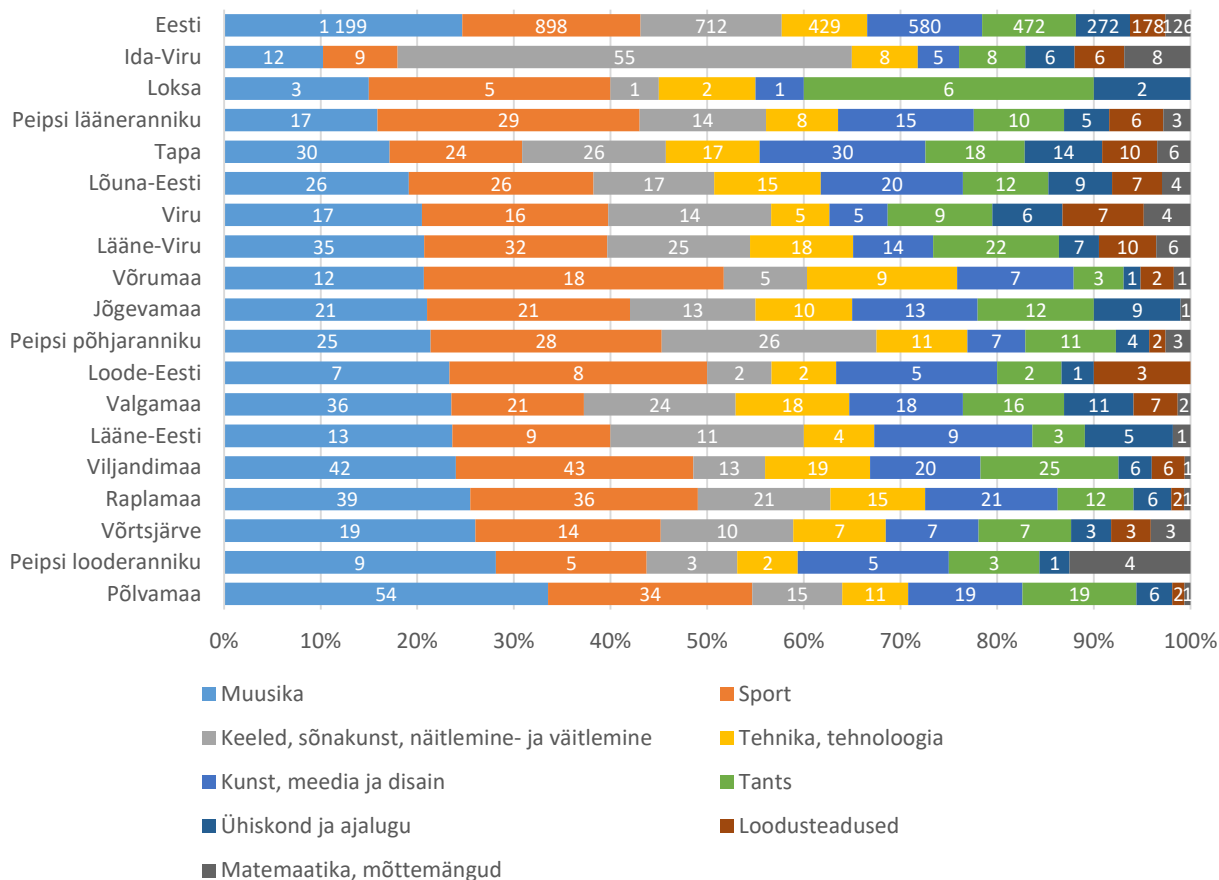
Toimepiirkondade huvikoolide töötajad on valdavalt õpetaja ametikohal (joonis 65). Ametikohtade hulgas on oluline osakaal ka treeneritel ning huvihariduse spetsialistidel. Treeneri ametikohal ei tööta ükski huvikooli töötaja Peipsi looderanniku, Lääne-Eesti, Loksa, Võrumaa ning Lõuna-Eesti toimepiirkonnas. Nii kutseõpetaja kui ka noorsootõtaja ametikohal on toimepiirkondade huvikoolides väga vähe töötajaid.

6.2 Huvitegevus toimepiirkondades

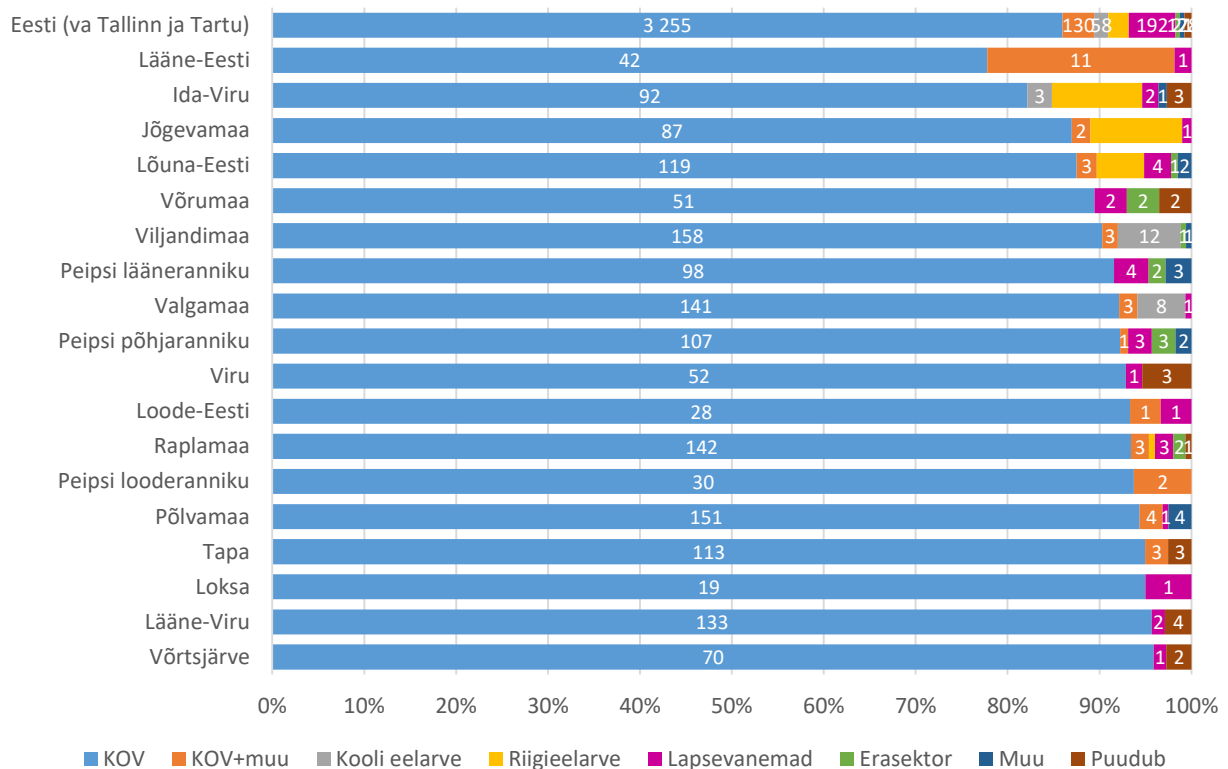
Joonis 66. Huviringide arv toimepiirkonna koolides (Allikas: ETAG)

ETAGi andmetel on huviringide arv toimepiirkondades üsna varieeruv (joonis 66). Seejuures ei ole toimepiirkondade huviringide arv otseses sõltuvuses toimepiirkonnas elavate laste arvust või ka omavalitsuste arvust, mis toimepiirkonna moodustavad. Enim on huviringe Viljandimaal (175) ning vähim Loksas (20), Loode-Eesti (30) ning Peipsi looderanniku (32) toimepiirkondades.

Joonis 67. Huviringide valdkondlik jaotus toimepiirkondades (Allikas: ETAG)

Toimepiirkondade huviringide valdkondlik jaotus ei erine üldjoontes vastavast Eesti keskmisest jaotusest (joonis 67). Võib siiski välja tuua, et enamikus toimepiirkondades moodustavad muusikaga seotud huviringid väiksema osakaalu huviringide hulgas ning spordiringide osakaal on enamikus toimepiirkondades mõnevõrra kõrgem kui kogu Eestis keskmiselt. Teatud eripärad võib siiski ka üksikute toimepiirkondade kohta välja tuua. Mitmetes toimepiirkondades ei ole ühtegi teatud valdkonnaga seotud huviringi või on neid väga piiratud arvul. Peipsi looderanniku, Jõgevamaa, Loksa ja Lääne-Eesti toimepiirkonnas puuduvad loodusteaduste valdkonna huviringid. Väga piiratud hulgal on mitmes toimepiirkonnas matemaatikale ja mõttemängudele keskendunud huviringe, neid on Põlvamaal, Raplamaal, Viljandimaal, Lääne-Eestis, Jõgevamaal ning Võrumaal. Loode-Eesti ja Loksa toimepiirkonnas pole antud valdkonnas ühtegi huviringi. Samuti on vaid üks huviring ühiskonna ja ajaloo valdkonnas Peipsi looderanniku, Loode-Eesti ning Võrumaa toimepiirkonnas. Võrreldes kogu Eesti jaotusega võib välja tuua ka Ida-Viru ja Loksa toimepiirkonna huviringide valdkondliku jaotuse mõningase erinevuse. Ida-Viru toimepiirkonna puhul on selleks keelte, sõnakunsti, näitlemise ja väitlemise huviringide suur osakaal muusika ja spordi huviringide osakaaluga võrreldes. Loksa toimepiirkonnas on aga kõige kõrgem tantsuringide osakaal.

Joonis 68. Huviringide rahastamine toimepiirkondades (Allikas: ETAG)

Sarnaselt kogu Eestiga rahastatakse toimepiirkondade huviringe valdavalt kohaliku omavalitsuse eelarvest (joonis 68). Lääne-Eesti toimepiirkonnas on suhteliselt suur omavalitsuse ning muude finantsallikate kombineerimise protsent (20%). Samuti on Ida-Viru ja Jõgevamaa toimepiirkondade huviringide rahastamisel oluline osa riigieelarvel (10%).

Tabel 11 Huvitegevuses osalevate õpilaste arv toimepiirkondades (Allikas: ETAG)

Toimepiirkond	Ringis osalevate laste arv	Ringide arv	Osalevate laste arv märkimata	Eeldatav laste arv huviringi kohta	Eeldatav osalevate laste arv
Ida-Viru	3 554	117	0	30,4	3 554
Lääne-Viru	2 756	169	14	16,3	2 984
Viljandimaa	2 716	175	0	15,5	2 716
Põlvamaa	2 433	161	0	15,1	2 433
Lõuna-Eesti	2 394	136	2	17,6	2 429
Raplamaa	2 375	153	0	15,5	2 375
Tapa	2 360	165	34	14,3	2 846
Peipsi põhjaranniku	2 111	117	19	18	2 454
Valgamaa	2 111	153	26	13,8	2 470
Peipsi lääneranniku	1 773	107	6	16,6	1 872
Viru	1 467	83	11	17,7	1 661
Võrtsjärve	955	73	11	13,1	1 099

Toimepiirkond	Ringis osalevate laste arv	Ringide arv	Osalevate laste arv märkimata	Eeldatav laste arv huviringi kohta	Eeldatav osalevate laste arv
Jõgevamaa	945	100	37	9,45	1 295
Võrumaa	819	58	0	14,1	819
Lääne-Eesti	752	55	0	13,7	752
Peipsi looderanniku	508	32	0	15,9	508
Loksa	474	20	0	23,7	474
Loode-Eesti	400	30	0	13,3	400

Toimepiirkondades huvitegevuses osalejate arv on esitatud kohapõhiselt (tabel 11). Osad noored võivad käia mitmes huviringis. ETAGi andmete alusel ei ole võimalik eristada noorte osalust huvitegevuses isikupõhiselt. Andmed, sarnaselt maakondade jaotusega, on lünklikud. Pooltel toimepiirkondadel on osades huviringides osalejate kohta siiski andmed olemas. Nendeks on Ida-Viru, Põlvamaa, Viljandimaa, Raplamaa, Võrumaa, Lääne-Eesti, Peipsi looderannik, Loksa ning Loode-Eesti toimepiirkond. Teiste toimepiirkondade puhul on osalejate arvu võimalik esitada vaid kaudsete arvutuste kaudu. Keskmiselt on kõige rohkem osalejaid huviringides Ida-Viru toimepiirkonnas (30,4) ning kõige vähem Jõgevamaal (9,5). Võrdluseks maakondade lõikes: Ida-Viru maakonnas oli Eesti kõrgeim osalejate arv ringi kohta (22) ning madalaim oli osalejate arv ringi kohta Tallinnas (8,4).

Sarnaselt maakondadega on ka toimepiirkondades enim levinud rahvakultuuri valdkonnad koorilaul, rahvatants ja harrastusteater (tabel 12). Toimepiirkondade puhul on näha tendentsi, kus koorilaulu- ning rahvatantsukollektiivide erinevus ei ole niivõrd suur, kui seda oli näha paljude maakondade KOvide puhul.

Tabel 12. Rahvakultuurialast huvitegevust noortele ja erinevatele vanuserühmadele pakkuvate asutuste tegevusvaldkonnad (Allikas: rahvakultuuri valdkondlik andmekogu)

Toimepiirkond	Kultuuri seitsid	Harrastus teatrid	Kultuuri korraldus	Koori laul	Käsi töö	Folk loor	Rahva tants	Muu vokaal muusika	Puhk pilli muusika	Muu instrumentaal muusika	Rahva muusika	Muu tants
Ida-Viru	2	4	8	15	2	3	6	1	1	1	1	1
Jõgevamaa	2	5	5	13	1	0	11	1	4	1	1	0
Loksa	0	0	1	2	0	0	2	0	0	0	0	0
Loode-Eesti	0	2	5	10	4	2	7	3	2	0	3	0
Lõuna-Eesti	4	12	7	11	4	0	13	9	2	2	6	1
Lääne-Eesti	0	4	4	9	4	2	9	2	1	0	1	0
Lääne-Viru	5	11	8	13	2	3	10	5	2	2	5	1
Peipsi looderanniku	0	2	1	3	1	1	2	1	1	0	0	0
Peipsi lääneranniku	0	4	3	8	1	1	3	0	0	0	1	0
Peipsi põhjaranniku	1	5	13	19	3	1	12	5	6	3	4	0
Põlvamaa	5	9	8	23	10	9	18	7	3	3	4	1
Raplamaa	1	5	7	17	3	1	9	1	0	1	5	0
Tapa	5	8	8	14	4	3	9	4	1	3	5	0

Toimepiirkond	Kultuuri seltsid	Harrastus teatrid	Kultuuri korraldus	Koori laul	Käsi töö	Folk loor	Rahva tants	Muu vokaal muusika	Puhk pilli muusika	Muu instrumentaal muusika	Rahva muusika	Muu tants
Valgamaa	2	11	7	12	1	3	13	10	0	1	3	2
Viljandimaa	1	14	18	22	11	9	21	14	1	4	7	2
Viru	4	6	6	9	2	2	6	3	1	2	4	0
Võrtsjärve	0	3	3	8	1	0	4	4	3	1	0	0
Võrumaa	5	12	8	14	10	10	9	8	4	4	4	4

1000 noore kohta on kõige enam asutusi Võrumaa toimepiirkonnas, kus on ka üks kõrgeim asutuste arv teiste toimepiirkondadega võrreldes (tabel 13). Samas Põlva- ning Viljandimaal, kus on rohkem asutusi, on ka rohkem noori ja asutuste arv 1000 noore kohta on madalam. Kõige vähem rahvakultuurialaseid tegevusi lastele, noortele ja erinevatele vanuserühmadele pakkuvaid asutusi on Peipsi lääneranniku ning Ida-Viru toimepiirkondades. Peipsi lääneranniku puhul on asutuste arv 1000 noore kohta selgitatav sellega, et mitmed KOVID, mis kuuluvad Peipsi lääneranniku toimepiirkonda, on Tartu linna ümbruses, ning paljud noored võtavad osa linna huvitegevustest ja valdadesse ei pruugi jaguda piisavalt noori, kellele huvitegevust pakkuda. Teisalt on Ida-Viru toimepiirkonnas, vaatamata kolmele linnale, vähem asutusi 1000 noore kohta kui teistes toimepiirkondades. Siinkohal võib spekuloida Narva, Narva-Jõesuu ja Sillamäe linna elanike huvitegevuse suundade üle; madal asutuste arv võib olla tingitud sellest, et rahvakultuuri harrastamine ei pruugi neis linnades olla kuigi levinud, ning sellest, et antud piirkonnas on puudu ka juhendajaid (vt noorsootöötajate peatükki).

Tabel 13. Noortele ja erinevatele vanuserühmadele rahvakultuuri alast huvitegevust pakkuvate asutuste arv, noorte arv ning asutuste arv 1000 noore kohta toimepiirkondade järgi (Allikas: rahvakultuuri valdkondlik andmekogu, statistikaamet)

Toimepiirkond	Asutuste arv	Noorte arv	Asutusi 1000 noore kohta
Võrumaa	92	1436	64
Lõuna-Eesti	71	1666	43
Põlvamaa	100	2735	37
Lääne-Eesti	36	1146	31
Võrtsjärve	27	915	30
Viljandimaa	124	4897	25
Jõgevamaa	44	1806	24
Peipsi looderanniku	12	511	23
Valgamaa	65	2844	23
Raplamaa	50	2273	22
Loode-Eesti	38	1889	20
Lääne-Viru	67	3576	19
Viru	45	2646	17
Tapa	64	4029	16
Loksa	5	439	11
Peipsi põhjaranniku	72	6436	11
Peipsi lääneranniku	21	2313	9
Ida-Viru	45	8709	5

7 Kokkuvõte ja järeldused

Huvihariduse ja huvitegevuse pakkujate ning noorsootöötajate kaardistamise tarbeks vaadeldi käesolevas töös viit erinevat andmekogu ning koguti andmeid veebiküsitluse teel nii kohalike omavalitsuse esindajate kui noorsootööga tegelevate asutuste käest.

Huvihariduse ja -tegevuse kohalikus omavalitsuses kaardistamise küsitlusele vastanud kohalikud omavalitsused hindasid, et kõige olulisem tegur, mis mõjutab nende omavalitsuses elavate noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust on transpordivõimalused, mis oli väga oluline tegur peaaegu kõigis vastanud omavalitsustes. Vastanud omavalitsustest 87% on vallad ja 13% on linnad, millest võib eeldada, et transpordiga seotud probleemid huvihariduses on pigem seotud valdadega ja maapiirkondadega. Sest suuremates linnades on üldjuhul paremad ühistranspordiga liiklemise võimalused, mis ei tohiks takistada huvihariduse kättesaamist. Pigem oluliseks peeti ka teisi tegureid, milleks olid osalustasud ning õppe- ja isiklike vahendite olemasolu. Kõige ebaolulisem oli osaluskeel, mis mitmes omavalitsuses ei mõjuta vastajate hinnangul üldse noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust.

Probleemidena toodi lisaks transpordile välja kvalifitseeritud juhendajate vähesuse, mille tõttu on mitmetes (pigem maapiirkondades) vähe võimalusi erinevate huvitegevuste pakumiseks. Kohalikud omavalitsused leidsid, et huvihariduse ja huvitegevuse vähene rahastus on tinginud ebavõrdse kättesaadavuse. Lisaks märkisid kohalike omavalitsuste esindajad, et praegune huvihariduse ja huvitegevuse süsteem on ebaselge ja igal kohalikul omavalitsusel on omad lähenemised selle arendamiseks ja toetamiseks.

Lahendusena leiti, et riiklikult võiks huviharidust ja huvitegevust rohkem finantseerida ning riigi poolt võiks olla süsteemsem lähenemine valdkonnas, sh ühtne rahastamisskeem. Mitmed omavalitsused arvasid, et suuremad riiklikud toetused juhendajate tasustamisele parendaks huvihariduse olukorda omavalitsustes. Parema ülevaate saamiseks huvihariduse olukorrast arvati, et huvitegevuses osalemine võiks kajastuda mingis ühtses infosüsteemis (nagu koolide puhul on EHIS). Samuti töid mõned omavalitsused välja, et omavalitsused omavahel peaksid suurendama koostööd laiapõhjalisema huvihariduse ja huvitegevuse võimaluste pakumiseks ning looma paremad võimalused noortel osaleda huvihariduses ja huvitegevuses teistes omavalitsustes (transpordivõimaluste parandamine noortele). Antud mõttekäik ühtib varasemate uuringute käigus jõutud tulemusteni koostööpiirkondade osas ning sellist koostööd saaks realsuses rakendada lähtudes toimepiirkondade määratlustest²¹.

Kaardistuse tulemusena leiti, et hinnanguliselt on huvitegevusse ja -haridusse kaasatud 40% kõikidest eesti noortest vanuses 7–26 aastat ehk ligikaudu 106 658 noort. EHISe andmetel oli 2015/2016 õppeaastal huviharidusse kaasatud 66 803 õpilast ja huvitegevuses osales 71 679 noort. ETAGi kaardistusest ilmses, et huvitegevusse oli kaasatud 76 866 last. Laulu- ja tantsupeo registrisse on kantud 50 196 kollektiivliiget ning 37 722 indiviidi. Spordiregistri andmete põhjal on indikatiivselt 19aastaseid ja nooremaid spordikoolides ning -klubides 119 342.

Vaadeldes huvihariduses ja huvitegevuses kaasatud noorte arvu seoseid kohaliku omavalitsuse võimekuse indeksiga, võib välja tuua kahe peamise huvialavaldkonnaga seotud tendentsid:

- Kõrgema KOV indeksi väärtusega piirkondades on mõnel määral suurem osakaal muusikat harrastavaid noori kõigist noortest.

²¹ Avaliku teenuse osutamise toimepiirkondade määratlemine (2015). Aruanne. Ernst ja Young

- Parema võimekusega omavalitsustes osaleb suurem osakaal noortest spordi tegevustes ning omavalitsustes, kus on eelarves on suuremad kulutused vaba aja tegevustele, on tõenäoliselt ka veidi kõrgem osakaal noori, kes osalevad spordi tegevustes.

Hinnanguliselt on Eestis asutusi, mis pakuvad noortele huvitegevust ja huviharidust 3458. Andmekogudest on ETAGi kogutud andmete, rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, spordiregistri ja EHISE andmetel Eestis kokku umbes 3500 erinevat huviharidust ja/või –tegevust pakuvat asutust või organisatsiooni. Huvialavaldkondadest on kõige enam asutusi spordi valdkonnas. Samuti on palju asutusi muusika, kunsti ning tantsu valdkonnas kokku, ehk kaunites kunstides.

Registriandmete põhjal on rahvakultuuri valdkonnas tegevusi pakuvad asutused valdavalt kohaliku omavalitsuse poolt rahastatavad ning suurem osa nendest asutustest on üldhariduskoolid. Mittetulundusühingutena tegutsevad suurem osa huvikoole ning spordiklubisid, äriühingutena tegutsevad enim huvikoolid, vähemal määral ka spordiklubid.

Hinnates huvihariduse ja huvitegevuse asutuste omandivormi ja kohalike omavalitsuste võimekuse indekseid omavahelisi seoseid, ilmnesid järgmised tendentsid:

- Mida suurem on rahvastiku taastootmispotentsiaal, seda vähem on KOVi hallatavaid asutusi omavalitsuses 100 noore kohta.
- Suurema rahvaarvuga linnade või valdade puhul on mingil määral vähem omavalitsuse poolt hallatavaid asutusi 100 noore kohta.
- Paremas majanduslikus seisus ning positiivsemate elanikkonna heaolu näitajatega omavalitsustes on tõenäoliselt rohkem mittetulundusühinguid 100 noore kohta.
- KOV paremad rahalised võimalused või suurem teenuste osutamise võimekus ei mõjuta omandivormide lõikes asutuste arvu 100 noore kohta.
- Majanduslikult paremas seisus omavalitsuse puhul pakuvad huvihariduse ja huvitegevuse teenuseid pigem KOVi vastutusalast väljapoole jäävad asutused.

Valdkondlikult on kohalikes omavalitsustes kättesaadavamad kaunid kunstid (muusika, tants ja kunst) ning sport. Muusika, tantsu ja kunsti puhul on kättesaadavuse osas oluline aspekt üldhariduskoolides pakutavad ringid. Kõige vähem asutusi ning ka harrastajaid on antud uuringu põhjal looduse ning tehnika ja täppisteaduste valdkonnas, kuid siinkohal tuleb silmas pidada, et nende valdkondade andmeid registreerida poolt ei koguta. EHISEs on koolidel soovi korral võimalik vastata pakutavate huvitegevuste valdkonda ning ETAGi poolse kaardistuse puhul on tegemist ainult sellest kaardistamisest osa võtvate üldhariduskoolide andmetega.

Üldhariduskoolides pakutavad tegevused on piirkondlikult kõige enam kättesaadavad, kuna kogu Eesti peale on vaid kaks KOVi, kus ei tegutse ühtegi huviringi kooli juures, kuna nendes omavalitsustes puuduvad koolid vähese noorte arvu tõttu. Seega on just koolidel väga oluline roll huvitegevuse kättesaadavuse puhul. Seetõttu on oluline ka toetada koolides pakutavate huvitegevusteenuste mitmekesisust. Soovitav on parendada huvitegevuse mitmekesistamiseks eelkõige koolide võimekust pakkuda kvaliteetseid teenuseid.

Spordi valdkond on samuti kättesaadavuse osas heas seisus, kuna suurem osa KOVide elanikest omavad ligipääsu mõnele spordiklubile, kuid on raske hinnata kui paljud nendest spordiklubidest pakuvad tegevusi ka noortele. Noorte tervislikku heaolu silmas pidades on spordialadega tegelemise võimalused kodukoha KOVis tähtis aspekt. Kuigi spordiklubide olemasolu on märgiks, et piirkonnas on olemas füüsilised võimalused (plats, ala, võimla, saal vms) mingi spordialaga tegeleda, on soovituslik spordialase

huvitegevuse võimaldamise toetamine selliselt, et noortel oleks võimalus enda kodule võimalikult lähedal kasutada mõne spordiasutuse huvitegevuse teenust. Siinkohal on võimalusena regionaalselt kättesaadavad spordiklubid, kuid teenuste arendamiseks on vajalik edasine kaardistus selle kohta, kui paljud spordiklubid võimaldavad tegevusi just noorte vanuserühmale.

Valdkondlike asutuste arvu ja kohaliku omavalitsuse võimekuse indeksi seoste uurimisel ilmnisid järgnevad tendentsid:

- Kõrgema võimekuse indeksiga omavalitsustes on märgata vähem muusika-, tantsu- ja kunstitegevusi pakkuvaid asutusi.
- Parema finantsvõimekusega kohalikes omavalitsustes on pigem rohkem huvihariduse ja huvitegevuse asutusi 100 noore kohta.
- Kõrgema finantsvõimekusega omavalitsusüksuses võib tõenäoliselt olla ka veidi rohkem sporditegevusi pakkuvaid asutusi
- Majanduslikult võimekamates KOVides on veidi rohkem spordiasutusi kui majandusliku võimekuse poolest nõrgemates omavalitsustes.
- Väiksema võimekusega omavalitsustes on tõenäoliselt veidi rohkem tehnika ja täppisteaduste valdkonnas huviharidust või huvitegevust pakkuvaid asutusi 100 noore kohta ning tugevama mandaadiga ning suurema KOV haldus- ja täitevstruktuuride absoluutse võimekusega omavalitsustes esineb vähem asutusi, mis pakuvad huviharidust või huvitegevust looduse ja täppisteaduse valdkondades.

Noorsootöö küsimustikule vastasid peamiselt üldhariduskoolid, noortekeskused või noortetoad ja huvikoolid. Asutused olid enamasti kohaliku omavalitsuse hallatavad või mittetulundusühingud. Peamiselt oli asutuste töökeeleks eesti keel.

Vastatud asutustes tegutsevad noorsootöötajad kõige enam huvitegevuse valdkonnas. Asutused kirjeldasid küsimustikus töötajaid soo, vanuse, hariduse, emakeel, töökeelet, peamise tegevuse, koormuse, põhipalga ja põhipuhkuse lõikes. Enamik vastatud töötajatest olid naised (79% naised, 21% mehed) ning vanuse järgi olid töötajad jagunenud suhteliselt võrdselt kolme erinevasse vanusegruppi, alates 27—36 aastat kuni 47—56 aastat. Vähem oli töötajaid kõige nooremas vanusegrupis ja üle 57aastaseid. Seega näitab huvihariduse ja huvitegevuse pakkujate kaardistus, et vaadeldud asutustes on keskmine vanus kõrgem ja vanuselt noorte sihtrühma kuulujad on vähem esindatud. Peaaegu kolmveerandil töötajatest on kõrgharidus (rakenduslik kõrgharidus, bakalaureusekraad või magistrikraad). Kõige enam on töötajatel omandatud keskmine kõrghariduse kraad ehk bakalaureusekraad. Enamiku töötajate ema- ja töökeel on eesti keel.

Vastatud asutustes on peaaegu pooled töötajad huvitegevuse juhendajad ning veerand töötajatest on noortekeskuse töötajad. Kõige rohkem töötab töötajad koormusega 1—5 tundi nädalas (38%), viiendik töötajatest on tööl täiskohaga. Noorsootöötajate põhipalk varieerub palju, kuid üle 1000 € teenivad vähesed töötajad. Üle poolte töötajate põhipuhkus on üle 35 päeva aastas.

Huviharidus on koondunud pigem suurema populatsiooniga omavalitsustesse ning väiksemates maapiirkondades ei pruugi olla kvalifitseeritud juhendajaid, et pakkuda huvihariduse teenust. Osade omavalitsuste esindajad leidsid, et huvihariduse vähene rahastus takistab teenuse pakumist. Suur osa huviharidusest toetub KOVi eelarve välistele rahastusallikatele ning osalustasudele ja see võib mõjutada teenuste kättesaadavust piirkondades, kus on vähem noori ning väiksem finantsvõimekus. Soovituslik oleks siinkohal lähedalasuvate KOVide koostöö näiteks toimepiirkondade siseselt, transpordivõimaluste

parandamise kaudu saaks suurendada piirkonnas elavatele noortele kättesaadavate teenuste mitmekesisust.

8 LISAD

8.1 Huvihariduse ja huvitegevuse andmete analüüs maakonniti

8.1.1 Harjumaa

Registri- ja varasemalt kogutud andmete analüüs

Harju maakonnas on rahvakultuuri valdkonnas tegevusi pakkuvate asutuste hulgas valdavalt omavalitsuse hallatavad asutused. Muud juriidilised vormid esinevad Harju maakonna rahvakultuuri valdkonna asutuste seas harva. Üheksas kohalikus omavalitsuses on andmekogu andmetel rahvakultuuri valdkonnas tegutsemas mittetulundusühing, neljas KOVis on olemas ka äriühing (Keila linn, Raasiku vald, Saue vald ja Tallinn). Tallinnas on lisaks asutuste rohkearvulisusele ka suurem varieeruvus asutuste juriidiliste isikute osas. Rahvakultuuri valdkonnas on Tallinnas 36 mittetulundusühingut, ning kui teistes KOVides pole neid enamasti üldse või on 1–2 asutust, siis Tallinna puhul on märkimisväärne, et enam kui kolmandik asutustest on MTÜd. Lisaks tegutseb Tallinnas rahvakultuuri valdkonnas neli äriühingut ning üheksa muud juriidilist isikut.

Huvikoolid ja spordiklubid on valdavalt mittetulundusühingud ning nende seas on oluliselt rohkem ka äriühinguid, kohaliku omavalitsuse hallatavaid asutusi on spordiklubide osas terve maakonna peale mõni üksik (kolm Tallinnas ning Kose ja Rae vallas ning Saue linnas kõigis üks). Huvikoolide hulgas on kohaliku omavalitsuse hallatavaid asutusi rohkem, enamikus KOVides on neid vähemalt üks (v.a Aegviidu, Keila, Kernu, Nissi, Padise ja Saue vallas). Spordiasutustest on vähemalt 20 MTÜd, lisaks Tallinnale veel ka Viimsi, Saku, Rae ja Harku vallas ning Keila linnas. Tallinnas on huvikoolide seas äriühinguid kaks korda rohkem kui spordiklubide seas.

Asutuse liikidest on Harjumaal enim huvikoole ja spordiklubisid, mida võib seletada asjaoluga, et nendes kahes asutuse liigis keskendutakse tihtipeale mõnele konkreetsele tegevusvaldkonnale, kuna üldhariduskoolides, rahva- ja kultuurimajades ning kultuuri- ja huvikeskustes pakutakse erinevate valdkondade tegevusi. Seega ei saa asutuste arvu põhjal konkreetsete tegevuste kättesaadavuse kohta järeldusi teha. On võimalik, et huvikoolide ja spordiklubide rohkearvulisuse taga on ka muud põhjused, näiteks nende reglementeeritumad rahastamise võimalused (kergem rahastust saada, olemas selgemad või väljakujunenud rahastamise viisid).

Tallinnas on üle poolte kõigist asutustest spordiklubid, kuid tõenäoliselt on spordiklubide seas noorte tegevuse pakkujaid mõnevõrra vähem. Huvikoolid moodustavad Tallinna asutustest 38% ning kõik muud asutuste liigid kokku moodustavad umbes 8% linna kõigist asutustest (üldhariduskoolid ja seltsid ning ühendused). Ka ülejäänud maakonna KOVides domineerivad enamjaolt spordiklubid ja huvikoolid.

Harjumaal pakuvad rahvakultuuri valdkonna asutused noorte tegevusi peamiselt koorilaulu, rahvatantsu ja harrastusteatri kujul. Koorilaulu ja rahvatantsu populaarsus on tõenäoliselt olulisel määral seotud laulu- ja tantsupeoliikumisega ning Laulu- ja Tantsupeo Sihtasutuse tegevustoetuste süsteem ja perioodiliselt toimuvad laulu- ja tantsupeod toetavad kollektiivide teket ja püsijäämist. Sellega on mõningal määral seotud ka muusika levik, kuid rahvamuusika ja puhkpillimuusika puhul mängib kohalikes omavalitsustes rolli ka pilliõpetaja olemasolu. Kui üldiselt on kohalikes omavalitsustes koorilaulu ja rahvatantsu pakkuvaid asutusi enam-vähem sama palju, siis Tallinnas on koorilaulu pakkuvaid asutusi oluliselt rohkem kui

rahvatantsu pakkuvaid asutusi. Selle üheks põhjuseks võib olla tegevuste eripära. Koorilaulu puhul on võimalik mitmete puudujatega endiselt proovi teha, kuid rahvatantsu puhul on tihtipeale oluline täiskoosseis (segarühmas 8 paari, naisrühmas 12 tantsijat). Mitmed rahvatantsurühmad treenivad mitu korda nädalas, kuid kooridel on tihtipeale kombeks proovi teha kord nädalas. Kord nädalas toimuv proov tähendab lastevanematele ühtlasi vähem logistikaprobleeme, nt juhul kui väljaspool Tallinna elav laps või noor võtab osa huvitegevusest Tallinnas. Teisalt on paljud laste- ja noortekoorid ning rahvatantsurühmad tegutsemas eelkõige koolide juures ja noored saavad osaleda huvitegevuses kohe pärast koolipäeva, mis lahendab lastevanemate jaoks logistikamured.

ETAGi andmete analüüsimisel on Tallinna ja Tartu linna vaadeldud eraldi Harju ja Tartu maakonnast, et esile tuua suurte keskuste mõju maakondade huvitegevuse olukorrale.

Tallinna linn

Tallinna linnas on ETAG andmetel huviringe kõigis üheksas valdkonnas. Kõige rohkem on huviringe muusika valdkonnas, mis moodustavad kõigist huviringidest ligikaudu 33%. Oluline osakaal on ka keele, sõnakunsti, näitlemis ja väitlemise huviringidel (17%).

Tallinna koolides tegutsevate huviringide rahastamise juures tuleb silmas pidada, et väga olulise osa (449) huviringide kohta puuduvad vastavad andmed. Olemasolevate andmete põhjal on vaid KOV eelarve põhiseid huviringe ligikaudu 47%. Ligikaudu 33% huviringidest rahastatakse vaid lapsevanemate poolt ning 12% koolide eelarvest.

Tallinnas on keskmine laste arv huviringides 8,4.

Harju maakond

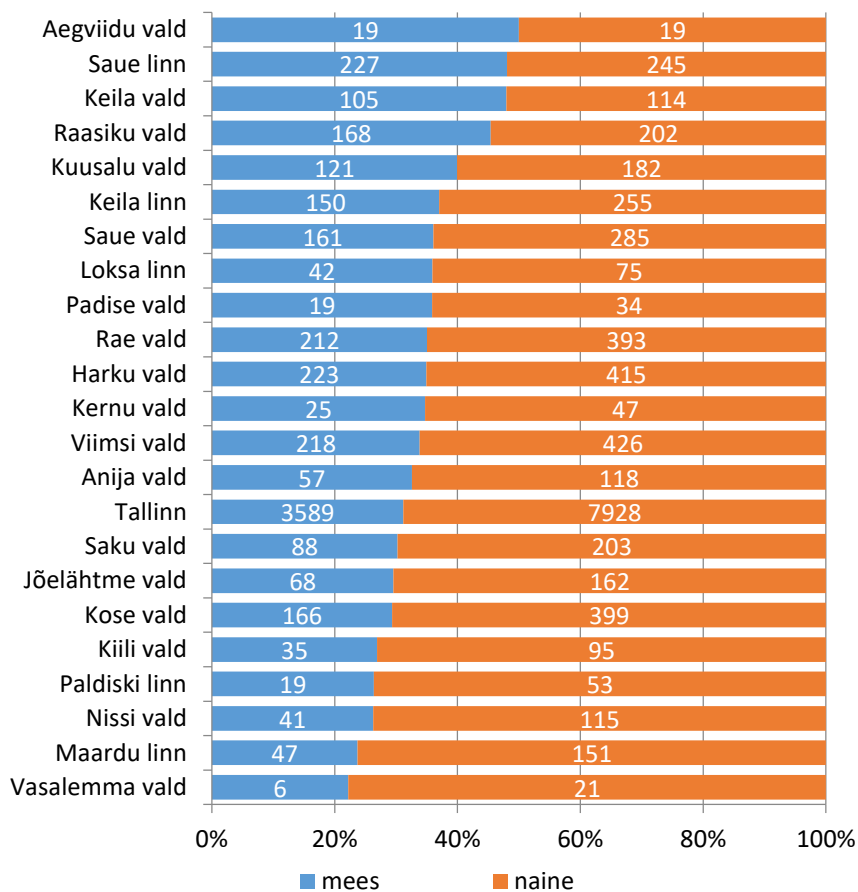
Omaavalitsustes tegutsevate huviringide valdkondlikus jaotuses on oluline välja tuua need valdkonnad, mida teatud omaavalitsustes pakutakse piiratult või mis pole seal üldse esindatud. Reeglina on sellised valdkonnad loodusteadused, matemaatika ning mõttemängud, ühiskond ja ajalugu või ka teadus ning tehnoloogia. Harju maakonnas puuduvad tehnika ja tehnoloogia valdkonna huviringid Anija, Vasalemma, Saku, Kuusalu, Raasiku ja Nissi vallas ning Maardu linnas. Loodusteaduste huviringe pole Raasiku, Vasalemma, Kose, Kuusalu, Kernu, Jõelähtme ja Nissi vallas ning Paldiski ja Loksas linnas. Kunsti, meedia ja disaini valdkonna huviringe pole Kernu vallas ning ühiskonna ja kultuuri valdkonna huviringe pole Padise, Nissi, Kuusalu ja Kernu vallas ning Maardu linnas. Keelte, sõnakunsti, näitlemise ja väitlemise huviringid puuduvad aga Vasalemma, Raasiku ja Kuusalu vallas. Kõige vähem valdkondi (4) on pakkuda Vasalemma ja Kuusalu vallal. Ainult Harku, Rae ja Viimsi vallas on kõigi üheksa valdkonna huviringid. Harju maakonna valdades võib teatud valdkonna huviringide puudumine olla seotud sellega, et vastavad sobivamad huviringid, milles soovitakse osaleda, võivad asuda Tallinnas. Huviringide valdkondade kohta pole andmeid Keila linnast ja Kiili vallast.

Enamikus Harju maakonna KOVides on koolide huviringide rahastamine garanteeritud KOVi eelarvest. Viimsi vallas on huviringide rahastamine ainult KOVi eelarvest vaid 20% ning Harku vallas 26%. Mõlema valla puhul on lastevanemate poolt finantseeritavate huviringide osakaal üle 50%. Muudes omaavalitsustes on lastevanemate poolne finantseerimine tagasihoidlikum. Ainult KOVi eelarvest rahastatakse koolide huviringe vaid Paldiski linnas, Vasalemma, Saue ja Kuusalu vallas. Ainult erasektori poolt rahastatavate huviringide osakaal on kõrgeim Aegviidu vallas. Huviringide rahastamise andmed puuduvad Keila linna ning Kernu ja Kiili valla kohta.

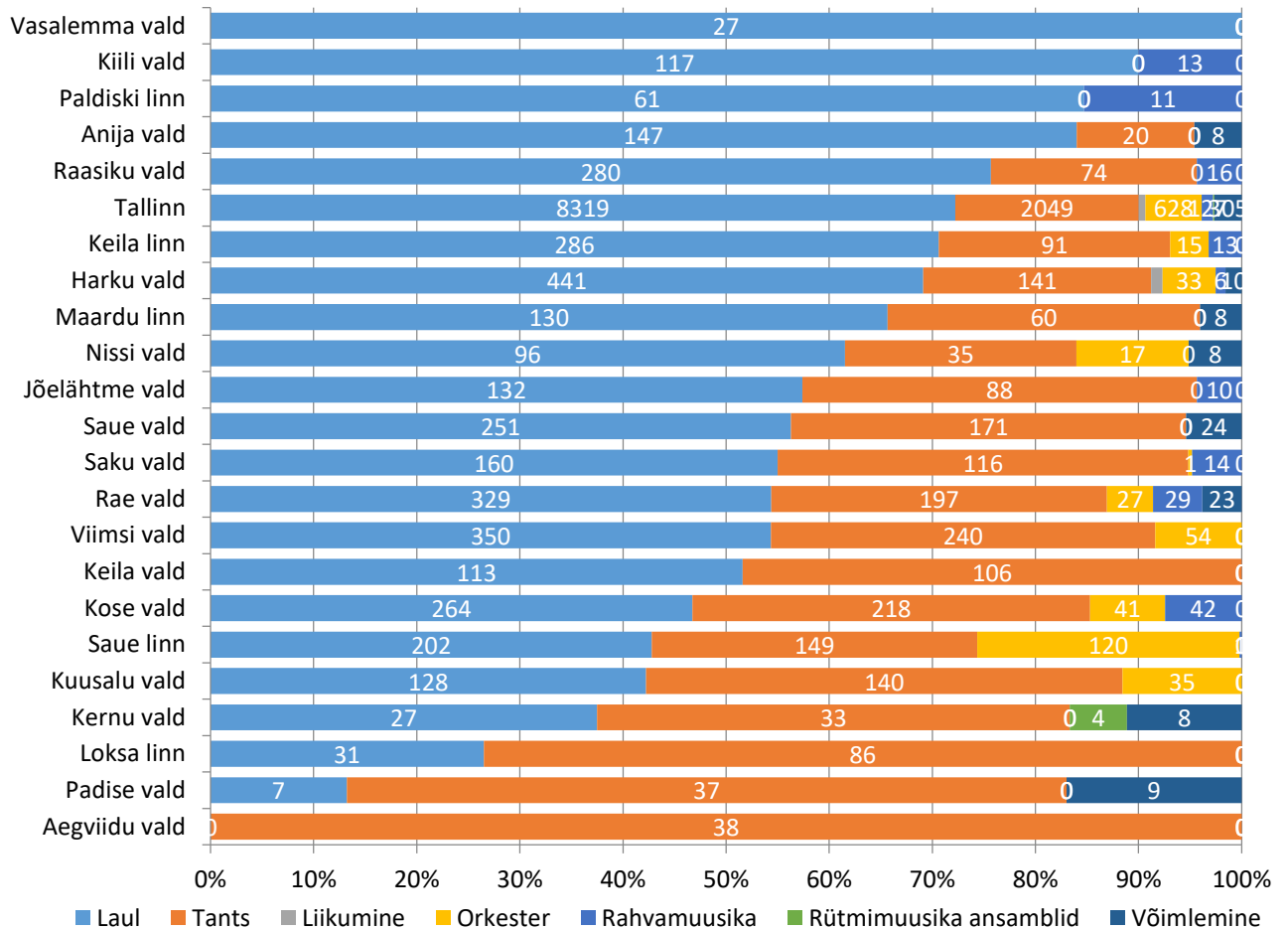
Laste arv huviringides on 11 869. Keskmiselt on lapsi huviringis 20,4. Antud keskmine on omavalitsuste lõikes siiski küllaltki varieeruv, olles kõrgeim Saue linnas (65, 8) ning madalaim Anija vallas (7,8).

Sooliselt jaotuvad laulu- ja tantsupeoliikumisest osa võtvad noored Harjumaa KOVides suhteliselt võrdselt; Vasalemma vallas, kus on kõige väiksem meeste osakaal (29% osalejatest) on kõik osalejad hõivatud koorilauluga. Aegviidu vallas, kus on meeste ja naiste osakaal võrdne, on noorte tegevusalaks rahvatants.

Üldiselt on osakaal veidi kaldu naiste poole, kuid mitte oluliselt. Üldiselt on nendes KOVides, kus tegeletakse rohkem laulmisega, naiste osakaal suurem, kuna tantsurühmades on suures osas segapaarid, ehk mehi ja naisi on võrdselt. Laulukooride tegevusest võtavad rohkem osa naised. Peale laulu ja tantsu on muude tegevusvaldkondadega tegelevaid inimesi oluliselt vähem.

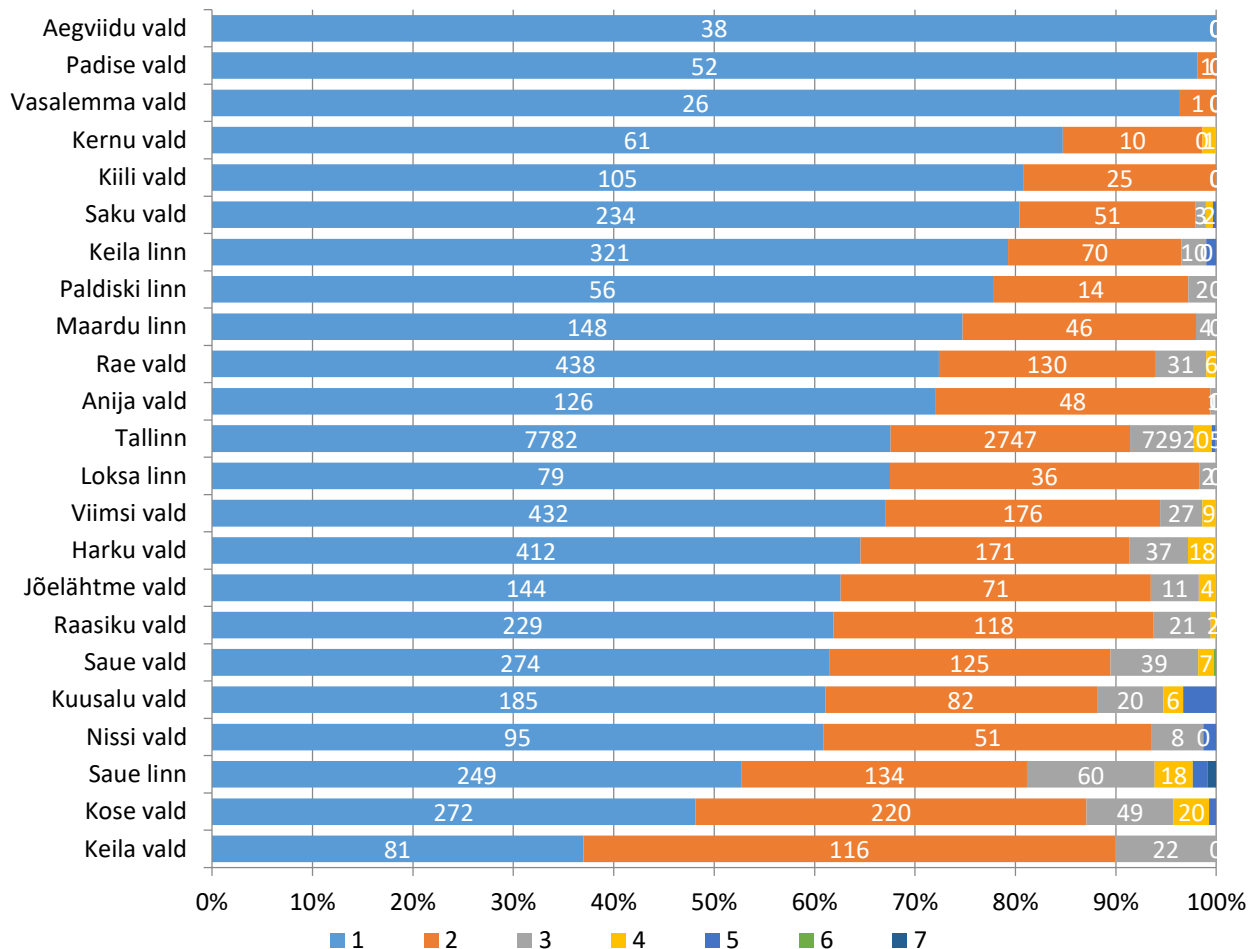

Joonis 69. Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate 7–26aastaste sooline jaotus kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Joonis 70. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte huvitegevuse valdkonnad kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Harju maakonnas üle poolte laulu- ja tantsupeoprotsessist osa võtavad noored on seotud ühe kollektiivi tegevusega, ehk umbes sama palju kui Eestis keskmiselt kokku. Kose ja Keila valla puhul on kahes või rohkemas kollektiivis osalevate harrastajate osakaal suurem kui ühes kollektiivis osalevate harrastajate oma. Maakonnas ka mitmes kollektiivide osalejate osakaalud on kooskõlas üleriiklike keskmistega.

Joonis 71. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte kollektiivides osalemise arv (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Küsitlusankeedi andmete analüüs

Harju maakonna kohalikest omavalitsustest avas küsitluse 83% omavalitsustest (Harju maakonnas on 22 omavalitsust v.a Tallinn, neist 3 ei avanud küsitlust) ning esimesele küsimusele vastas 72% ehk 16 omavalitsust. Vastanud kohalikes omavalitsustes on 330 erinevat asutust, neist kõige enam on omavalitsustes kodanikuühendusi või -ühinguid ja spordiklubisid ning kõige vähem muuseume ja huvikoole. Vastanud omavalitsustest on kõige rohkem erinevaid asutusi Kose vallas (121) ning kõige vähem Aegviidu vallas (3). Keskmiselt on omavalitsustes 20 erinevat asutust.

Vastanud omavalitsustes on huviharidusasutused peamiselt KOVi hallatavad, kuid levinud on ka mittetulundusühingud. Äriühing kui huviharidusasutuste omandivorm ei ole Harjumaal vastanud kohalikes omavalitsustes väga levinud (on olemas ainult ühes vastanud vallas). Vastajad töid välja, et peamine huviharidusasutuste rahastamise allikas on KOVi eelarve. Samuti rahastatakse huviharidust

osavõttasudega ehk lastevanemate kaudu ning projektirahastusega. Muu riiklik rahastus²² ja erasektorirahastus ei ole väga levinud huviharidusasutuste rahastamise allikas.

Harju maakonnas on kõige enam spordiga seotud asutusi ehk 21% vastanud asutustest. Samuti on levinud muusika (17%), kunsti (16%) ja tantsuga (13%) seotud asutused. Vastanutest on kõige rohkem huvitegevusega seotud asutusi Anija vallas (26), kus on 9 spordiasutust, mida on rohkem kui teistes vastanud valdades (tavaline on 1–2 spordiasutust). Kõige vähem on matemaatika ja mõttemängude, loodusteaduste, ühiskonna ja keeltega seotud asutusi (võrdselt 6% vastanud Harjumaa asutustest). Need asutused on esindatud ainult 4–5 vastanud omavalitsuses.

Huvihariduses töötavate inimeste kohta vastas 8 Harjumaa omavalitsust, kus töötab kokku umbes 250 inimest. Vastanud omavalitsustest töötab kõige enam inimesi huvihariduses Saku vallas, neist kolmandik töötab spordi ja muusika valdkonnas. Üle maakonna töötab kõige enam inimesi muusika (34%) ja spordiga (28%) seotud valdkonnas ning kõige vähem keelte ja ühiskonnaga seotud valdkonnas (mõlemas 2% töötajatest).

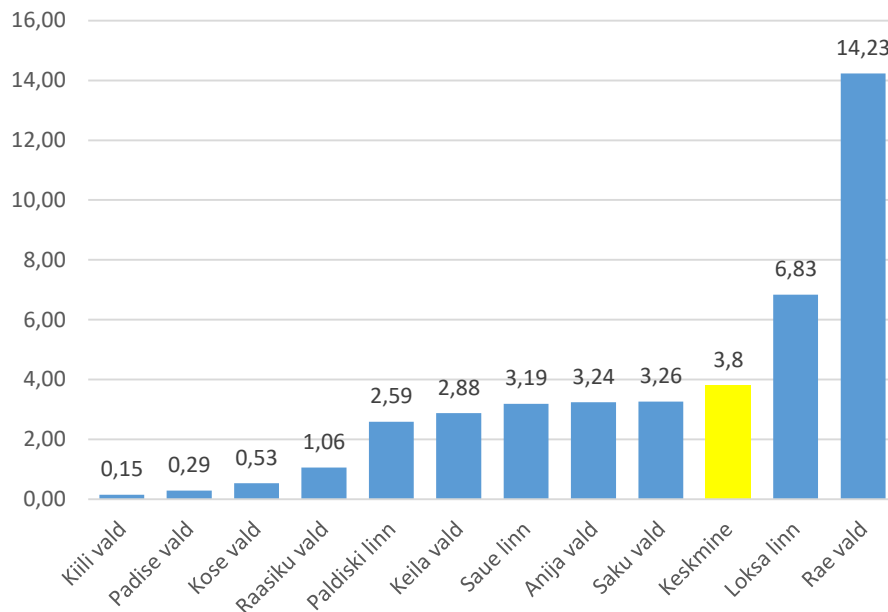
Noorte arv huvitegevuses varieerub valdade kaupa palju, alates 22 noorest Padise vallas kuni 1164 nooreni Saku vallas. Kokku osaleb huvitegevuses 4907 noort (vastas 12 omavalitsust). Kolmandik noori osaleb mitmes erinevas huvitegevuses, kõige enam Saue linnas, Anija, Kiili ja Kose vallas. 25% kohaliku omavalitsuse noortest osaleb teiste kohalike omavalitsuste huvitegevustes, näiteks Keila vallas osaleb 160 noort teiste KOVi üksuste huvitegevuses.

Huivaldkondade järgi tegelevad noored peamiselt spordi (34%) või muusikaga (24%). Vähem tegeletakse tantsu (13%) ja kunstiga (11%). Loodusteaduste, matemaatika ja mõttemängudega tegeleb üle Harjumaa natuke üle 100 noore. Kõige enam spordiga tegelevad noori on Saku vallas, kus spordiga tegelevad pooled huvitegevusse kaasatud noortest (629 noort).

Statistikaameti andmete põhjal on Harjumaal 34 520 noort. Vastanud kohalikes omavalitsustes on kokku 761 noorsootöötajat (vastas 13 omavalitsust). Kõige enam on noorsootöötajaid Rae vallas, Aegviidu ja Nissi vallas pole ühtegi noorsootöötajat. Rae vallas on ka kõige enam noorsootöötajaid 100 noore kohta ehk 14,23 töötajat 100 noore kohta. Võttes arvesse vallad, kus on välja toodud noorsootöötajate arv, on Harjumaal keskmiselt 3,8 noorsootöötajat 100 noore kohta.

Küsitlusankeedi põhjal võib noorsootöötaja puudumine vallas tuleneda vastaja ja küsimustiku koostaja erinevatest arusaamadest sellest, kes täpsemalt on noorsootöötaja. Kuigi küsimustikus oli defineeritud, keda antud uuringu raames noorsootöötaja all silmas peetakse, kerkis näiteks noorsootöötajate kaardistamise küsitluse läbiviimisel üles probleem, kus paljud asutused ja ka kohalikud omavalitsused vastasid, et neil ei ole noorsootöötajaid, kuna nad lähtusid ametinimetusest. Kui küsitluse läbiviijad selgitasid, et noorsootöötajateks on näiteks ka huvitegevuse õpetajad, huvijuhid, infotöötajad jms, ilmselgelt, et enamikul juhtudel ei olnud küsitluse avanud vastaja nende peale mõelnud. Seega võis ka kohalike omavalitsuste esindajate puhul tekkida olukord, kus KOVis arvestati noorsootöötajateks ainult need, kelle ametinimetus on noorsootöötaja ning teisi noortega töötajaid arvesse ei võetud.

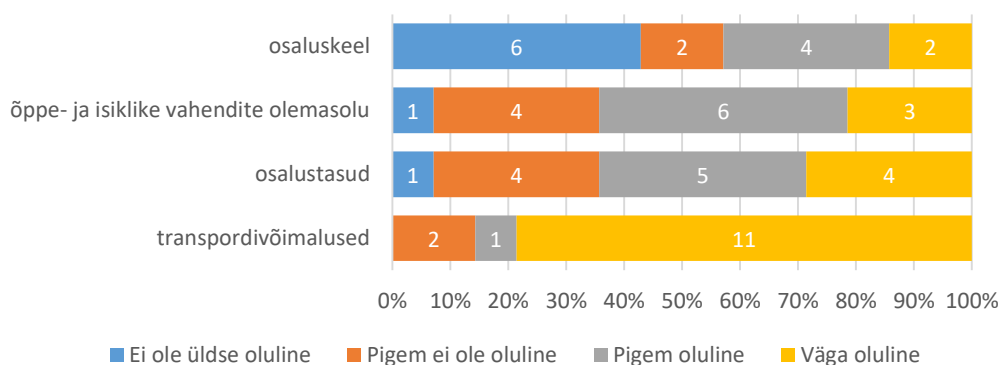
²² Nt Eesti Noorsootöö Keskuse korraldatav huvikoolide projektikonkurss Varaaait <https://www.entk.ee/varaaait-vol-12>, Hasartmängumaksu Nõukogu toetused <http://www.hmn.ee/>

Joonis 72. Noorsootõtajate arv 100 noore kohta kohalikes omavalitsuses (Allikas: ankeetküsitlus, autorite arvutused)

Väga vähesed vallad töid välja huviharidusasutusi, kus pakutakse tegevusi mõnes muus keeles peale eesti keele. Anija vald, Loksa linn ja Paldiski linn pakuvad võimalust osaleda huvihariduses muus keeles peale eesti keele. 100%liselt on muus keeles võimalik huvihariduses osaleda vaid kahes asutuses Loksa linnas.

Harjumaa vallad hindasid, et kõige olulisem tegur, mis mõjutab omavalitsuses elavate noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust on transpordivõimalused, mis oli väga oluline tegur 11 omavalitsuses. Pigem oluliseks peeti ka teisi tegureid. Kõige ebaolulisem oli osaluskeel, mis 6 omavalitsuse ei mõjuta üldse noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust.

Joonis 73. Noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust mõjutavate tegurite olulisuste jaotus kohalikes omavalitsustes (Allikas: ankeetküsitlus)

Lisaks transpordiprobleemidele töid mõned omavalitsused välja, et maapiirkondadesse ja väiksematesse kohtadesse on keeruline leida ringidele juhendajaid ning seetõttu on huvivaldkondade valik väike. Osad omavalitsused arvasid, et riigipoolne abi ringijuhendajale palga maksmisel või vanemate toetamine transpordi korraldamisel võiks leevendada probleemi.

Registriandmete ja küsitlusandmete analüüs

Järgnevalt on välja toodud huvihariduse ja –tegevusega seotud asutuste arvud registriandmete ja ankeetküsitlusega kogutud andmed põhjal. Andmed on esitatud kohalike omavalitsuste kaupa.

Tabel 14. Asutuste arv tegevusalade, maakondade ja andmekogude lõikes (Allikas: Ankeetküsitlus, rahvakultuuri valdkondlik andmekogu, Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed, EHIS, Spordiregister)

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ²³		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteadused	
	A ²⁴	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Harju maakond	20	256	17	119	22	94	24	268	26	313	697	6	51	20	114
KOV															
Aegviidu vald	2	5	1	3	1	2	1	3	2	1	2	1	1	1	1
Anija vald	2	3	4	1	4	1	3	3	9	2	9	2	0	2	0
Harku vald		7		4		3	0	8		10	16		2	0	4
Jõelähtme vald		12		7		5	0	10		5	6		0	0	3
Keila linn		11		2		3	0	2		3	17		0	0	0
Keila vald	1	4	1	4	1	2	2	5	1	4	12		2	2	4
Kernu vald		3		2		1	0	2		1	3		0	0	1
Kiili vald		3		1	1	0	0	0		0	7		0	1	0
Kose vald	1	12		8	1	4	0	7	1	7	10		0	1	6
Kuusalu vald		7		4		2	0	3		0	9		0	0	0
Loksa linn	3	3	1	2	2	1	2	2	4	1	3	1	0	2	1
Maardu linn		2		3		2	0	3		2	11		2	0	1
Nissi vald	1	6		2		1	0	2		1	0		0	0	0
Padise vald		1		0		1	0	1		1	1		1	0	1
Paldiski linn	1	2	1	0	1	1	0	2		1	5		0	1	1
Raasiku vald		5		2		3	0	4		3	10		0	0	1
Rae vald		9		4		3	0	10		9	31		2	0	5
Saku vald	3	10	2	4	2	3	3	6	2	4	19		1	2	2
Saue linn	3	7	3	2	3	2	1	4	2	3	11	2	2	2	2
Saue vald		4		2		1	0	5		4	7		2	0	2
Tallinn	3	128	4	55	6	46	12	174	5	232	480		31	6	72
Vasalemma vald		3		1		2	0	3		1	1		0	0	0
Viimsi vald		9		6		5	0	9		18	27		5	0	7

Harjumaal on tegevusalade lõikes asutuste arvu kohta kogutud andmete ja kohalike omavalitsuste kohta olemasolevate andmete erinevus väga kõikuv. Loksa linna kohta käiva küsitluse kaudu saadud andmed ning registrite andmed klapiavad võrdlemisi täpselt; erisusi on kolme valdkonna puhul (tants, kunst ning tehnika ja täppisteadused), kus kogutud ja olemasolevate andmete vahe on üks asutus. Muude andmete puhul

²³ Muu alla kuuluvad sõnakunsti, ühiskonna, üldkultuuri ja folklooriga seotud asutused.

²⁴A - kogutud andmed; B - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja ETAGi andmed; C - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, ETAGi ja EHISe andmed; D - ETAGi ja EHISe andmed; E - Spordiregistri andmed

nagu asutuste liik või juriidiline isik ei klapi erinevatest kohtadest saadud andmed enam omavahel niivõrd hästi.

Tallinna linna kohta edastati uuringu tarbeks küsitluse ning hiljem andmepäringu teel vaid munitsipaalasutuste andmed ning seetõttu on kogutud andmete ja registriandmete erinevus väga suur. Tallinna linna kohta ei koguta andmeid sellisel viisil, mis võimaldaks teostada väljavõtet asutuste kohta soovitud tunnuste lõikes. Munitsipaalasutuste kohta koguti andmeid eraldi küsitlemise teel ja registriandmeid vaadeldes võiks Tallinnas olla hinnanguliselt mitusada erinevat asutust või organisatsiooni, mis noortele tegevusi pakuvad, kuid nende andmete kokku kogumine oleks äärmiselt ressursimahukas ettevõtmine.

Harju maakonna asutuste liikide osas sobivad üldhariduskoolide kohta omavalitsuste kaupa antud arvud enamjaolt rahvakultuuri valdkondliku andmekoguga kokku. Keila valla ning Paldiski linna puhul on rahvakultuuri valdkondlikus registris märgitud vähem üldhariduskooli, kui vastustest nähtus, ning Loka linna, Raasiku ja Rae valla puhul on registri andmetel neis kõigis üks üldhariduskool rohkem, kui küsitlusest ilmnis.

Küsitlusele vastanud Harju maakonna KOVides puudus kultuurimaja/seltsimaja ühel (Paldiski linnal), kuid rahvakultuuri valdkondliku andmekogu põhjal selgus, et mitme KOVi puhul, kust küsitlusele vastati, et kultuurimaja/seltsimaja on olemas, ei ole registri andmetel ühtegi kultuurimaja, -keskust, seltsimaja või huvikeskust. Nii on näiteks Anija ning Kose vallas. Viimases on küsitlusele vastamisel märgitud kaheksa kultuurimaja/seltsimaja. Sealjuures on Kose vald märkinud ka kodanikuühenduste või ühingute arvu silmapaistvalt kõrgeks (kuuskümmend, muudes maakonna KOVides on neid kuni viis), ning ka spordiklubide arv on küsitluses märgitud kaks korda kõrgemaks spordiregistri andmetest. Siinkohal võib põhjuseks olla küsitluse täitja hinnanguline pakkumine reaalsete andmete asemel, kuid seda on raske kindlaks teha. Omavalitsuses võib tõepoolest olla asutusi, mille kohta ei pruugi andmed erinevates andmekogudes kajastuda, kuid antud juhul küündib selliste asutuste arv juba mitmekümneni, mis annab märku pigem osade andmete ebausaldusväärsusest.

Spordiklubide registriandmed erinevad Harju maakonna omavalitsustes küsitluse andmetest kõige suuremal määral, mis võib olla tingitud, nagu varasemalt välja toodud, spordiklubide suunitlusest täiskasvanutele, kuid mitme KOVi puhul on spordiklubide arv nii küsitluse teel kui ka registrist saaduna identne. Suurim erinevus spordiklubide arvus on varem mainitud Kosel, kus küsitluse teel saadud andmete põhjal on 20 spordiklubi, kuid spordiregistri andmetel on neid 10. Ka Rae valla andmed on väga erinevad: spordiregistri andmetel on seal 31 spordiklubi, kuid küsitluses märgiti ära üks.

Nii kogutud andmete kui ka olemasolevate andmete põhjal ilmneb, et noorte huvitegevuse koha pealt olulised asutused on üldhariduskoolid, mis on esindatud kõikides KOVides ning mille kaudu huvitegevuse läbiviimine paistab olevat kõige levinum. Kuigi rahvakultuuri valdkondlikust registrist see ei ilmnenud, siis kultuurimajad/seltsimajad on enamikus KOVides samuti esindatud. Olemasolevate andmete ja kogutud andmete põhjal on kõige arvukam asutuste liik KOVides spordiklubid, mis annab märku spordi harrastamise laia levikust. Seetõttu on probleemiks, kui mõnes omavalitsuses, näiteks Harju maakonnas Nissi vallas, puuduvad spordiklubid täielikult, kuna see on märgiks spordiharrastuse kättesaadavuse probleemist KOVides.

8.1.2 Hiiumaa

Registri- ja varasemalt kogutud andmete analüüs

Hiiu maakonnas on kolmest huvikoolist kaks (Käina ja Hiiu omavalitsuste territooriumil) munitsipaalomanduses ja hallatavad kohaliku omavalitsuse poolt. Äriühinguid Hiiu maakonna valdades rahvakultuurialast huvitegevust või huviharidust pakkumas ei ole, Kärđlas tegutseb rahvakultuuri valdkondliku andmekogu andmetel üks mittetulundusühing.

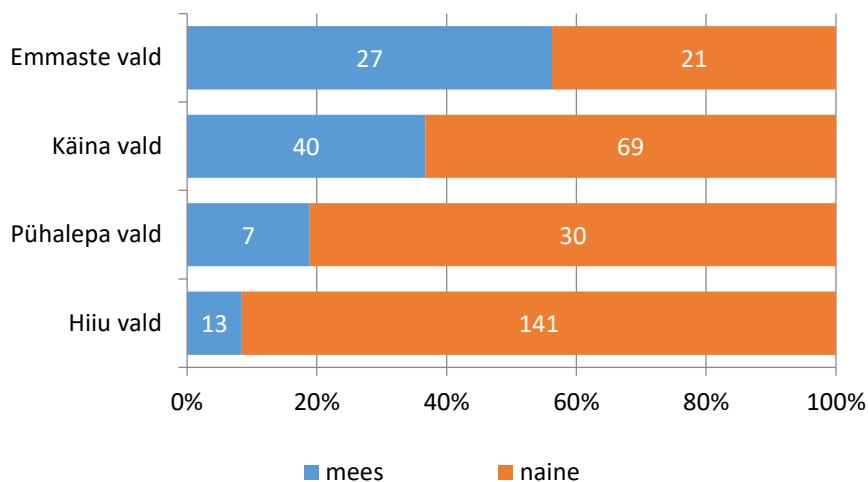
Hiiumaal pakuvad huvitegevusasutused kolmes KOVis lisaks koorilaulule ja kultuurikorraldusele ka harrastusteatri, millega saab tegeleda kuues erinevas asutuses. Harrastusteatri puhul on oluliseks aspektiks erinevate vanuserühmade kaasamine ning seega on sellesse tegevusse kaasa tõmmatud ka noored vanuses 7–26.

Hiiu maakonnas on huviringe kaheksast valdkonnast. Puuduv valdkond on loodusteadused. Kõige rohkem on huviringide valdkondi esindatud (7) Hiiu ja Pühalepa vallas ning kõige vähem (4) nii Käina kui ka Emmaste vallas. Kõigis valdades on huviringe kolmes valdkonnas: muusika, sport ning kunst, meedia ja disain. Emmaste vallas ei ole spordivaldkonna huviringi.

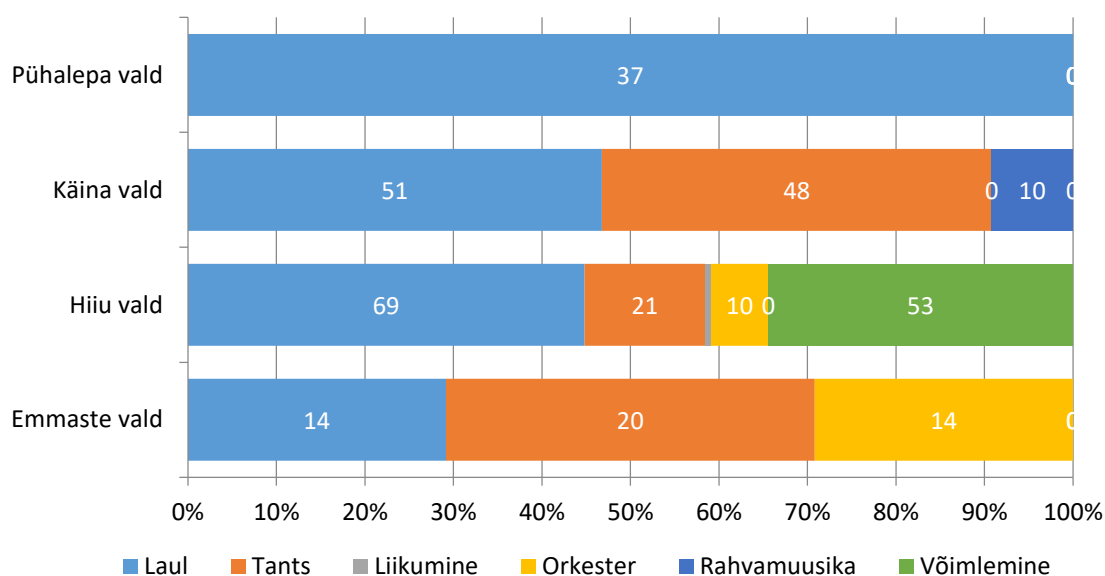
Koolide huviringid on maakonnas finantseeritud peamiselt KOVi eelarvest. Erasektori poolt on finantseeritud vaid 10% Käina valla huviringidest. Käina ja Emmaste valla puhul rahastatakse koolides tegutsevaid huviringe peale KOVi eelarve ka muudest allikatest (peamiselt projektirahad).

Laste arv huviringides on 1027. Keskmine laste arv huviringis on 14,9. Kõigis omavalitsustes on huviringides osalevate laste keskmine arv suhteliselt sarnane ning see näitaja on ka oluliselt madalam kui näiteks enamikus Harju maakonna omavalitsustes.

Sarnaselt Harjumaaga avaldub ka Hiiumaal selgelt see, et lauluga tegelevate noorte seas on naiste osakaal suurem kui tantsuga tegelevate noorte seas, kuid liikumisrühmade liikmete seas on üldiselt ainult naised, mida on näha Hiiu valla näitel, kus on päris suur osakaal laulu- ja tantsupeoliikumises osalevatel noortel, kes tegutsevad liikumisrühmas, ning ühtlasi on Hiiu vald maakonna laulu- ja tantsupeo registri andmetel kõige suurema naiste osakaaluga.

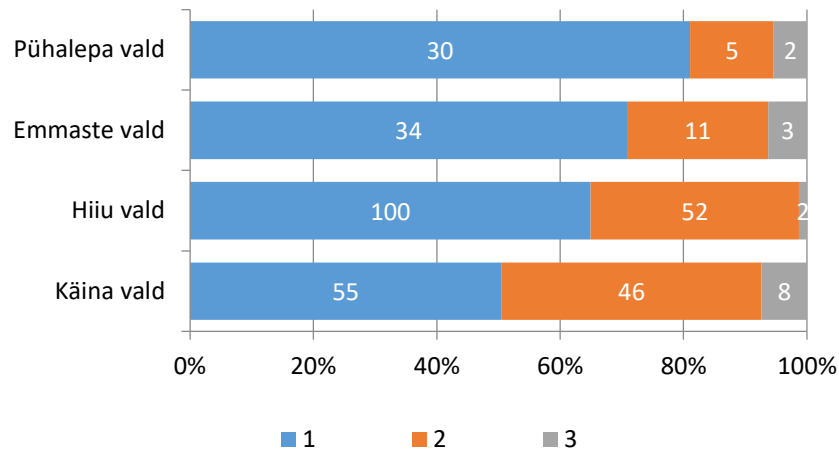

Joonis 74. Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate 7–26aastaste sooline jaotus kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Joonis 75. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte huvitegevuse valdkonnad kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Hiiu maakonnas on Hiiu ja Käina vallas kahest kollektiivist osa võtvatel noortel üpris suur osakaal. Käina vallas on eriti märkimisväärne see, et kahes või kolmes kollektiivis osalejaid on rohkem kui ühes kollektiivis osalejaid. See võib väiksemate omavalitsuste puhul olla tingitud aktiivsete noorte võimalikult suurest kaasamisest huvitegevusse, kuna noorte arv on piiratud, kuid tihtipeale on laulu- ja tantsupeoliikumise puhul omavalitsuse huviks saata kollektiivid peole oma valda esindama, ja kui vallas tegutseb nii koor, tantsurühm kui ka näiteks mõni muusikaline kooslus, siis hakkavadki lapsed ja noored kollektiivides kattuma. Kuna varuliikmeid pole Hiiumaa puhul kusagilt võtta, lähevadki noored laulu- ja tantsupeole mitme kollektiivi liikmena.

Joonis 76. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte kollektiivides osalemise arv (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Küsitlusandmete analüüs

Hiiu maakonnas avasid kõik neli kohalikku omavalitsust küsitluse ning küsitlusele vastas neist 3 omavalitsust. Vastanud omavalitsustes on kokku 31 asutust. Kõige enam asutusi on Hiiu vallas (18) ning kõige vähem Käina vallas (4). Kõige rohkem on omavalitsustes spordiklubisid (8) ja huvikoole (6) ning kõige vähem muuseume, raamatukogusid ja kodanikuühendusi (kõiki 2).

Vastanud omavalitsustes on huviharidust andvad asutused ainult KOVi hallatavad asutused ning peamine nende asutuste rahastamise allikas on KOVi eelarve ja projektirahastus. Samuti rahastatakse huviharidust osavõtutasudega ehk lastevanemate kaudu ning muu riikliku rahastusega.

Käina vallas on 1 spordi, kunsti, muusika ja tantsuga tegelev asutus. Kunstiga tegeleb Käina vallas 20 noort, muusikaga 59 noort ja tantsuga 60 noort. Teised vallad sellele küsimusele ei vastanud. Nendes neljas asutuses Käina vallas töötab 2 inimest spordi valdkonnas, 2 inimest kunsti valdkonnas, 8 inimest muusika valdkonnas ja 2 inimest tantsu valdkonnas.

Hiiu vallas osales küsitluse järgi huvitegevuses 460 noort ja Emmaste vallas 40 noort, kellest 10 noort osales mitmes erinevas huvitegevuses. Käina vallas osalesid noored huvitegevuses 160 korral. Käina vallas osales 25 noort huvitegevuses teistes KOVi üksustes.

Statistikaameti andmete põhjal on Hiiumaal 1976 noort. Vastanud kohalikes omavalitsustes on kokku 57 noorsootöötajat. Kõige enam on noorsootöötajad Hiiu vallas, kus on 4,7 noorsootöötajat 100 noore kohta. Käina vallas on 2,7 noorsootöötajat 100 noore kohta.

Hiiumaal ei ole ühtegi noortega seotud huvitegevusasutust, kus oleks võimalik tegeleda huvitegevusega muus keeles peale eesti keele.

Hiiumaa kaks valda hindasid, et nende jaoks väga oluline tegur, mis mõjutab omavalitsuses elavate noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust on transpordivõimalused. Muud tegurid niivõrd olulised ei olnud. Kõige ebaolulisem oli osaluskeel, mis mõlema omavalitsuse puhul ei mõjuta üldse noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust.

Kaks Hiiumaa valda tõid välja, et kohalikel omavalitsustel puudub võimekus pakkuda huviringi juhendajatele konkurentsivõimelist töötasu ning transpordivõimaluste korraldamine on keeruline. Mõlemad vallad leidsid, et riik võiks toetada omavalitsusi, millel on huvikool või osaliselt igat õpilast, kes osaleb huvitegevuses.

Registriandmete ja küsitlusandmete analüüs

Järgnevalt on välja toodud huvihariduse ja –tegevusega seotud asutuste arvud Hiiumaa maakonnas registriandmete ja ankeetküsitlusega kogutud andmed põhjal. Andmed on esitatud kohalike omavalitsuste kaupa.

Tabel 15. Asutuste arv tegevusalade, maakondade ja andmekogude lõikes (Allikas: Ankeetküsitlus, rahvakultuuri valdkondlik andmekogu, Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed, EHIS, Spordiregister)

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ²⁵		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteadused	
	A ²⁶	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Hiiumaa maakond	1	18	1	5	1	8	0	14	1	6	38	0	0	0	6
KOV															
Emmaste vald		1		1		1	0	0		1	3		0	0	0
Hiiumaa vald	1	8	1	2	1	3	0	4	1	2	28		0	0	3
Käina vald		6		1		2	0	6		1	4		0	0	1
Pühalepa vald		3		1		2	0	4		2	3		0	0	2

Asutuste tegevusvaldkonna kohta vastas Hiiumaa maakonnast vaid Hiiumaa vald ning küsitluse teel saadud andmed erinevad olemasolevatest andmetest suurel määral. Muusikaalaseid tegevusi pakkuvaid asutusi oli küsitluses märgitud Hiiumaa valla kohta üks, kuid olemasolevate andmete põhjal peaks neid olema kaheksa. Tantsu ja kunsti puhul märgiti samuti küsitluses kumbagi asutust üks, registriandmete põhjal peaks vallas olema aga kaks tantsu- ning kolm kunstialast tegevust pakkuvat asutust. Eriti drastiline on Hiiumaa valla spordiandmete erinevus. Kui spordiregistri põhjal on vallas 28 spordiklubi ning ETAGi küsitluse põhjal pakutakse sporditegevust kahes koolis, siis küsitlusest ilmneb, et vallas pakub spordialast huvitegevust vaid üks spordiasutus.

Isikute tegevusalade kohta edastas Hiiumaa maakonnast andmed Käina vald, kus muusikat harrastavate noorte arv on küsitluse andmetel ning laulu- ja tantsupeo registri andmetel suhteliselt sama 5961 harrastajat. Tantsu valdkonnas on küsitluse andmetel noorte seas 60 harrastajat, mis ühtib pigem rahvakultuuri valdkondliku andmekogu andmetega, kui laulu- ja tantsupeo registri omadega.

²⁵ Muu alla kuuluvad sõnakunsti, ühiskonna, üldkultuuri ja folklooriga seotud asutused.

²⁶ A - kogutud andmed; B - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja ETAGi andmed; C - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, ETAGi ja EHISe andmed; D - ETAGi ja EHISe andmed; E - Spordiregistri andmed

8.1.3 Ida-Virumaa

Registri- ja varasemalt kogutud andmete analüüs

Rahvakultuuri valdkonnas huvitegevust pakkuvate asutuste seas on Ida-Virumaal domineerivad KOVi hallatavad asutused, need on peamiselt üldhariduskoolid, huvikoolid (mis on samuti peamiselt KOVi hallata) ning kultuurikeskused. Omavalitsuste hallatavate asutuste suurem hulk võib näidata seda, et maakonnas tegutsevad omavalitsused ise aktiivselt selle nimel, et huvitegevus toimuks, kuid omaalgatuslikku (MTÜde või äriühingute näol) huvitegevust või -haridust eriti ei pakuta. See võib olla seotud maakonnasiseste prioriteetidega (valdade prioriteediks on nende poolt hallatavate asutuste kaudu võimalusi pakkuda) või ka kohalike inimeste motiveeri(ma)tusega.

Rahvakultuuri valdkonnas noortele või erinevatele vanuserühmadele tegevusi pakkuvaid äriühinguid Ida-Virumaal ei ole. See-eest on spordiklubisid Kohtla-Järve ning Narva linnas rohkelt ning võrreldes huvikoolide arvuga on spordiklubisid ebaproportsionaalselt palju, mis annab märku antud piirkonna jaoks olulistest huvitegevuse valdkondadest.

Ida-Virumaal tegelevad rahvakultuuri valdkonna asutused lisaks koorilaulu ja rahvatantsu pakkumisele ka kultuurikorraldusega. Kuna maakonnas pakuvad huvitegevust ja -haridust peamiselt omavalitsuse hallatavad asutused, tegelevad nad lisaks konkreetsetele tegevustele ka üldise kultuurikorraldusega. Lisaks toetavad tegevusvaldkondade andmed eelnevalt välja toodud võimalust, et maakonnasiseselt on prioriteediks pakkuda elanikele asutuste kaudu rahvakultuuri harrastamise (ning ka muud moodi kogemise) võimalusi.

Ida-Viru maakonnas on huviringe üheksas valdkonnas. Kõige rohkem valdkondi (9) on esindatud Narva linnas ja Kohtla vallas ning kõige vähem (4) Illuka vallas ja Sillamäe linnas. Väärrib märkimist, et tantsu valdkonna huviringe ei ole lisaku, Lüganuse ja Mäetaguse vallas ning Sillamäe linnas. Kohtla-Nõmme vallas ei ole keele valdkonna huviringe. Sillamäe linnas on ETAG andmete järgi 55% huviringidest seotud muusika valdkonnaga ning Narva linnas 49% keele valdkonnaga. Lisaks võib välja tuua, et tehnika valdkonna huviringide osakaal on kõige kõrgem (38%) Kohtla-Nõmme vallas ning tantsu valdkonna huviringide osakaal on kõrgeim (25%) lisaku vallas. Huviringide valdkondade kohta ei ole andmeid Alajõe, Aseri, Lohusuu, Sonda ja Vaivara valla ning Narva-Jõesuu linna kohta.

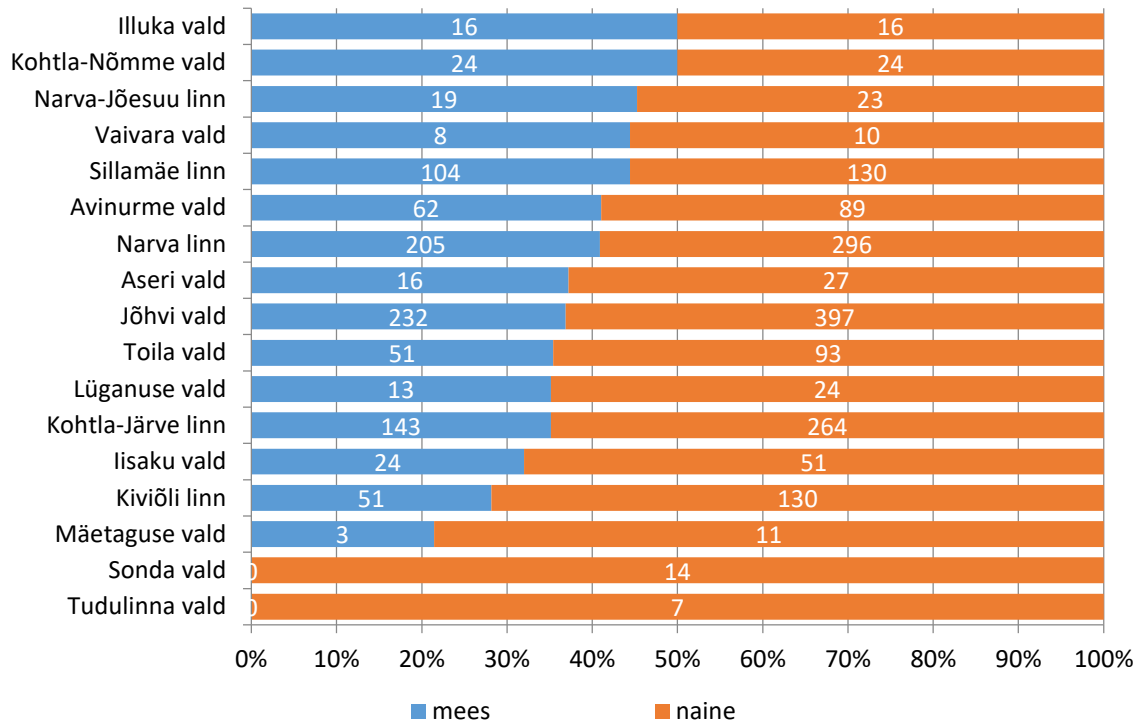
Ida-Viru maakonna huviringide finantseerimise kohta võib välja tuua, et kõigi KOVide puhul on kohaliku omavalitsuse eelarvest rahastatavate huviringide osakaal üle 85%. Alajõe, Aseri, Lohusuu, Sonda ja Vaivara valla ning Narva-Jõesuu linna huviringide rahastamise kohta andmed puuduvad.

Ida-Viru maakonnas on huviringides 7411 last. Keskmiselt osaleb ühes huviringis 22 õpilast. Kõrgeim on vastav näitaja Narva linna puhul (ligikaudu 31 last). Andmed osalevate laste arvu kohta puuduvad Alajõe, Aseri, Lohusuu, Sonda ja Vaivara valla ning Narva-Jõesuu linna kohta.

Laulu- ja tantsupeo protsessist osavõtvate noorte sooline osakaal on Ida-Viru maakonnas kaldus naiste poole. Nende valdades, kus tegelevad noored rohkem tantsuga, on rohkem osalejate seas ka mehi. Näiteks Kohtla-Nõmme ja Illuka vallas, kus kõik osalejad tegelevadki ainult tantsuga, on meeste ja naiste osakaal võrdne.

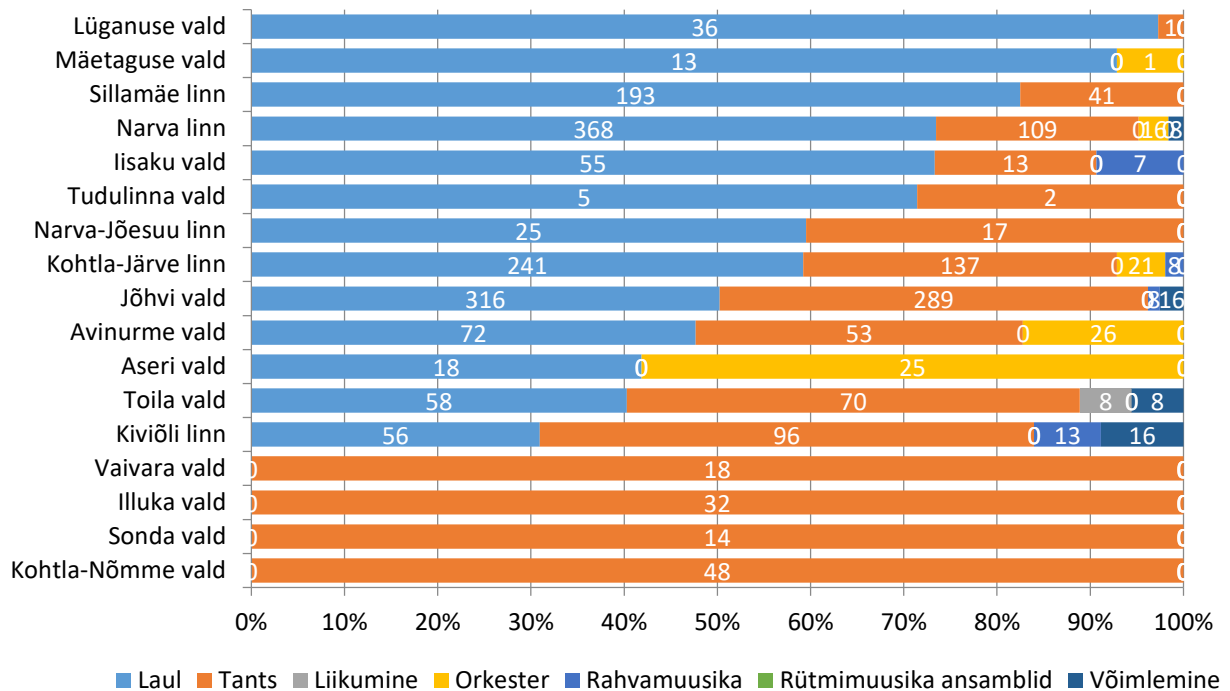
Aseri valla puhul on silmapaistev vallad orkestris osalejate kõrge osakaal: enamuse Aseri vallas laulu- ja tantsupeoprotsessist osavõtvaid noori on orkestri liikmed ning ülejäänud tegelevad laulmisega.

Sealjuures on Aseri vallas meeste osakaal ligi 37% kõigist osalejaist, mis võib olla tingitud orkestri koosseisu eripäradest. Nimelt orkestri puhul on oluline pillide koosseis, mitte pillimängijate ja seetõttu pole kollektiivis tarvis meeste või naiste puhul miinimumarve jälgida (nagu näiteks kooris häälerühmade puhul tuleb).

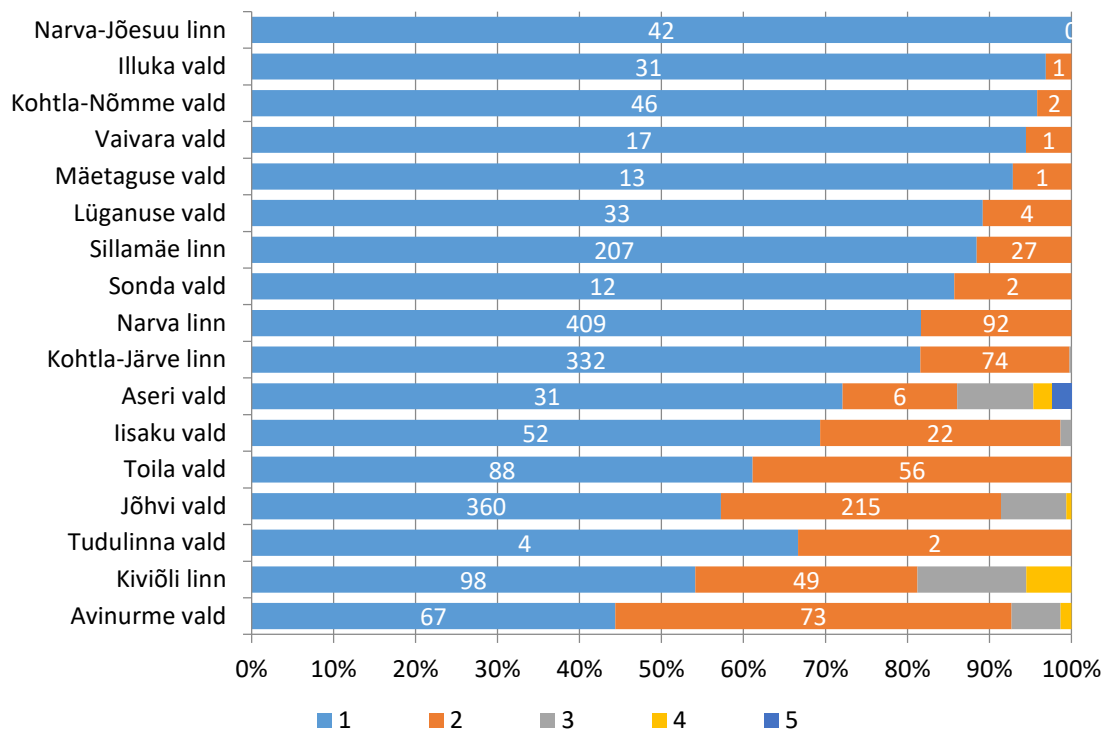
Joonis 77. Laulu- ja tantsupeoprotsessist osa võtvate noorte sooline jaotus KOVide järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Arvuliselt tegelevad Ida-Viru maakonnas enamus noori laulmisega. Lüganuse ja Mäetaguse valdades on laulu- ja tantsupeo protsessis osalevate noorte arvud niivõrd väikesed, et tõenäoliselt on tegemist valla siseselt sama kollektiivi või sama asutuse liikmetega. Sillamäe ja Narva linna liikmete arvud on aga kõnekamad, kuna näitavad üleüldist piirkonna noorte huvitegevuse tendentsi. Sillamäel üle 80% ning Narvas üle 70% noortest tegelevad laulmisega, mis võib olla seotud antud piirkonnas töötavate juhendajate arvuga (vt ptk 5.2 Rahvakultuuri valdkonna juhendajate ülevaade). Ida-Viru maakonnas on juhendajate arv 1000 noore kohta rahvakultuuri valdkondliku andmekogu põhjal kõige väiksem Eestis, mis võib takistada erinevat liiki rahvakultuurialaste huvitegevuste pakkumist. Üldhariduskoolide juures on olemas muusikaõpetaja, kes on võimeline ka koorilaulu huvitegevust juhendada, kuid näiteks pilliõpetajat või tantsuõpetajat on keerulisem leida, sest nende valdkondade esindajaid ei pruugi piirkondades olla või ei ole nad seotud noorte asutustega.

Joonis 78. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte huvitegevuse valdkonnad kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Valdav enamus Ida-Viru maakonnas laulu- ja tantsupeoprotsessist osalevatest noortest võtab osa ühe kollektiivi tegevusest. Narva ja Kohtla-Järve linnades, kus on suurem rahvaarv ning ka kõrgem arv huvitegevuses osalevaid noori, üle 80% noortest on seotud laulu- ja tantsupeoregistris ühe kollektiiviga. See-eest Jõhvi vallas, kuhu sisse kuulub ka Jõhvi linn, üle 40% noortest võtavad osa kahe või enama kollektiivi tegevusest. Avinurme vallas aga üle poolte kollektiivide liikmetest võtavad osa kahest või enamast tegevusest.

Joonis 79. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte kollektiivides osalemise arv (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Küsitlusanneedi andmete analüüs

Ida-Viru maakonna kohalikest omavalitsustest avas küsitluse 18 omavalitsust 20st, neist 17 omavalitsust vastas küsitluse esimesele küsimusele. Vastanud omavalitsustes on kokku 231 erinevat asutust. Kõige enam asutusi on Narva linnas (53) ning kõige vähem Tudulinna vallas (4). Asutuste liigi järgi on Ida-Virumaal kõige rohkem spordiklubisid (58) ja üldhariduskooli (39) ning kõige vähem muuseumi (11).

Vastanud omavalitsustes on huviharidusasutused peamiselt KOVi hallatavad asutused. MTÜd ja äriühingud huviharidusasutuste omandivormina Ida-Virumaal vastanud kohalikes omavalitsustes väga levinud ei ole (v.a Narva linnas, kus 75% asutusi on mittetulundusühingud). Ankeetküsitlusele vastanud töid välja, et peamised huviharidusasutuste rahastamise allikad on KOVi eelarve ja projektirahastus. Mõnes omavalitsuses kasutatakse huvihariduse rahastamisel ka muud riiklikku rahastust ja lastevanemate panust. Erasektor on huvihariduse rahastamisse kaasatud vaid Tudulinna vallas.

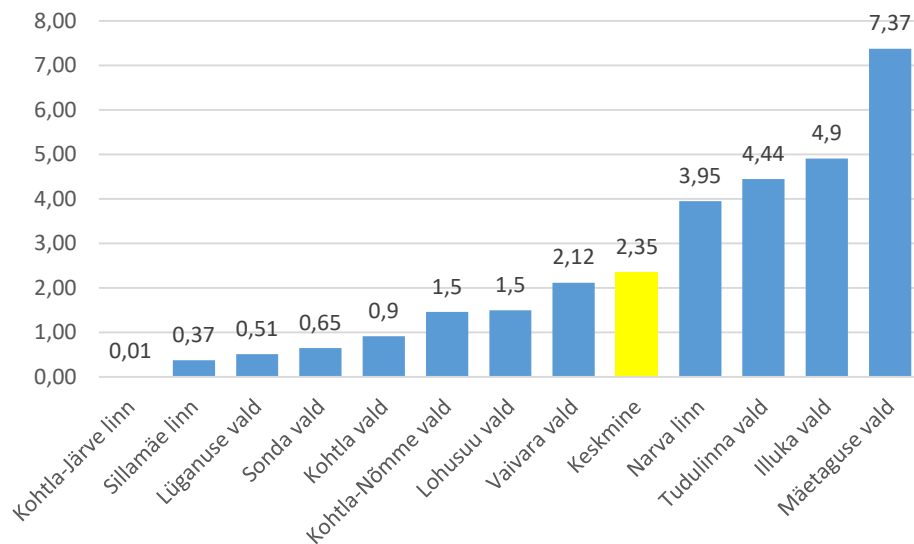
Küsitluse järgi on Ida-Virumaal kõige enam kunstiga seotud asutusi (küsimusele vastas vaid 7 omavalitsust) ehk kunstiga on seotud 26% asutustest. Vastanud omavalitsustes on levinud ka spordi, muusika ja tantsuga seotud asutused. Kõige vähem on ühiskonna ja loodusteadustega seotud asutusi (ainult Tudulinna ja Sonda vallas).

Kõige rohkem huvihariduse valdkonnas töötavaid inimesi on vastanud omavalitsustest Jõhvi vallas, kus töötab 11 inimest spordi valdkonnas. Spordi valdkonnas töötab ka kõige enam inimesi üle Ida-Virumaa ehk 39% vastanud omavalitsuste huvihariduse valdkonna töötajatest on seotud spordi valdkonnaga. Lisaks spordi valdkonnale on keskmiselt rohkem töötajaid kunsti ja tantsu valdkonnas.

Noorte arv huvitegevuses varieerub valdade kaupa palju, alates 30 noorest Narva-Jõesuu linnas kuni 1000 nooreni Kiviõli linnas ja Jõhvi vallas. Kokku osaleb huvitegevuses 2952 noort 11 vastanud kohalikus omavalitsuses ning Narva linnas osalesid noored huvitegevuses 4500 korral. 16% noortest osaleb mitmes erinevas huvitegevuses, kõige enam on neid Jõhvi vallas, ja veerand noortest osaleb huvitegevuses ka teistes KOVi üksustes.

Huvihariduse valdkondade järgi tegeleb 60% noortest spordiga (seda kõige rohkem Jõhvi vallas, kus spordiga tegeleb 300 noort). Üle 70 noore on kaasatud kunsti valdkonda. Ida-Virumaal vastanud omavalitsustes on kõige ebapopulaarsemad tehnika ning matemaatika ja mõttemängud.

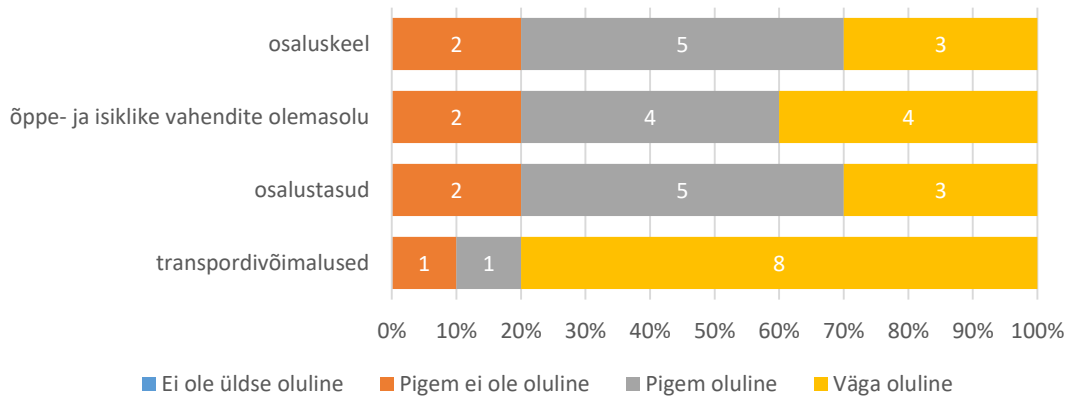
Statistikaameti andmete põhjal elab Ida-Virumaal 27 255 noort. Vastanud kohalikes omavalitsustes on kokku 505 noorsootõtajat. Kõige enam on noorsootõtajad Narva linnas (430) ning kõige vähem Sonda ning Jõhvi vallas ja Kohtla-Järve linnas (1). Mäetaguse vallas on kõige enam noorsootõtajaid 100 noore kohta ehk 7,37 töötajat 100 noore kohta, ning keskmiselt on Ida-Virumaal vastanud omavalitsustes 2,35 noorsootõtajat 100 noore kohta.

Joonis 80. Noorsootõtajate arv 100 noore kohta kohalikus omavalitsuses (Allikas: ankeetküsitlus, autorite arvutused)

Vaid neli kohalikku omavalitsust vastas küsimusele asutuste arvu kohta, kus pakutakse tegevusi mõnes muus keeles peale eesti keele, ning kõigis neis omavalitsustes on asutused, kus pakutakse tegevusi kas vähemal või suuremal määral mõnes muus keeles peale eesti keele.

Ida-Virumaa valdades on kõige olulisem tegur, mis mõjutab omavalitsuses elavate noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust on transpordivõimalused, mis oli väga oluline tegur 8 omavalitsuses. Pigem oluliseks peeti ka teisi tegureid, milleks olid osaluskeel, õppe- ja isiklike vahendite olemasolu ja osalustasud.

Joonis 81. Noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust mõjutavate tegurite olulisuste jaotus kohalikes omavalitsustes (Allikas: ankeetküsitlus)

Omavalitsused töid välja, et lisaks eelnevatele aspektidele on probleemiks koostöö ja vähene informatsiooni liikumine, nt puudub pidev ülevaade, et kas laps, kes käib huvikoolis teises omavalitsuses ja kellele omavalitsus tasub osalustasud, ka realselt käib kohal. Leiti, et omavalitsused võiksid ka omavahel rohkem koordineerida huvitegevuse pakkumist, et suureneks erinevate huviringide pakkumine ja väheneks huviringide dubleerimine. Väiksemates maapiirkondades on probleemiks väikesed kogukonnad ning omavalitsuste vähene võimekus toetada huviharidust.

Registriandmete ja küsitlusankeediandmete analüüs

Järgnevalt on välja toodud huvihariduse ja -tegevusega seotud asutuste arvud Ida-Viru maakonnas registriandmete ja ankeetküsitlusega kogutud andmed põhjal. Andmed on esitatud kohalike omavalitsuste kaupa.

Tabel 16. Asutuste arv tegevusalade, maakondade ja andmekogude lõikes (Allikas: Ankeetküsitlus, rahvakultuuri valdkondlik andmekogu, Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed, EHIS, Spordiregister)

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ²⁷		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteadused	
	A ²⁸	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Ida-Viru maakond	6	81	5	35	10	22	5	68	7	30	256	1	10	4	30
KOV															
Alajõe vald							0							0	
Aseri vald		4		2		1	0	1		0	4		0	0	0
Avinurme vald		2		2		2	0	2		1	4		0	0	2
Iisaku vald		4		2		0	0	4		1	3		0	0	1
Illuka vald	1	1	1	1	1	0	0	1	1	1	3		0	1	0
Jõhvi vald		8		3		1	0	6	1	2	45		0	0	1

²⁷ Muu alla kuuluvad sõnakunsti, ühiskonna, üldkultuuri ja folklooriga seotud asutused.

²⁸ A - kogutud andmed; B - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja ETAGi andmed; C - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, ETAGi ja EHISE andmed; D - ETAGi ja EHISE andmed; E - Spordiregistri andmed

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ²⁷		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteadused	
	A ²⁸	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Kiviõli linn		6		3		3	0	3		2	11		2	0	2
Kohtla vald		1		1		1	0	2		1	3		1	0	2
Kohtla-Järve linn		20		6		3	0	8		4	70		1	0	5
Kohtla-Nõmme vald		2		2	1	1	1	0		1	1		0	1	1
Lohusuu vald		0		0		0	0	1		0			0	0	0
Lüganuse vald		4		0		1	0	4		3	3		1	0	1
Mäetaguse vald		3		1		1	0	2		1	1		0	0	1
Narva linn	1	14	1	6	5	4	1	23	1	10	77		4	1	12
Narva-Jõesuu linn		1		1		0	0	0		0	2		0	0	0
Sillamäe linn		8		2		2	0	7		1	23		0	0	0
Sonda vald	1	0	1	0		0	1	0		0	1		0	0	0
Toila vald		2		2		1	0	2		1	3		1	0	1
Tudulinna vald	2	1	1	1	2	1	1	1	3	1	2	1	0	1	1
Vaivara vald	1	0	1	0	1	0	1	1	1	0			0	0	0

Asutuse liikide osas tuli küsitlusest ning olemasolevatest andmetest välja mitmekordsed erinevused asutuse liikide arvudes sõltuvalt andmete päritolust, mis võib olla tingitud andmebaaside puudulikkusest või küsitluse sõnastusest.

Ida-Viru maakonnas edastas viis kohalikku omavalitsust andmeid asutuste arvude kohta tegevusalade lõikes: Illuka, Sonda, Tudulinna ja Vaivara vallad ning Narva linn. Vastanud valdade puhul on tegemist KOVidega, kus pakuvad noortele huvitegevusi üksikud asutused ning seetõttu kogutud andmete ja küsitluse kaudu andmete erinevused olid väiksemad. Narva linna puhul aga ilmnes, et küsitluse teel edastatud andmete põhjal on linnas oluliselt vähem asutusi kui kogutud andmed seda näitavad. On alust arvata, et Narva linna edastatud andmed küsitluses on puudulikud, kuna kogu linna peale märgiti tegevusvaldkonniti kokku ära 10 asutust. Nende asutuste alla kuuluvad ka spordiklubid ning seetõttu tundub ebatõenäoline, et Narva suuruse linna kohta on üks huvitegevust pakkuv spordiklubi või üks muusikaalast tegevust pakkuv asutus.

Huvitegevuses osalevate noorte arvu tegevusvaldkonniti esitas Ida-Viru maakonnast kuus valda. Illuka valla puhul spordis osalevate noorte arv klappis EHISE huvitegevuses osalejate arvuga, kuid muudes valdkondades kogutud andmete ja olemasolevate andmete vahel seoseid ei olnud. Muusika ja tantsu harrastajate arv oli küsitluse andmetel oluliselt väiksem, kui olemasolevate andmete põhjal ning kunsti/käsitöö ja tehnika ja täppisteaduste juures puudusid andmekogudes arvud osalejate kohta, kuid küsitluses märgiti, et on mõned harrastajad nendes valdkondades.

Lohusuu valla kohta olemasolevates andmekogudes oli vähe andmeid, olemas olid ainult EHISE huvitegevuse arvud kolme valdkonna kohta: kunst, sõnakunst, ühiskond, üldkultuur ning tehnika ja täppisteadus. Kunsti kohapealt kogutud andmed ning EHISE andmed erinesid ühe isiku võrra, kuid teiste valdkondade puhul olid erinevused 4–20 isiku võrra.

Jõhvi valla kohta märgiti küsitluse ainult spordis osalevate noorte arv. Spordiregistris on märgitud Jõhvi vallas 19aastaste ja nooremate osalejate arvuks 380 ning küsitluse põhjal tegelevad Jõhvis spordiga 300 noort.

Kuna Sonda valla kohta üldiselt andmed on olemasolevates andmetes lünklikud, ei ole vaatamata kuuele erinevale andmeallikale antud valla kohta võrreldavaid andmeid. Tudulinna ja Vaivara valdade puhul enamjaolt kogutud andmed olemasolevatega ei ühtinud. Ainult Tudulinna valla tantsu harrastajate arv oli küsitluse tulemustes sama, mis olemasolevates andmetes ning Vaivara puhul oli samas valdkonnas küsitluse andmetel kaks harrastajat rohkem, kui laulu- ja tantsupeo registri andmetel. Teiste valdkondade puhul oli kogutud andmete põhjal üldjuhul rohkem harrastajaid, kui olemasolevad andmed näitasid.

Üle-eestiliste andmetega võrreldes on Ida-Viru maakonnas poole vähem asutusi KOVi kohta, kui Eestis keskmiselt. Kui võtta siia kõrvale ka näiteks Narva linna sisestatud andmed, langeb keskmine asutuste arv veelgi madalamaks. Asutuste koguarvu saamiseks koondati omavahel rahvakultuuri valdkondlik andmekogu, ETAGi andmekorje tulemused ja EHISE andmed. Maakonna kohta saadud andmed võrreldu kogu Eesti kohta käivate samade andmekogude keskmisega.

8.1.4 Jõgevamaa

Registri- ja varasemalt kogutud andmete analüüs

Jõgevamaal on juriidilise isikuna levinuim KOVi hallatav asutus, kuna huvitegevust ja huviharidust pakkuvad asutused on eelkõige üldhariduskoolid ning mõned huvikoolid. Seltse ja ühendusi on Jõgeva maakonnas üksikuid ning üleüldiselt on kohaliku omavalitsuse alla mitte kuuluvaid rahvakultuurialast huvitegevust ja -haridust pakkuvaid asutusi vähe.

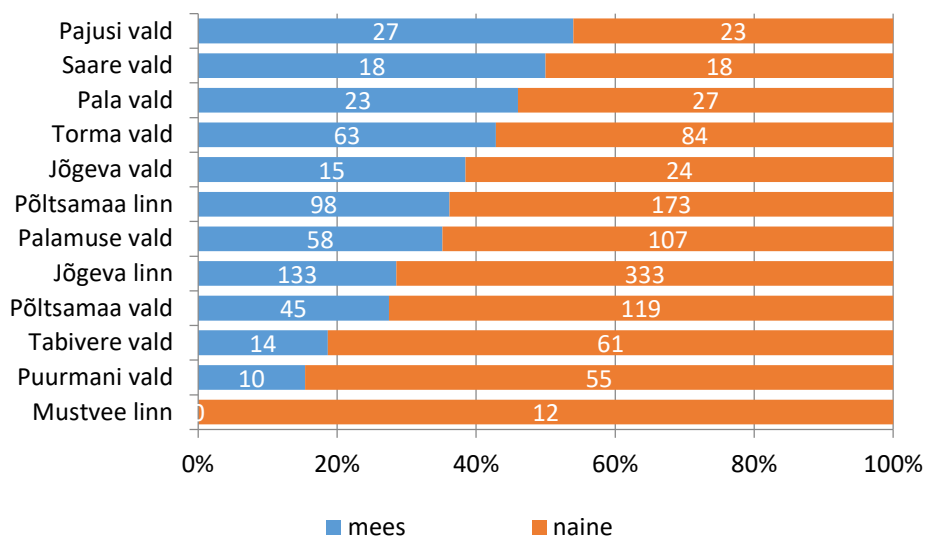
Valdkondadest on Jõgevamaal nagu ka mujal maakondades domineerimas koorilaul ja seejärel rahvatants, antud maakonnas on rahvatantsu harrastavate laste, noorte ja erinevate vanuserühmade kollektiivide asutusi rohkem kui mujal, kuid koorilaulu pakub Jõgevamaal kõigest viis asutust rohkem kui rahvatantsu, samal ajal kui suuremas osas Eestist on koorilaulu pakkuvaid asutusi oluliselt rohkem kui rahvatantsu pakkuvaid asutusi. Rahvatantsu pakkuvate asutuste rohkuse taga võib olla fakt, et kõigest ühes KOVis terve maakonna peale ei ole rahvatantsu pakkuvaid asutusi, ehk kõigis muudes omavalitsustes Jõgevamaal on olemas võimalus rahvatantsu harrastada. Lisaks tuleb arvesse võtta ka Jõgeva linna viimase aja pingutus, et saada Eesti naistetantsu pealinnaks, ning see võib mõjutada lähikonnas asuvate valdade elanikke rohkem rahvatantsuga tegelema. Sellegipoolest on maakonna igas omavalitsuses olemas võimalused koorilauluga tegelemiseks.

Jõgeva maakonnas on huviringe üheksas valdkonnas. Enim on huviringide valdkondi esindatud Põltsamaa linnas (9) ning kõige vähem Mustvee linnas (4). Mustvee linnas on 40% ringidest muusika valdkonnas ning Palamuse vallas on 38% ringe tantsu valdkonnas. Tantsu valdkonna huviringid puuduvad Puurmani vallas. Spordiringe ei ole Mustvee linnas. Loodusteaduste ja matemaatika valdkonna huviringe ei ole valdavas osas omavalitsustest. Muud valdkonnad on valdavas osas omavalitsustes kaetud. Huviringide valdkondliku jaotuse kohta pole andmeid Kasepää valla kohta.

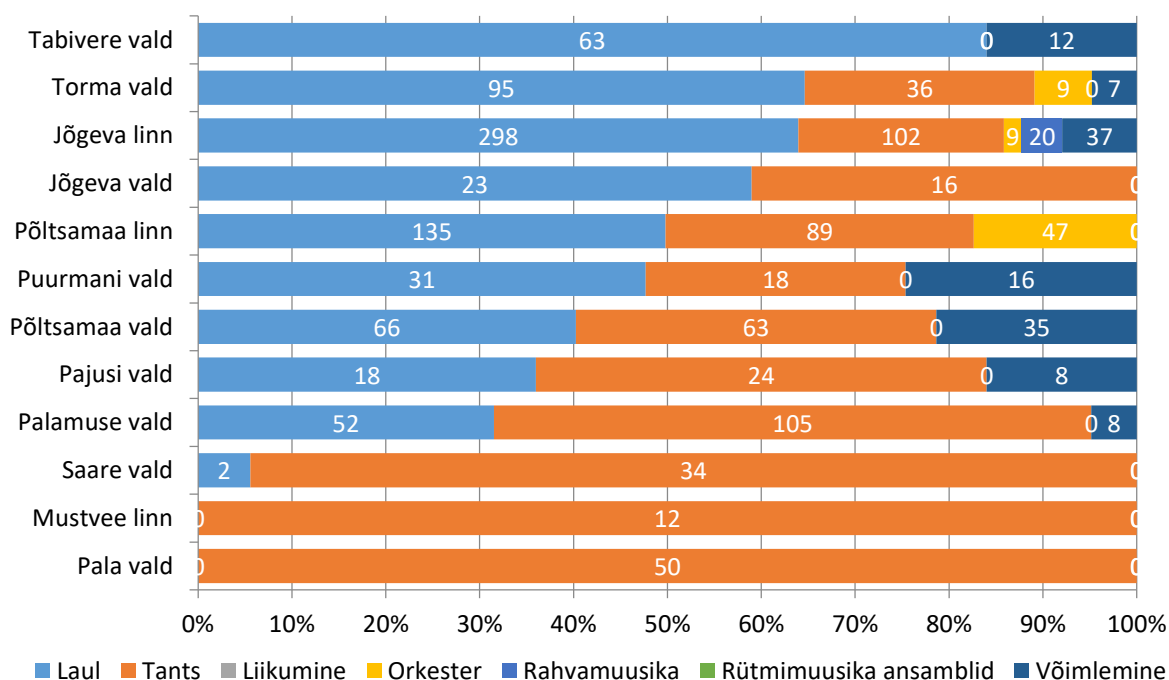
Jõgeva maakonna puhul on huviringide rahastamise eripäraks Jõgeva linna näitaja. Ligikaudu 30% huviringidest on ETAGi andmete järgi tasuta (juhendajate vabatahtlik töö). Kõigi teiste KOVide puhul on rahastamise osakaal KOVi eelarvest 90% või rohkem. Kasepää valla kohta huviringide rahastamist puudutavad andmed puuduvad.

Huviringides osaleb kokku 2771 last. Osalevate laste keskmine näitaja ringi kohta on 13,4. Kõrgeim on antud näitaja Tabivere vallas (29,6). Andmed puuduvad Kasepää ja Saare valla kohta.

Jõgevamaal jätkub sarnaselt eelnevate maakondadega trend, et KOVides, kus on laulu- ja tantsupeoliikumise osavõtjate seas rohkem tantsuga tegelejaid, on ka suurem meeste osakaal, ning peamiselt laulmisega tegelevate noortega KOVides on tegevusest osavõtjad pigem naised. Erandiks on Mustvee linn, kus kõik 12 maakonna laulu- ja tantsupeoliikumises osalejat on naised, mis tuleneb sellest, et linnas ongi üksainuke kollektiiv ning see on neidude rühm, kus täiskoosseisus peab olema 12 neidu.

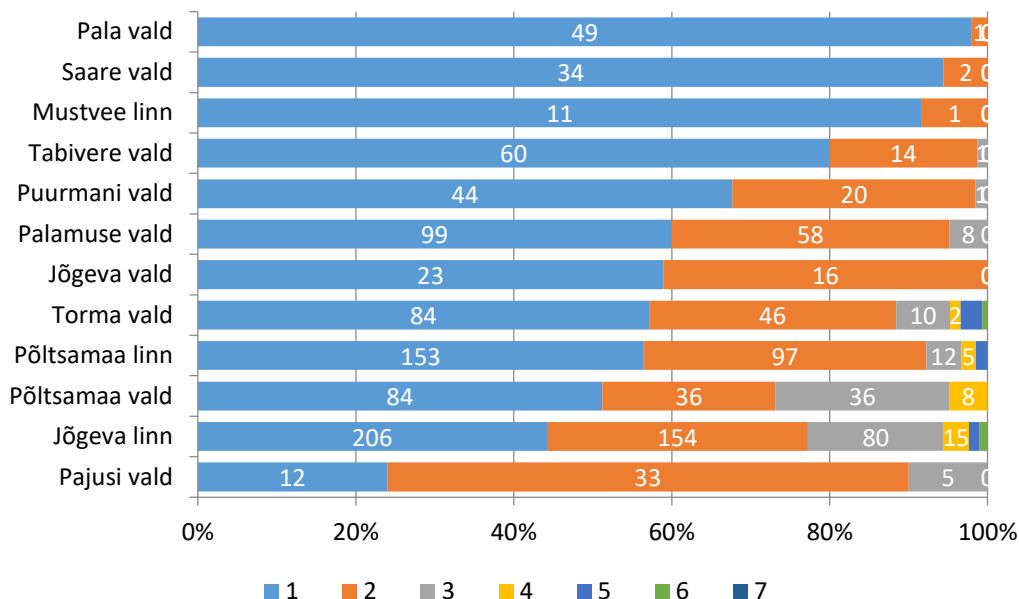

Joonis 82. Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate 7–26aastaste sooline jaotus kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Joonis 83. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte huvitegevuse valdkonnad kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Vaadates noorte osavõttu mitmest kollektiivist, on näha, et suuremas osas Jõgevamaa kohalikes omavalitsustes on mitmes kollektiivis osalejaid ligi viiendik või rohkem. Eriti silmapaistev on mitmes kollektiivis osalejate kõrge arv Jõgeva linnas.

Joonis 84. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte kollektiivides osalemise arv (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Küsitlusandmete analüüs

Jõgeva maakonna kohalikest omavalitsustest avas küsitluse 9 omavalitsust, neist 7 vastas küsitluse esimesele küsimusele. 4 omavalitsust ei avanud küsitlust. Vastanud omavalitsustes on kokku 64 asutust. Kõige enam asutusi on Jõgeva linnas (18) ning kõige vähem Jõgeva vallas (5). Kõige rohkem on Jõgevamaal spordiklubisid (18) ning kõige vähem muuseumi (1).

Vastanud omavalitsustes on huviharidusasutused üsnagi võrdselt jaotunud KOVi hallatavateks asutusteks ja mittetulundusühinguteks. Äriühing kui huviharidusasutuste omandivorm ei ole Jõgevamaal vastanud kohalikes omavalitsustes väga levinud. Vastanud töid välja, et peamine huviharidusasutuste rahastamise allikas on KOVi eelarve. Samuti rahastatakse huviharidustegevust osavõtutasudega ehk lastevanemate kaudu ning projektirahastusega. Erasektor ei ole väga levinud huviharidusasutuste rahastamise allikas. Muud riikliku rahastamise võimalused on kasutusel Jõgeva linnas.

Jõgeva maakonnas on kõige enam spordi ja muusikaga seotud asutusi (kokku 30% asutustest). Samuti on levinud tantsu, kunsti ja keeltega seotud asutused. Pajusi vallas ja Jõgeva linnas on esindatud kõik küsitluses välja toodud huvialavaldkonnad.

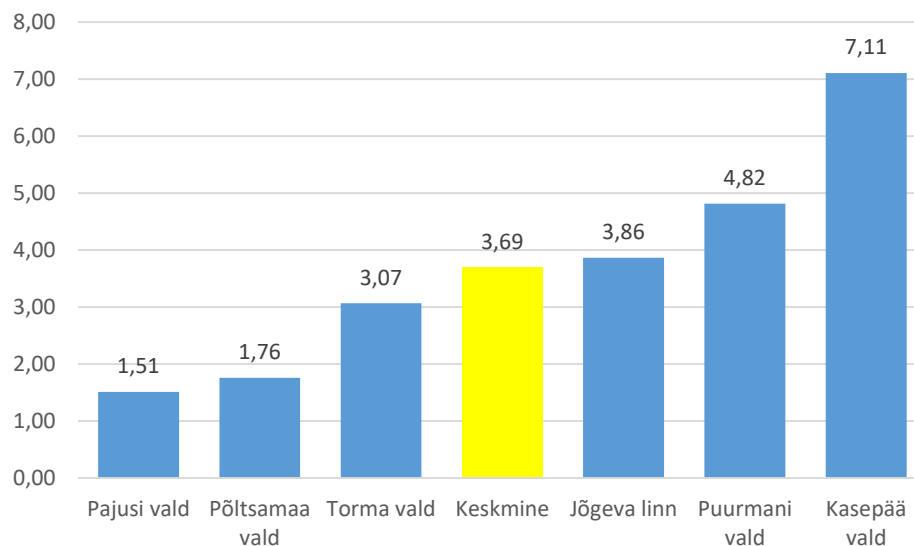
Vastanud omavalitsustest töötab kõige enam inimesi huvihariduses Jõgeva linnas, neist üle poole töötab spordi valdkonnas. Ka Puurmani ja Torma vallas töötab huvitegevuses 20 inimest. Puurmani vallas jaotuvad töötajad enam-vähem ühtlaselt spordi, muusika, ühiskonna ja loodusteaduste valdkonna vahel. Torma vallas töötavad inimesed sarnaselt Jõgeva linnaga peamiselt spordi valdkonnas. Üle maakonna töötab kõige enam inimesi spordiga seotud valdkonnas (34% töötajatest) ning kõige vähem inimesi töötab matemaatika ja mõttemängude valdkonnas (3%).

Noorte arv huvitegevuses varieerub valdade kaupa palju, alates 50 noorest Pajusi vallas kuni 600 nooreni Jõgeva linnas. Kokku osaleb vastanud kohalikes omavalitsustes huvitegevuses 1190 noort. Kasepää vallas

osalesid noored huvitegevuses 50 korda. Umbes pooled noored osalevad mitmes erinevas huvitegevuses. Samuti osalevad kohaliku omavalitsuse noored teiste kohalike omavalitsuste huvitegevustes, näiteks Põltsamaa vallas osaleb 90 noort huvitegevuses teistes KOVi üksustes. Kokku on selliseid noori 188.

Huvivaldkondade järgi tegelevad noored peamiselt spordiga (36% noortest), seda kõige enam Jõgeva linnas, kus peaaegu pooled huvitegevusega tegelevatest noortest on seotud spordiga. Vähem tegeletakse muusika (17% noortest) ja keeltega (12% noortest). Alla 100 noore on kaasatud loodusteaduste, matemaatika ja mõttemängude ning ühiskonna valdkonda.

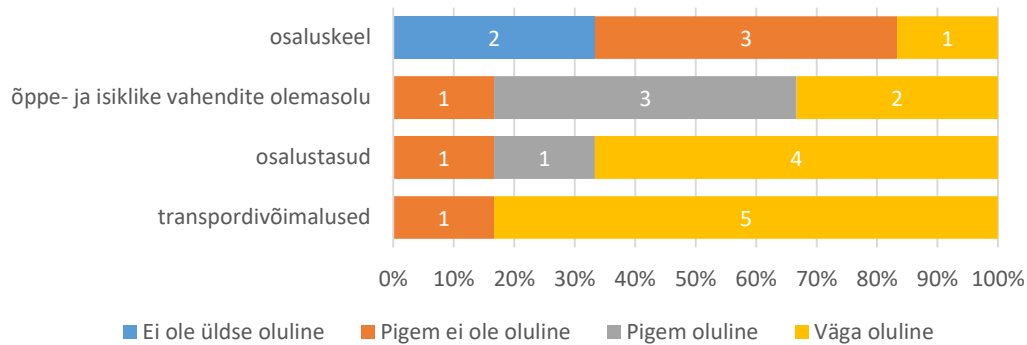
Statistikaameti andmete põhjal on Jõgevamaal 7192 noort. Vastanud kohalikes omavalitsustes on kokku 117 noorsootöötajat. Kõige enam on noorsootöötajaid Jõgeva linnas (50 noorsootöötajat). Kasepää vallas on kõige enam noorsootöötajaid 100 noore kohta ehk 7,11 töötajat 100 noore kohta. Keskmiselt on vastanud kohalikes omavalitsustes 3,69 noorsootöötajat 100 noore kohta.

Joonis 85. Noorsootöötajate arv 100 noore kohta kohalikus omavalitsuses (Allikas: ankeetküsitlus, autorite arvutused)

Ainult Puurmani vald tõi välja, et ühes nende valla huviharidusasutuses pakutakse tegevusi mõnes muus keeles peale eesti keele.

Jõgevamaa omavalitsustes on kõige olulisem tegur, mis mõjutab omavalitsuses elavate noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust on transpordivõimalused, mis oli väga oluline tegur viies omavalitsuses. Pigem oluliseks peeti ka teisi tegureid, milleks olid õppe- ja isiklike vahendite olemasolu ja osalustasud. Osaluskeel oli tegur, mida omavalitsused väga oluliseks ei pidanud.

Joonis 86. Noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust mõjutavate tegurite olulisuste jaotus kohalikes omavalitsustes (Allikas: ankeetküsitlus)

Omavalitsused tõid välja, et üheks probleemiks maapiirkondades mitmekesise huvihariduse pakkumisel on laste ja noorte vähesus. Leiti ka, et maapiirkondades on keeruline häid juhendajaid leida, sest omavalitsustel ei ole piisavalt võimekust neile konkurentsivõimelist tasu maksta. Lahendustena toodi välja, et omavalitsused võiksid omavahel teha rohkem koostööd huvihariduse pakkumisel ning leida võimalusi transpordiprobleemi lahendamiseks (nt kellaaegade ühildamine huviringide ja bussiliikluse vahel). Leiti, et vanematele võiks kompenseerida transpordikulud või võiks omavalitsus võtta initsiatiivi selle korraldamiseks. Pakuti välja idee, et suuremad huvikoolid linnades võiksid luua oma filiaalid suuremate maa(põhi)koolide juurde.

Registriandmete ja küsitlusandmete analüüs

Järgnevalt on välja toodud huvihariduse ja –tegevusega seotud asutuste arvud Jõgeva maakonnas registriandmete ja ankeetküsitlusega kogutud andmed põhjal. Andmed on esitatud kohalike omavalitsuste kaupa.

Tabel 17. Asutuste arv tegevusalade, maakondade ja andmekogude lõikes (Allikas: Ankeetküsitlus, rahvakultuuri valdkondlik andmekogu, Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed, EHIS, Spordiregister)

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ²⁹		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteatudused	
	A ³⁰	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Jõgevamaa	11	53	10	28	9	13	15	35	11	16	50	5	3	10	16
KOV															
Jõgeva linn	2	11	2	5	3	2	3	6	3	2	15	2	0	3	1
Jõgeva vald		4		3		2	0	3		2	5		0	0	1
Kasepää vald		0		0		0	0	0		0			0	0	0
Mustvee linn		5		2		0	0	2		0	3		0	0	1
Pajusi vald	1	2	1	1	1	1	2	2	1	1		1	0	2	2
Pala vald		2		2		1	0	1		1	1		1	0	1
Palamuse vald		4		2		1	0	3		1	2		0	0	0
Puurmani vald	2	3	1	0	2	1	3	2	2	1	0	2	1	1	1
Põltsamaa linn		6		2		1	0	3		2	10		1	0	2
Põltsamaa vald	3	4	3	5	3	2	3	5	2	2	8		0	2	2
Saare vald		1		1		1	0	1		1	1		0	0	2

²⁹ Muu alla kuuluvad sõnakunsti, ühiskonna, üldkultuuri ja folklooriga seotud asutused.

³⁰ A - kogutud andmed; B - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja ETAGi andmed; C - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, ETAGi ja EHISe andmed; D - ETAGi ja EHISe andmed; E - Spordiregistri andmed

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ²⁹		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteadused	
	A ³⁰	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Tabivere vald		6		3		1	0	3		1	3		0	0	2
Torma vald	3	5	3	2		0	4	4	3	2	2		0	2	1

Jõgeva maakonna asutuste arv tegevusvaldkondade järgi erinevate andmeallikate lõikes kõigub vähe: kuni kahe asutuse võrra on erinevused kogutud andmete ja olemasolevate andmete vahel. Ühe erandina on Jõgeva linna muusika valdkonna asutuste arv, mis küsitluse põhjal on kaks, kuid rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja ETAGi andmete põhjal 11. Üldiselt võib Jõgeva maakonna lõikes andmeid usaldusväärseks pidada, seda üksikut Jõgeva linna ühe tegevusvaldkonna sisest anomaaliat on olemasolevate andmete põhjal raske seletada. Võimalik, et rahvakultuuri valdkondlikus andmekogus on erinevaid muusikaalaseid huvitegevusi samades asutustes niivõrd palju märgitud, et see ajas asutuste arvu mitmekordseks, kuid kaks asutust on samuti ebatõenäoline, kuna Jõgeva linnas on lisaks muusikakoolile ka mitu üldhariduskooli, kus harrastatakse koorilaulu.

Laulu- ja tantsupeo registri järgi harrastab Jõgeva linnas 249 noort muusikaga seonduvat tegevust, mis on kaks kord suurem arv, kui küsitluse vastusena esitati, mis annab märku vastuste hinnangulisuse astmest. Ka tantsu puhul on küsitlusandmete arv enam kui kaks korda väiksem kui laulu- ja tantsupeo registris märgitud on. Kuna registri andmed sisestab kollektiivi juht ning laulu- ja tantsupeol reaalselt selle arvu põhjal antakse käepaelu, mida on tarvis sissepääsuks ja söögi saamiseks, siis tõenäoliselt on sealsed andmed täpsemad, kui KOVi ametniku esitatud andmed ühele veebiküsitlusele, milles on lubatud ka hinnangulisi arve esitada.

Põltsamaa valla harrastajate arvud tegevusvaldkonniti samamoodi paistavad pigem hinnangulised ja enamasti olemasolevatest andmetes erinevad. Tehnika ja täppisteaduste puhul olid kogutud andmete arv kahe isiku võrra väiksem kui ETAGi andmekorje käigus saadud arv. Tantsu, muusika ja sõnakunst/ühiskond/üldkultuur valdkondades oli Põltsamaa vallas märgitud rohkem harrastajaid kui ükski andmekogu näitas. Kunsti/käsitöö ja spordi puhul aga vastupidi: küsitluses esitatud arv oli madalam kui olemasolevate andmete arvud.

8.1.5 Järvamaa

Registri- ja varasemalt kogutud andmete analüüs

Järvamaa puhul eristuvad maakonna tõmbekeskused Türi ja Paide spordiklubide rohkuse tõttu. Kui Paides on ka huvikoole, mis pakuvad noortele huvihariduse võimalust, siis Türi puhul on spordiklubid tugevalt domineeriv asutuste liik linnas. Asutuste omandivormi poolest on Järva maakonnas pea kõik rahvakultuuri valdkondliku andmekogu asutused KOVi hallata ning spordiklubidest on kõik peale ühe mittetulundusühingud. Huvikoolid aga arviliselt kalduvad MTÜde poolele, kuna Paide linnas olevast 11 huvikoolist 9 on mittetulundusühingud. Asutuse liikide poolest on Järva maakonnas kõikides omavalitsustes olemas üldhariduskoolid ning spordiklubid.

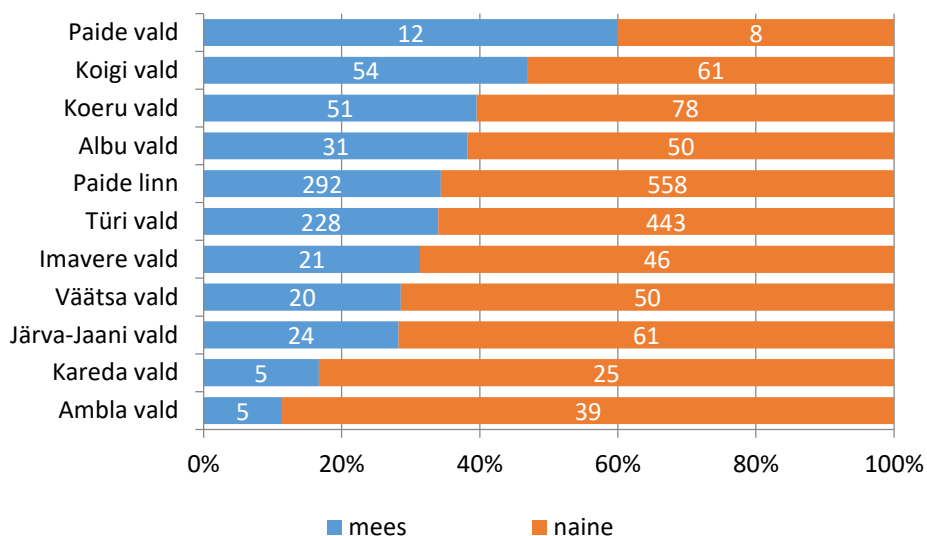
Asutuste tegevusvaldkondade osas on Järva maakonnas rahvatantsu ja koorilaulu pakkuvaid asutusi kõige rohkem ning täpselt võrdne arv kumbagi: 16 asutust.

Järva maakonnas on huviringe kaheksas valdkonnas. Puuduvad huviringid matemaatika ja mõttemängude valdkonnas. Kõige enam on erinevaid huviringide valdkondi esindatud Paide linnas ja Koigi vallas (8) ning kõige vähem Türi vallas (4). Valdavas osas omavalitsustest ei oma huviringe loodusteaduste valdkonnas. Muudes valdkondades on huviringid puudu vaid üksikutel omavalitsustel. Järva-Jaani ja Kareda valla huviringide valdkondade andmed puuduvad.

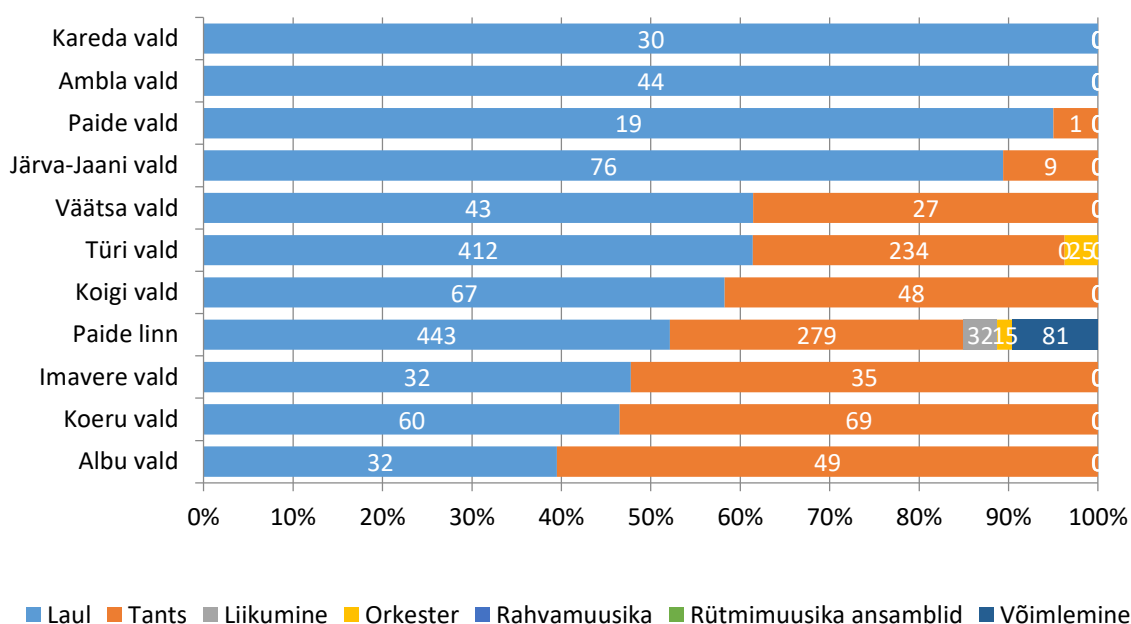
Järva maakonnas on huviringide rahastamisel KOVi eelarve osatähtsus üle 90%. Lastevanemate panust ning erasektoripõhiseid rahastamise mudeleid ei kasutata üheski KOVis. Albu ja Imavere vallas on KOVi eelarve ligikaudu 20% ringide puhul kombineeritud muude finantsallikatega. Sama suurusjärku on ka Koigi valla nende ringide osakaal, mis on finantseeritud vaid kooli eelarvest. Järva-Jaani ja Kareda valla huviringide finantseerimise kohta andmeid ei ole.

Huviringides osaleb 2678 last. Ühes ringis käib keskmiselt 17,5 last. Roosna-Alliku vallas on keskmine laste arv huviringis maakonna kõrgeim (26,8). Andmed osaluse kohta puuduvad Järva-Jaani ja Kareda vallast.

Laulu- ja tantsupeo protsessi osalevate noorte seas on naiste osakaal kõrgem kui meeste oma kõigis KOVides peale ühe: Paide valla. Sealjuures on Paide vald aga üks kõrgeima lauluharrastajate osakaaluga KOV maakonnas, ehk siinkohas ei pea paika see loogika, et laulmise harrastajate seas on pigem naised.

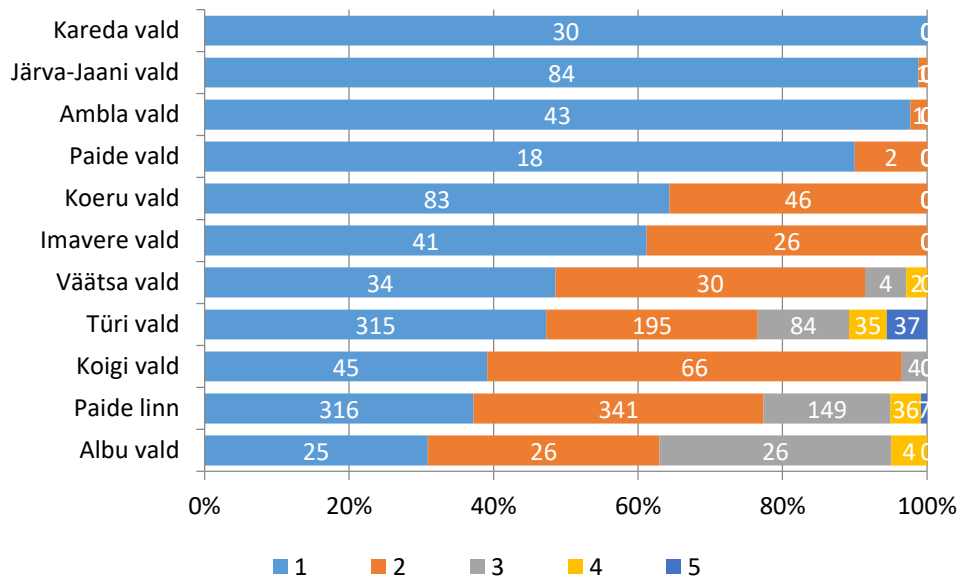

Joonis 87. Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate 7–26aastaste sooline jaotus kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Joonis 88. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte huvitegevuse valdkonnad kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Järva maakonna noortest 48% osalevad ühes huvitegevuses ning ülejäänud kollektiivides osalejad on kahes või enamas rühmas. KOVides, kus on ligi 50 või vähem laulu- ja tantsupeoprotsessist osa võtvat noort, ollakse enamjaolt registri andmetel ainult ühe kollektiivi nimekirjas, see-eest suuremates valdades nagu Türi ja Paide võtavad noored rohkem osa mitme kollektiivi tegevusest. Eraldi märkimist väärib Albu vald, kus umbes kolmandik harrastajaid võtavad osa kahe kollektiivi tegevusest ning sama palju võtavad osa ka kolme kollektiivi tegevusest.

Joonis 89. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte kollektiivides osalemise arv (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Küsitlusankeedi andmete analüüs

Järva maakonna kohalikest omavalitsustest avasid küsitluse kõik Järvamaa omavalitsused, neist 1 omavalitsus ei vastanud küsitluse esimesele küsimusele. Vastanud omavalitsustes on kokku 118 erinevat asutust. Kõige enam on asutusi Roosna-Alliku vallas (19) ning kõige vähem Imavere ja Järva-Jaani vallas (mõlemas 4). Kõige rohkem on Järvamaa omavalitsustes kodanikuühendusi või ühinguid (27) ning kõige vähem on huvikoole (3).

Vastanud omavalitsustes on huviharidusasutused peamiselt KOVi hallatavad asutused, kuid Koigi vallas on ka mittetulundusühinguid. Äriühing kui huviharidusasutuste omandivorm Järvamaal vastanud kohalikes omavalitsustes levinud ei ole. Ankeetküsitlusele vastanud töid välja, et peamine huviharidusasutuste rahastamise allikas on KOVi eelarve. Samuti rahastatakse huviharidustegevust projektirahastusega. Muu riiklik rahastus, erasektor ja lastevanemad ei ole väga levinud huviharidusasutuste rahastamise allikad.

Järva maakonnas on kõige enam spordi (20% asutustest) ja kunstiga (17% asutustest) seotud asutusi (vastas 4 omavalitsust). Samuti on levinud muusika ja tantsuga seotud asutused. Kõige vähem on matemaatika ja mõttemängudega seotud asutusi, üks selline asutus on ainult Koigi vallas.

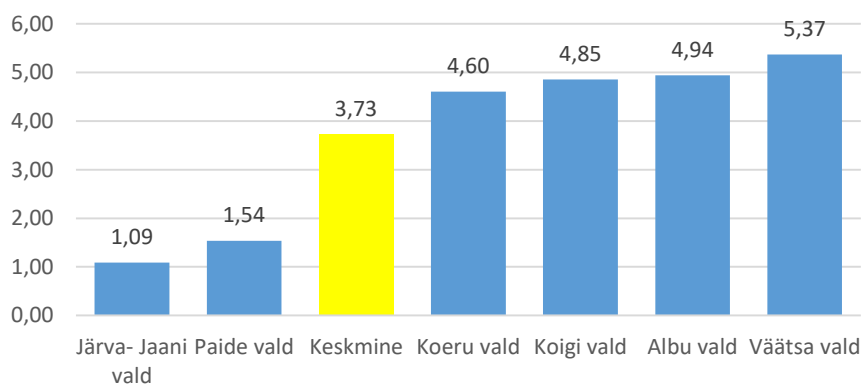
Vastanud omavalitsustest töötab huvihariduses kõige enam inimesi Koigi vallas. Üle maakonna töötab kõige enam inimesi spordiga (22% töötajatest) seotud valdkonnas ning kõige vähem inimesi töötab muusika, ühiskonna, tantsu ja keelte valdkonnas (kõigis valdkondades 9% töötajatest). Matemaatika ja mõttemängudega seotud asutustes ei tööta ühtki inimest.

Noorte arv huvitegevuses varieerub valdade kaupa palju, alates 60 noorest Paide vallas kuni 150 nooreni Järva-Jaani, Koeru ja Koigi vallas. Kokku osaleb vastanud kohalikes omavalitsustes huvitegevuses 629 noort. Väätsa vallas osalesid noored huvitegevuses 147 korda. Umbes pooled noored osalevad mitmes erinevas huvitegevuses. Samuti osalevad kohaliku omavalitsuse noored teiste kohalike omavalitsuste

huvitegevustes, näiteks Paide vallas osaleb 55 noort huvitegevuses teistes KOVi üksustes. Kokku on selliseid noori 139.

Huvivaldkondade järgi tegelevad noored peamiselt muusikaga (68% noortest), seda kõige enam Koigi vallas, kus enamik huvitegevusega tegelevatest noortest on muusikaga seotud. Vähem tegeletakse spordiga (11% noortest) ja tehnikaga (6% noortest). Ülejäänud valdkondades on huviharidustegevustesse kaasatud vähem kui 100 noort.

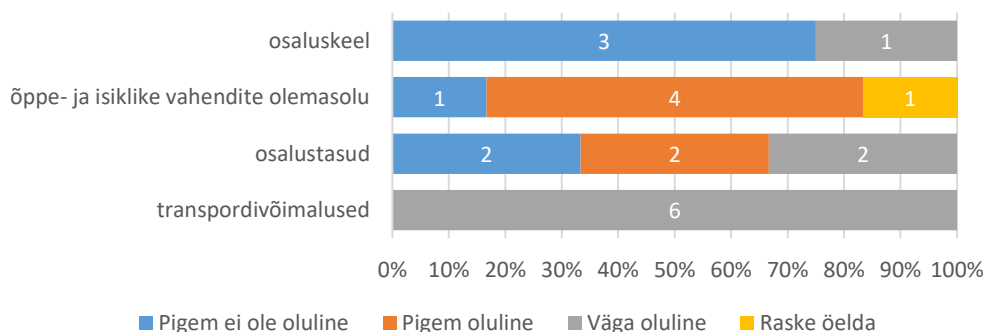
Statistikaameti andmete põhjal elab Järvamaal 6767 noort. Vastanud kohalikes omavalitsustes on kokku 70 noorsootöötajat. Kõige enam noorsootöötajaid on Koeru vallas. Väätša vallas on kõige enam noorsootöötajaid 100 noore kohta ehk 5,37 töötajat 100 noore kohta. Keskmiselt on Järvamaal vastanud omavalitsustes 3,73 noorsootöötajat 100 noore kohta.

Joonis 90. Noorsootöötajate arv 100 noore kohta kohalikus omavalitsuses (Allikas: ankeetküsitlus, autorite arvutused)

Ükski Järva maakonna valdadest ei vastanud küsimusele asutuste kohta, kus pakutakse tegevusi mõnes muus keeles peale eesti keele.

Järvamaa omavalitsustes on kõige olulisem tegur, mis mõjutab omavalitsuses elavate noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust on transpordivõimalused, mis oli väga oluline tegur 6 omavalitsuses. Pigem oluliseks peeti ka teisi tegureid, milleks olid õppe- ja isiklike vahendite olemasolu ja osalustasud. Osaluskeel oli tegur, mida omavalitsused väga oluliseks ei pidanud.

Joonis 91. Noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust mõjutavate tegurite olulisuste jaotus kohalikes omavalitsustes (Allikas: ankeetküsitlus)

Omaavalitsused töid välja, et lisaks eelnevatele aspektidele on probleemiks huvialaringide liigne ühekülgsus. Omaavalitsused sooviksid uudemaid ja innovaatilisemaid teemasid, nt robotika, kuid juhendajatele leidmine on keeruline. Seetõttu sooviksid omaavalitsused suuremat toetust ja vahendeid ringijuhendajate leidmiseks ja palkamiseks. Samuti toodi välja laste vähene motiveeritus ning vanemate vähene toetus huvihariduses osalemiseks.

Registriandmete ja küsitlusandmete analüüs

Järgnevalt on välja toodud huvihariduse ja -tegevusega seotud asutuste arvud Järva maakonnas registriandmete ja ankeetküsitlusega kogutud andmed põhjal. Andmed on esitatud kohalike omaavalitsuste kaupa.

Tabel 18. Asutuste arv tegevusalade, maakondade ja andmekogude lõikes (Allikas: Ankeetküsitlus, rahvakultuuri valdkondlik andmekogu, Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed, EHIS, Spordiregister)

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ³¹		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteadused	
	A ³²	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Järva maakond	5	39	4	20	6	18	4	25	7	23	55	4	3	5	8
KOV															
Albu vald		2		1		1	0	1		2	1		0	0	1
Ambla vald		2		1		1	0	2		2	6		1	0	1
Imavere vald		1		1		1	0	2		1	2		0	0	0
Järva-Jaani vald	1	4		2	1	2	1	0	1	0	1	1	0	1	0
Kareda vald		0		0		0	0	0		0	0		0	0	0
Koeru vald		3		1		1	0	2		0	3		0	0	1
Koigi vald	2	4	1	3	3	2	1	3	2	1	2	1	1	2	2
Paide linn		7		2		3	0	6		12	15		1	0	1
Paide vald	1	2	1	2	1	1	0	2	2	2	2	1	0	0	0
Roosna-Alliku vald		1		0		1	0	2		1	2		0	0	0
Türi vald		11		5		3	0	2		2	19		0	0	1
Väätsa vald	1	2	2	2	1	2	2	3	2	0	2	1	0	2	1

Järva maakonna puhul on asutuste puhul kogutud andmete ja olemasolevate andmete võrdlemisel näha tendentsi, et küsitlusele vastates on arvud veidi väiksemad, kui ilmneb kogutud andmetel. Samas, kuna tegemist on KOVidega, kus on üksikuid asutusi, siis ka erinevused on 1–2 asutuse võrra. Ehk siis laiendades teistelegi KOVidele, kus on vähem asutusi seda eeldust, et kogutud andmete ja olemasolevate andmete erinevus on 1–2 asutust vähem kui märgitus, võib öelda, et maakonna KOVides üldiselt on muusika tants ja kunst asutustena igal pool esindatud. Osades KOVides on olemasolevate andmete põhjal puudu looduse ja tehnika ning täppisteaduse harrastamist pakkuvaid asutusi, mis võib tuleneda nii nende huvitegevuste vähesest esindatusest erinevates andmekogudes kui ka ETAGi andmete lünklikkusest.

Harrastajate arvu tegevusala lõikes esitasid neli KOVi: Järva-Jaani, Väätsa, Paide ja Koigi vald. Koigi valla puhul on silmapaistev muusika valdkonnas kõrge harrastajate number, mis tundub liialt kõrge, et vastata tõele (1035) ning tõenäoliselt on tegemist sisestusveaga. Sisestusvea võimalust toetab ka fakt, et teiste

³¹ Muu alla kuuluvad sõnakunsti, ühiskonna, üldkultuuri ja folklooriga seotud asutused.

³² A - kogutud andmed; B - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja ETAGi andmed; C- Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, ETAGi ja EHISe andmed; D - ETAGi ja EHISe andmed; E - Spordiregistri andmed

kogutud andmete arvud küll erinevad üldiselt olemasolevatest andmetes kuid oluliselt väiksemal määral kui muusika valdkonna puhul. Tantsu puhul näiteks on kogutud andmete põhjal harrastajaid poole vähem kui muude andmete põhjal. Siinkohal on pigem kogutud andmed usaldusväärsemad, sest laulu- ja tantsupea register on seoses 2017. aasta noorte tantsupeoga viimasel ajal regulaarselt uuenev ning ETAGi andmekogumise raames kaardistati koolide saadud andmete põhjal tegevusvaldkondi. Samas võib olla, et nii laulu- ja tantsupeo register kui ETAG kaardistus põhineb aegunud andmetel ning tegelikkuses vallas ongi poole vähem tantsu harrastajaid. Kunsti ja käsitöö puhul on ETAGi ja EHISE andmed niivõrd drastiliselt erinevad, et nende vahele jääv küsitluse teel saadud arv on loogiline.

Paide valla puhul on muusika ja tantsu valdkondade kogutud andmed kõige sarnasemad ETAGi andmetele, kui sõnakunsti, ühiskonna ja üldkultuuri, spordi ja looduse puhul on küsitluses saadavad andmed juba drastiliselt erinevad olemasolevatest. Väätša valla andmetest on näha, et kogutud osalejate arvud on suuremad kui olemasolevatest andmekogudest ilmneb.

Järva-Jaani vallas on muusika ja kunsti/käsitöö valdkondade arvud kõige lähedal rahvakultuuri valdkondliku andmekogu arvudele. Samas muudes valdkondades (v.a tantsus, mille kohta ei esitatud andmeid) erinevad küsitluse teel esitatud andmed mitmekordselt.

8.1.6 Läänemaa

Registri- ja varasemalt kogutud andmete analüüs

Läänemaal on suurem osa lastele, noortele ja erinevatele vanuserühmadele suunatud rahvakultuurialasest tegevusest koondunud kohaliku omavalitsuse hallatavate asutuste alla, mittetulundusühinguid on maakonna peale kokku viis. Märkimisväärne on kultuuri-/huvikeskuste ja rahva-/kultuurimajade vähesus antud maakonna KOVides, KOVi hallatavad asutused on eelkõige üldhariduskoolid ning Haapsalu linnas ka huvikoolid.

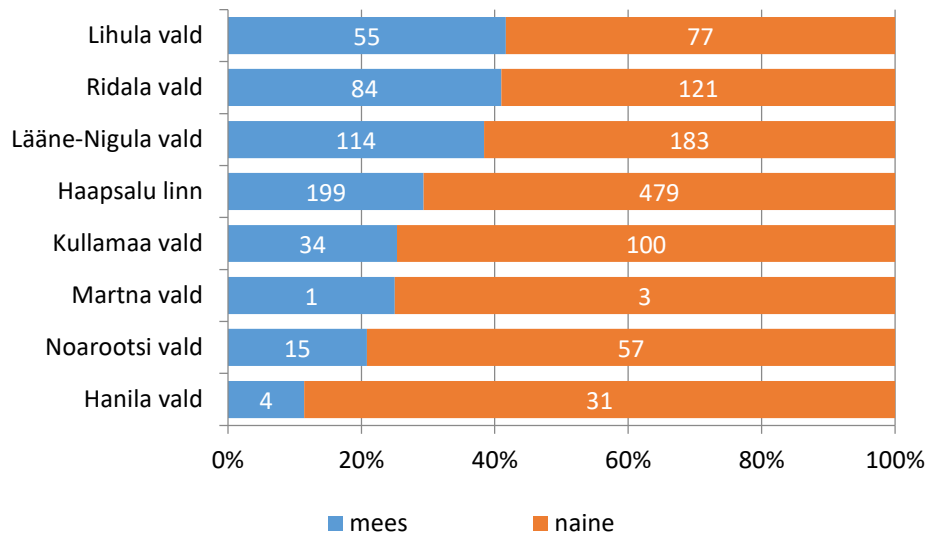
Läänemaal on lastele, noortele ja erinevatele vanuserühmadele koorilaulu ja rahvatantsu pakkuvate asutuste arv pea võrdne (14 asutust pakub koorilaulu ja 13 rahvatantsu) ning võrdlemisi palju asutusi tegeleb ka harrastusteatriga (10). Harrastusteatri tegevusvaldkonnana pakkuvate asutuste arv on üllatav, vaadates maakonna asutuste liike, mis näitab, et seltse/ühendusi ning kultuurikeskusi/huvikeskusi, rahvamaju ja kultuurimaju on maakonnas vähem, kui harrastusteatri pakkuvaid asutusi, see tähendab, et osa teatritegevusest on koondunud mujale, nagu näiteks üldhariduskoolidesse.

Lääne maakonnas on huviringe üheksas valdkonnas. Enim on huviringide valdkondi pakkuda Haapsalu linnal (9) ning vähim Vormsi vallal (2). Lisaks Vormsi vallale on ka Nõva vallas huviringide valdkondi teistega võrreldes vähem (4). Vormis vallas tegutsevad vaid spordi ja muusika valdkonna huviringid. Muude omavalitsuste puhul on valdavalt huviringide valdkondlik esindatud võrreldav. Võib märkida, et matemaatika ja mõttemängude valdkonna huviringe on vaid Haapsalu linnas ning Ridala vallas.

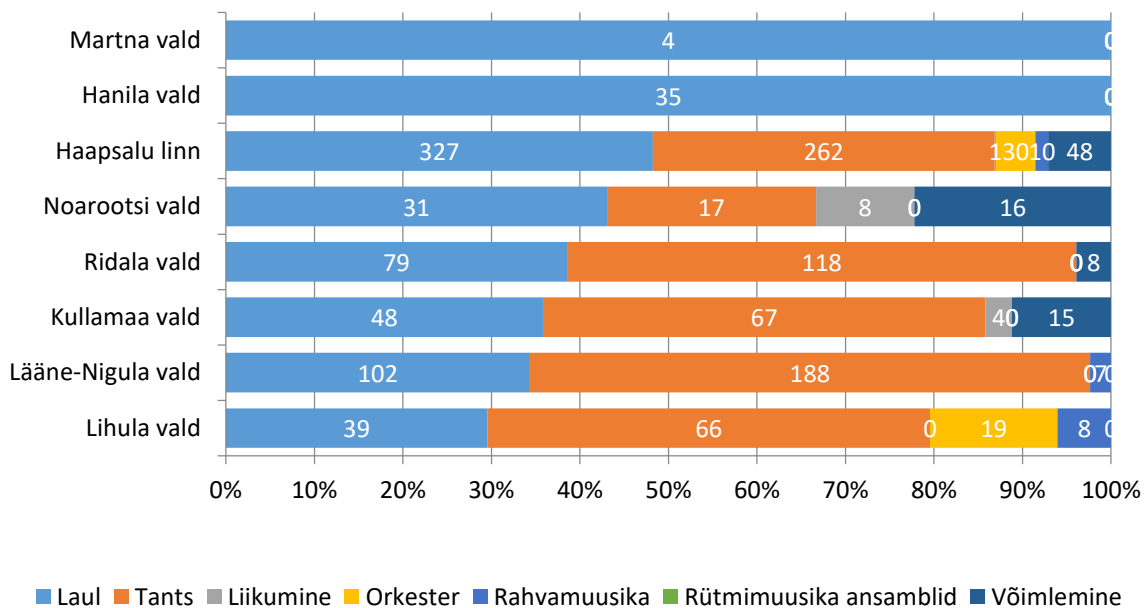
Lääne maakonnas on huviringide rahastamine samuti suures osas KOVi eelarve põhine. Muude finantsallikate osakaal on kõigis KOVides madal. Haapsalu linnas on ligikaudu 15% huviringidest rahastatud kooli eelarvest ning Lihula vallas on ringide rahastamisel lisaks KOVi eelarvele kasutatud muid finantsallikaid samas osakaalus.

Lääne maakonnas osaleb huviringides 4864 last. Keskmine laste arv huviringis on 19,8. Keskmine näitaja on kõrgeim Haapsalu linnas (26,0) ning madalaim Vormsil (4,0).

Lääne maakonnas on laulu- ja tantsupeoprotsessist osa võtvate meeste osakaal kõigi maakonna noorte seas veidi kõrgem kui Eestis keskmiselt. Taaskord ilmneb tendents, et KOVides, kus on laulmine rohkem levinud, on ka naiste osakaal harrastajate seas kõrgem. Ridala, Kullamaa, Lääne-Nigula ning Lihula valdades on tantsu harrastavaid kollektiiviliikmeid rohkem kui laulmist.

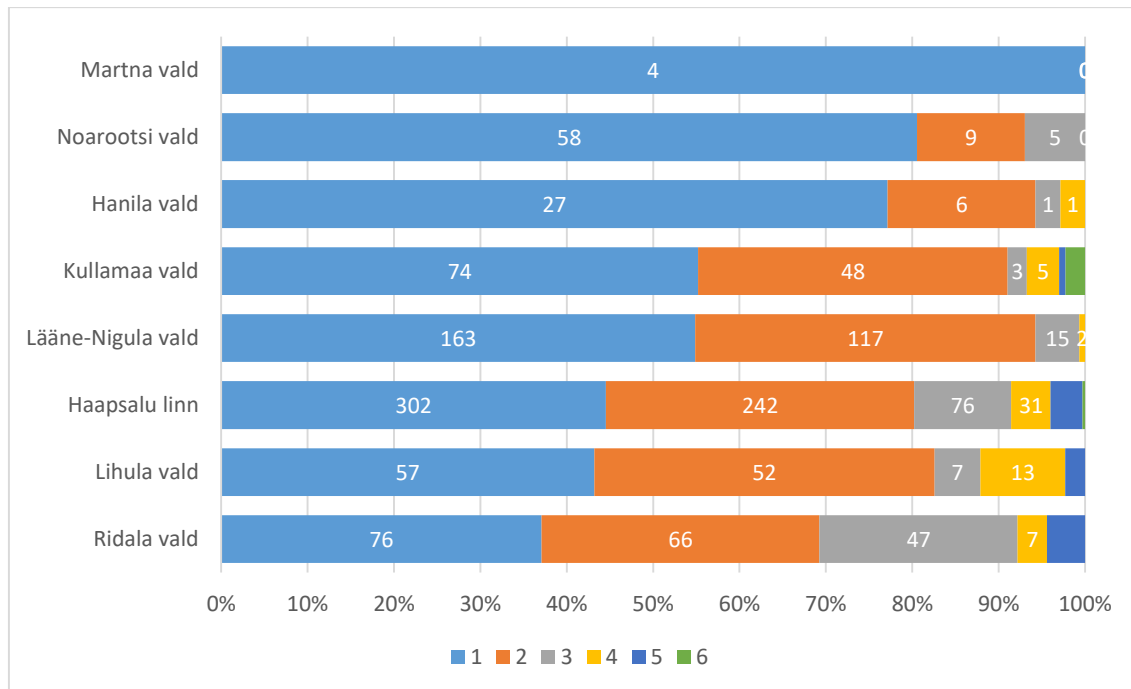

Joonis 92. Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate 7–26aastaste sooline jaotus kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Joonis 93. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte huvitegevuse valdkonnad kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Lääne maakonna laulu- ja tantsupeoprotsessis osalevate noored paistavad silma mitmes kollektiivis osalemise arvu poolest. Üleriiklikult on Lääne maakond mitmes kollektiivis osalemise kõrge osakaalu poolest teisel kohal Järva maakonna järel. Arvuliselt enim on Haapsalu linna noorte seas mitmes kollektiivis osalejaid ning see mõjutab kogu maakonna osakaalu.

Joonis 94. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte kollektiivides osalemise arv (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Küsitlusankeedi andmete analüüs

Lääne maakonna kohalikest omavalitsustest avas küsitluse 9 omavalitsust, neist 6 omavalitsust vastas küsitluse esimesele küsimusele. 1 omavalitsus ei avanud küsitlust. Vastanud omavalitsustes on kokku 108 erinevat asutust. Kõige enam asutusi on Haapsalu linnas (46) ning kõige vähem Nõva vallas, kus on 1 asutus. Kõige rohkem on omavalitsustes spordiklubisid (47) ning kõige vähem huvikoole (1).

Vastanud omavalitsustes on huviharidusasutused peamiselt KOVi hallatavad asutused, kuid Haapsalu linnas on kõik asutused mittetulundusühingud. Äriühing kui huviharidusasutuste omandivorm Läänemaal vastanud kohalikes omavalitsustes levinud ei ole. Vastanud tõid välja, et peamine huviharidusasutuste rahastamise allikas on KOVi eelarve. Samuti rahastatakse huviharidustegevust projektirahastusega. Erasektor ja lastevanemad ei ole väga levinud huviharidusasutuste rahastamise allikad. Muud riikliku rahastamise võimalused on kasutusel vaid Lääne-Nigula vallas.

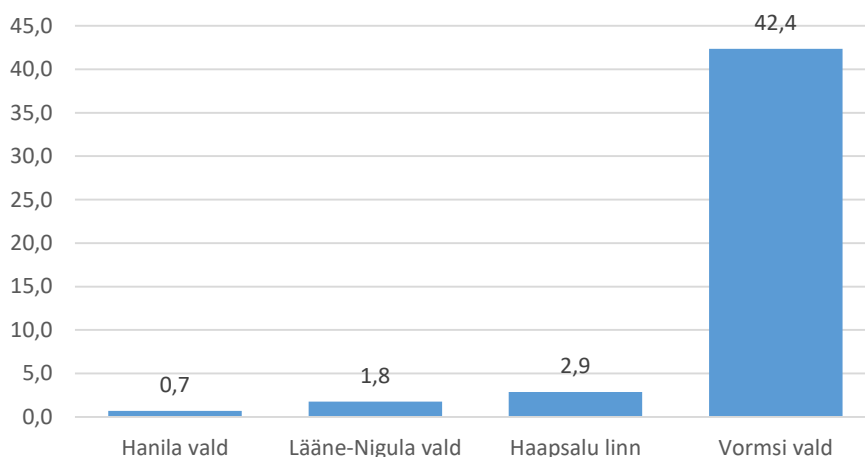
Lääne maakonnas on kõige enam spordiga seotud asutusi (24% asutustest). Samuti on levinud muusika (18% asutustest), kunsti (16% asutustest) ja tantsuga (14% asutustest) seotud asutused. Kõige vähem on Läänemaal ühiskonna ja keelega seotud asutusi (vastavalt 4% ja 2% asutustest).

Vastanud omavalitsustest töötab huvihariduses kõige enam inimesi Lääne-Nigula vallas. Üle maakonna töötab kõige enam inimesi spordiga seotud valdkonnas (30% töötajatest) ning kõige vähem inimesi töötab keelte, matemaatika, ühiskonna ja tehnika valdkonnas. (2%–5% töötajatest).

Noorte arv huvitegevuses varieerub valdade kaupa palju, alates 6 noorest Nõva vallas kuni 1400 nooreni Haapsalu linnas. Kokku osaleb vastanud kohalikes omavalitsustes huvitegevuses 2487 noort. 18% noortest osaleb mitmes huviharidustegevuses.

Huvivaldkondade järgi tegelevad noored peamiselt spordiga (33% noortest). Vähem tegeletakse muusika (21%) ja tantsuga (22%). Ülejäänud valdkondades on tegevustesse kaasatud vähem kui 100 noort.

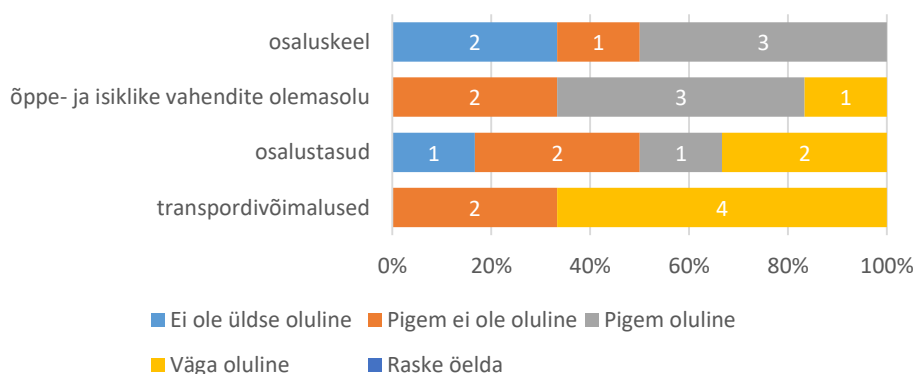
Statistikaameti andmete põhjal elab Läänemaal 5245 noort. Vastanud kohalikes omavalitsustes on kokku 105 noorsootöötajat. Kõige enam noorsootöötajaid on Haapsalu linnas (61 noorsootöötajat). Vormsi vallas on kõige enam noorsootöötajaid 100 noore kohta ehk 42,2 töötajat 100 noore kohta.

Joonis 95. Noorsootöötajate arv 100 noore kohta kohalikus omavalitsuses (Allikas: ankeetküsitlus, autorite arvutused)

Ükski Lääne maakonna valdadest ei vastanud küsimusele asutuste kohta, kus pakutakse tegevusi mõnes muus keeles peale eesti keele.

Läänemaa omavalitsustes on kõige olulisem tegur, mis mõjutab omavalitsuses elavate noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust on transpordivõimalused, mis oli väga oluline tegur neljas omavalitsuses. Pigem oluliseks peeti ka õppe- ja isiklike vahendite olemasolu. Osaluskeel ja osalustasud olid tegurid, mida omavalitsused väga oluliseks ei pidanud.

Joonis 96. Noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust mõjutavate tegurite olulisuste jaotus kohalikes omavalitsustes (Allikas: ankeetküsitlus)

Omavalitsused tõid välja, et lisaks eelnevatele aspektidele, on huvihariduse valdkonnas probleemiks juhendajate puudus, nt Vormsi vallas ei olnud küsitlusele vastamisel ajal kultuuritöötajat ning huvitegevust korraldasid koolinoored, keda juhendasid õpetajad. Probleemi lahendaks spetsialistide olemasolu. Samuti

ilmnes probleem informatsiooni puudulikkuse kohta. Mõnedel omavalitsustel puudub täielik ülevaade valla huvitegevuse korralduse kohta. Leiti, et huvitegevuses osalemine võiks kajastuda mingis ühtses infosüsteemis (nagu koolide puhul on EHIS).

Registriandmete ja küsitlusandmete analüüs

Järgnevalt on välja toodud huvihariduse ja -tegevusega seotud asutuste arvud Lääne maakonnas registriandmete ja ankeetküsitlusega kogutud andmed põhjal. Andmed on esitatud kohalike omavalitsuste kaupa.

Tabel 19. Asutuste arv tegevusalade, maakondade ja andmekogude lõikes (Allikas: Ankeetküsitlus, rahvakultuuri valdkondlik andmekogu, Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed, EHIS, Spordiregister)

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ³³		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteatudused	
	A ³⁴	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Lääne maakond	9	34	7	21	8	17	3	32	12	21	59	4	8	6	10
KOV															
Haapsalu	2	10	2	5	1	4	0	12	1	5	30		2	1	2
Hanila vald	2	4		1	3	2	0	1	6	3	2	1	1	2	2
Kullamaa vald		1		1		0	0	2		1	3		0	0	0
Lihula vald		4		2		1	0	2		1	5		1	0	0
Lääne-Nigula vald	4	6	4	4	3	4	2	5	3	4	0	1	3	1	1
Martna vald		1		0		1	0	1		1	9		0	0	1
Noarootsi vald		3		3		2	0	3		2	1		0	0	1
Nõva vald		0		0		1	0	0	1	1		1	1	0	1
Ridala vald		3		4		2	0	5		2	8		0	0	2
Vormsi vald	1	2	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	2	0

Lääne maakonnas on Haapsalu puhul küsitluse kaudu saadud asutuste arvud tegevusvaldkonniti märgatavalt väiksemad, kui olemasolevad andmed seda näitavad. Teiste KOVide puhul erinevus andmete vahel niivõrd suur ei ole, kogutud andmed ning olemasolevad andmed on üldiselt omavahel kooskõlas. Vormsi vallas näiteks on erinevused marginaalsed: üks muusikaasutus on olemasolevates andmetes rohkem kui küsitluse andmetes ning looduse ja tehnika ja täppisteatuduseid olemasolevate andmete põhjal ei olnud, kuid kogutud andmete põhjal oli looduse alast huvitegevust pakkuvaid asutusi üks ning tehnika ja täppisteatuduseid pakkuvaid asutusi on kaks.

Lääne-Nigula valla puhul on kogutud andmete põhjal üks kuni kaks asutust enamustes tegevusvaldkondades vähem kui registriandmed seda näitavad.

Tegevusalade lõikes harrastajate arvude puhul on aga erinevused juba suuremad. Hanila andmete puhul on näha, et vastati hinnanguliselt, kuid hinnangulised osalejate arvud ei sobitu eriti kokku olemasolevate andmetega. Muusika valdkonna juures on märgitud mitmeid kordi suurem osalejate arv, kui registrid seda näitavad kuid näiteks kunsti/käsitöö ja tants on olemasolevate andmete põhjal veidi rohkem harrastatavad

³³ Muu alla kuuluvad sõnakunsti, ühiskonna, üldkultuuri ja folklooriga seotud asutused.

³⁴A - kogutud andmed; B - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja ETAGi andmed; C - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, ETAGi ja EHISe andmed; D - ETAGi ja EHISe andmed; E - Spordiregistri andmed

kui küsitlusandmetest nähtub. Spordi puhul on ka hinnanguliselt märgitud sada osalejat, mis ületab isegi spordiregistri indikatiivset spordiharrastajate koguarvu, kuhu sisse on arvatud ka täiskasvanud.

Ka Lääne-Nigula valla harrastajate arvu puhul on näha, et kooskõla ühegi olemasoleva andmekoguga puudub. Antud valla puhul jääb silma, et kuigi juba olemasolevate andmete puhul on märkimisväärne tantsu harrastajate kõrgem arv võrreldes näiteks muusika harrastajatega (üldiselt on KOVides see vastupidi), siis kogutud andmetel on see vahe veelgi suurem tantsu poole kaldu.

Vormsi valla andmetest paistab, et kas olemasolevad andmed on olnud puudulikud või on kogutud andmetega väga hinnanguliselt tekitatud juurde tegevusi valdkondadesse, mida tegelikult saarel ei pakuta. Kuna kohustuslikus korras täidetavad andmekogud nagu laulu- ja tantsupeoregister ja spordiregister näitavad kas oluliselt väiksemaid osalejate arve või täiesti harrastajate puudumist, võib eeldada, et küsitluse tarbeks eraldi andmete kogumist ei tehtud ning esitati hinnanguline arv. Eriti selgelt ilmneb see spordi valdkonnas, kus on edastatud andmed, et huvitegevuses osaleb 72 KOVi noort, kuid ükski muu andmekogu üle 8 noore Vormsi saare sporditegevustes ei näita.

8.1.7 Lääne-Virumaa

Registri- ja varasemalt kogutud andmete analüüs

Lääne-Virumaal on sarnaselt teiste väiksema rahvastikuarvuga tõmbekeskustega maakondadega üksikud mittetulundusühingud rahvakultuuri valdkonnas huvitegevust pakkuvate asutuste seas ning mitte ühtegi äriühingut. Peamiselt on rahvakultuuri valdkonna tegevus koondunud KOVi hallatavate asutuste alla. Sarnaselt teiste maakondadega toimub suurem osa tegevusest üldhariduskoolide juures, kuid märkimisväärselt palju on maakonna omavalitsustes rahvakultuurialast huvitegevust lastele, noortele ja erinevatele vanuserühmadele ka rahvamajade ning kultuurimajade juures.

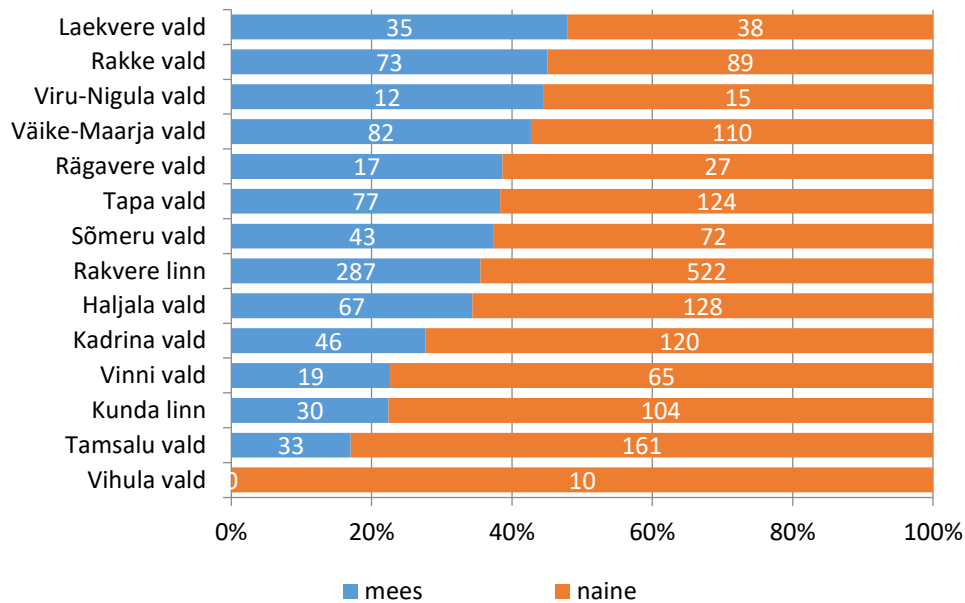
Tegevusvaldkondadest on Lääne-Virumaal ootuspäraselt olulisel kohal koorilaul ja rahvatants ning ka kultuurikorraldus ja harrastusteatrid. Üllatavaks asjaoluks on aga muu vokaalmuusika alal tegevusvõimalusi pakkuvate asutuste arv maakonna kohalikes omavalitsustes, kuid antud erisus on seletatav maakondliku kuraatori eripäraga, kes märgib valdkondlikku andmekogusse ka kollektiividega nõrgemalt seotud tegevusvaldkondi, näiteks muu vokaalmuusika on märgitud nii koorilaulu- kui ka rahvatantsukollektiivide puhul, mis annab märku, et muu vokaalmuusika osakaal Lääne-Virumaal on siiski madal, ning et tegemist on sisestamise täpsusastme määratlematusega andmekogu täitjate seas.

Lääne-Viru maakonnas on üheksas valdkonnas huviringe. Kõik üheksa valdkonda on esindatud Rakvere linnas ja Väike-Maarja vallas. Kõige piiratunud võimalused valdkondlike huviringide osas on Vihula ning Viru-Nigula vallas ning Kunda linnas. Omavalitsuste lõikes on vähem võimalusi osaleda matemaatika ning ajaloo ja ühiskonna valdkondade huviringides. Lääne-Viru maakonna puhul võib välja tuua ka selle, et huviringide valdkondlik proportsionaalne jaotus omavalitsusüksuste võrdluses on üsna sarnane. Samuti ei ole Lääne-Virumaal selliseid omavalitsusi, kus ühe valdkonna ringid moodustaksid kõigist ringidest rohkem kui 40%.

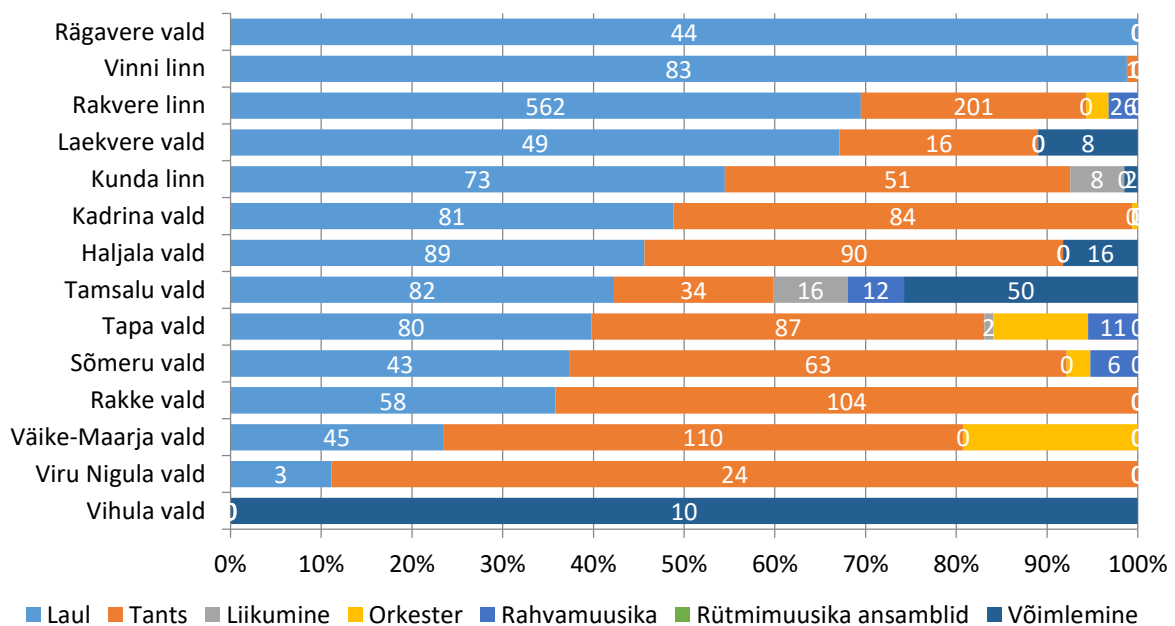
Huviringide rahastamise osas on Lääne-Viru maakonnas erinevused omavalitsuste vahel väga väikesed. Valdav osa huviringe on rahastatud KOVi eelarvest. Kadrina, Rakvere, Rägavere ja Vihula valla andmeid huviringide rahastamise kohta ei ole.

Laste arv huviringides on kokku 5364. Maakonna keskmine näitaja on 12,5. Kõrgeim on näitaja Kunda linnas (18,6) ning madalaim Sõmeru vallas (10,0). Andmeid ei ole Kadrina, Rägavere, Rakvere ja Vihula valla kohta.

Laulu- ja tantsupeoprotsessis osalevate noorte seas Lääne-Viru maakonnas on meeste osakaal 36%, mis on peaaegu võrdne Eesti keskmisega (34,5%). Lääne-Viru maakonna puhul ei pea paika varasemate maakondade juures ilmnenuid tendents, et suurema laulmisega tegelejate osakaaluga KOVides on ka suurem naiste osakaal.

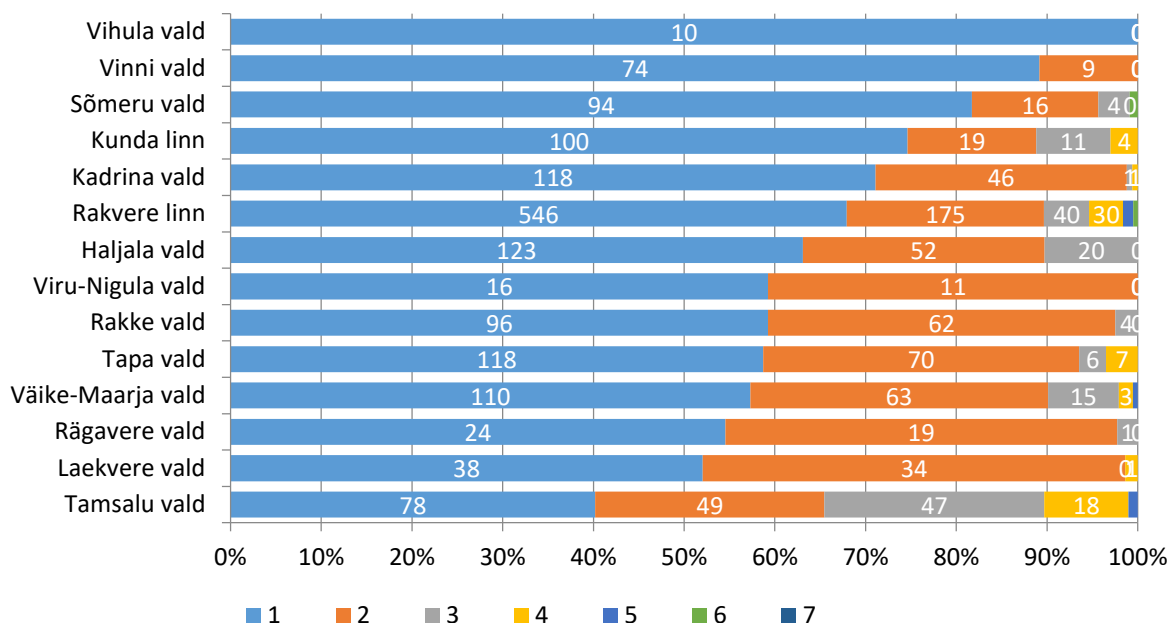

Joonis 97. Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate 7–26aastaste sooline jaotus kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Joonis 98. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte huvitegevuse valdkonnad kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Lääne-Viru maakonnas on laulu- ja tantsuprotsessis osalevate noorte ühte kollektiivi kuulumise osakaal võrdne Eesti keskmisega, 63% kollektiivilikmetest maakonnas võtavad osa ühest tegevusest. Ainsana paistab silma Tamsalu vald, kus kahes või kolmes kollektiivis osalejate osakaal on suurem kui ühes kollektiivis osalejate arv.

Joonis 99. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte kollektiivides osalemise arv (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Küsitlusankeedi andmete analüüs

Lääne-Viru maakonna kohalikest omavalitsustest avasid küsitluse kõik Lääne-Virumaa omavalitsused, neist 3 ei vastanud küsitluse esimesele küsimusele. Vastanud omavalitsustes on kokku 157 erinevat asutust. Kõige enam asutusi on Vinni vallas (21) ning kõige vähem Rägavere vallas (5). Kõige rohkem on omavalitsustes raamatukogusid (31) ning kõige vähem huvikoole (2).

Vastanud omavalitsustes on huviharidusasutused peamiselt KOVi hallatavad asutused, kuid levinud on ka mittetulundusühingud. Äriühing kui huviharidusasutuste omandivorm Lääne-Virumaal vastanud kohalikes omavalitsustes levinud ei ole. Vastanud tõid välja, et peamine huviharidusasutuste rahastamise allikas on KOVi eelarve. Samuti rahastatakse huviharidustegevust projektirahastusega. Väike-Maarja vallas on projektirahastus rahastamise allikana enam levinud kui KOVi eelarve. Erasektor, muu riiklik rahastus ja lastevanemad ei ole väga levinud huviharidusasutuste rahastamise allikad.

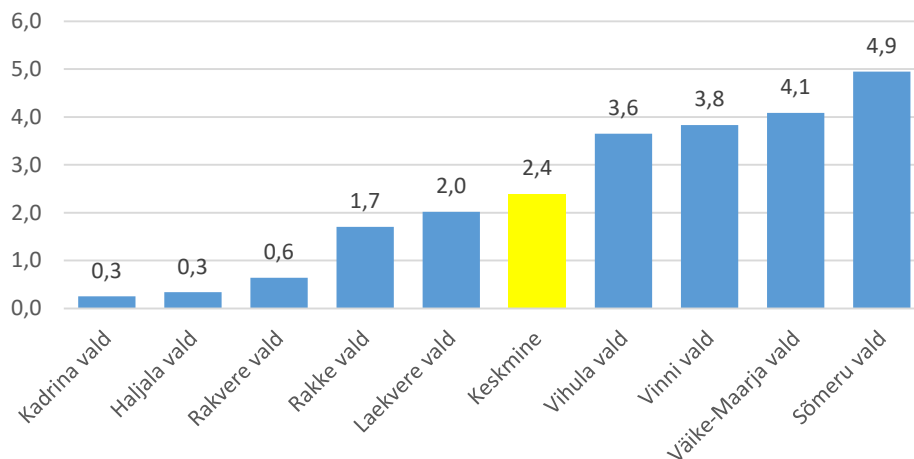
Lääne-Viru maakonnas on kõige enam kunstiga seotud asutusi (18% asutustest). Väike-Maarja vallas on 8 ja Sõmeru vallas on 5 kunstiga seotud asutust. Samuti on levinud spordi, matemaatika ja mõttemängudega seotud asutused (vastavalt 14% ja 12%). Kõige vähem on levinud tantsu ja loodusteadustega seotud valdkonnad (vastavalt 9% ja 10%).

Vastanud omavalitsustest töötab huvihariduses kõige enam inimesi Vinni vallas. Üle maakonna töötab kõige enam inimesi spordiga seotud valdkonnas (21% töötajatest) ning kõige vähem inimesi töötab ühiskonna ja tantsu valdkonnas (6% töötajatest).

Noorte arv huvitegevuses varieerub valdade kaupa palju, alates 45 noorest Laekvere vallas kuni 620 nooreni Väike-Maarja vallas. Kokku osaleb vastanud kohalikes omavalitsustes huvitegevuses 2255 noort. Pooled noortest osalevad mitmes erinevas huvitegevuses, Sõmeru vallas osalevad kõik huvitegevusse kaasatud noored mitmes huvitegevuses. 321 noort osaleb huvitegevuses teistes KOVi üksustes, kõige enam jällegi Sõmeru vallas.

Huivaldkondade järgi tegelevad noored peamiselt spordiga (26% noortest), neist enamik ehk 530 noort Väike-Maarja vallas. Levinud on ka kunsti (18%), ühiskonna (15%) ja muusikaga (13%) tegelemine. Samuti on üle 100 noore kaasatud keele, tantsu, matemaatika ja tehnika valdkonda. Kõige vähem tegetakse loodusteadustega.

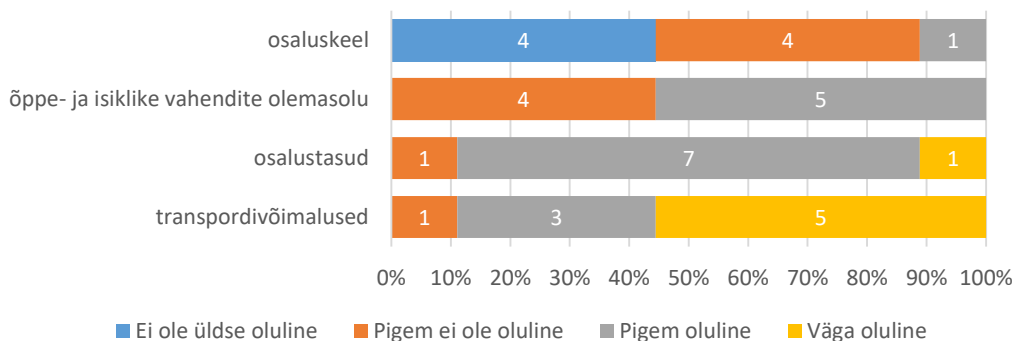
Statistikaameti andmete põhjal elab Lääne-Virumaal 13 480 noort. Vastanud kohalikes omavalitsustes on kokku 153 noorsootöötajat. Kõige enam on noorsootöötajad Vinni ja Väike-Maarja vallas. Sõmeru vallas on kõige enam noorsootöötajaid 100 noore kohta ehk 4,9 töötajat 100 noore kohta. Küsitlusele vastanud Lääne-Virumaa omavalitsustes on keskmiselt 2,4 noorsootöötajat 100 noore kohta.

Joonis 100. Noorsootöötajate arv 100 noore kohta kohalikus omavalitsuses (Allikas: ankeetküsitlus, autorite arvutused)

Haljala vald vastas küsimusele asutuste kohta, kus pakutakse tegevusi mõnes muus keeles peale eesti keele ja seelses vallas on 1 asutus, kus sellist võimalust pakutakse.

Lääne-Virumaa omavalitsustes on kõige olulisem tegur, mis mõjutab omavalitsuses elavate noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust on transpordivõimalused, mis oli väga oluline tegur viies omavalitsuses. Pigem oluliseks peeti ka osalustasusid ning õppe- ja isiklike vahendite olemasolu. Osaluskeel oli tegur, mida omavalitsused väga oluliseks ei pidanud.

Joonis 101. Noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust mõjutavate tegurite olulisuste jaotus kohalikes omavalitsustes (Allikas: ankeetküsitlus)

Omavalitsused töid välja, et huvitegevuses on paremad võimalused maakonnakeskustes kui maapiirkondades ning maapiirkonna lastele on linnades huvihariduse saamine logistiliselt keeruline ja ajamahukas ning ka kallis. Neid lapsi, kes maapiirkonnas siiski selle pingutuse teevad, võiks saada riigi poolt selleks toetust (nt transporditoetus, osalemistoetus). Väiksemates omavalitsustes on ka puudu aktiivsetest eestvedajatest, kes pakuks huvitegevust.

Registriandmete ja küsitlusankeediandmete analüüs

Järgnevalt on välja toodud huvihariduse ja –tegevusega seotud asutuste arvud Lääne-Viru maakonnas registriandmete ja ankeetküsitlusega kogutud andmed põhjal. Andmed on esitatud kohalike omavalitsuste kaupa.

Tabel 20. Asutuste arv tegevusalade, maakondade ja andmekogude lõikes (Allikas: Ankeetküsitlus, rahvakultuuri valdkondlik andmekogu, Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed, EHIS, Spordiregister)

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ³⁵		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteadused	
	A ³⁶	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Lääne-Virumaa	12	70	10	35	23	35	25	60	17	34	75	11	11	27	30
KOV															
Haljala vald	1	3	2	2	2	1	3	3	1	1	3	1	0	3	1
Kadrina vald		7		3		2	0	6		2	5		1	0	2
Kunda linn		2		2		1	0	2		1	7		0	0	1
Laekvere vald	2	4	3	2	3	3	2	4	3	2	1	1	0	4	2
Rakke vald	1	3		2	2	1	3	2	1	1	1	1	1	3	1
Rakvere linn		11		5		3	0	11		6	34		3	0	5
Rakvere vald		1		0	1	2	1	3	1	2	0	1	1	0	2
Rägavere vald		0		0		0	0	0		0	0		0	0	0
Sõmeru vald	2	3	2	1	5	3	4	5	3	3	1	3	1	6	3
Tamsalu vald		5		3		2	0	4		3	4		1	0	3
Tapa vald		11		4		6	0	8		4	7		1	0	3
Vihula vald	1	1	1	1	1	1	1	1		2			0	1	0
Vinni vald	1	8	1	4	1	6	2	6	1	3	5	1	1	2	4
Viru-Nigula vald		4		2		2	0	1		1	3		0	0	0
Väike-Maarja vald	4	7	1	4	8	2	9	4	7	3	4	3	1	8	3

Lääne-Viru maakonnast edastas asutuste arvu tegevusalade järgi seitse KOVi ning jättis esitamata kaheksa. Kui üldiselt maakonnas oli asutuste arvu kõikumine kogutud andmete ja olemasolevate andmete vahel 1–3 asutust kummalegi poole, siis Vinni vallas oli esitatud andmete põhjal asutusi oluliselt vähem kui olemasolevate andmete põhjal ning Väike-Maarja vallas oli pigem vastupidine tendents: küsitluse teel ilmnis rohkem asutusi kui olemasolevad andmed seda näitasid. Kuigi pea pool maakonnast on küsitluse

³⁵Muu alla kuuluvad sõnakunsti, ühiskonna, üldkultuuri ja folklooriga seotud asutused.

³⁶A - kogutud andmed; B - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja ETAGi andmed; C - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, ETAGi ja EHISe andmed; D - ETAGi ja EHISe andmed; E - Spordiregistri andmed

tulemustes esindatud, on raske maakonna kohta tervikuna teha järeldusi, kuna suuremad keskused on jättnud vastamata ning need KOVid, kus on arvuliselt suurem osa asutusi ei ole andmeid esitanud.

Laekvere andmed üldiselt ühtivad ETAGi kogutud andmete suurusjärgudega, seega võib eeldada, et antud KOVis küsitluse tarbeks koguti andmeid. Kuna ETAGi andmekorje viidi läbi sügis-talve perioodil ning käesolev uuring analüüsib 2016. aasta suvel saadud andmeid, on võimalik, et küsitluse teel saadud üldiselt veidi madalamad arvud on selgitatavad sellega, et õppeaasta lõpuks võivad osal noored loobuda huvitegevusest, millega sügisel alustati ning seega on õppeaasta lõpus harrastajaid vähem kui õppeaasta alguses.

Rakvere valla puhul on olemasolevate andmekogude põhjal suured lüngad ning on rakse öelda, kas küsitluse kaudu esitatud andmed vastavad tõele või mitte. Spordi ja looduse harrastajate arvud on suurusjärgu poolest kooskõlas EHISe huvitegevuse arvudega.

Vihula valla puhul on sama probleem, et andmekogudes andmed puuduvad ja seega on raske ära tõestada, kas neljas valdkonnas märgitud 20 harrastajat tundub valla lõikes ootuspärane või mitte.

Vinni valla puhul on esitatud detailsed andmed harrastajate kohta, mis ei ole märgatavalt kooskõlas ühegi andmekoguga. Muusika, tantsu ja kunsti/käsitöö puhul on taaskord märgata tendentsi, et esitatud andmed on väiksemad kui ETAGi andmekogu omad, kuid sõnakunsti, ühiskonna, üldkultuuri, spordi, looduse ja tehnika ja täppisteaduste puhul on see vastupidiselt: esitatud andmete põhjal on osalejate arv suurem kui andmekogud enamjaolt näitavad. ka Väike-Maarja valla puhul ilmneb viimane tendents, et enamjaolt on küsitluse teel saadud andmetel harrastajaid oluliselt rohkem kui olemasolevatest andmetest nähtub.

8.1.8 Põlvamaa

Registri- ja varasemalt kogutud andmete analüüs

Põlvamaal on suurem osa lastele, noortele ja erinevatele vanuserühmadele rahvakultuuri valdkonnas tegevusi pakkuvatest asutusest kohalike omavalitsuste hallatavad. Põlvamaal toimub valdav osa huvitegevusest üldhariduskoolides ning muude KOVi hallatavate asutuste osakaal maakonnas on marginaalne.

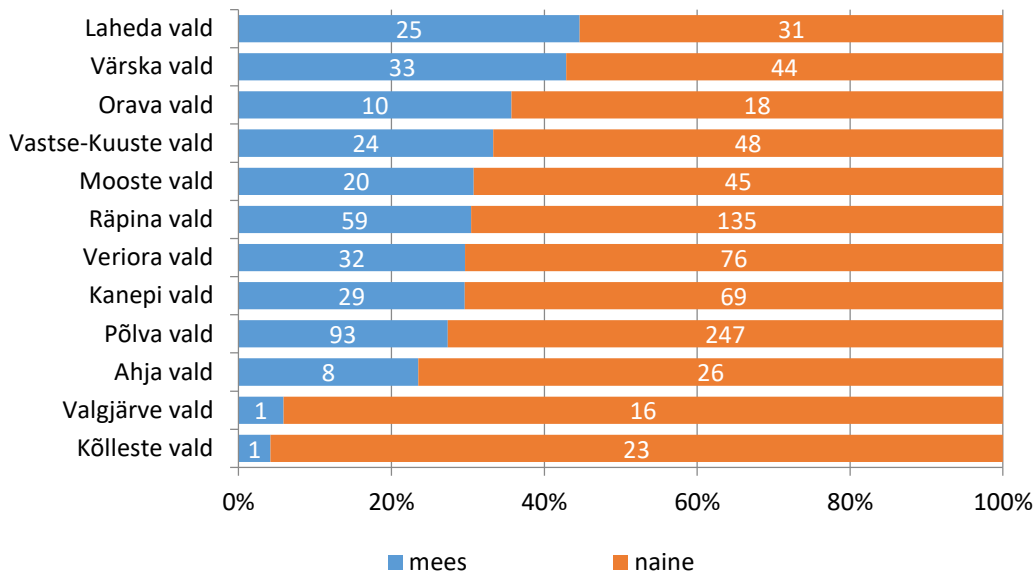
Põlvamaal on lisaks tavapärasele koorilaulu, rahvatantsu ja harrastusteatri levikule üllatav folkloori ja käsitöö valdkondadega tegelevate asutuste arv. Kui folkloori valdkonnas on taas küsitavusi sisestaja määratlustes, siis käsitöö puhul on valdkonna määratlus konkreetses ning Põlva maakonnas ongi käsitöö kui huvitegevus rohkemates asutustes harrastatav kui muudes maakondades. Folkloori puhul on märgata, et maakonnas on mitmeid folkloorirühmi, kuid võrdluses teiste maakondadega ei ole folklooriga tegelevate asutuste arv eriti märkimisväärne.

Põlva maakonnas on huviringe üheksas valdkonnas. Enim on huviringide valdkondi esindatud Põlva vallas (9) ning vähim on huviringide valdkondi Orava vallas (2). Matemaatika valdkonna huviringe on vaid Põlva vallas. Orava vallas on huviringe vaid spordi ja muusika valdkondades. Maakonnas on väga piiratud loodusteaduste valdkonna huviringe. Enamikes omavalitsustes on muusika valdkonna huviringidel kõige suurem osakaal. Põlva maakonna omavalitsustest ei ole huviringide valdkondliku jaotuse kohta teavet Kõlleste, Valgjärve ja Veriora vallast.

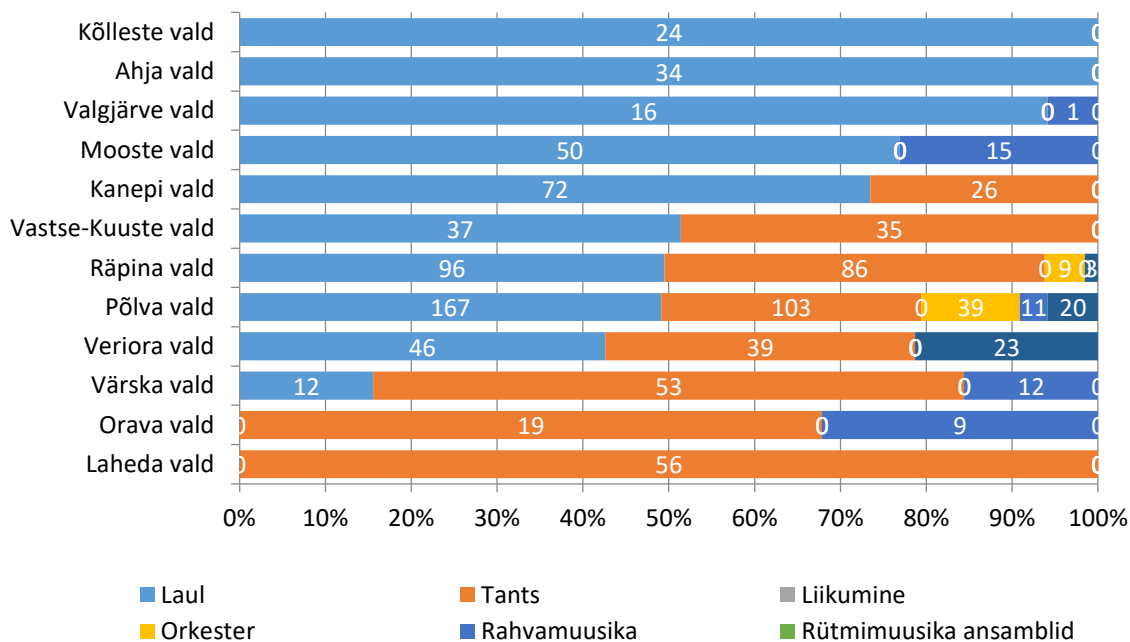
Põlva maakonnas on huviringide rahastamine valdavalt KOVi eelarve põhine. Muud rahastamise mudelid on marginaalsed. Eraldi võib esile tuua Orava valla, kus kolmest huviringist üht juhendatakse vabatahtlikult. Huviringide rahastamise kohta ei ole andmeid Kõlleste, Valgjärve ja Veriora vallast.

Põlva maakonnas osaleb huviringides 2696 last. Ühes huviringis osaleb keskmiselt 15,6 last. Antud näitaja on kõrgeim Orava vallas (30) ning madalaim Mooste vallas (9,6). Kõlleste, Valgjärve ja Veriora valla kohta huviringides osalemise andmed puuduvad.

Põlva maakond on laulu- ja tantsupeoprotsessis osalevate harrastajate seas naiste kõrge osakaalu tõttu neljas Eestis (Hiiu ja Tartu maakondade ning Tallinna järel), ehk maakonna lõikes on ligi 70% harrastajatest naissoost. Valdadest Laheda ja Orava vallas on küll meeste osakaal üle 40%, kuid maakonna keskmise naiste osakaalu suurendavad Põlva ja Röpina vald, kus on rohkem isikuid ja ka naiste osakaal on suurem. Põlva maakonna puhul taaskord kehtib seos tegevusvaldkonna ja naiste osakaalu vahel: suurema laulmist harrastavate noorte osakaaluga KOVides on üldiselt ka naiste osakaal kõrgem.

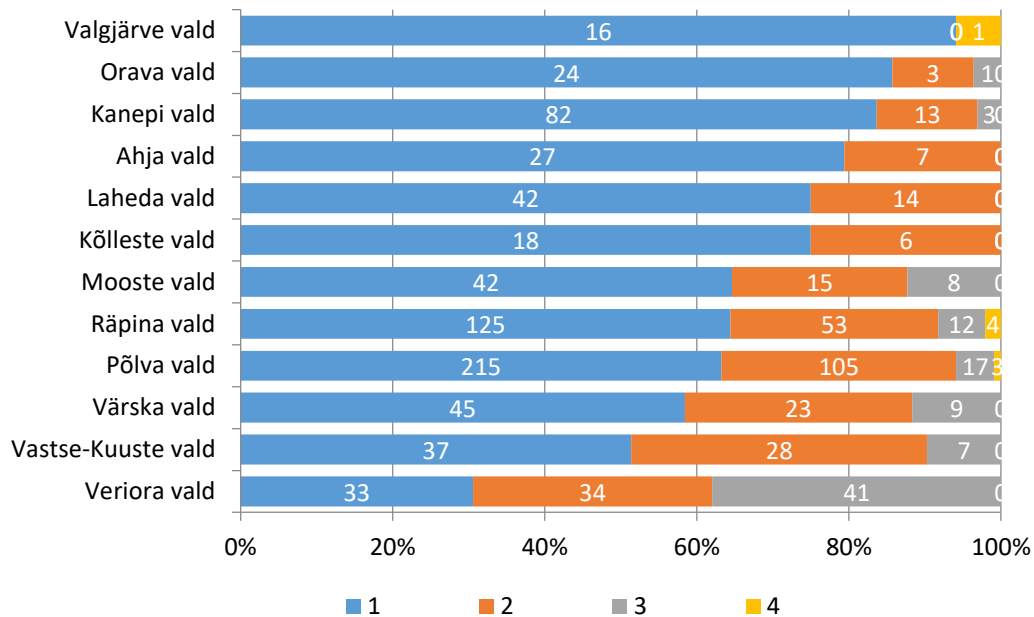

Joonis 102. Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate 7–26aastaste sooline jaotus kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Joonis 103. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte huvitegevuse valdkonnad kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Põlva maakonnas üle poolte laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvad noored osalevad ühe kollektiivi tegevuses, kuid märkimisväärne arv noortest on seotud ka kahe või enama kollektiiviga. Kui Põlva vallas on mitmes kollektiivis osalevate noorte osakaal Eesti keskmisega võrdne, siis Värskas, Vaste-Kuustes ja Veriora valdades, kus on ka vähem noori, osaleb üle 40% noortest mitme kollektiivi tegevuses.

Joonis 104. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte kollektiivides osalemise arv (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Küsitlusandmete analüüs

Põlva maakonna kohalikest omavalitsustest avas küsitluse 9 omavalitsust, neist 8 vastas küsitluse esimesele küsimusele. 4 omavalitsust ei avanud küsitlust. Vastanud omavalitsustes on kokku 93 asutust. Kõige enam on asutusi Põlva vallas (27) ning kõige vähem Mikitamäe vallas. Kõige rohkem on omavalitsustes spordiklubisid (22) ning kõige vähem huvikoole (3).

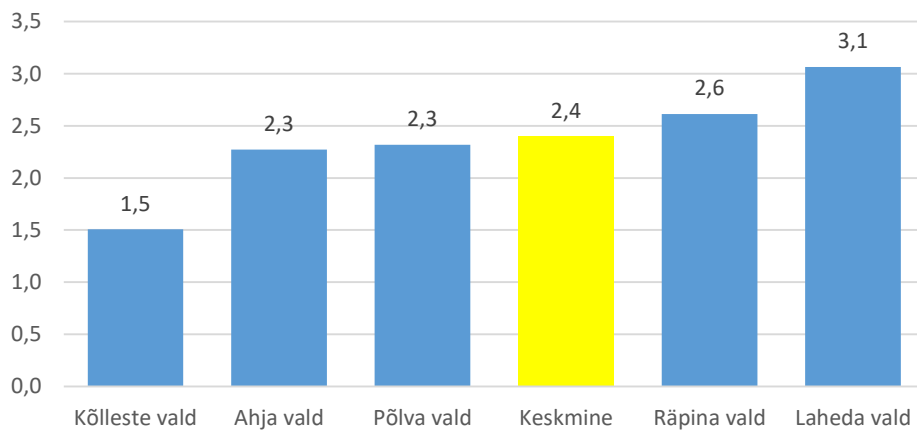
Vastanud omavalitsustes on huviharidusasutused peamiselt KOVi hallatavad asutused, kuid levinud on ka mittetulundusühingud. Äriühing kui huviharidusasutuste omandivorm Põlvamaal vastanud kohalikes omavalitsustes levinud ei ole. Vastanud tõid välja, et peamine huviharidusasutuste rahastamise allikas on KOVi eelarve. Samuti rahastatakse huviharidustegevust projektirahastusega. Muu riiklik rahastus ja lastevanemate panus on Põlva vallas levinud rahastamise allikad. Erasektorit ei kasutata rahastamise allikana üheski omavalitsuses.

Ainult 2 omavalitsust tõi välja asutuste arvu huvialavaldkonna järgi ning töötajate arvu huvitegevuses. Ahja vallas on peale keelte ja tantsu kõik teised huvivaldkondade asutused esindatud. Ahja vallas töötab 3 inimest spordi valdkonnas, 2 inimest kunsti, muusika ja tehnika valdkonnas ning 1 inimene loodusteaduste, matemaatika ja ühiskonna valdkonnas. Põlva vallas on 1 spordiga seotud asutus, 1 muusikaga seotud asutus ja 1 tantsuga seotud asutus. Kokku töötab vallas huvihariduses 40 inimest.

Noorte arv huvitegevuses varieerub valdade kaupa palju, alates 75 noorest Kõlleste vallas kuni 900 nooreni Põlva vallas. Kokku osaleb vastanud kohalikes omavalitsustes huvitegevuses 2232 noort. Pooled noortest osalevad mitmes erinevas huvitegevuses, näiteks Põlva vallas osaleb enamik noori mitmes huvitegevuses. 187 noort osaleb huvitegevuses teistes KOVi üksustes.

Põlva vallas tegelevad noored peamiselt spordiga (40% noortest). Üle 200 noore tegeleb tantsuga ja üle 100 noore muusikaga. Ahja vallas tegeleb 32 noort loodusteadustega, 30 noort matemaatika ja tehnikaga. Spordi, kunsti ja muusika valdkonda on kaasatud üle 20 noore ja ühiskonnaga tegeleb 19 noort.

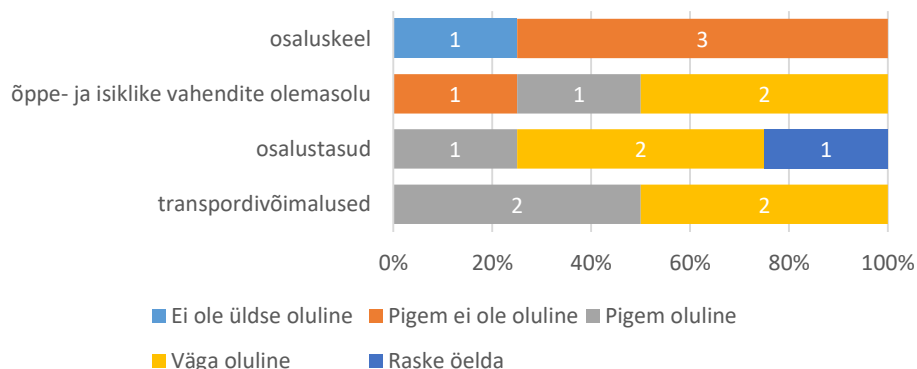
Statistikaameti andmete põhjal elab Põlvamaal 6179 noort. Vastanud kohalikes omavalitsustes on kokku 94 noorsootöötajat. Kõige enam on noorsootöötajaid Põlva vallas (51). Laheda vallas on kõige enam noorsootöötajaid 100 noore kohta ehk 3,1 töötajat 100 noore kohta. Keskmiselt on 2,4 noorsootöötajat 100 noore kohta.

Joonis 105. Noorsootöötajate arv 100 noore kohta kohalikus omavalitsuses (Allikas: ankeetküsitlus, autorite arvutused)

Ükski Põlvamaa maakonna valdadest ei vastanud küsimusele asutuste kohta, kus pakutakse tegevusi mõnes muus keeles peale eesti keele.

Põlvamaa omavalitsustes on kõige olulisem tegur, mis mõjutab omavalitsuses elavate noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust on transpordivõimalused, mis oli väga oluline tegur kahes omavalitsuses ja pigem oluline tegur kahes omavalitsuses. Pigem oluliseks peeti ka osalustasusid ning õppe- ja isiklike vahendite olemasolu. Osaluskeel oli tegur, mida omavalitsused väga oluliseks ei pidanud.

Joonis 106. Noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust mõjutavate tegurite olulisuste jaotus kohalikes omavalitsustes (Allikas: ankeetküsitlus)

Omavalitsused tõid välja, et probleemiks on ka aegade sobitamine ringijuhendajate ja noorte vahel, sest juhendajal on lisaks juhendamisele ka päevatöö ning see võib kaasa tuua ka ringijuhtide vähesuse. Arvati,

et ringijuhitud väärtustamine suurema palgaga võiks probleemi vähendada. Lisaks sellele on informatsiooni puudus ja kättesaadavus probleemiks. Leiti, et selle lahendamiseks võiks huvitegevusi süsteemsemalt kaardistada, et selle kohta oleks lihtsam informatsiooni vahendada.

Registriandmete ja küsitlusandmete analüüs

Järgnevalt on välja toodud huvihariduse ja -tegevusega seotud asutuste arvud Põlva maakonnas registriandmete ja ankeetküsitlusega kogutud andmed põhjal. Andmed on esitatud kohalike omavalitsuste kaupa.

Tabel 21. Asutuste arv tegevusalade, maakondade ja andmekogude lõikes (Allikas: Ankeetküsitlus, rahvakultuuri valdkondlik andmekogu, Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed, EHIS, Spordiregister)

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ³⁷		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteadused	
	A ³⁸	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Põlvamaa	2	0	1	0	2	0	2	0	2	0		1	0	4	0
KOV															
Ahja vald	1	3	1	2	1	2	4	1	1	1	1	1	1	4	1
Kanepi vald		3	3		2	0	1		1	2		0	0	0	0
Kõlleste vald		0	0		0	0	0		0	1		0	0	0	0
Laheda vald		4	3		2	0	4		2	1		0	0	1	
Mikitamäe vald		1	0		1	0	1		1	0		0	0	1	
Mooste vald		3	0		2	0	2		2	1		0	0	1	
Orava vald		3	1		0	0	2		1	2		0	0	0	
Põlva vald	1	14	1	7	4	0	10	1	4	19		1	0	2	
Räpina vald		6	2		3	0	3		2	4		0	0	1	
Valgjärve vald		4	1		2	0	2		0	0		0	0	0	
Vastse-Kuuste vald		2	1		0	0	3		1	2		0	0	1	
Veriora vald		5	2		2	0	0		0	1		0	0	0	
Värskla vald		2	1		1	0	0		1	3		0	0	1	

Põlva maakonnas esitasid tegevusalade lõikes asutuste ja harrastajate arvu kaks KOVi: Ahja ja Põlva vald. Ahja valla puhul ilmnis sama, mis varasemate väikevaldade puhul, kus on üksikuid asutusi: andmete vahelised kõikumised on võrdlemisi väikesed 1–2 asutuste kaupa. See-eest põlva valla andmete puhul on kogutud andmete ja olemasolevate andmete erinevused päris suured. Muusika alaseid asutusi küsitluse teel märgiti ühe, kuid andmekogude põhjal pakutakse laulu või pillimängu 14 valla asutuses (siinkohal võib muidugi rolli mängida ka vallasises linna määratlus Põlva puhul, mida võimalik, et küsitluse vastaja ei võtnud arvesse). Teisalt huvitegevuses osalejate arvud Põlva valla puhul annavad märku, et on siiski ka vallasisene linn arvesse võetud, kuna näiteks tantsu puhul ületab küsitluse kaudu välja toodud arv olemasolevate andmete oma kahekordselt. Muusika puhul on harrastajate arv küsitluse põhjal veidi väiksem, kui olemasolevad andmed mõista annavad. Spordi puhul on spordiregistri andmetel oluliselt

³⁷ Muu alla kuuluvad sõnakunsti, ühiskonna, üldkultuuri ja folklooriga seotud asutused.

³⁸ A - kogutud andmed; B - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja ETAGi andmed; C - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, ETAGi ja EHISe andmed; D - ETAGi ja EHISe andmed; E - Spordiregistri andmed

rohkem harrastajaid, kui küsitluse tulemusel ilmnis, kuid näiteks EHISE ja ETAGi mõlema andmetele on hoopis vähem harrastajaid kui valla kohta küsitluses vastati.

8.1.9 Pärnumaa

Registri- ja varasemalt kogutud andmete analüüs

Pärnumaal on silmapaistev lastele, noortele ja erinevatele vanuserühmadele rahvakultuuri valdkonnas huvitegevust pakkuvate mittetulundusühingute arv, mis sarnaselt Tallinna ja Tartuga on märgatavalt kõrgem kui KOVi hallatavate asutuste arv. See on tingitud rohkemate kollektiivide ja isetegevuslike koosluste olemasolust suuremates linnades. Paratamatult ei mahu suuremate linnade kõik tegutsevad kollektiivid KOVi asutuste alla ning seega kasutatakse mittetulundusühingu võimalusi. Äriühinguid ei ole rahvakultuuri valdkonnas ka Pärnu maakonnas.

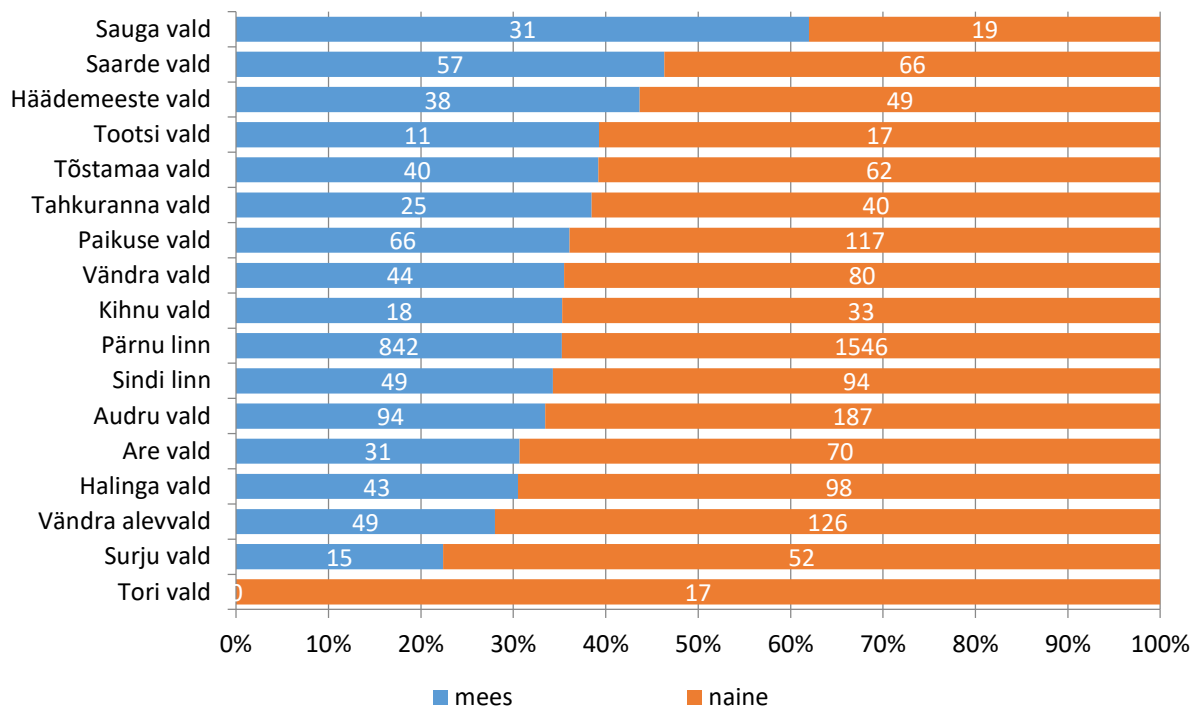
Asutuste liikidest on Pärnumaal regionaalselt kõige levinumad üldhariduskoolid ja spordiklubid. Pärnu linnas on aga rohkelt huvikoole, mis tõenäoliselt meelitavad ka Pärnu kõrval olevate valdade noori ja seega vähendavad vajadust huvikoolide järele muudes KOVides.

Pärnu maakonnas on üheksas eri valdkonnas huviringe. Pärnu linnas on kõigis üheksas valdkonnas huviringe. Samas on Koonga vallas vaid kahes valdkonnas (muusika ja keeled). Muusika valdkond on ainus, mille huviringid on olemas kõigis omavalitsustes. Samuti võib mainida, et kättesaadavamad on matemaatika, loodusteaduste ning ühiskonna ja ajaloo valdkonna huviringid. Huviringide valdkondade kohta ei ole andmeid Vändra alevist ning Paikuse, Surju ja Tootsi vallast.

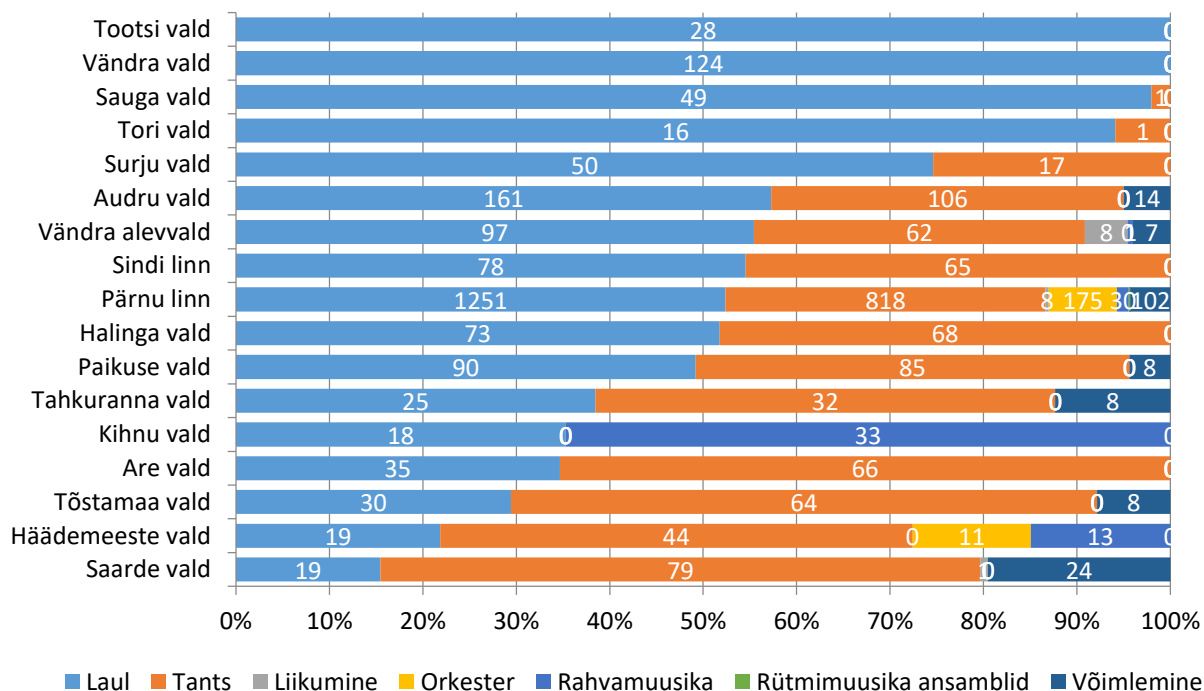
Pärnu maakonnas on huviringide finantseerimine suures osas KOVi eelarve põhine. Tõstamaa vallas on teiste omavalitsustega võrreldes märgatavalt suurem osakaal (59%) kombineeritud finantseerimisel (KOVi eelarve + muud allikad (projektid)). Pärnu linnas on lastevanemate poolt finantseeritud huviringide osakaal 15%. Muudes omavalitsustes on lastevanemate poolne finantseerimine marginaalne. Huviringide rahastamise kohta ei ole andmeid Vändra alevist ning Paikuse, Surju ja Tootsi vallast.

Huviringidest võtab osa 7114 last. Keskmiselt osaleb huviringides 19 last. Vastav näitaja on kõrgeim Saarde vallas (23,4) ning madalaim Varbla vallas (10). Paikuse, Surju ja Tootsi valla ning Vändra alevi andmed puuduvad.

Pärnu maakonnas on laulu- ja tantsupeo registris märgitud harrastajate seas meeste osakaal üks kõrgemaid Eestis (peale Ida-Viru ja Valda maakonna). Maakonna 17 kohalikust omavalitsusest kuue puhul on meeste osakaal alla Eesti keskmise, Sindi linnas on võrdne ja ülejäänud 10 KOVis on meeste osakaal suurem kui keskmiselt Eestis. Valdkondlikult on Pärnu maakond üpris lähedal Eesti keskmistele osakaaludele, kuid KOViti on maakonna siseselt varieeruvus suur. Viies kohalikus omavalitsuses on laulmist harrastavate noorte osakaal üle Eesti keskmise, kuid valdavalt siiski harrastatakse maakonnas laulmist. Pärnu puhul on silmapaistev muude tegevusvaldkondade peale laulu ja tantsu esinemine KOVides, näiteks Kihnus valdav enamus laulu- ja tantsupeoprotsessist osa võtvaid noori tegeleb hoopis rahvamuusikaga.

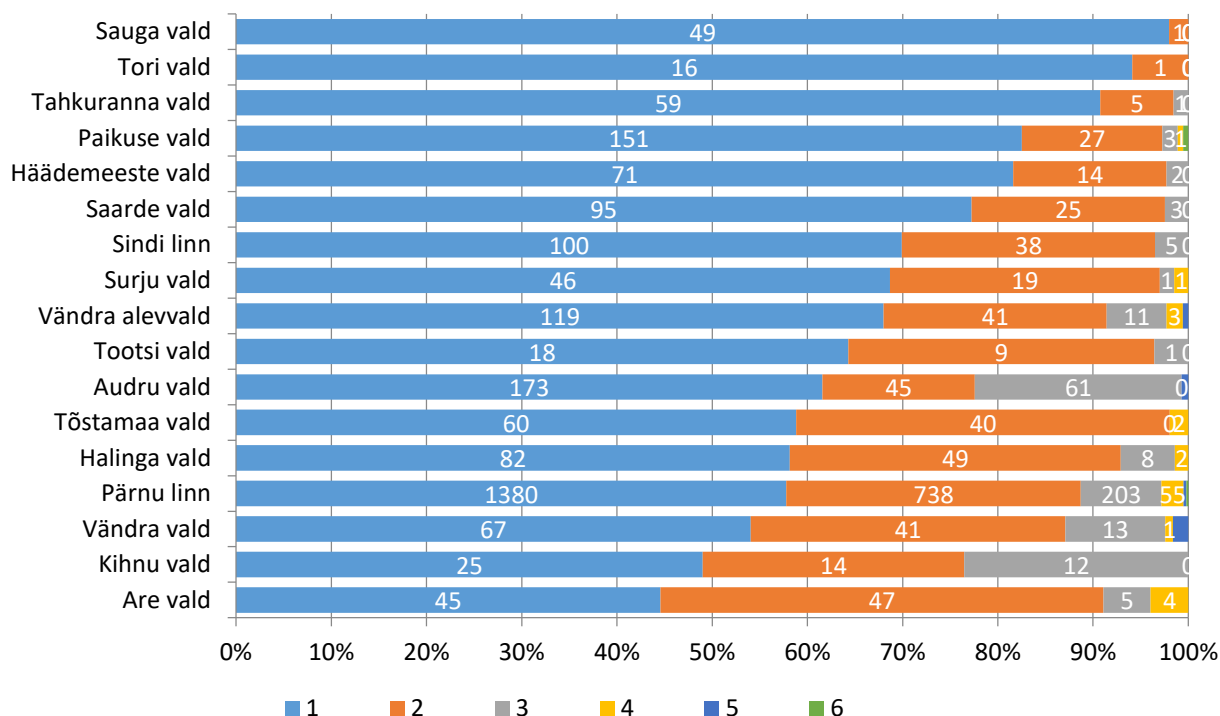

Joonis 107. Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate 7–26aastaste sooline jaotus kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Joonis 108. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte huvitegevuse valdkonnad kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Pärnu maakonnas 60% laulu- ja tantsupeo registrisse kantud noortest on seotud ühe kollektiivi tegevusega, mis on veidi vähem kui Eestis keskmiselt. Kuigi enamus valdade puhul on ühes kollektiivis osalejate osakaal üle 60%, on Pärnu linnas võrdlemisi suur osakaal neid, kes on seotud kahe või rohkemate kollektiividega.

Joonis 109. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte kollektiivides osalemise arv (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Küsitlusandkeedi andmete analüüs

Pärnu maakonna kohalikest omavalitsustest avas küsitluse 18 omavalitsust, neist 16 vastas küsitluse esimesele küsimusele. 1 omavalitsus ei avanud küsitlust. Vastanud omavalitsustes on kokku 224 asutust. Kõige enam on asutusi Pärnu linnas (52) ning kõige vähem Vändra vallas (1). Kõige rohkem on omavalitsustes spordiklubisid (53) ja kodanikuühendusi (46) ning kõige vähem huvikoole (5).

Vastanud omavalitsustes on huviharidusasutused peamiselt KOVi hallatavad asutused, kuid levinud on ka mittetulundusühingud. Pärnu linnas on kõik asutused mittetulundusühingud. Äriühing kui huviharidusasutuste omandivorm Pärnumaal vastanud kohalikes omavalitsustes levinud ei ole. Vastajad tõid välja, et peamine huviharidusasutuste rahastamise allikas on KOVi eelarve. Samuti rahastatakse huviharidustegevust projektirahastusega ja lastevanemate poolt makstud tasudega. Muu riiklik rahastus ja erasektor on rahastamise allikana vähem levinud.

Kõige enam on Pärnumaal spordiga seotud huviharidusasutusi (31% asutustest), kõige rohkem on neid Pärnu linnas (23). Samuti on levinud muusika (14%), tantsu (11%) ja kunstiga (10%) seotud asutused. Ülejäänud valdkondade asutusi on Pärnumaal alla 10.

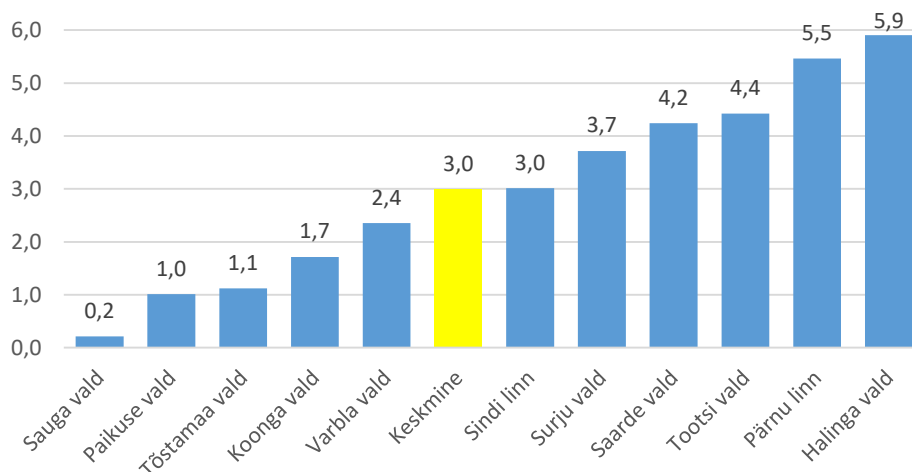
Pärnu linnas on kõige rohkem huvihariduses töötavaid inimesi, neist enamik töötab spordi valdkonnas. Saarde vallas on samuti palju huviharidusega seotud inimesi, kellest peaaegu pooled tegelevad spordiga.

Üle Pärnumaa on kõige enam töötajaid samuti spordi valdkonnas (48% kõikidest töötajatest). Kõige vähem on töötajaid loodusteaduste valdkonnas (2%).

Noorte arv huvitegevuses varieerub valdade kaupa palju, alates 33 noorest Varbla vallas kuni 650 nooreni Paikuse vallas. Kokku osaleb vastanud kohalikes omavalitsustes huvitegevuses 2733 noort. Pärnu linnas on noored osalenud huvitegevuses 5700 korda. Pooled noortest osalevad mitmes erinevas huvitegevuses ning veidi alla poole noortest osaleb huvitegevuses teistes KOVi üksustes.

Sarnaselt huviharidusasutuste arvuga tegeleb kõige enam noori spordiga (49% noortest). Tantsu (12% noortest), muusika (10% noortest) ja tehnikaga (11% noortest) tegeleb Pärnumaal üle 600 noore. Vähempopulaarsed valdkonnad on loodusteadused ja keeled (mõlemal juhul on kaasatud 3% noortest).

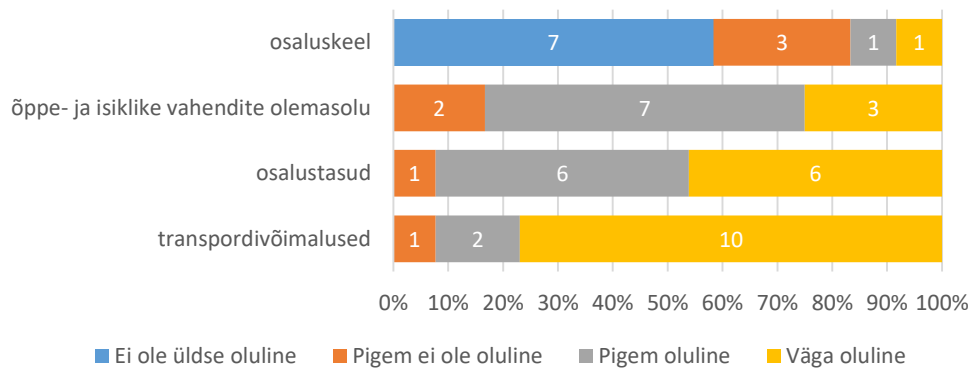
Statistikaameti andmete põhjal elab Pärnumaal 18 322 noort. Vastanud kohalikes omavalitsustes on kokku 590 noorsootöötajat. Kõige enam on noorsootöötajaid Pärnu linnas. Halinga vallas on kõige enam noorsootöötajaid 100 noore kohta ehk 5,9 töötajat 100 noore kohta. Keskmiselt on Pärnumaal 3,0 noorsootöötajat 100 noore kohta.

Joonis 110. Noorsootöötajate arv 100 noore kohta kohalikus omavalitsuses (Allikas: ankeetküsitlus, autorite arvutused)

Pärnu linnas on 9 huviharidusasutust, kus pakutakse tegevusi mõnes muus keeles peale eesti keele. 1 asutus on täielikult muukeelne, 4 asutust on 80–100% muukeelsed, 1 asutus on 60–80% muukeelne, 1 asutus on 40–60% muukeelne, 1 asutus on 20–40% muukeelne ning 4 asutust on 0–20% muukeelsed.

Pärnumaa omavalitsustes on kõige olulisem tegur, mis mõjutab omavalitsuses elavate noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust on transpordivõimalused, mis oli väga oluline tegur 10 omavalitsuses. Pigem oluliseks peeti ka osalustasusid ning õppe- ja isiklike vahendite olemasolu. Osaluskeel oli tegur, mida omavalitsused väga oluliseks ei pidanud.

Joonis 111. Noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust mõjutavate tegurite olulisuste jaotus kohalikes omavalitsustes (Allikas: ankeetküsitlus)

Peamise probleemina tõid Pärnumaa omavalitsused välja, et praegu ei ole huvitegevus kõigile noortele võrdselt kättesaadav. Paljudel on probleemiks liigne kaugus huviringidest ja majanduslikud võimalused. Lisaks puuduvad piisavad valikud hariduslike erivajadustega ja sotsiaalses tõrjutusriskis olevatele lastele ja noortele. Kohalikel omavalitsustel ei ole piisavalt vahendeid, et neid probleeme lahendada. Leiti, et riiklikult võiks laste ja noorte huvitegevust toetada, eelkõige läbi juhendajate tasustamise, koolitamise ja arendamise. Samuti võiks kõikidele omavalitsustele seada sihiks, et neil töötajaks vähemalt üks noorsootöötaja. Toodi välja ka, et omavalitsused võiksid omavahel koostööd teha, et sobilikke juhendajaid leida. Ühe probleemina toodi ka välja omavalitsuste erinevad regulatsioonid noorte huvihariduses osalemise eest tasumisel, kui noor tegeleb sellega teise omavalitsuse asutuses.

Registriandmete ja küsitlusandmete analüüs

Järgnevalt on välja toodud huvihariduse ja -tegevusega seotud asutuste arvud Pärnu maakonnas registriandmete ja ankeetküsitlusega kogutud andmed põhjal. Andmed on esitatud kohalike omavalitsuste kaupa.

Tabel 22. Asutuste arv tegevusalade, maakondade ja andmekogude lõikes (Allikas: Ankeetküsitlus, rahvakultuuri valdkondlik andmekogu, Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed, EHIS, Spordiregister)

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ³⁹		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteatudused	
	A ⁴⁰	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Pärnumaa	17	90	13	33	12	33	15	66	37	37	116	6	12	18	27
KOV															
Are vald	1	3		2		1	0	0	1	1	0		1	0	1
Audru vald	1	3	1	1	1	1	2	2	1	1	5	1	0	2	1
Halinga vald	2	5	1	1	1	1	2	2	5	2	5		1	2	3
Häädemeeste vald		5		3		2	0	2		2	1		0	0	1
Kihnu vald		1		0		0	0	1		1	0		0	0	0
Koonga vald	2	3	3	1		0	0	1	1	0	0		0	2	0

³⁹ Muu alla kuuluvad sõnakunsti, ühiskonna, üldkultuuri ja folklooriga seotud asutused.

⁴⁰A - kogutud andmed; B - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja ETAGi andmed; C - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, ETAGi ja EHISe andmed; D - ETAGi ja EHISe andmed; E - Spordiregistri andmed

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ³⁹		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteadused	
	A ⁴⁰	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Paikuse vald	2	2	1	2	1	0	3	1	1	0	4	2	1	4	1
Pärnu linn	4	41	3	12	3	13	4	36	23	21	73		9	2	11
Saarde vald	1	2	1	1	2	1	2	1	2	1	9	1	0	2	1
Sauga vald		1		1		1	0	1		0	5		0	0	1
Sindi linn	1	1	1	1	1	1	0	3		1		1	0	1	1
Surju vald	1	1		0	1	0	1	0	1	0	1	1	0	2	0
Tahkuranna vald		3		2		2	0	1		2	3		0	0	1
Tootsi vald	1	2	1	0	1	0	0	0	1	0	0		0	0	0
Tori vald		5		2		2	0	4		2	2		0	0	2
Tõstamaa vald		2		1		2	0	4		1	1		0	0	1
Varbla vald	1	2	1	1	1	3	1	1	1	1	0		0	1	1
Vändra alev		5		2		1	0	2		0	2		0	0	0
Vändra vald		3		0		2	0	4		1	5		0	0	1

Pärnu maakonnast vastasid asutuste tegevusala osale küsitlusest 11 kohalikku omavalitsust, mis on üle poole ning sealhulgas oli ka Pärnu linn. Muusika valdkonna asutusi leidub olemasolevate andmete põhjal kõigis Pärnu maakonna KOVides ning ka vastanute seas olid kõikides valdades esindatud vähemalt üks muusikalast tegevust pakkuv asutus. Üldiselt küsitlusel esitatud andmed erinesid 1–3 asutuse võrra olemasolevatest andmetest, kuid Pärnu linna puhul on erinevus 10 kordne. Pärnu linna puhul on kõikides tegevusvaldkondades küsitluse teel edastatud arvud suurel määral erinevad andmebaasidest pärit andmetest. Ülejäänud KOVide puhul on küsitluse kaudu edastatud andmed üldjuhul kooskõlas andmebaasidest saadud andmetega, erinedes üksikute asutuste võrra.

8.1.10 Raplamaa

Registri- ja varasemalt kogutud andmete analüüs

Rapla maakonna KOVides on enim asutusi Märjamaa vallas, kus pakuvad rahvakultuurialast huvitegevust või huviharidust kokku seitse asutust, millest kuus on KOVi hallatavad asutused. Ülejäänud maakonnas on igas KOVis üksikuid asutusi ning üldiselt kuuluvad need KOVi alla. Suuresti on KOVi asutused üldhariduskoolid, huvikoolid ning rahvamajad/kultuurimajad.

Tegevusvaldkondadest on sarnaselt teiste maakondadega Raplemaal peamiseks koorilaul ning rahvatants. Maakonna kõikides KOVides on olemas vähemalt üks laulukoor. Märkimisväärne on maakonna tantsurühmade arv võrreldes laulukooridega ning harrastusteatrite ja kultuurikorraldusasutuste arv. Viimased kaks on seletatavad asjaoluga, et maakonnas on mitmeid rahvamaju/kultuurimaju, mis pakuvad erinevaid tegevusi ning kultuurikorraldust.

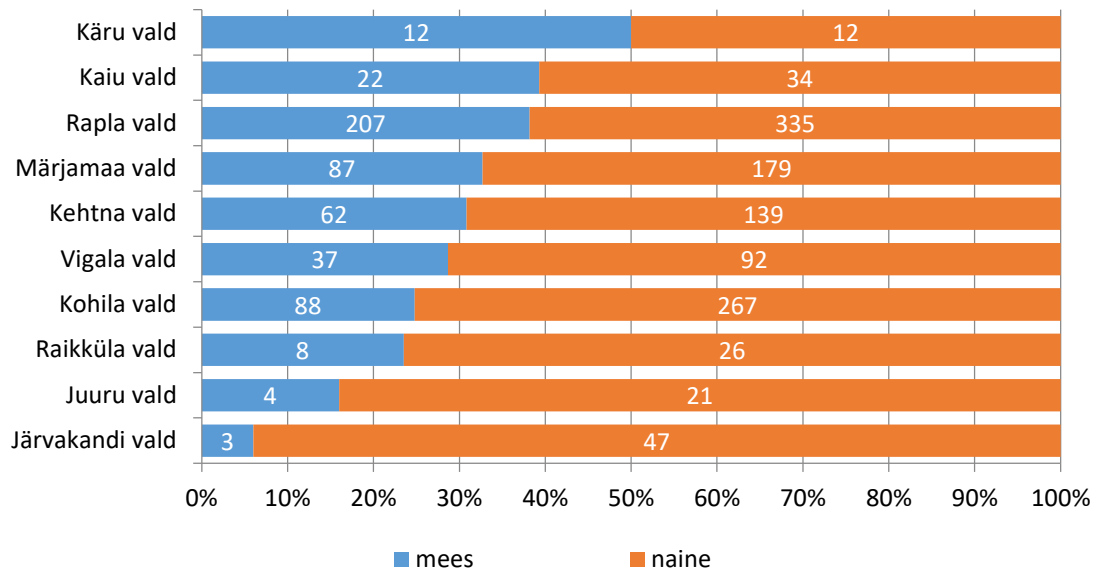
Rapla maakonnas on huviringe üheksas valdkonnas. Enim on huviringide valdkondi esindatud Märjamaa vallas (9) ning vähim Käru, Vigala, Järvakandi ja Juuru vallas (6). Kõigis omavalitsustes on huviringid spordi, muusika, kunsti, meedia ja disaini ning keelte, sõnakunsti, väitlemise ja näitlemise valdkondades. Matemaatika valdkonna huviringe on aga maakonnas vaid kahes omavalitsuses.

Rapla maakonna koolide huviringide rahastamisel on peamine KOVi eelarve. Muude finantsallikate osa jääb kõigi omavalitsuste puhul väiksemaks kui 10%. Võib eraldi välja tuua, et ainult lastevanemate poolt rahastatavaid huviringe on kahes omavalitsuses, need on Rapla ja Järvakandi vallas. Ainult erasektori poolt finantseeritavaid huviringe on vaid Kehtna vallas. Tasuta tegutsevad huviringid on vaid Rapla vallas.

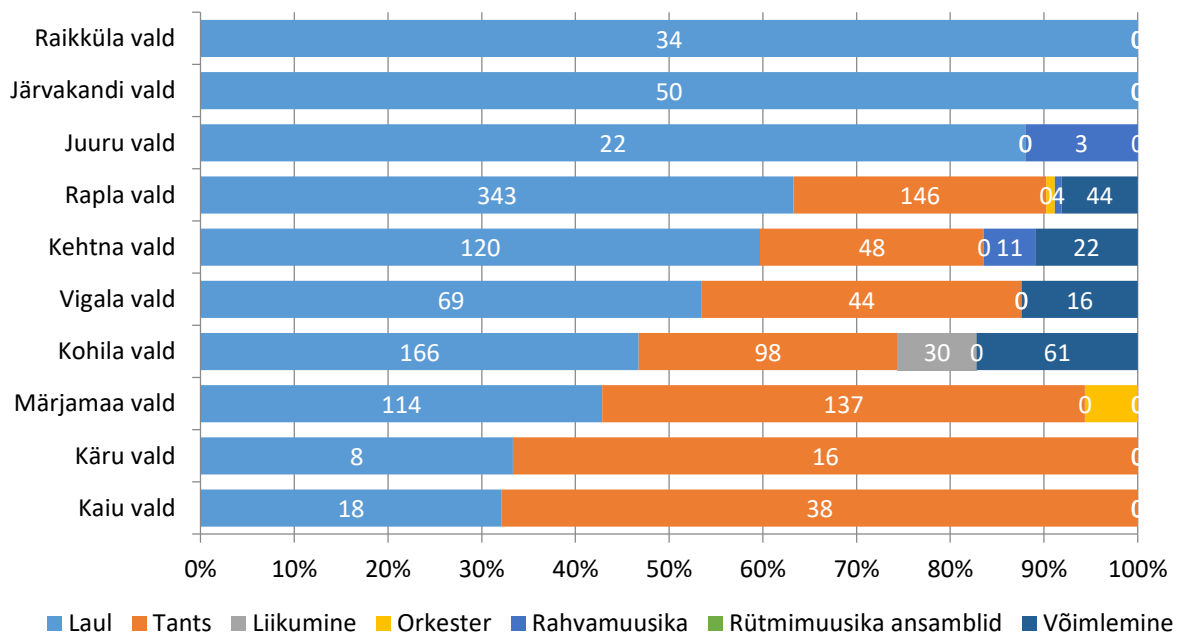
Rapla maakonna huviringides osaleb 3510 last. Huviringi kohta on lapsi keskmiselt 14,3. Suurim on antud näitaja Raikküla valla puhul (19,6).

Rapla maakonnas on laulu- ja tantsupeo protsessis osalevate noorte seas naiste osakaal kõrgem kui meeste oma kõigis KOVides peale Käru valla, kus on naisi ja mehi võrdselt. Käru, Kaiu ja Märjamaa valla puhul, kus meeste osakaal on üle 30%, on ka suurem tantsu harrastajate osakaal. Rapla vallas, kus on ligi 40% noortest mehed, tegelevad samas üle 60% liikmetest laulmisega ning väiksem osakaal (25%) harrastavad tantsimist.

Raikküla ja Järvakandi valla laulu- ja tantsupeoprotsessist osavõtvad noored tegelevad ainult laulmisega ning teiste tegevusvaldkondadega laulu- ja tantsupidudest osa ei võeta. Kehtna ja Kohila vallad paistavad silma sellega, et nendes on esindatud neli erinevat tegevusvaldkonda, mida noored harrastavad, mis annab märku nende valdade huvitegevuse mitmekesisusest.

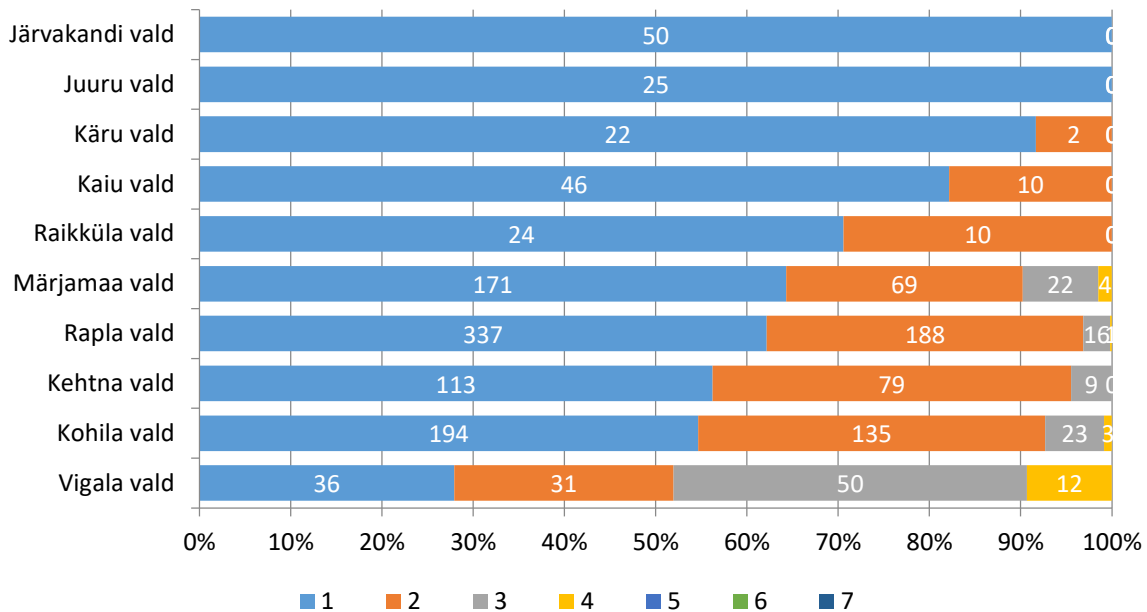

Joonis 112. Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate 7–26aastaste sooline jaotus kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Joonis 113. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte huvitegevuse valdkonnad kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Rapla maakonna noored on peamiselt seotud ühe kollektiiviga. Kehtna ja Kohila vallas on üle 40% laulu- ja tantsupeoprotsessist osa võtvatest noortest kahe või enama kollektiivi liikmed. Vigala vald paistab Rapla maakonnas silma sellega, et üle 70% harrastajatest on seotud kahe või enama kollektiiviga, sealjuures pea pooled kõigist valla harrastajast on kolme või nelja kollektiivi liikmed.

Joonis 114. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte kollektiivides osalemise arv (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Küsitlusankeedi andmete analüüs

Rapla maakonna kohalikest omavalitsustest avas küsitluse 9 omavalitsust, neist 1 omavalitsus ei vastanud küsitluse esimesele küsimusele. 1 omavalitsus ei avanud küsitlust. Vastanud omavalitsustes on kokku 136 asutust. Kõige enam on asutusi Kohila vallas (29) ning kõige vähem Käru vallas (5). Kõige rohkem on omavalitsustes spordiklubisid (35) ning kõige vähem muuseume (4).

Vastanud omavalitsustes on huviharidusasutused peamiselt KOVi hallatavad asutused, kuid levinud on ka mittetulundusühingud. Äriühing kui huviharidusasutuste omandivorm on esindatud Kohila vallas. Vastajad tõid välja, et peamine huviharidusasutuste rahastamise allikas on KOVi eelarve. Samuti rahastatakse huviharidustegevust projektirahastusega ja lastevanemate kaudu. Muu riiklik rahastus ja erasektor on levinud rahastamise allikad Kohila vallas.

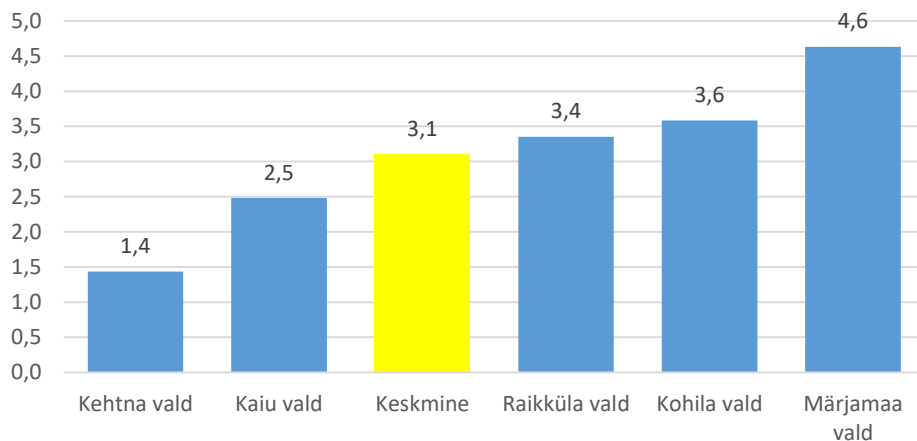
Vastanud omavalitsustes on kõige levinumad muusikaga seotud asutused (18% asutustest) ning spordiga seotud asutused (16%). Kõige vähem on tehnika ja matemaatikaga seotud asutusi (mõlemaid 5%). Kohila vallas on kõik küsitluses välja toodud huvialavaldkondade asutused esindatud.

Kõige enam inimesi töötab vastanud omavalitsustes huvihariduses Kohila vallas. Valdkondade järgi on Raplemaal kõige enam töötajaid spordi valdkonnas (23% töötajatest) ning muusika valdkonnas (22%). Kõige vähem töötajaid on tehnika ja mõttemängude valdkonnas (mõlemal juhul on kaasatud 3% huvihariduse töötajatest).

Noorte arv huvitegevuses varieerub valdade kaupa palju, alates 60 noorest Juuru vallas kuni 810 nooreni Rapla vallas. Kokku osaleb vastanud kohalikes omavalitsustes huvitegevuses 2461 noort. 28% noortest osaleb mitmes erinevas huvitegevuses. 17% noortest osaleb huvitegevuses teistes KOVi üksustes.

Vastanud kohalikest omavalitsustest osaleb Kohila vallas kõige enam noori erinevates valdkondades ning Kohila vallas tegeleb kolmandik noortest loodusteadustega. Üle 800 noore on seotud sporditegevusega ja üle 500 noore muusikaga. Populaarsed on veel ühiskonnaga seotud huvivaldkond, keeled ja tants. Rapla vallas on sport kõige populaarsem noorte huviala ning muusikaga tegelemine on samuti populaarne. Kaiu vallas tegelevad noored kõige rohkem tantsimisega, millele järgnevad spordiga seotud tegevused.

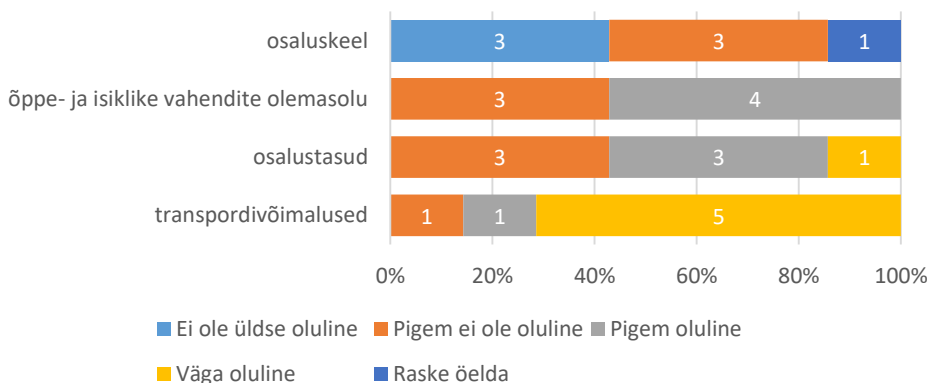
Statistikaameti andmete põhjal elab Raplemaal 7855 noort. Vastanud kohalikes omavalitsustes on kokku 160 noorsootöötajat. Kõige enam on noorsootöötajaid Märjamaal, kus on ka kõige rohkem noorsootöötajaid 100 noore kohta ehk 4,6 töötajat 100 noore kohta.

Joonis 115. Noorsootöötajate arv 100 noore kohta kohalikus omavalitsuses (Allikas: ankeetküsitlus, autorite arvutused)

Kohila vald tõi välja, et vallas on kolm asutust, mis pakuvad vähesel määral tegevusi mõnes muus keeles peale eesti keele.

Raplamaa omavalitsustes on kõige olulisem tegur, mis mõjutab omavalitsuses elavate noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust on transpordivõimalused, mis oli väga oluline tegur 6 omavalitsuses. Pigem oluliseks peeti ka osalustasusid ning õppe- ja isiklike vahendite olemasolu. Osaluskeel oli tegur, mida omavalitsused väga oluliseks ei pidanud.

Joonis 116. Noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust mõjutavate tegurite olulisuste jaotus kohalikes omavalitsustes (Allikas: ankeetküsitlus)

Omavalitsused töid lisaks välja, et juhendajate puudumine on oluline probleem. Näiteks toodi välja, et omavalitsusel puuduvad võimalused leida kolmanda kooliastme poistele tehniliste tegevustega seotud huviringi juhendajat. Leiti, et oleks vaja riikliku toetust juhendajate palkamiseks või tuleks parendada transpordivõimalusi suurematesse keskustesse. Mõnes omavalitsuses on ka puudus konkreetsetest noorsootöövaldkondadest, näiteks noortetuba.

Registriandmete ja küsitlusankeediandmete analüüs

Järgnevalt on välja toodud huvihariduse ja –tegevusega seotud asutuste arvud Rapla maakonnas registriandmete ja ankeetküsitlusega kogutud andmed põhjal. Andmed on esitatud kohalike omavalitsuste kaupa.

Tabel 23. Asutuste arv tegevusalade, maakondade ja andmekogude lõikes (Allikas: Ankeetküsitlus, rahvakultuuri valdkondlik andmekogu, Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed, EHIS, Spordiregister)

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ⁴¹		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteadused	
	A ⁴²	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Rapla maakond	11	40	8	20	7	24	15	35	10	24	60	5	5	6	17
KOV															
Juuru vald		5		1		2	0	3		1	3		0	0	1
Järvakandi vald		2		1		1	0	3		1	4		0	0	1
Kaiu vald	1	2	2	2	1	1	0	3	1	1	3		1	0	1
Kehtna vald		6		3		3	0	3		3	4		0	0	2
Kohila vald	6	4	5	1	4	2	13	3	6	4	8	4	1	2	1
Käru vald		1		1		1	0	1		1			0	0	1
Märjamaa vald	1	9		5	1	4	2	6		3	11	1	1	2	4
Raikküla vald	1	2	1	0	1	2	0	2	1	2	2		1	1	1
Rapla vald	2	7		3		6	0	5	2	6	23		1	1	5
Vigala vald		2		3		2	0	6		2	2		0	0	0

Rapla maakonnast esitasid asutused tegevusvaldkonniti pooled kohalikud omavalitsused. Enim asutusi on maakonna KOVides, kus harrastatakse sõnakunsti, ühiskonna või üldkultuuri tegevusi ning enamus nendest asutustest on Kohila vallas. Kohila vallast on kõikide valdkondade lõikes maakonna suurim asutuste arv küsitluse andmete põhjal, kogutud andmete järgi on Kohilas märgitud oluliselt vähem asutusi. Kogutud andmete põhjal on pooltes valdades esindatud kõikide tegevusvaldkondade asutused. Kõige vähem asutusi on looduse valdkonnas, kuid näiteks Kohila valla puhul on kogutud andmete põhjal 4 asutust, kuid andmebaaside järgi 1 asutus. Kogutud andmete põhjal on kõikides KOVides Rapla maakonnas tantsu harrastust pakkuvat huvitegevust, kogutud andmete järgi aga Märjamaa ja Rapla vallas ei ole ühtegi tantsu tegevusvaldkonnana pakkuvat asutust.

⁴¹ Muu alla kuuluvad sõnakunsti, ühiskonna, üldkultuuri ja folklooriga seotud asutused.

⁴² A - kogutud andmed; B - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja ETAGi andmed; C - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, ETAGi ja EHISe andmed; D - ETAGi ja EHISe andmed; E - Spordiregistri andmed

Kohila vallast on lisaks asutuste arvule põhjalikud andmed küsitluse kaudu esitatud ka harrastajate tegevusvaldkondade kohta. Olemasolevate andmete järgi on enim harrastajaid Kohila vallas spordis, kuid küsitluses on märgitud enim osalejaid looduse valdkonda, kus nelja asutuse kohta on 1055 harrastajat. Võrreldes EHISe esitatud 15 harrastaja arvuga tundub üle tuhande harrastaja ebatõenäoline, eriti kuna looduse tegevusvaldkonnas pole Rapla maakonnas küsitluse andmetel ühtegi teist harrastajat. Muude valdkondade puhul Kohila valla küsitluse andmete juures on küll oluliselt kõrgemad harrastajate arvud kui olemasolevatest andmetest nähtub, kuid osakaalud valdkondade vahel on sarnased ning seega võivad esitatud osalejate arvud ka vastata tõele.

Kaiu valla andmete puul jääb silma, et nii küsitluse teel saadud, kui andmekogudest saadud andmetes ilmneb tantsu valdkonnas harrastajate kõrgem osakaal võrreldes muusikaga. Teisalt aga näitavad Kaiu valla kohta andmekogus, et seal peaks olema muid valdkondi harrastajaid (sõnakunst, ühiskond, kultuur) tantsuga võrdselt, kuid küsitluses ei ole ühtegi osalejat märgitud antud valdkondade juurde.

8.1.11 Saaremaa

Registri- ja varasemalt kogutud andmete analüüs

Rahvakultuurialaseid tegevusi Saare maakonnas pakuvad peamiselt üldhariduskoolid, Ruhnu vald on ainus, kus ei ole üldhariduskooli juures rahvakultuurialast huvitegevust. See-eest on Ruhnu saarel olemas rahva-/kultuurimaja. Pihtla, Kihelkonna ning Kuressaare on Saare maakonnas ainsad omavalitsused, kus puudub rahvamaja/seltsimaja/külakeskus. Kuressaare puhul on see-eest rohkem üldhariduskooli, rohkem huvikoole ning spordiklube, mis pakuvad huvitegevust noortele. Kihelkonna vallas on aga vaid üks üldhariduskool, kus saab rahvakultuuri alast huvitegevust harrastada ning rohkem vallas asutusi ei ole.

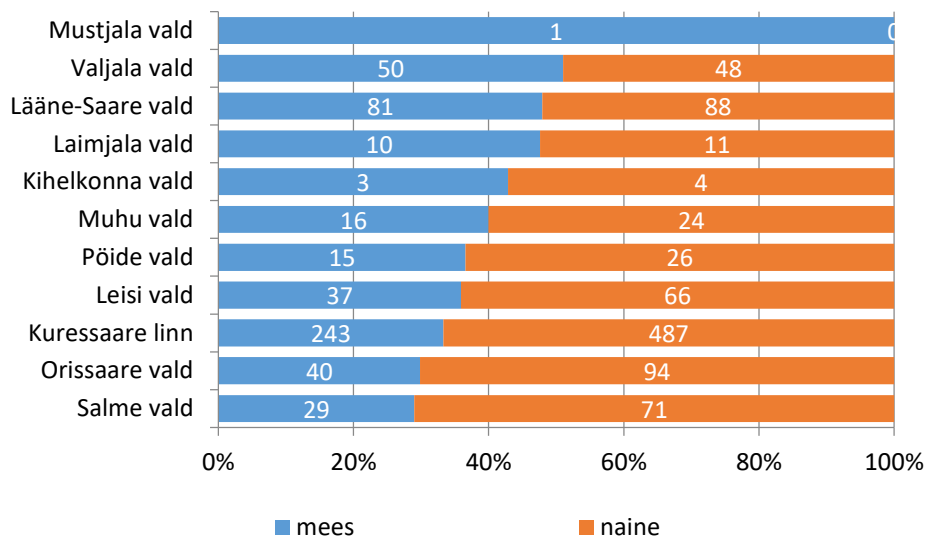
Omandivormi poolest on rahvakultuuri alased asutused peamiselt KOVi hallatavad asutusi, teistest omavalitsustest rohkem on KOVi hallatavaid asutusi Lääne-Saare vallas. Spordiklubidest on neli KOVi hallatavad asutused ning ülejäänud on mittetulundusühingud. Kõik neli KOVi hallatavat spordiklubi asuvad Kuressaares. Kuressaares on ka mitmed huvikoolid, mis omandivormi poolest on suuremas osas KOVi hallatavad ning üks kolmandik nendest on mittetulundusühingud.

Saare maakonnas on huviringe üheksas valdkonnas. Kõige mitmekesisemad võimalused huvitegevuseks on Kuressaare linnas (9 valdkonda) ning kõige piiratumad Pihtla vallas, kus on huviringid vaid spordi ning kunsti, meedia ja disaini valdkonnas. Vähem kui pooltes omavalitsustes on loodusteaduste ning matemaatika valdkonna huviringid. Kõigis omavalitsustes on spordi ning muusika valdkonna huviringid. Valjala ning Kihelkonna vallas moodustavad muusika huviringid üle 40% kõigist huviringidest. Huviringide kohta puuduvad andmed kolmest vallast: Ruhnu, Mustjala ja Torgu.

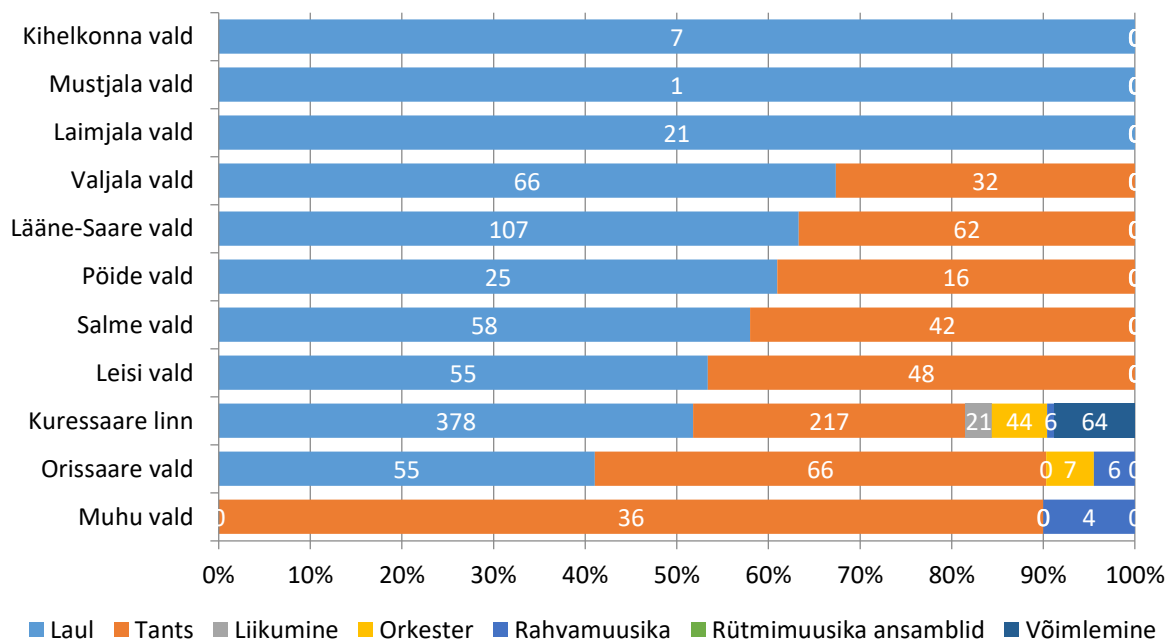
Saare maakonnas finantseeritakse koolides tegutsevaid huviringe valdavalt kohaliku omavalitsuse eelarvest. Kuressaare linnas ja Valjala vallas on ainult lastevanemate poolt finantseeritud huviringide osakaal ligikaudu 20%. Muudes omavalitsustes ainult lastevanemate poolt finantseeritavaid huviringe ei ole. Huviringide finantseerimise kohta puudub info Ruhnu, Mustjala ja Torgu vallast.

Huviringidest võtab osa 4470 last. Ühe huviringi kohta osaleb keskmiselt 14,9 last. Suurim keskmine näitaja on Leisi vallal (27,1) ning väiksem Kihelkonna vallal (5,8). Huviringides osalevate laste andmed puuduvad Mustjala, Põide, Ruhnu ja Torgu vallast.

Meeste osakaal laulu- ja tantsupeoprotsessis osalevate noorte seas on kõrgem kui Eestis keskmiselt ja see tuleneb eelkõige Valjala ja Lääne-Saare valdade suuremast meeste osakaalust. Kuna Saare maakonnas on laulu- ja tantsupeoga seonduvate tegevuste harrastajate arvud väiksemad kui üldiselt maakondades, siis mõjutavad väiksemate valdade puhul üksikud isikud osakaalude jaotust väga tugevalt. Kuigi joonis 70 järgi võib öelda, et Saare maakonna KOVides üldiselt domineerib laul, siis üle-eestilises võrdluses on Saare maakonnas võrdlemisi kõrge osakaal tantsu harrastajaid, mis tuleneb suuresti Kuressaare linnas tantsu harrastajate kõrgemast osakaalust.

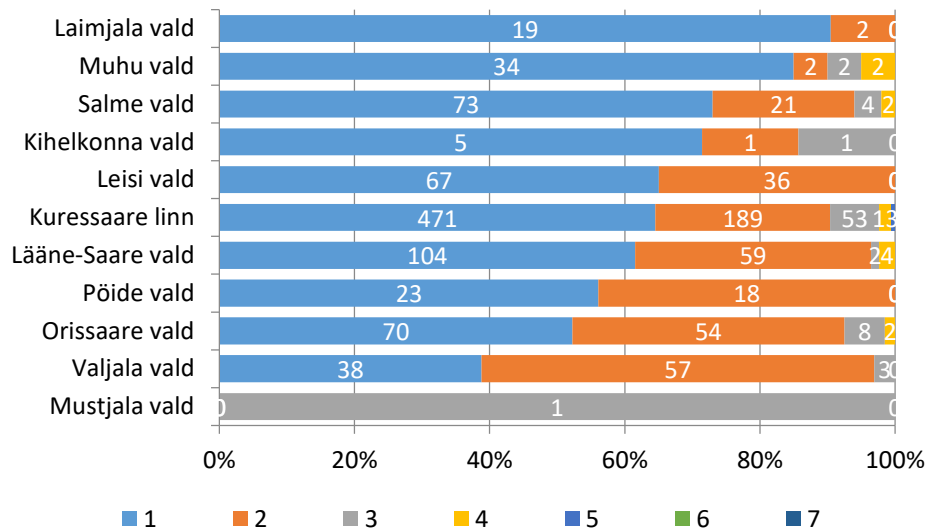

Joonis 117. Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate 7–26aastaste sooline jaotus kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Joonis 118. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte huvitegevuse valdkonnad kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Saare maakonnas on üldiselt enamus noori hõivatud ühe kollektiiviga, kahes või enamas kollektiivis osalejaid on veidi üle kolmandiku laulu- ja tantsupeoprotsessis osalevatest noortest, mis on võrdne Eesti keskmisega.

Joonis 119. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte kollektiivides osalemise arv (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Küsitlusandmete analüüs

Saare maakonna kohalikest omavalitsustest avas küsitluse 9 omavalitsust, neist ainult 3 omavalitsust vastas esimesele küsimusele. 5 omavalitsust ei avanud üldse küsitlust. Asutuste arvu omavalitsuses tõid välja vaid Kuressaare linn ning Leisi ja Muhu vald, kus on vastavalt 26, 9 ja 7 asutust. Kõige enam on spordiklubisid ja kõige vähem noortekeskusi ja muuseume.

Vastanud omavalitsustes on huviharidusasutused peamiselt KOVi hallatavad asutused. Kuressaare linnas on asutused peamiselt mittetulundusühingud (62% huviharidusasutustest). Ankeetküsitlusele vastanud tõid välja, et peamine huviharidusasutuste rahastamise allikas on KOVi eelarve. Samuti rahastatakse huviharidustegevust projektirahastusega ja lastevanemate kaudu. Muu riiklik rahastus ja erasektor on mõnes asutuses samuti rahastamise allikana kasutusel.

Vastanud omavalitsustest on kõige enam huviharidusasutusi Kuressaare linnas, kus on kõige levinumad spordiga seotud asutused. Kõige vähem on matemaatika ja tehnikaga seotud asutusi (mõlemaid 1). Kuressaare linnas, Leisi ja Muhu vallas on kõik huvialavaldkondade asutused esindatud. Pöide vallas on kõige levinum huvialavaldkond tants ning Pöide vallas puudub tehnikaga seotud asutus. Ruhnu vallas on huvialavaldkondadest esindatud matemaatika ja mõttemängud ning keeled, kunst ja muusika.

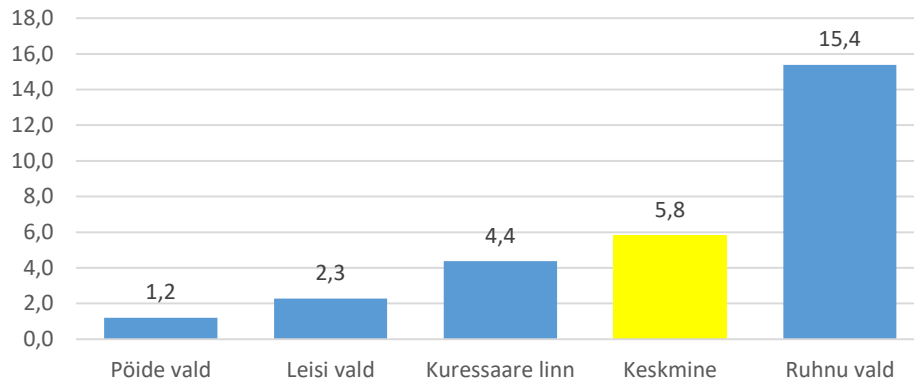
Sarnaselt asutuste arvuga on ka kõige enam huviharidusega seotud töötajaid Kuressaare linnas, kus on kokku 114 töötajat. Kõige enam inimesi on kaasatud spordi ja muusika valdkonda ning kõige vähem tehnika valdkonda.

Noorte arv huvitegevuses varieerub valdade kaupa palju, alates 15 noorest Ruhnu vallas kuni 2325 nooreni Kuressaare linnas. Kokku osaleb vastanud kohalikes omavalitsustes huvitegevuses 2930 noort. 95 noort osaleb huvitegevuses teistes KOVi üksustes.

Vastanud kohalikest omavalitsustest osaleb Kuressaare linnas kõige enam noori erinevates valdkondades ning Kuressaares tegelevad peaaegu pooled noortest spordiga, mis on populaarne huvialavaldkond kogu

Saaremaal (kokku 36% noortest). 22% noortest tegeleb muusikaga ning 11% noori on seotud tantsu või kunstiga. Kõige ebapopulaarsemad on Saaremaal matemaatika ja mõttemängud (1% noortest).

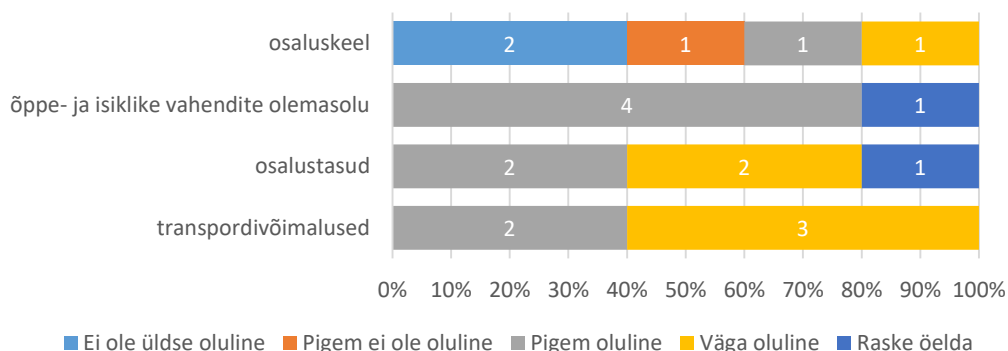
Statistikaameti andmete põhjal elab Saare maakonnas 7172 noort. Vastanud kohalikes omavalitsustes on kokku 150 noorsootöötajat. Kõige enam on noorsootöötajaid Kuressaare linnas, kus on 130 noorsootöötajat. Ruhnu vallas on kõige enam noorsootöötajaid 100 noore kohta ehk 15,4 noorsootöötajat 100 noore kohta.

Joonis 120. Noorsootöötajate arv 100 noore kohta kohalikus omavalitsuses (Allikas: ankeetküsitlus, autorite arvutused)

Kuressaare linnas on neli huviharidusasutust, kus pakutakse tegevusi mõnes muus keeles peale eesti keele. Üks neist asutustest on 100% muukeelne.

Saaremaa omavalitsustes on kõige olulisem tegur, mis mõjutab omavalitsuses elavate noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust on transpordivõimalused, mis oli väga oluline tegur kolmes omavalitsuses. Pigem oluliseks peeti ka õppe- ja isiklike vahendite olemasolu. Osaluskeel ja osalustasud olid tegurid, mida omavalitsused väga oluliseks ei pidanud.

Joonis 121. Noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust mõjutavate tegurite olulisuste jaotus kohalikes omavalitsustes (Allikas: ankeetküsitlus)

Omavalitsused tõid lisaks välja, et huvihariduse probleemideks on ühtse riikliku korra puudumine, mille tõttu on huvitegevuse rahastamine ebavõrdne kohalikes omavalitsustes ja ka nende sees erinevate huvihariduse valdkondade vahel. Selle lahenduseks pakuti, et huviharidust võiks riiklikult toetada ning võiks välja pakkuda rahastamismudeli huvihariduse toetamiseks kohalikes omavalitsustes. Samuti leiti, et

ringijuhitud leidmine ning väikesed töötasud on probleem. Toodi välja, et seda probleemi saaks lahendada läbi riikliku toetuse juhendajate töötasule ja spetsialistide koolituskulude katmise.

Registriandmete ja küsitlusandmete analüüs

Järgnevalt on välja toodud huvihariduse ja -tegevusega seotud asutuste arvud Saare maakonnas registriandmete ja ankeetküsitlusega kogutud andmed põhjal. Andmed on esitatud kohalike omavalitsuste kaupa.

Tabel 24. Asutuste arv tegevusalade, maakondade ja andmekogude lõikes (Allikas: Ankeetküsitlus, rahvakultuuri valdkondlik andmekogu, Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed, EHIS, Spordiregister)

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ⁴³		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteadused	
	A ⁴⁴	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Saare maakond	9	42	9	26	8	16	11	34	11	22	53	5	6	8	19
KOV															
Kihelkonna vald		1		0		1	0	0		1	0		0	0	0
Kuressaare linn	3	10	4	5	4	3	4	9	8	8	33	2	4	2	8
Laimjala vald		3		2		0	0	2		1	1		0	0	1
Leisi vald	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	0	2	1
Lääne-Saare vald		10		9		3	0	5		3	12		0	0	2
Muhu vald	2	1	2	1	1	2	2	2	1	1	1	1	1	2	2
Mustjala vald		1		1		0	0	2		0	1		0	0	0
Orissaare vald		5		1		1	0	3		2	1		0	0	1
Pihtla vald		2		0		1	0	1		1	1		0	0	0
Pöide vald	2	3	2	1	1	1	2	4	1	1	1	1	1	1	2
Ruhnu vald	1	0		0	1	0	1	0		0	0		0	1	0
Salme vald		3		3		2	0	2		1	0		0	0	1
Torgu vald							0							0	
Valjala vald		2		2		1	0	2		2	1		0	0	1

Saare maakonnast esitasid viis KOVi andmeid küsitluse kaudu asutuste tegevusvaldkondade kohta. Nendeks on Ruhnu, Pöide, Muhu ja Leisi vald ning Kuressaare linn. Ruhnu valla puhul ei olnud üheski andmebaasis mingeid andmeid asutuste tegevusvaldkondade kohta, seega antud uuringu raames said koondatud andmed, mis ei kajastu mujal. Ruhnu vallas on esindatud asutused muusika, kunsti, sõnakunsti/ühiskonna/üldkultuuri, ning tehnika ja täppisteaduste valdkondades. Pöide valla küsitluse kaudu andmed ühtivad võrdlemisi hästi andmebaasidest saadud andmetega, erisused on kolme valdkonna puhul ühe asutuse võrra ning sõnakunsti/ühiskonna/üldkultuuri valdkonnas kahe asutuse võrra. Tegevusvaldkondadest on Pöides esindatud kõikide valdkondade asutused. Ka Muhu vallas on olemas kõikide tegevusvaldkondade puhul asutus, mis pakuks huvitegevust. See ilmneb nii küsitluse teel saadud andmetest kui ka andmebaasidest saadud andmetest. Leisi valla puhul on ainsad erisused kogutud ja

⁴³ Muu alla kuuluvad sõnakunsti, ühiskonna, üldkultuuri ja folklooriga seotud asutused.

⁴⁴ A - kogutud andmed; B - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja ETAGi andmed; C - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, ETAGi ja EHISe andmed; D - ETAGi ja EHISe andmed; E - Spordiregistri andmed

olemasolevate andmete vahel looduse ja tehnika ja täppisteaduste valdkondade puhul, kus küsitluses märgiti asutusi rohkem, kui olemasolevate andmete põhjal on.

Kuressaare linna puhul on silmapaistev küsitlusandmete puhul muusika osakaalu vähesus. Andmebaaside põhjal on muusika alaseid asutusi Kuressaares kõige rohkem, kuid küsitlusandmetest ilmneb, et muusika tegevusi pakkuvate asutuste arv on valdkondade võrdluses üks väiksemaid.

8.1.12 Tartumaa

Registri- ja varasemalt kogutud andmete analüüs

Tartu maakonnas on pea kõikides KOVIDes (v.a Kallaste) olemas mõni omavalitsuse hallatav asutus, mis pakub huvitegevust või -haridust. Suuremas osas omavalitsustes pakuvad huvitegevust õppeasutused (üldhariduskoolid, lasteaiad), kuid ka KOVi hallatavad kultuuri- ja rahvamajad või kultuuri- ja huvikeskused.

Muude asutuse liikide all pakuvad huvitegevuse ja -hariduse teenuseid näiteks kogudused, maakondlikud/piirkondlikud ühingud ja üks sihtasutus (Tartu Rahvaülikool).

Tartu linnas on sarnaselt Tallinnaga suuremal hulgal mittetulundusühinguid, kuid erinevalt pealinnast on peamised mittetulundusühingud eelkõige seltsid ning ühendused. Mittetulundusühingut juriidilise vormina võivad huvitegevust pakkuvad organisatsioonid Tartu linnas ja mõningates omavalitsustes kasutada eelkõige rahastamise viiside hulga suurendamiseks, kuna MTÜ juriidilise vormina on üks lihtsamaid viise, kuidas ühing või selts saaks taotleda erinevaid projektirahasid või toetusi.

Spordiklubide puhul on näha, et Tartu linnale lähemal olevates kohalikes omavalitsustes (Luunja, Ülenurme, Nõo) on ka spordiklubide arv suurem, kuigi näiteks KOVi hallatavaid asutusi (kus võiks spordiklubi füüsiliselt oma tegevust läbi viia, nagu näiteks üldhariduskooli territoorium) suurema linna lähedus oluliselt ei mõjuta. Spordiklubide arvu taga võib olla eeslinnastumise nähtus: Tartu linnas tööl käivad inimesed, kes elavad linna lähedal asuvas KOVis, kasutavad sportimiseks oma kodukohta võimalusi, ja seega on seal nõudlus spordiklubide järele suurem. Ei ole välistatud ka võimalus, et Tartu linna elanikud käivad sporti harrastamas Tartule piisavalt lähedal asuvas kohalikus omavalitsuses. Selle taga võivad olla nii rahalised põhjused, nagu spordiklubi kuutasu suurus, või ka isiklikud tegurid, näiteks ajaline sobivus või seltskond.

Tartu linn

Tartu linnas on huviringe üheksas valdkonnas. Suurema osa huviringidest moodustavad spordi (27%) ning muusika (mõlemad ligikaudu 20%) valdkonna huviringid. Suhteliselt kõrge osakaal (16%) on ka keelevaldkonna huviringidel. Vähem on huviringe matemaatika ning ühiskonna ja ajaloo valdkondades (alla 5%).

Tartu puhul on koolide juures olevate huviringidest 75% rahastatud koolide eelarvetest. KOV eelarvest on rahastatud ligikaudu 13% huviringe ning lapsevanemate poolt ligikaudu 12%.

Tartus on keskmine laste arv huviringides 19,8.

Tartu maakond

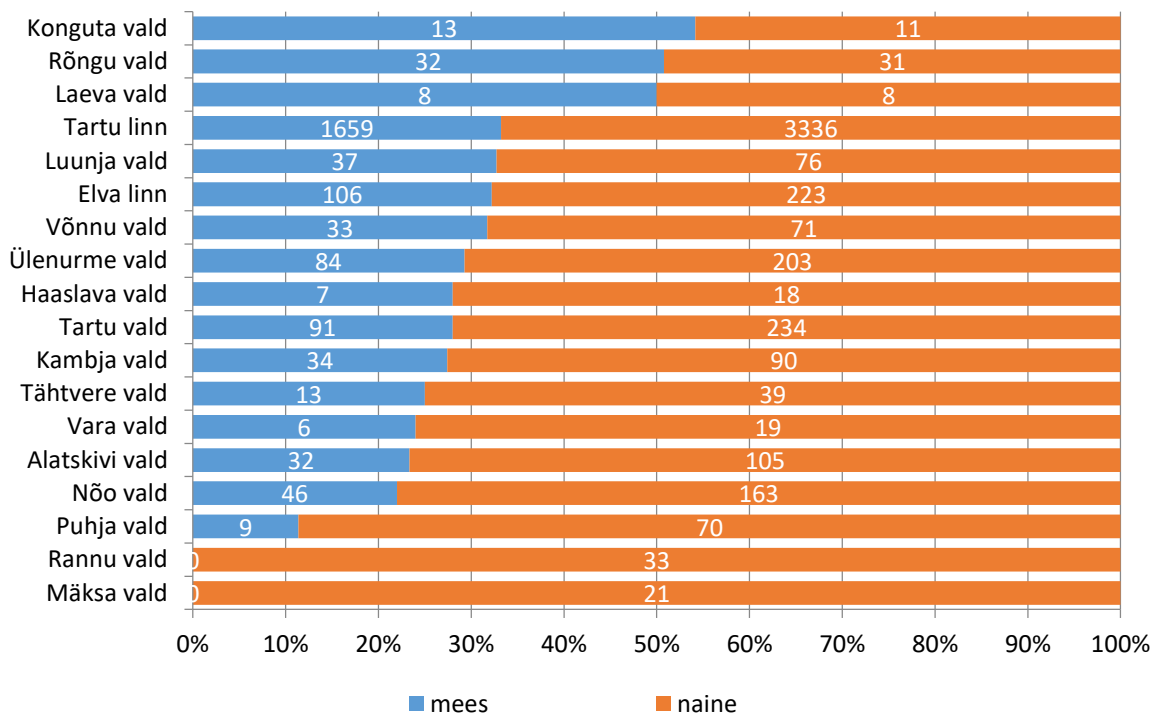
Tartu maakonna huviringide valdkondade vaatlusel tuleb, sarnaselt Harjumaaga arvestada keskuslinna pakutavate võimalustega. Seetõttu võivad maakonna omavalitsustes olla teatud valdkonnad alaesindatud. Tartu maakonnas on huviringe samuti üheksas valdkonnas. Mitmekesisem huviringide valik on Luunja vallas (9) ning piiratum valik Peipsiääre vallas (4). Kõikides omavalitsustes on olemas huviringid vaid spordi valdkonnas. Muusikaring puudub Mäksa vallas ja Kallaste linnas. Matemaatika valdkonna huviringe on vaid kolmes omavalitsuses. KOV üksustes on üldjuhul valdkondade jaotus sarnane. Erandina võib välja tuua, et ligikaudu 45% huviringidest on Nõo vallas spordi valdkonnas. Huviringide valdkondade kohta ei ole andmeid Elva linna ning Meeksi, Piirissaare, Puhja ja Rannu valla kohta.

Tartu maakonnas on koolide juures tegutsevad huviringid rahastatud peamiselt KOVi eelarvest. ETAGi andmete järgi on erandiks vaid Nõo vald, kus enamik (91%) huviringe on finantseeritud kooli eelarvest. Samuti on Konguta vallas ainult KOVi poolt rahastatavate huviringide osakaal 50%. Ülejäänud ringid on rahastatud selles omavalitsuses KOVi eelarvega kombineeritult (projektid). Lisaks on Tartu maakonnas erinevalt paljudest teistest maakondadest rohkem neid omavalitsusi, kus huviringe finantseerivad ainult lastevanemad. Kõrgeim on antud näitaja Mäksa vallas (28%). Huviringide finantseerimise osas ei ole andmeid Elva linna ning Meeksi, Piirissaare, Puhja ja Rannu valla kohta.

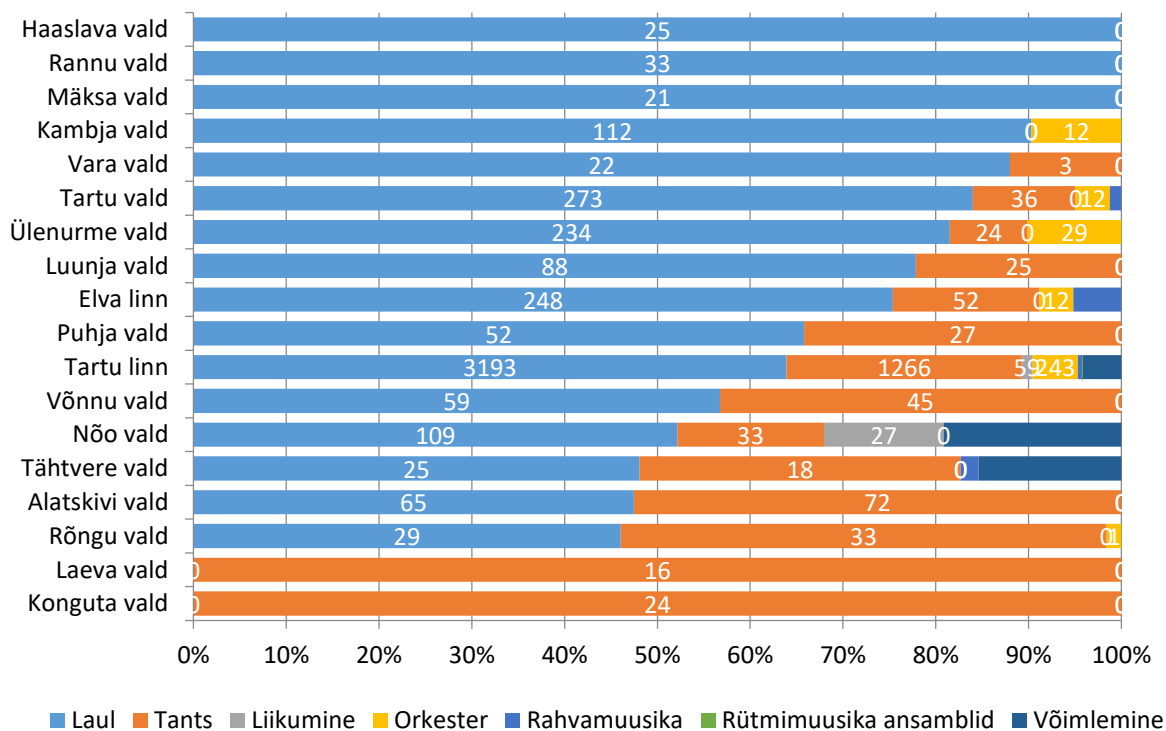
Tartu maakonna huviringides osaleb 4636 last. Ühes huviringis käib keskmiselt 18,8 last. Suurima keskmise näitajaga on Ülenurme vald, kus ühes huviringis osaleb keskmiselt 38,9 last. Huviringides osalemise kohta puuduvad andmed Elva linnast, Laeva, Meeksi, Peipsiääre, Piirissaare, Puhja ja Rannu vallast.

Nii Tartu linn, kui Tartu maakond üldiselt on Eesti võrdluses soolise jaotuse poolt üks suurima naiste osakaaluga piirkondi. Tartu linnas laulu- ja tantsupeoprotsessis osalevate noortest valdav enamus ning Tartu maakonnas enamsutes valdades ja linnades on samuti naiste osakaal oluliselt kõrgem kui meeste oma. Eesti keskmisest on meeste osakaal kõrgem vaid Konguta, Rõngu ja Laeva valdades.

Tartu linnas ja Tartu maakonnas on laulmisega tegelejate osakaal peale Tallinna ning Järva maakonna kõige kõrgem. Tartu maakonnas on tantsimisega tegelevaid laulu- ja tantsupeoprotsessist osavõtjaid võrdlemisi vähe.

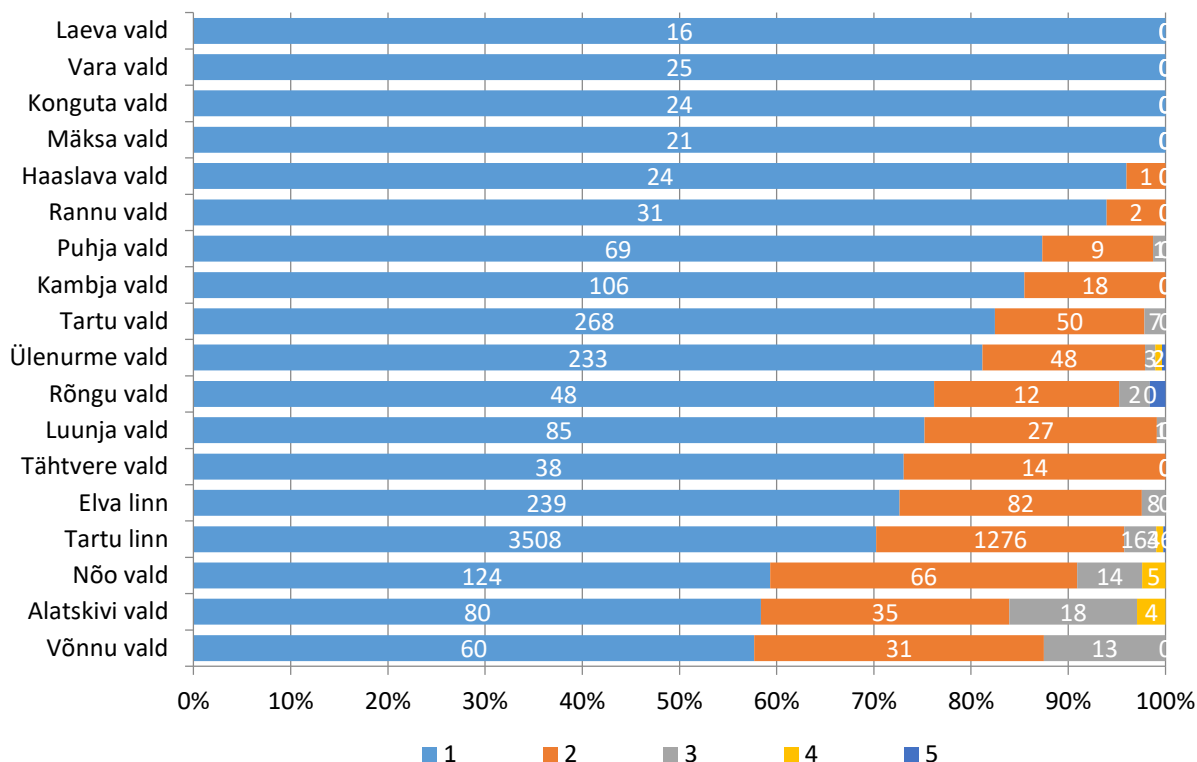

Joonis 122. Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate 7–26aastaste sooline jaotus kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Joonis 123. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte huvitegevuse valdkonnad kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Valdav osa Tartu maakonna noortest tegeleb vaid ühe tegevusalaga, mis tõenäoliselt on seotud noorte suurema arvuga maakonnas ning seetõttu ei pea kollektiivid nõ. „jagama“ liikmeid omavahel. Nõo, Alatskivi ja Võnnu valla puhul on kolmest tegevusest osa võtvate noorte osakaal kõrgem kui mujal.

Joonis 124. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte kollektiivides osalemise arv (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Küsitlusandmete analüüs

Tartu maakonna kohalikest omavalitsustest avas küsitluse 14 omavalitsust, neist 1 ei vastanud küsitluse esimesele küsimusele. 8 omavalitsust ei avanud üldse küsitlust. Kokku on Tartumaal vastanud omavalitsustes 405 asutust. Kõige enam asutusi on Tartu linnas, kus on 288 asutust. Kõige vähem on asutusi Elva linnas (2). Kõige rohkem on Tartumaal spordiklubisid (180) ja kõige vähem huvikoole (6).

Vastanud omavalitsustes on huviharidusasutused peamiselt KOVi hallatavad asutused. Kolmes vastanud omavalitsuses on mõned huviharidusasutused ka mittetulundusühingud. Vastajad tõid välja, et peamine huviharidusasutuste rahastamise allikas on KOVi eelarve. Samuti rahastatakse huviharidustegevust projektirahastusega ja lastevanemate kaudu. Muu riiklik rahastus on rahastamise allikana kasutusel ühes omavalitsuses.

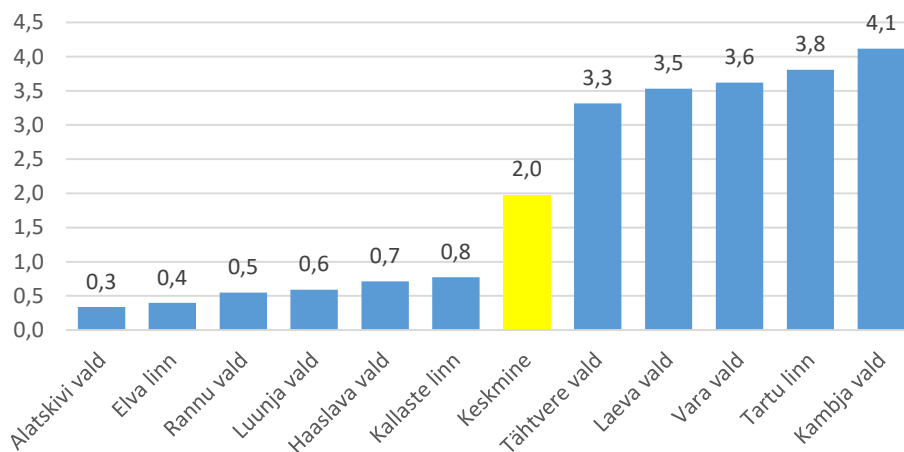
Kõige enam on Tartumaa omavalitsustes kunsti ja muusikaga seotud asutusi (mõlemal juhul 19% asutustest). Kokku toodi välja 36 asutuse tegevusvaldkond. Kõige vähem on tehnikaga seotud asutusi (3%). Haaslava vallas on esindatud kõigi valdkondade asutused.

Kõige enam on huviharidusega seotud töötajaid Tartu linnas ja kõige vähem Tähtvere vallas. 24% töötajatest töötab vastavalt spordi ja muusika valdkonnas. Kõige vähem on töötajaid matemaatika, mõttemängude ja tehnika valdkonnas (2% töötajatest).

Noorte arv huvitegevuses varieerub valdade kaupa palju, alates 15 noorest Kallaste linnas kuni 480 nooreni Luunja vallas. Kokku osaleb vastanud kohalikes omavalitsustes huvitegevuses 1222 noort. Tartu linnas osalesid noored huvihariduses 22 783 korda. 88% noortest osaleb huvitegevuses teistes KOVi üksustes.

Vastanud kohalikest omavalitsustest osaleb Haaslava vallas kõige enam noori erinevates valdkondades ning selle valla noored tegelevad võrdselt loodusteaduste, tehnika, spordi, kunsti, muusika ja tantsuga, vähem matemaatika, ühiskonna ja keeltega. Nii Rannu kui ka Kallaste vallas tegelevad noored peamiselt kunsti ja keeltega. Rohkem omavalitsusi sellele küsimusele ei vastanud.

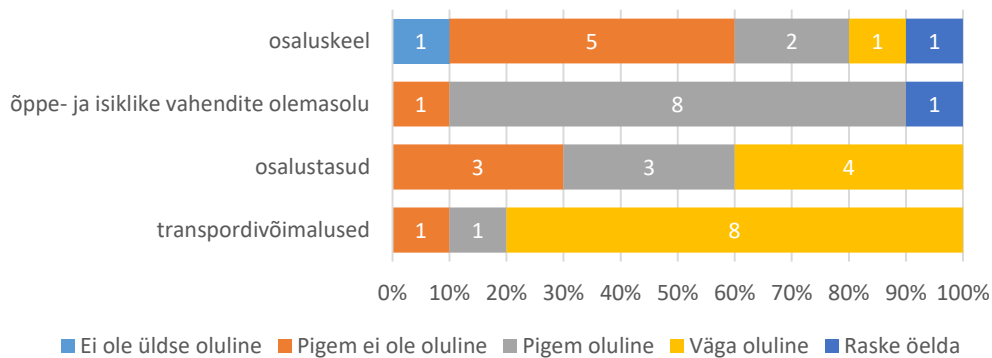
Statistikaameti andmete põhjal elab Tartu maakonnas 33 641 noort. Vastanud kohalikes omavalitsustes on kokku 908 noorsootöötajat. Kõige enam noorsootöötajaid on Tartu linnas, kus on 825 noorsootöötajat. Kambja vallas on kõige enam noorsootöötajaid 100 noore kohta ehk 4,1 töötajat 100 noore kohta. Keskmiselt on Tartumaal 2,0 noorsootöötajat 100 noore kohta.

Joonis 125. Noorsootöötajate arv 100 noore kohta kohalikus omavalitsuses (Allikas: ankeetküsitlus, autorite arvutused)

Kallaste linnas on kolm huviharidusasutust, kus pakutakse 100% tegevusi mõnes muus keeles peale eesti keele.

Tartumaa omavalitsustes on kõige olulisem tegur, mis mõjutab omavalitsuses elavate noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust on transpordivõimalused, mis oli väga oluline tegur 8 omavalitsuses. Pigem oluliseks peeti ka osalustasusid ning õppe- ja isiklike vahendite olemasolu. Osaluskeel oli tegur, mida omavalitsused väga oluliseks ei pidanud.

Joonis 126. Noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust mõjutavate tegurite olulisuste jaotus kohalikes omavalitsustes (Allikas: ankeetküsitlus)

Tartumaa kaugemad omavalitsused rõhutasid eriliselt transpordivõimaluste probleemi. Maapiirkondades on noortel keeruline osaleda huviringides ja käia noortekeskuses. Samuti on maapiirkondades probleeme juhendajate leidmisega. Leiti, et riiklikult võiks huviharidust rohkem finantseerida ning riigi poolt võiks olla süsteemsem lähenemine huvihariduse valdkonnas, nt ühtse arusaama loomine huvihariduse valdkonnast, ühtse statistikabaasi loomine ning ühtsed rahastusskeemid. Samuti puudub väiksematel omavalitsustel ülevaade noortest, kes osalevad huvitegevuses mõnes muus omavalitsuses. Toodi välja, et selleks võiks luua interaktiivse registri, mis kajastaks taolisi andmeid reaalselt.

Registriandmete ja küsitlusandmete analüüs

Järgnevalt on välja toodud huvihariduse ja -tegevusega seotud asutuste arvud Tartu maakonnas registriandmete ja ankeetküsitlusega kogutud andmed põhjal. Andmed on esitatud kohalike omavalitsuste kaupa.

Tabel 25. Asutuste arv tegevusalade, maakondade ja andmekogude lõikes (Allikas: Ankeetküsitlus, rahvakultuuri valdkondlik andmekogu, Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed, EHIS, Spordiregister)

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ⁴⁵		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteadused	
	A ⁴⁶	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Tartu maakond	7	113	6	59	7	35	5	93	5	57	48	3	17	3	35
KOV															
Alatskivi vald		2		2		1	0	3		1	2		1	0	1
Elva linn		4		2		0	0	3		2	6		0	0	0
Haaslava vald	2	2	2	1	2	1	2	1	1	1	1	1	0	2	1
Kallaste linn	1	0	1	1	2	1	1	1	1	1	0		1	0	0
Kambja vald		4		1		1	0	4		1	2		1	0	3
Konguta vald		5		2		2	0	3		1	1		0	0	1
Laeva vald	1	2	1	2		1	1	2	1	1	0	1	0	0	0
Luunja vald	1	1	1	1	1	1	0	4	1	1	4		2	0	2
Meeksi vald		1		1		0	0	0		0	0		0	0	0

⁴⁵ Muu alla kuuluvad sõnakunsti, ühiskonna, üldkultuuri ja folklooriga seotud asutused.

⁴⁶ A - kogutud andmed; B - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja ETAGi andmed; C - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, ETAGi ja EHISe andmed; D - ETAGi ja EHISe andmed; E - Spordiregistri andmed

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ⁴⁵		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteadused	
	A ⁴⁶	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Mäksa vald		0		1		1	0	1		1	1		0	0	1
Nõo vald		4		4		1	0	3		2	6		0	0	1
Piirissaare vald							0							0	
Peipsiääre vald		2		0		1	0	2		1	1		0	0	1
Puhja vald		5		2		1	0	2		0	1		0	0	0
Rannu vald	1	2		1	1	1	1	2		0	2		0	0	0
Rõngu vald		1		1		1	0	2		1	1		1	0	1
Tartu linn	1	62	1	28	1	13	0	47	1	36	0	1	10	0	15
Tartu vald		4		2		2	0	4		3	6		0	0	2
Tähtvere vald		2		1		2	0	2		1	1		1	1	1
Vara vald		1		1		1	0	2		1	2		0	0	1
Võnnu vald		2		2		1	0	2		1	1		0	0	2
Ülenurme vald		7		3		2	0	3		1	10		0	0	2

Tartu maakonnas edastasid küsitluse kaudu andmeid oma asutuste tegevusvaldkondade kohta kuus kohalikku omavalitsust: Tartu ja Kallaste linnad ning Rannu, Luunja, Laeva ja Haaslava vallad. Tartu linna puhul edastati andmeid vaid munitsipaalasutuste kohta. Kõikides maakonna esitatud küsitlusandmete puhul oli sõltuvalt tegevusvaldkonnast 0–2 asutust. Kõikides küsitluse kaudu andmeid esitanud KOVides olid esindatud muusika valdkonna asutused, kuid ainult Haaslava vallas toodi välja kahte muusika asutust, ülejäänutes KOVides märgiti ainult üks. Kui Laeva, Luunja ja Rannu valla puhul on esitatud asutuste arvud võrreldavad olemasolevate andmebaaside arvudega, siis Tartu linna puhul on erinevused väga suured, mis tuleneb sellest, et ankeedis esitati vastused ainult munitsipaalasutuste kohta, huviharidus ja huvitegevus põhinevad aga Tartus suures mahus mittetulundusühingutel.

Tartu maakonnas jääb silma looduse valdkonna asutuste vähest esindatust andmebaaside andmete põhjal, kuid näiteks küsitluse kaudu edastatud andmetest ilmnes, et kahe KOVi puhul, kus olemasolevate andmete põhjal puuduvad looduse tegevusi pakkuvad asutused, siis küsitluses toodi välja asutuste olemasolu. Mis tähendab, et teistegi KOVide puhul võivad lihtsalt olla andmed puudulikud ning tegu ei pruugi olla looduse valdkonna vähesema kättesaadavusega maakonnas.

Isikute tegevusala kohta esitasid andmed kolm KOVi: Rannu ja Haaslava vald ning Kallaste linn. Haaslava vallas on küsitluse andmete põhjal kümneid noori kõikides tegevusvaldkondades esindatud, kuid andmebaaside põhjal ei ole kõikides valdkondades huvitegevuses osalejate arvud nii võrdselt jaotunud. Looduse valdkonnas näiteks ei näita Haaslava valla kohta käivad registriandmed ühtegi huvitegevusest osavõtjat, kuid küsitluse põhjal märgiti looduse harrastustega tegelevate noorte arvuks 30.

8.1.13 Valgamaa

Registri- ja varasemalt kogutud andmete analüüs

Valga maakonnas on asutuste liikidest enim spordiklubisid, mis paiknevad peamiselt Valga linnas ja Otepää vallas. Nende kahe KOVi spordiklubide kõrge arv tõstab ka mittetulundusühingute keskmist arvu oluliselt. Pea kõikides kohalikes omavalitsustes on olemas vähemalt üks KOVi hallatav asutus, mis pakub huvitegevust (v.a. Öru vallas, mille kohta andmed puuduvad täielikult).

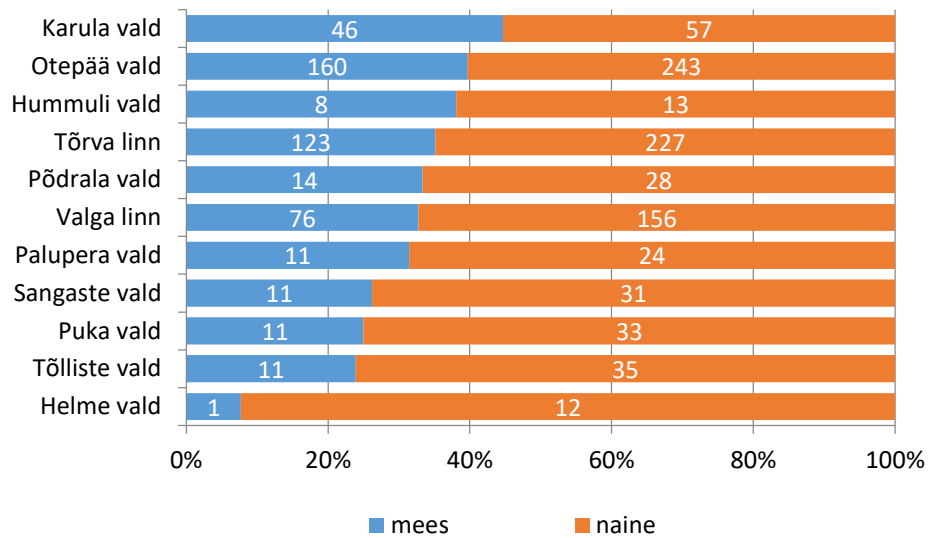
Valga maakonnas on huviringe üheksas valdkonnas. Valdkondlikult kõige mitmekesisemad huviringid on Valga linnas (9). Kõige piiratumad võimalused erinevates huviringides osaleda on Öru vallas, kus on vaid keelte, sõnakunsti, väitlemise ja näitlemise valdkonna huviring ning ühiskonna ja ajaloo valdkondade huviringid. Üldjoontes on maakonna omavalitsustes enamik peamisi huviringide valdkondi esindatud. Erandiks on vaid matemaatika ja mõttemängude ringid, mis toimuvad vaid Valga linnas ja Puka vallas. Selliseid huviringide valdkondi, mis oleksid esindatud igas omavalitsuses Valga maakonnas ei ole. Hummuli vallas on muusika ringide osakaal üle 40%, muudes omavalitsustes (va Öru vald) on ringide valdkonnad suhteliselt võrdsemalt jaotatud.

Valga maakonnas on huviringid rahastatud üle 90% juhtudest KOVi eelarvest. Lastevanemate finantseerimisel tegutsevaid huviringe on Tõlliste, Sangaste ja Puka vallas. Valga linnas on võrreldes teiste KOVi üksustega suurim koolide eelarvest finantseeritavate huviringide osakaal.

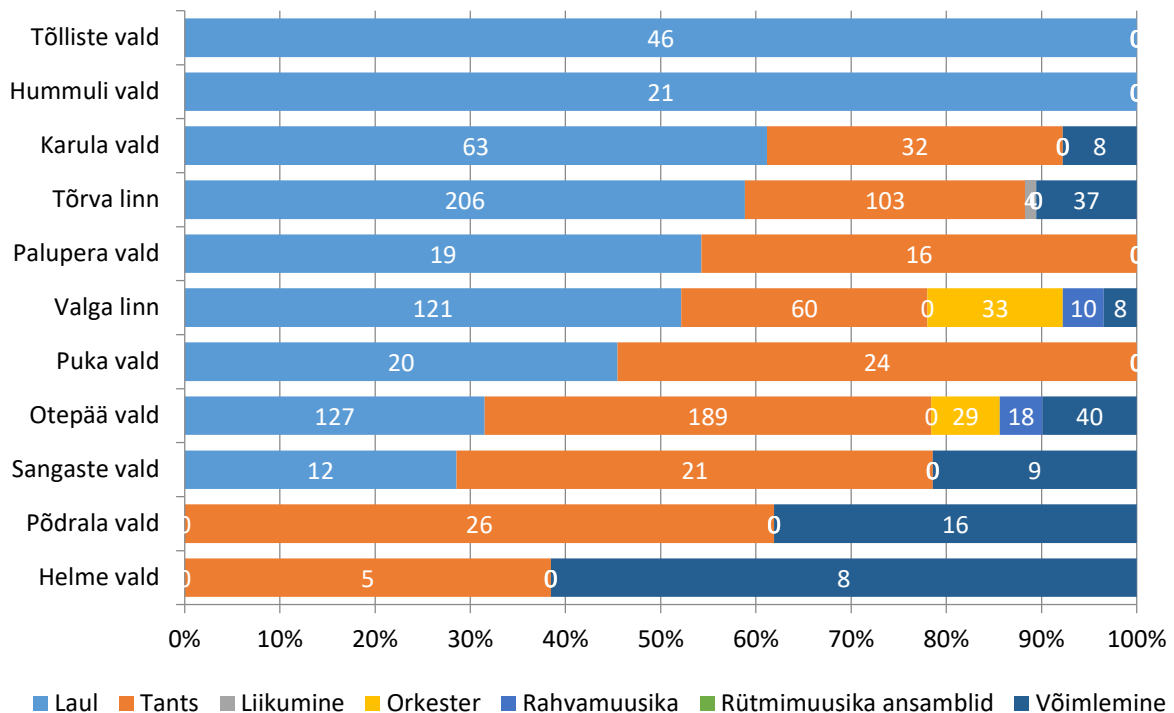
Valga maakonna huviringides osaleb 3397 last. Keskmiselt osaleb 15,2 last huviringi kohta. Suurim on vastav näitaja Otepää vallas (27,7) ning väikseim Hummuli vallas (9,3). Vastavad andmed puuduvad Karula ja Öru valla kohta.

Valga maakonnas on üks Eesti suurimaid meeste osakaalusid laulu- ja tantsupeoprotsessist osavõtivate noorte seas. Kuna maakonna KOVides on huvitegevuses osalevate noorte arvud üpris madalad, siis mõjutavad Karula ja Otepää vallas huvitegevusest osa võtvate meeste osakaalud tugevalt kogu maakonna keskmiseid tulemusi.

Tegevuste poolelt on Valga maakonnas rohkem tantsimise ja võimlemisega tegelevaid noori.

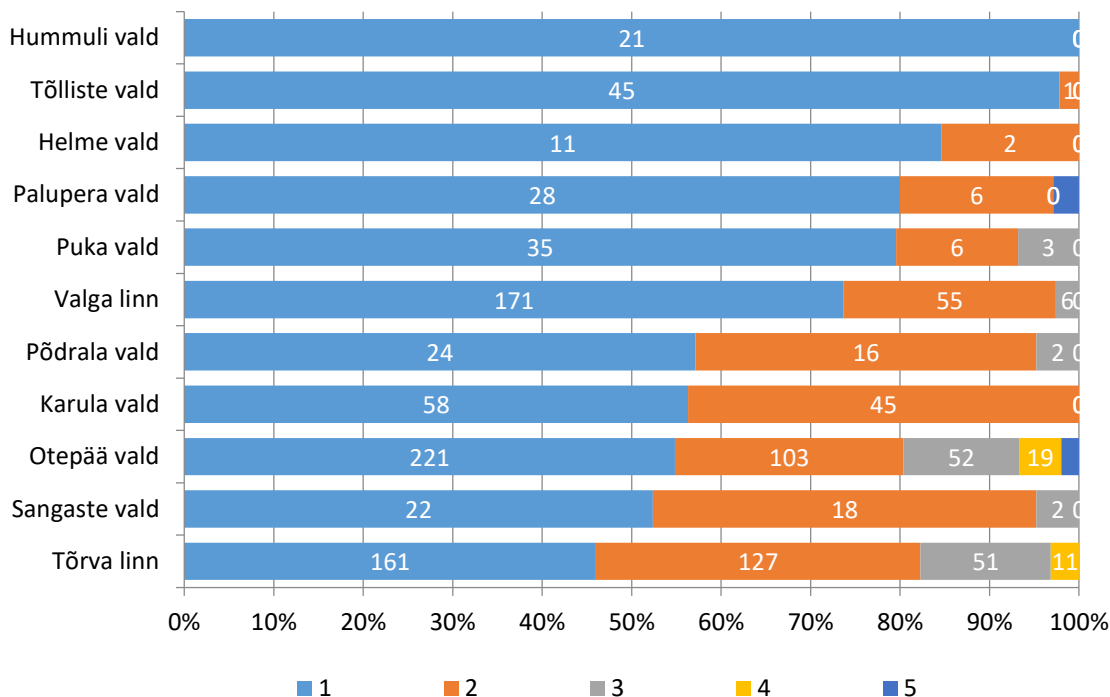

Joonis 127. Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate 7–26aastaste sooline jaotus kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Joonis 128. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte huvitegevuse valdkonnad kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Kuigi enamustes valdades on suurim ühe tegevusalaga seotud noorte osakaal, siis Tõrva linna ja Otepää valla rohkearvulisuse puhul kahe või enama tegevusalaga tegelevate noorte kõrgem osakaal muudab kogu maakonna keskmist ning sellega seoses on Valga maakonnas Eesti keskmisest rohkem noori, kes on seotud kahe või kolme huvitegevuse kollektiiviga laulu- ja tantsupeo registris.

Joonis 129. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte kollektiivides osalemise arv (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Küsitlusanneedi andmete analüüs

Valga maakonna kohalikest omavalitsustest avas küsitluse 10 omavalitsust, neist 7 vastas esimesele küsimusele. Kolm omavalitsust ei avanud küsitlust. Kokku on vastanud omavalitsustes 115 asutust. Kõige enam asutusi on Valga linnas, kus on 63 asutust. Kõige vähem on asutusi Karula vallas (3). Kõige rohkem on Valgamaal spordiklubisid (35) ja kodanikuühendusi (31) ning kõige vähem huvikoole (5).

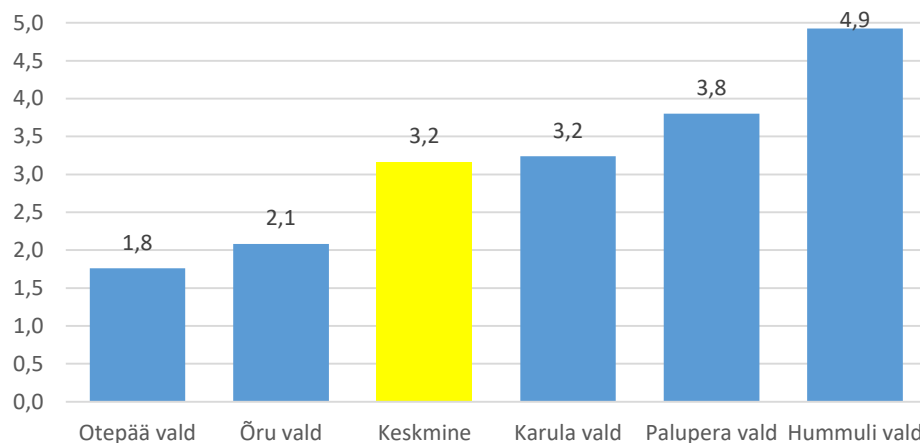
Vastanud omavalitsustes on huviharidusasutused peamiselt KOVi hallatavad asutused. Kahes vastanud omavalitsuses on mõned huviharidusasutused ka mittetulundusühingud. Vastajad tõid välja, et peamine huviharidusasutuste rahastamise allikas on KOVi eelarve. Samuti rahastatakse huviharidustegevust projektirahastusega ja lastevanemate kaudu. Erasektor on rahastamise allikana kasutusel ühes omavalitsuses.

Kõige enam on küsimustele vastanud Valgamaa omavalitsustes kunsti (18% asutusest) ja muusikaga (15%) seotud asutusi. Kõige vähem on tehnikaga seotud asutusi (4%). Sarnaselt asutuste arvuga on Valgamaal kõige rohkem huviharidusega seotud töötajaid muusika ja kunsti valdkonnas ja kõige vähem tehnika valdkonnas. Kõige enam huviharidusega seotud töötajaid on Hummuli vallas ja kõige vähem Otepää vallas.

Noorte arv huvitegevuses varieerub valdade kaupa palju, alates 70 noorest Hummuli vallas kuni 150 nooreni Öru vallas. Kokku osaleb vastanud kohalikes omavalitsustes huvitegevuses 430 noort. Otepää vallas osalesid noored huvihariduses 495 korda. 151 noort osaleb huvitegevuses teistes KOVi üksustes ja peaaegu pooled noored osalevad mitmes huviharidustegevuses.

Vastanud kohalikest omavalitsustest osaleb Hummuli vallas kõige enam noori erinevates valdkondades. Kõige rohkem noori on küsitlusele vastanud omavalitsustes kaasatud kunsti (16% noortest) ja keelte (16% noortest) valdkonda. Peaaegu 100 noort tegeleb ka muusika ja spordiga.

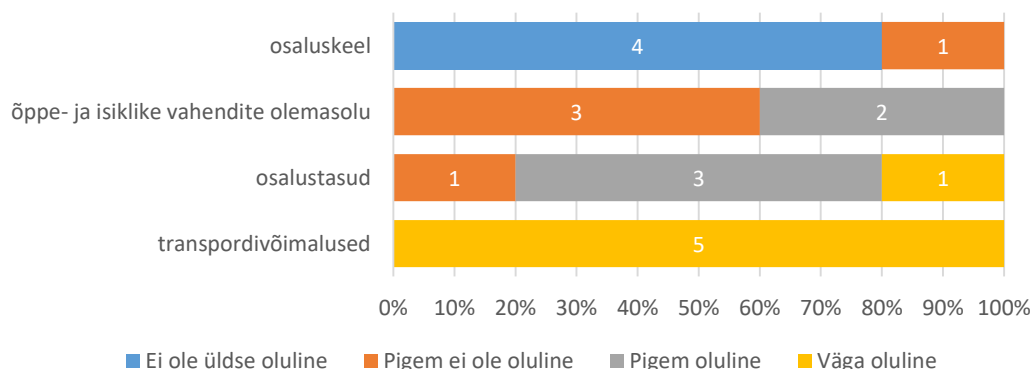
Statistikaameti andmete põhjal elab Valga maakonnas 6943 noort. Vastanud kohalikes omavalitsustes on kokku 44 noorsootöötajat. Kõige enam on noorsootöötajaid Otepää vallas, kus on 15 noorsootöötajat. Hummuli vallas on kõige enam noorsootöötajaid 100 noore kohta ehk 4,9 töötajat 100 noore kohta.

Joonis 130. Noorsootöötajate arv 100 noore kohta kohalikus omavalitsuses (Allikas: ankeetküsitlus, autorite arvutused)

Valga maakonnas ei toonud ükski omavalitsus välja, et neil on asutusi, kus pakutakse tegevusi muus keeles peale eesti keele.

Valgamaa omavalitsustes on kõige olulisem tegur, mis mõjutab omavalitsuses elavate noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust on transpordivõimalused, mis oli väga oluline tegur kõigis vastanud omavalitsustes. Pigem oluliseks peeti ka osalustasusid. Osaluskeel ning õppe- ja isiklike vahendite olemasolu olid tegurid, mida omavalitsused väga oluliseks ei pidanud.

Joonis 131. Noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust mõjutavate tegurite olulisuste jaotus kohalikes omavalitsustes (Allikas: ankeetküsitlus)

Omavalitsused tõid välja, et ringijuhendajatele makstavad tasud on liiga madalad ning see takistab huvihariduse pakkumist. Leiti, et riigipoole tugi huviringide rahastamisel aitaks probleemi lahendada, nt tasustada ringijuhte sama süsteemi järgi nagu õpetajatel. Samuti tuleks teavitada ja selgitada omavalitsuse

juhtidele ringijuhtide töötasu tõstmise vajalikkusest. Probleemina toodi välja ka huvihariduse vähenemine mitmekesisuses (nt liigselt spordile keskendunud). Arvati, et koostöö naaber omavalitsustega võiks seda probleemi leevendada.

Registriandmete ja küsitlusandmete analüüs

Järgnevalt on välja toodud huvihariduse ja -tegevusega seotud asutuste arvud Valga maakonnas registriandmete ja ankeetküsitlusega kogutud andmed põhjal. Andmed on esitatud kohalike omavalitsuste kaupa.

Tabel 26. Asutuste arv tegevusalade, maakondade ja andmekogude lõikes (Allikas: Ankeetküsitlus, rahvakultuuri valdkondlik andmekogu, Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed, EHIS, Spordiregister)

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ⁴⁷		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteadused	
	A ⁴⁸	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Valga maakond	7	40	4	24	8	15	12	40	4	16	65	5	9	7	19
KOV															
Helme vald		2		1		2	0	5		1	0		1	0	0
Hummuli vald	2	3	1	1	5	1	9	2	2	1	0	2	0	4	1
Karula vald	2	1	1	3	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1
Otepää vald		9		4		2	0	5		2	19	1	1	0	1
Palupera vald	3	1	2	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	2	1
Puka vald		2		1		2	0	3		2	4		0	0	3
Põdrala vald		1		3		1	0	0		1	0		1	0	1
Sangaste vald		1		1		0	0	1		1	2		0	0	1
Taheva vald		3		2		0	0	4		0	0		1	0	1
Tõlliste vald		2		2		1	0	2		1	5		0	0	1
Tõrva linn		5		3		1	0	2		1	6		1	0	1
Valga linn		10		2		3	0	11		4	26		2	0	7
Õru vald		0		0		0	0	2		0			0	0	0

Valga maakonnast edastasid andmed asutuste tegevusvaldkondade kohta kolm KOVi: Palupera, Karula ja Hummuli vald. Kõigi kolme valla puhul on näha tendentsi, et tegevusvaldkonniti on kõigisse märgitud vähemalt üks asutus, ehk kõik valdkonnad on antud kolmes vallas esindatud ning seda toetavad ka andmekogudest saadud andmed. Ka nende põhjal on antud kolmes KOVis kõikide valdkondade asutused olemas.

Isikute arvud tegevusvaldkonniti on küsitluse andmete ja erinevate andmebaaside andmete vahel üpris kõikuvad. Nii erinevate andmebaaside arvud on kõikuvad kui ka küsitluse kaudu saadud tulemused võrreldes andmebaaside andmetega. Hummuli vallas on muusika valdkonnas märgitud umbes sama palju harrastajaid kui on näha ETAGi andmetest, See-eest tantsu valdkonnas ei näita ükski andmebaas, et Hummulis oleks harrastajaid, kuid küsitluse vastuses on märgitud kuus harrastajat. Kunsti ja käsitöö puhul

⁴⁷ Muu alla kuuluvad sõnakunsti, ühiskonna, üldkultuuri ja folklooriga seotud asutused.

⁴⁸ A - kogutud andmed; B - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja ETAGi andmed; C - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, ETAGi ja EHISe andmed; D - ETAGi ja EHISe andmed; E - Spordiregistri andmed

on valla küsitlusandmete juures kirjas ebaproportsionaalselt kõrge arv, mis on suurem ka muusika ning spordi harrastajatest

Karula vallas on muusika ja tantsu puhul õrna seos küsitlusandmete ning rahvakultuuri valdkondliku andmekogu vahel näha, samas küsitluse andmetel on rohkem osalejaid, kui ilmneb andmebaasidest.

8.1.14 Viljandimaa

Registri- ja varasemalt kogutud andmete analüüs

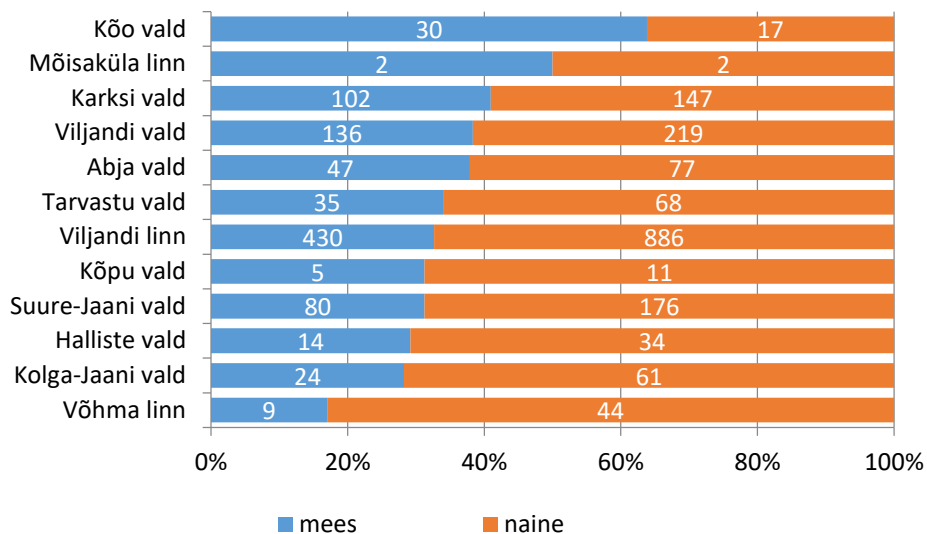
Viljandi maakonnas suurem osa rahvakultuuri valdkonnas huvitegevust pakkuvatest asutustest KOVi hallatavad ning mittetulundusühing juriidilise vormina ei ole eriti kasutusel, see on tingitud asjaolust, et maakonnas ei ole pea üldse seltse ega ühendusi. Suurem osa rahvakultuuri alasest huvitegevusest toimub üldhariduskoolides või kultuuri- ja rahvamajades. Rahvakultuurialase huvitegevuse ning huvihariduse pakkujate seas äriühinguid Viljandimaal ei ole, mis võib olla tingitud rahastuse saamise aspektidest ning ühtlasi on ka märgiks, et huvitegevuse ja –hariduse asutused ei suuda ärimaailmas konkureerida.

Viljandi maakonnas on huviringe kõigis üheksas valdkonnas. Enim erinevates valdkondades huviringe on Viljandi vallas (9). Madalaim on antud näitaja aga Kõpu vallas (5). Kõigis omavalitsustes on olemas spordi, tehnika, tantsu ning muusika valdkonna huviringid. Enamik huviringide valdkondi on omavalitsustes esindatud. Kitsaskohana võib esile tuua loodusteaduste ja matemaatika tagasihoidliku esindatuse. Matemaatika valdkonnas on näiteks vaid üks huviring (Viljandi vallas) kogu maakonnas. Samuti väärub mainimist, et Kõpu vallas on spordi valdkonna huviringide osakaal keskmisest oluliselt madalam (alla 10%). Viljandi maakonnas puuduvad huvikoolide valdkondlikud andmed Abja valla ja Mõisaküla linna kohta.

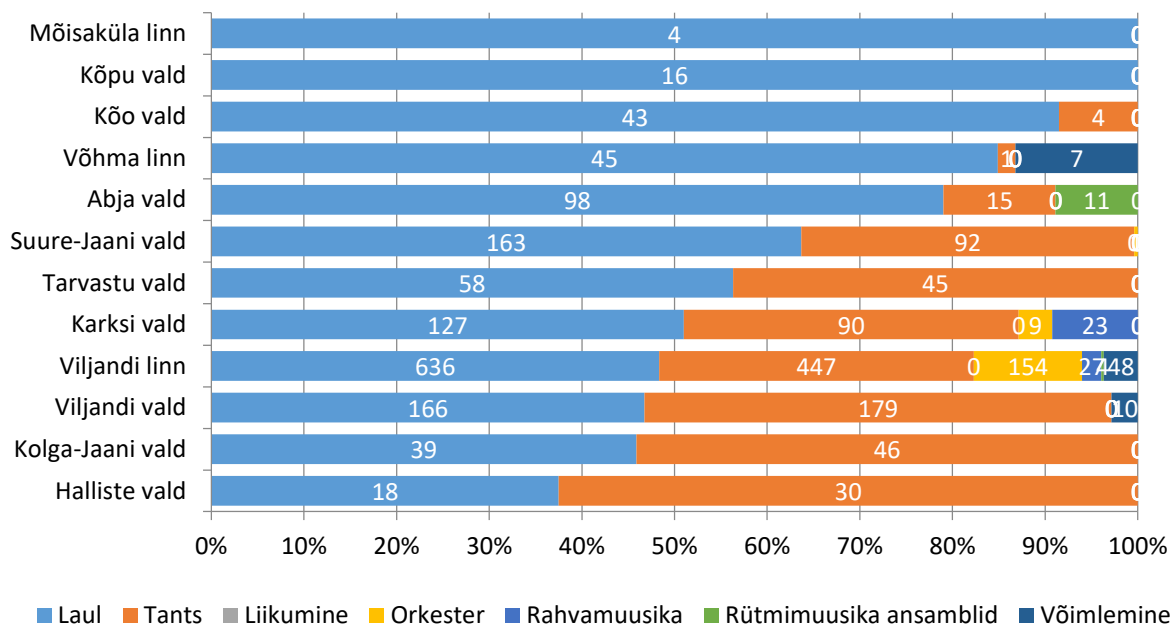
Viljandi maakonnas finantseeritakse koolide juures tegutsevaid huviringe peamiselt KOV eelarvest. Erandiks on vaid Tarvastu vald, kus kooli eelarvest finantseeritavate huviringide osakaal on 85%. Tarvastu vald on ka ainus omavalitsus Viljandi maakonnas, kus on ainult erasektori finantseerimisel tegutsevaid huviringe. Huviringide finantseerimise kohta ei ole andmeid Abja valla ja Mõisaküla linna kohta.

Huviringides osalejaid on 3010 last. Keskmine huviringides osalejate arv on 13,0. Huviringides osaleb keskmiselt kõige rohkem lapsi Viljandi linnas 15,5 ning kõige vähem Kõpu vallas 9,6. Huviringides osalemise kohta puuduvad andmed Mõisaküla linnast ning Abja ja Kolga-Jaani vallast.

Viljandi maakonna naiste ja meeste osakaal laulu- ja tantsupeoprotsessis osalevate noorte seas on kooskõlas Eesti keskmisega. Suuresti tuleneb see Viljandi linnas ja Viljandi vallas harrastajate soolistest osakaalude jaotusest. Ka harrastajate valdkondliku jaotuse poolest vastab Viljandi maakond Eesti keskmistele, lauluga tegeletakse rohkem kui tantsuga, kuid Viljandi linnas eelkõige on esindatud ka muud tegevused peale laulu ja tantsu.

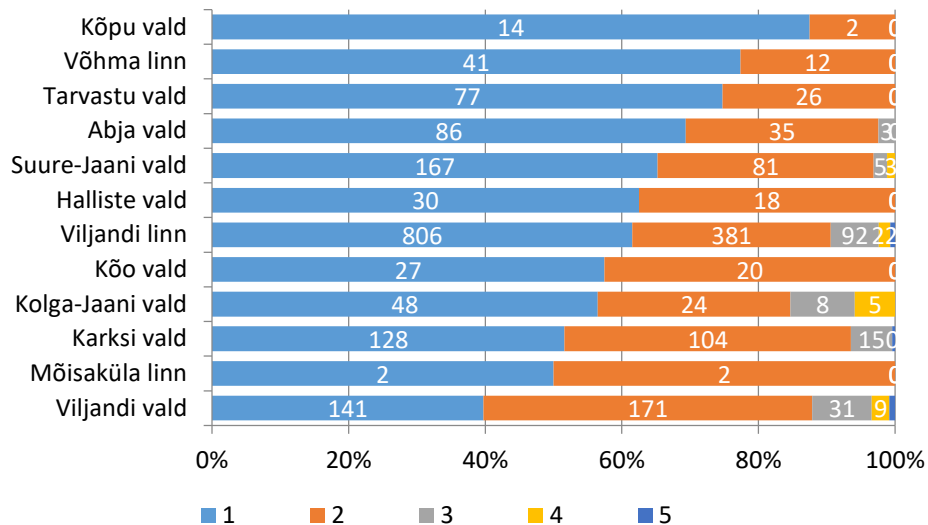

Joonis 132. Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate 7–26aastaste sooline jaotus kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Joonis 133. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte huvitegevuse valdkonnad kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Viljandi maakonnas on veidi rohkem noori, kes laulu- ja tantsupeoprotsessis olles võtavad osa rohkem kui ühest tegevusest, kuid erinevus Eesti keskmisest ei ole eriti suur. Silmapaistev aga on Viljandi vallas mitmes kollektiivis tegutsevate suur arv, mis võib viidata piirkonnas olevale noorte väiksemale arvule kuid ka kollektiivide rohkusele, mille vahelt on noortel raske ühte ainsat valikut teha.

Joonis 134. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte kollektiivides osalemise arv (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Küsitlusanneedi andmete analüüs

Viljandi maakonna kohalikest omavalitsustest avas küsitluse 9 omavalitsust, neist 1 ei vastanud esimesele küsimusele. 3 omavalitsust ei avanud küsitlust. Kokku on vastanud omavalitsustes asutusi 337. Kõige enam asutusi on Viljandi vallas, kus on 243 asutust. Kõige vähem on asutusi Kõo vallas (4). Kõige rohkem on Viljandimaal üldhariduskooli (84) ja kõige vähem muuseumi (5).

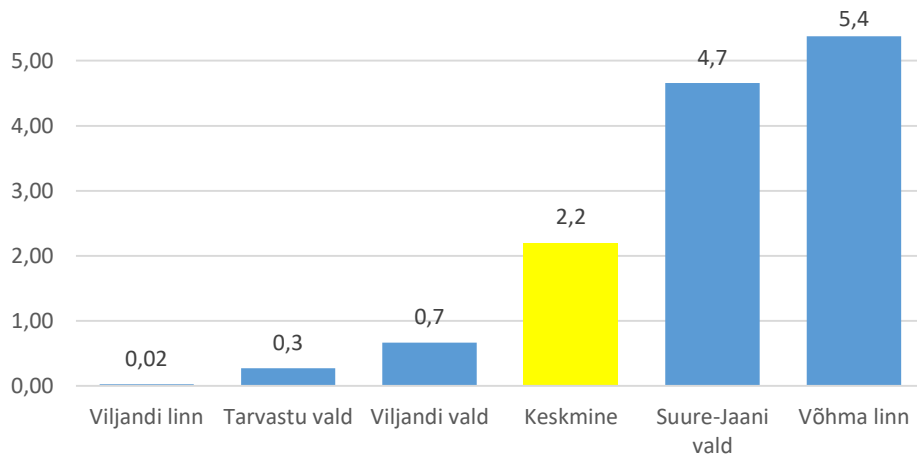
Vastanud omavalitsustes on huviharidusasutused peamiselt KOVi hallatavad asutused ja mittetulundusühingud. Vastajaid tõid välja, et peamine huviharidusasutuste rahastamise allikas on KOVi eelarve ja projektirahastus. Samuti rahastatakse huviharidustegevust lastevanemate kaudu. Erasektor on rahastamise allikana kasutusel kahes omavalitsuses.

Huivialavaldkondade järgi tõid neli omavalitsust välja, et neil on kokku 39 asutust. Kõige enam on matemaatika ja mõttemängudega seotud asutusi (7). Nii Suure-Jaani kui ka Tarvastu vallas on esindatud kõik huivialavaldkondade asutused. Samades omavalitsustes on kokku 87 huvihariduse valdkonnas töötavat inimest. Vastanud omavalitsustest on kõige enam huviharidusega seotud töötajaid Suure-Jaani vallas ja kõige vähem Võhma linnas. Kõige rohkem on Viljandimaal huvihariduses töötajaid muusika ja spordi valdkonnas ja kõige vähem loodusteaduste valdkonnas.

Noorte arv huvitegevuses varieerub valdade kaupa palju, alates 20 noorest Viljandi linnas kuni 1428 nooreni Suure-Jaani vallas. Kokku osaleb vastanud kohalikes omavalitsustes huvitegevuses 1796 noort. Viljandi vallas osalesid noored huvihariduses 451 korda. Kolmandik noori osales mitmes erinevas huvitegevuses. 377 noort osales huvitegevuses teistes KOVi üksustes.

Vastanud kohalikest omavalitsustest osaleb Viljandi linnas kõige enam noori erinevates valdkondades. Kõige enam noori on küsitlusele vastanud omavalitsustes kaasatud ühiskonna valdkonda (68% noortest), seda peamiselt Viljandi linnas, kus 2327 noort on selle valdkonnaga seotud. Muusika ja sport on Viljandimaal samuti populaarsed. Üle 100 noore tegeleb ka tantsuga. Kõige vähem tegeletakse keelte ja kunstiga.

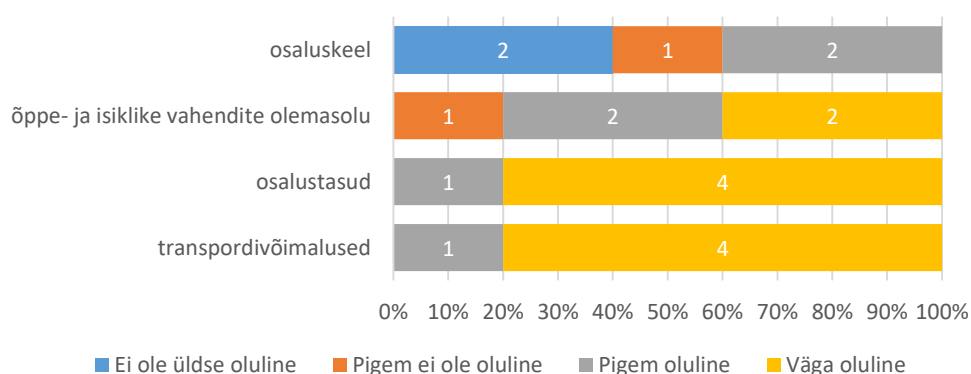
Statistikaameti andmete põhjal elab Viljandi maakonnas 10 721 noort. Vastanud kohalikes omavalitsustes on kokku 89 noorsootöötajat. Kõige enam on noorsootöötajaid Suure-Jaani vallas, kus on 57 noorsootöötajat. Võhma linnas on kõige enam noorsootöötajaid 100 noore kohta ehk 5,4 töötajat 100 noore kohta.

Joonis 135. Noorsootöötajate arv 100 noore kohta kohalikus omavalitsuses (Allikas: ankeetküsitlus, autorite arvutused)

Viljandi maakonnas töi Viljandi linn välja, et neil on kaks asutust, kus pakutakse tegevusi muus keeles peale eesti keele.

Viljandimaa omavalitsustes on kõige olulisem tegur, mis mõjutab omavalitsuses elavate noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust on transpordivõimalused, mis oli väga oluline tegur neljas omavalitsuses. Sama oluliseks peeti ka osalustasude tegurit. Pigem oluliseks peeti ka õppe- ja isiklike vahendite olemasolu. Osaluskeel oli tegur, mida omavalitsused väga oluliseks ei pidanud.

Joonis 136. Noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust mõjutavate tegurite olulisuste jaotus kohalikes omavalitsustes (Allikas: ankeetküsitlus)

Omavalitsused töid välja, et peamine probleem on kvalifitseeritud juhendajate ja treenerite leidmine. Praegused töötasud ei motiveeri juhendajaid. Leiti, et riigi poolne toetus aitaks lahendada probleemi. Transpordiprobleemide lahendamiseks leiti, et noortele võiks kompenseerida võistlussõite, laagritesse sõite ning huviringidesse sõite. Samuti võiks luua osalustasude toetussüsteemi.

Registriandmete ja küsitlusankeediandmete analüüs

Järgnevalt on välja toodud huvihariduse ja –tegevusega seotud asutuste arvud Viljandi maakonnas registriandmete ja ankeetküsitlusega kogutud andmed põhjal. Andmed on esitatud kohalike omavalitsuste kaupa.

Tabel 27. Asutuste arv tegevusalade, maakondade ja andmekogude lõikes (Allikas: Ankeetküsitlus, rahvakultuuri valdkondlik andmekogu, Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed, EHIS, Spordiregister)

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ⁴⁹		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteadused	
	A ⁵⁰	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Viljandi maakond	5	85	4	40	4	32	6	47	5	24	93	3	6	12	16
KOV															
Abja vald		10		3		3		3							
Halliste vald		6		5		2		6		1	1		1		1
Karksi vald		6		3		2		7		2	8				1
Kolga-Jaani vald		4		2		1		1		1	1				1
Kõo vald		2		1		1		2		1					1
Kõpu vald		1		1		1				1					1
Mõisaküla linn		1									1				
Suure-Jaani vald	2	17	2	8	2	8	3	6	2	3	16	1	1	6	2
Tarvastu vald	1	2	1	1	1		2	1	2	1	1	1	1	2	1
Viljandi linn		14		6	1	5	1	8		7	39	1	2	2	3
Viljandi vald		17		8		7		11		6	24		1		4
Võhma linn	2	5	1	2		2		2	1	1	2			2	1

Viljandi maakonnast esitasid küsitluse kaudu andmeid asutuste kohta tegevusvaldkonniti kolm KOVi: Võhma linn, Tarvastu vald ja Suure-Jaani vald. Suure-Jaani valla küsitlusandmete puhul on silmapaistev, et andmekogude põhjal on antud KOVis oluliselt rohkem valdkondlike asutusi, kui küsitluse andmed seda näitavad. Küsitluse ja andmebaaside andmed erinevad mitmekordselt v.a. looduse ning tehnika ja täppisteaduste puhul, viimase juures on küsitluseandmetel isegi rohkem asutusi, kui registriandmete põhjal.

Harrastajate arvudest on muusika valdkonnas Võhma linna ja Suure-Jaani valla andmed rahvakultuuri valdkonna andmekogu andmetega üpris sarnased, kuid Tarvastu valla puhul sellist seost ei ole, küsitluse andmetel on harrastajaid oluliselt vähem kui andmebaasid seda näitavad. Teisalt laulu- ja tantsupeo registri harrastajate andmed on isikupõhised ja üpriski täpselt, nii et suured erisused nende andmete ja küsitlusandmete vahel annab märku küsitlusandmete lünklikkusest.

Viljandi linnas on küsitluse kaudu edastatud erakordselt kõrge arv harrastajaid sõnakunsti/ühiskonna/üldkultuuri valdkonnas, mis on paistab eriti silma olukorras, kus ei muusika ega tantsu harrastajate arve ei ole küsitluses märgitud.

⁴⁹ Muu alla kuuluvad sõnakunsti, ühiskonna, üldkultuuri ja folklooriga seotud asutused.

⁵⁰ A - kogutud andmed; B - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja ETAGi andmed; C - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, ETAGi ja EHISe andmed; D - ETAGi ja EHISe andmed; E - Spordiregistri andmed

8.1.15 Võrumaa

Registri- ja varasemalt kogutud andmete analüüs

Võru linnas on sarnaselt Tartu linnaga mittetulundusühingud levinuimad rahvakultuurialast huvitegevust pakkuvad asutused. Lisaks Võru linnale on seltsse ja ühendusi veel neljas KOVis. Võru maakonna KOVides on lisaks seltsidele ja ühendustele rahvakultuurialast huvitegevust pakkumas veel ka üldhariduskoolid, kultuuri-/huvikeskused, rahva-/kultuurimajad ning lasteaiad. Suuremas osas käivad need KOVi hallatavate asutuste alla. Võru linnas ja Meremäe vallas on mittetulundusühinguid rahvakultuurialast huvitegevust pakkuvate asutuste seas arvukamalt kui mitmetes teistes sama suurusega asulates, mis võib olla märgiks kohaliku kogukonna aktiivsusest ning mingil määral ka sõltumatusest kohaliku omavalitsuse ressursidest.

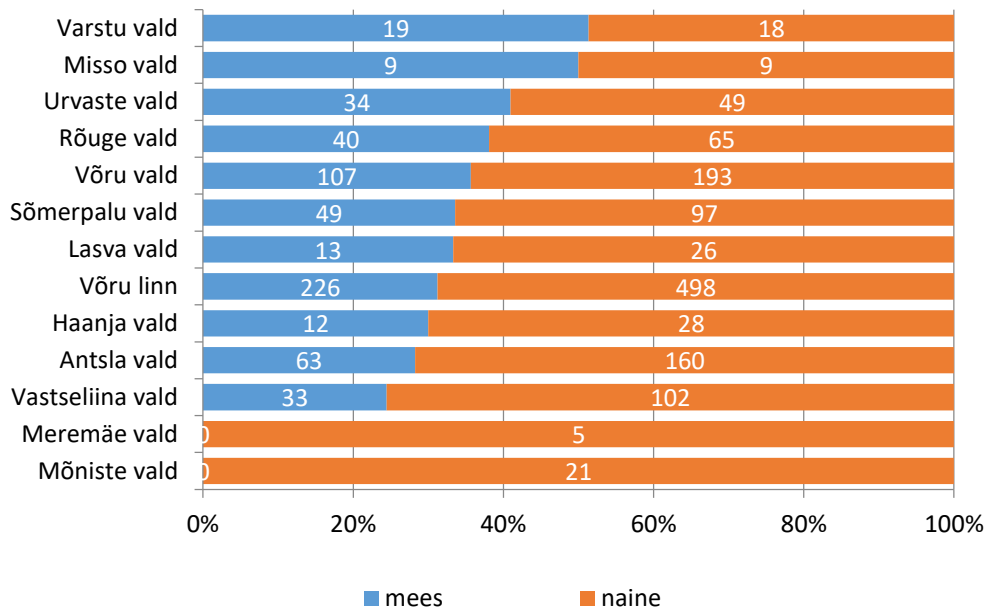
Võru maakonnas on olemas huviringid kõigis valdkondades. Kõigis valdkondades on huviringid olemas kolmes omavalitsuses: Võru linnas, Võru vallas ning Urvaste vallas. Kõige vähem huviringide valdkondi on pakkuda Meremäe vallal (tehnik, sport ja kunst) (3). Kõigis omavalitsustes on olemas muusika, spordi ning kunsti, meedia ja disaini valdkonnas huviringid. Üldjoontes on kõigis omavalitsustes huviringid valdkonniti hästi esindatud. Ainult Meremäe valla puhul on olukord huviringide mitmekesisusega nõrgem. Vastseliina vallas moodustavad spordi valdkonna ringid üle 40%. Võru maakonnas ei ole Haanja, Lasva, Misso, Rõuge ning Varstu valla andmeid huviringide valdkondade kohta.

Võru maakonnas on samuti KOVi eelarve peamine huviringide rahastamise allikas. Kõigis omavalitsustes on KOVi eelarvest rahastatavate huviringide osakaal vähemalt 85%. Võru linnas on ligikaudu 10% huviringidest rahastatud koolide eelarvest. Ainult erasektori rahastatavaid huviringe on Mõniste ja Sõmerpalu vallas. Lastevanemate rahastatavaid huviringe on vähem kui 10% ning need on Võru linnas, Vastseliina vallas ja Mõniste vallas. Rahastamise osas puuduvad andmed Haanja, Lasva, Misso, Rõuge ning Varstu valla kohta.

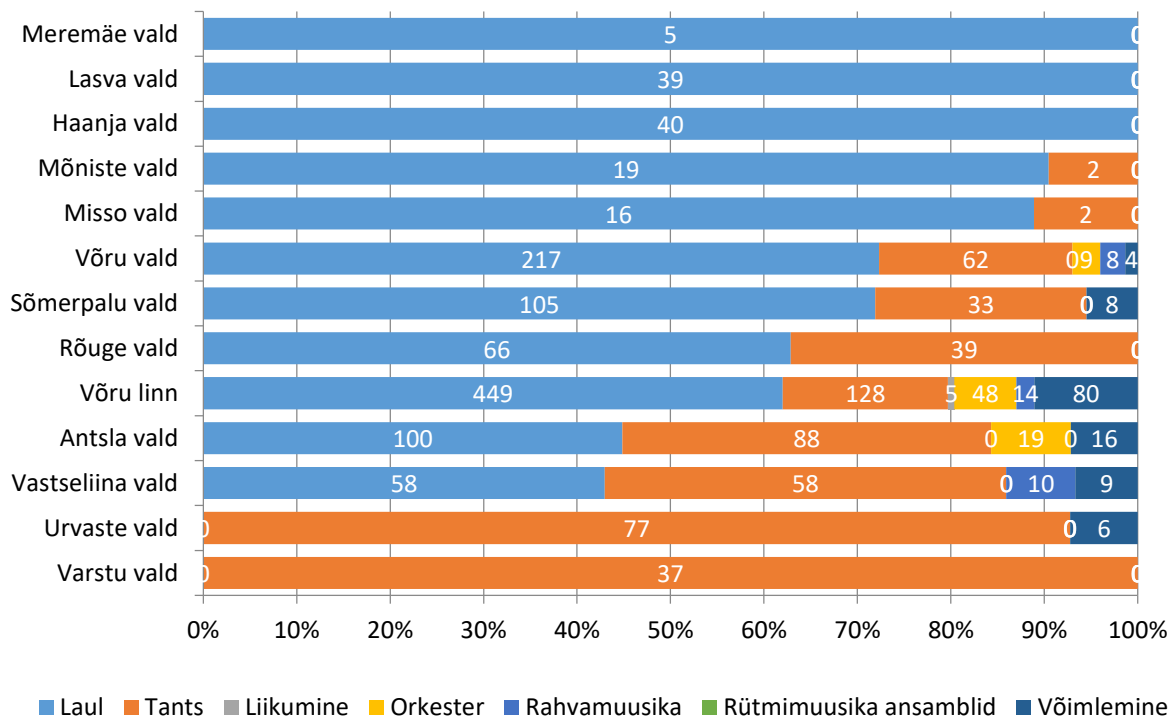
Huviringides osaleb selles maakonnas 2722 last. Keskmine huviringides osalejate arv on 16,4. Kõrgeim on antud näitaja Võru vallas (23,9) ning madalaim Mõniste vallas (11,). Andmeid huviringides osalemise kohta ei ole Haanja, Lasva, Rõuge, Misso, Rõuge ja Varstu vallast.

Keskmiselt 16% treeneritest omab spordialast kõrgharidust, kuid maakonniti kõigub antud protsent päris palju. Enim erialase haridusega treenereid töötab Ida-Viru maakonnas (21,7%) ning Jõgeva maakonnas (21,9%). Üle 20% treeneritest on kõrgharitud ka Tartu linnas, Võru, Põlva ja Hiiu maakonnas. Alla 10% spordialase haridusega treenereid on Harju ning lääne maakonnas. Tallinna linnas aga on erialase kõrgharidusega 14,3% treeneritest.

Võru maakonnas on üpris suur naiste ülekaal laulu- ja tantsupeo registri andmetel võrreldes muu Eestiga. Eriti tugevalt tuleb see esile Võru linna ning Antsla ja Vastseliina valdade puhul. Sealjuures aga ei nähtu andmetest, et nendes piirkondades oleks koorilauluga tegelejate osakaal keskmisest suurem. Vastseliina vallas on muude tegevusvaldkondade osakaal isegi suurem laulmisega tegelejate osakaalust. Võru linnas tegeleb küll valdav enamus laulmisega, kuid keskmisest kõrgem on harrastajate arv orkestri ning võimlemise kollektiivides.

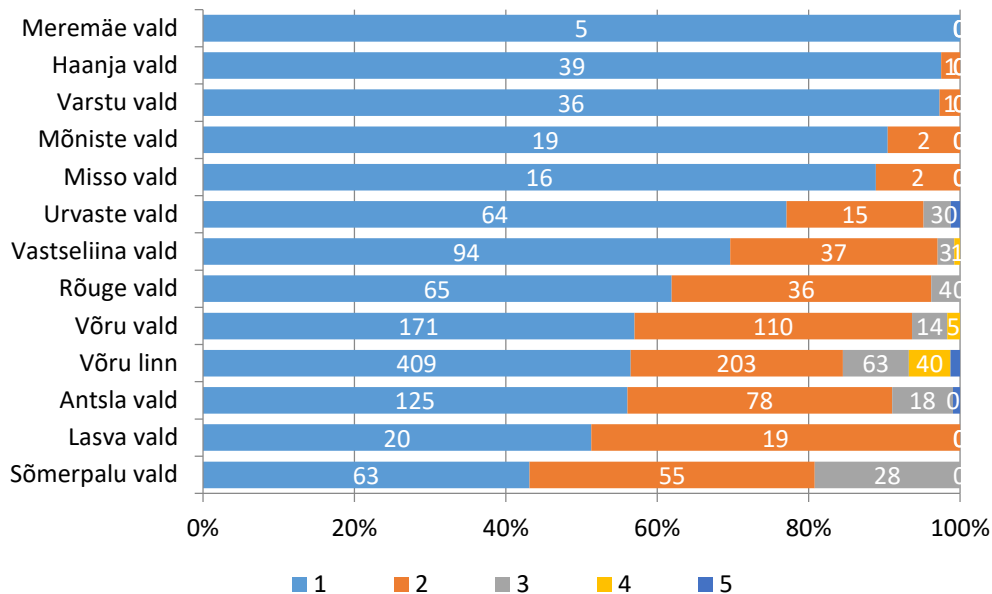

Joonis 137. Laulu- ja tantsupeoliikumises osalevate 7–26aastaste sooline jaotus kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Joonis 138. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte huvitegevuse valdkonnad kohalike omavalitsuste järgi (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Valdav enamus noori osaleb Võru maakonnas ühe kollektiivi tegevuses. Sealjuures aga üle 40% Võru linna ja ka Võru valla noortest võtavad osa rohkem kui kahe kollektiivi tegevusest. Sõmerpalu valla puhul on märkimisväärselt kõrge osakaal kolme kollektiivi tegevusest osavõtjaid.

Joonis 139. Laulu- ja tantsupeo liikumisest osa võtvate noorte kollektiivides osalemise arv (Allikas: laulu- ja tantsupeo register)

Küsitlusandmete analüüs

Võru maakonna kohalikest omavalitsustest avas küsitluse 11 omavalitsust. 2 omavalitsust ei avanud küsitlust. Kokku on Võrumaal vastanud omavalitsustes asutusi 150. Kõige enam asutusi on Antsla vallas, kus on 40 asutust. Kõige vähem on asutusi Lasva ja Sõmerpalu vallas (mõlemas 4). Kõige rohkem on Viljandimaal kodanikuühendusi (37) ja kõige vähem muuseumi ning huvikoole (mõlemas 3).

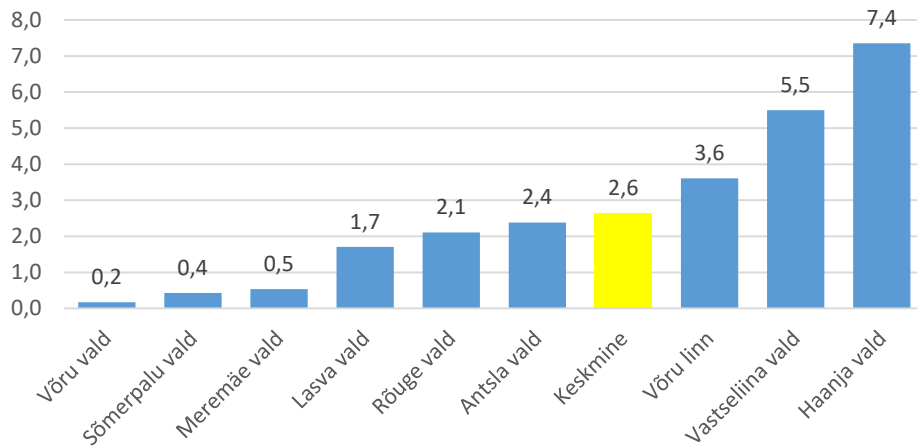
Vastanud omavalitsustes on huviharidusasutused peamiselt KOVi hallatavad asutused. Kolmes vallas on esindatud ka mittetulundusühingud. Vastajaid tõid välja, et peamised huviharidusasutuste rahastamise allikad on KOVi eelarve ja projektirahastus. Samuti rahastatakse huviharidustegevust lastevanemate ning muu riikliku rahastamise kaudu. Erasektor on rahastamise allikana kasutusel ühes omavalitsuses.

Kõige enam on Võrumaa omavalitsustes vastanute hulgas spordi (17% asutustest ehk 12) ja muusikaga (14% asutustest ehk 10) seotud asutusi. Nii Haanja kui ka Rõuge vallas on esindatud kõik huvialavaldkondade asutused. Sarnaselt asutuste arvuga on ka kõige rohkem töötajaid spordi valdkonnas. Kõige vähem on töötajaid matemaatika ja mõttemängude valdkonnas. Kõige enam on vastanud omavalitsustes huviharidusega seotud töötajaid Vastseliina vallas ja kõige vähem Meremäe vallas.

Noorte arv huvitegevuses varieerub valdade kaupa palju, alates 40 noorest Meremäe vallas kuni 270 nooreni Rõuge vallas. Kokku osaleb vastanud kohalikes omavalitsustes huvitegevuses 736 noort. Antsla, Sõmerpalu ja Võru vallas osalesid noored huvihariduses 1853 korda. Mitmes erinevas huvitegevuses osaleb 569 noort. 580 noort osaleb huvitegevuses teistes KOVi üksustes.

Vastanud kohalikest omavalitsustest osaleb Vastseliina vallas kõige enam noori erinevates valdkondades. Kõige enam noori on küsitlusele vastanud omavalitsustes kaasatud muusika (20% noortest) ja spordi (22% noortest) valdkonda. Üle 100 noore tegeleb ka ühiskonnateemade ja tantsuga.

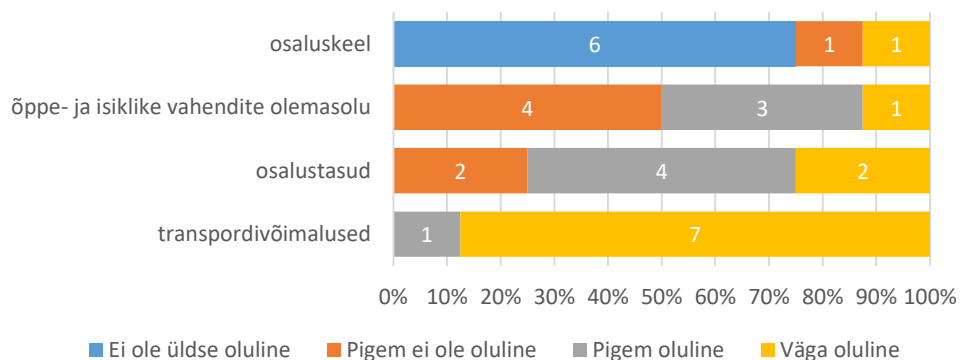
Statistikaameti andmete põhjal elab Võru maakonnas 7691 noort. Vastanud kohalikes omavalitsustes on kokku 179 noorsootöötajat. Kõige enam on noorsootöötajaid Võru linnas, kus on 100 noorsootöötajat. Haanja vallas on kõige enam noorsootöötajaid 100 noore kohta ehk 7,4 töötajat 100 noore kohta.

Joonis 140. Noorsootöötajate arv 100 noore kohta kohalikus omavalitsuses (Allikas: ankeetküsitlus, autorite arvutused)

Meremäe ja Rõuge vallas on 1 asutus, kus pakutakse vähesel määral tegevusi muus keeles peale eesti keele.

Võrumaa omavalitsustes on kõige olulisem tegur, mis mõjutab omavalitsuses elavate noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust on transpordivõimalused, mis oli väga oluline tegur 7 omavalitsuses. Sama Pigem oluliseks peeti ka osalustasusid ning õppe- ja isiklike vahendite olemasolu. Osaluskeel oli tegur, mida omavalitsused väga oluliseks ei pidanud.

Joonis 141. Noorte huvitegevuse kättesaadavust ja mitmekesisust mõjutavate tegurite olulisuste jaotus kohalikes omavalitsustes (Allikas: ankeetküsitlus)

Omavalitsuste peamine probleem on rahalise võimekuse puudumine, et toetada noortel huvihariduses osalemist näiteks läbi transpordikompensatsiooni, uute huviringide loomise või osalustasude maksmisel. Probleemi lahenduseks toodi välja, et tuleks suurendada piirkondlikku koostööd omavalitsuste vahel ning riiklik tugi ja toetus võiks olla suurem huvihariduses.

Registriandmete ja küsitlusankeediandmete analüüs

Järgnevalt on välja toodud huvihariduse ja –tegevusega seotud asutuste arvud Võru maakonnas registriandmete ja ankeetküsitlusega kogutud andmed põhjal. Andmed on esitatud kohalike omavalitsuste kaupa.

Tabel 28. Asutuste arv tegevusalade, maakondade ja andmekogude lõikes (Allikas: Ankeetküsitlus, rahvakultuuri valdkondlik andmekogu, Eesti Teadusagentuuri kogutud andmed, EHIS, Spordiregister)

	Muusika		Tants		Kunst		Muu ⁵¹		Sport			Loodus		Tehnika ja täppisteadused	
	A ⁵²	B	A	B	A	B	A	C	A	D	E	A	D	A	D
Võru maakond	10	62	9	30	8	22	13	43	12	19	58	7	5	13	14
KOV															
Antsla vald	1	8	1	5	1	2	0	3	1	1	6		0	0	2
Haanja vald	1	3	1	0	1	0	2	2	1	0	1	1	0	2	0
Lasva vald	1	3	1	2	1	2	1	2	1	1	1	1	1	1	1
Meremäe vald	1	1		0		3	2	6	1	1	0		0	1	1
Misso vald		3		1		1	0	0		0	0		0	0	0
Mõniste vald		0		0		0	0	0		0	2		0	0	0
Rõuge vald	2	3	2	2	2	1	4	2	2	0	5	2	0	4	0
Sõmerpalu vald	1	7	1	2		2	1	3	1	1	6		0	1	1
Urvaste vald		4		3		2	0	4		2	2		1	0	3
Varstu vald		4		2		2	0	3		0	0		0	0	0
Vastseliina vald	2	6	2	1	2	1	1	2	4	1	5	2	1	3	2
Võru linn		13		8		4	0	12		10	23		1	0	2
Võru vald	1	7	1	4	1	2	2	4	1	2	7	1	1	1	2

Asutuste arvused tegevusvaldkonniti märkisid küsitluses kaheksa KOVi, mis on enamuse Võru maakonna omavalitsustest. Võru maakonna KOVides on kõigis muusika ja spordi valdkonna huvitegevust pakkuvaid asutusi, üldiselt on valla kohta üks valdkondlik asutus, harvemini on neid ka rohkem. Tantsu, kunsti ja looduse valdkondade asutusi on maakonna KOVides vähem kui muude valdkondade omi. Enim asutusi on Võru maakonnas nii küsitlusandmete põhjal kui andmebaaside põhjal sõnakunsti/ühiskonna/üldkultuuri valdkonnas

Võru maakonnas esitasid tegevusalade lõikes harrastajate andmeid küsitluses neli KOVi: Võru, Vastseliina, Meremäe ja Haanja vald. Neljast KOVist kolme puhul on esitatud harrastajate anded kõikide tegevusalade puhul, ainult Meremäe valla andmete juures on osade valdkonda juures jäetud arvud sisestamata. Kui muusika, tantsu ja spordi puhul ei ole harrastajate olemasolu kõikides valdades väga üllatav, siis näiteks looduse puhul on erinevate andmeallikate erisused eriti selgelt näha. Haanja vallas ei ole andmebaaside järgi ühtegi loodusala harrastajat, kuid küsitluse põhjal on neid 39. Ka Vastseliina vallas jääb silma looduse tegevusala osalejate kõrge arv, mis ei ühti andmebaasidest saadud infoga. On võimalik, et küsitluse täitjad on hinnanguliste harrastajate arvude puhul üritanud kõiki lahtreid saada täidetud olenemata sellest, kas

⁵¹ Muu alla kuuluvad sõnakunsti, ühiskonna, üldkultuuri ja folklooriga seotud asutused.

⁵² A - kogutud andmed; B - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu ja ETAGi andmed; C - Rahvakultuuri valdkondliku andmekogu, ETAGi ja EHISe andmed; D - ETAGi ja EHISe andmed; E - Spordiregistri andmed

reaalselt on vallas antud valdkonna harrastajat või mitte. Looduse puhul väiksemates KOVides tekib küsimus, kuidas on küsitluse täitjad saanud sellised anded, kui üldiselt erinevate registriandmete väliseid andmeid ei koguta.

8.2 Noorsootöötajate küsimustiku kokkuvõtted maakonniti

8.2.1 Harjumaa

Harju maakonna omavalitsustest vastas küsitlusele 96 asutust 17 omavalitsusest. Peaaegu kolmveerand vastanutest on kohaliku omavalitsuse hallatavad asutused ning veerand on mittetulundusühingud (SA, MTÜ). Ükski noorte tegevustega seotud äriühing küsitlusele ei vastanud.

Asutuse töökeel on valdavalt eesti keel. Vaid Tallinnas on kaks asutust, kus töökeeleks on vene keel või mõni muu keel. Toodi välja, et töökeeleks võib olla samaaegselt nii eesti kui vene keel.

Tallinnas töötab vastanud asutustes kokku 583 inimest. Neist 101 on seotud noorte osalusega, 98 laagrite või avatud noorsootööga, 85 malevatega ja 46 huvitegevusega. Harjumaal (va Tallinn) töötas vastanud asutustes kokku 125 inimest, kelles enamik (102) on seotud huvitegevusega. Töötajate puhul on tavaline, et kaasatud inimesed olid samaaegselt seotud mitme erineva valdkonnaga (nt avatud noorsootöö ja nõustamisega tegelemine). Harjumaa huvikoolides töötab kokku 256 inimest. Kui küsitlusele vastanud asutus pakub huvitegevust, siis peamiselt on see seotud spordi ning kunsti, meedia ja disainiga.

Vastanud Harjumaa noorsootööga seotud asutustes on peamiselt tööl naised (vastati 71 naise ja 17 mehe kohta). Peaaegu kolmandik Harjumaa noorsootöötajatest kuulub vanusegruppi 27–36, viiendik kuulub vanusegruppi 37–46, 47–56 ja 17–26. Üle 56 aastasi noorsootöötajaid on piiratud hulgal. Tallinnas on sarnaselt Harjumaale noorsootöötajatest suurem osa naised (24 naist ja 9 meest). Kolmandik Tallinna vastanud asutuste noorsootöötajatest kuulusid vanusegruppi 17–26.

Noorsootöötajatel on peamiselt kõrgharidus (bakalaureus või magister) või rakenduslik kõrgharidus, seda nii Tallinnas kui Harjumaal. Vähe on noorsootöötajaid, kellel on madalam haridustase ning vastanutest on vaid ühes Tallinna asutuses tööl doktorikraadiga inimene.

Enamiku noorsootöötajate emakeel on eesti keel. Vaid Keila ja Rae vallas ning Tallinnas on mõned kas vene või muu emakeelega noorsootöötajad. Samuti on noorsootöötajate töökeel peamiselt eesti keel. Vaid Tallinnas ja Keila vallas on mõnes asutuses töökeeleks vene või muu keel.

Peamiselt on noorsootöötajad huvitegevuse juhendajad, seda nii Harjumaal kui Tallinnas.

Harjumaal juhendatakse sagedamini ühiskonna ja ajaloo ning keelte valdkonna huviringe. Tallinnas on kõige levinumad sport ja muusika.

Nii Tallinna kui ka Harjumaa noorsootöötajate keskmine koorus nädalas on tavaliselt kas 1–5 tundi või 36–40 tundi. Väga vähe on töötajaid, kelle koormus jääb eelnevalt välja toodud kahe koormuse vahele. Keskmine noorsootöötajate palk varieerub veidi enam kui koormus, kuid peamiselt on kaks palgagruppi, kuhu pooled vastatud töötajatest kuulub, milleks on kas 51–100 € või 801–900 €. Tallinna noorsootöötajate põhipalk on kõige enam vahemikus 701–800 €. Enamikul töötajatest on puhkepäevi üle 29 päeva aastas (27 töötajal on 29–35 puhkepäeva ja 27 töötajal on üle 35 puhkepäeva).

Motivatsioonipaketidena on mõnedes huvihariduse ja –tegevuse asutustes kehtestatud erinevaid preemiaid: jõulupreemia, tulemuste puhul preemia, hästi korraldatud ürituse preemia, aastapreemia

tulemusliku töö eest. Mõnedes asutustes on töötajal võimalik osaleda koolitustel või tegeleda soodsalt spordiga. Ühes omavalitsuses toodi välja, et kõige enam motiveerib teadmine, et omavalitsus suudab huvikooli pidada. Mitmes asutuses motivatsioonipaketid ja kompensatsioonid puuduvad.

8.2.2 Hiiumaa

Hiiumaal vastas kolmest vallast kokku kuus asutust— kaks noortekeskust, üks üldhariduskool, üks kultuuriasutus ja kaks muu kategooria alla käivat asutust. Neli neist asutustest on kohaliku omavalitsuse hallatavad asutused ja kaks on mittetulundusühingud. Asutuste töökeel on eesti keel.

Asutustes töötab kokku 40 noorsootöötajat. Kõige enam noorsootöötajaid on haaratud huvitegevusega. Kõige rohkem on töötajad seotud kunsti, meedia ja disainiga ning spordiga.

Vastatud töötajatest on enamik naised (18 naised ja 5 mehed). Töötajad kuuluvad enam-vähem võrdselt kolme vanusegruppi alates 27 kuni 56. Enamikul töötajatest on bakalaureusekraad või magistrikraad. Töötajate emakeel ja töökeel on eesti keel.

Peamine töötajate tegevus on huvitegevuse juhendamine. Huviala valdkondadeks on keeled, sõnakunst, näitlemine ja väitlemine ning sport. Vähesele määral ka muusika. Vastatud töötajatest 14 keskmine koormus ehk töötavate tundide arv nädalas on 1—5 tundi, 3 töötajat on koormatud 6—10 tundi nädalas, 3 töötajat 11—15 tundi nädalas ja 2 töötajat on koormatud 36—40 tundi nädalas. 14 töötaja põhipalga suurus kuus on 501—600 €, 1 töötaja põhipalgaks on 601—700 € kuus ja ühe töötaja põhipalk on 701—800 € kuus. Põhipuhkuse kestus toodi välja vaid 2 töötaja puhul ning neil on puhkuse kestuseks 29—35 päeva aastas.

Kahel asutusel ei ole kompensatsioonipakette. Ühel asutusel on asutusel jõulupreemia ja spordikompensatsioon teatud summa ulatuses ühes kuus.

8.2.3 Ida-Virumaa

Ida-Virumaal vastas küsitlusele 26 asutust 15 vallast. Peamiselt vastasid noortekeskused/noortetoad, üldhariduskoolid ja omavalitsused. Peaaegu kõik vastanud asutused on kohaliku omavalitsuse hallatavad asutused. Ainult üks asutus on mittetulundusühing. Enamike asutuste töökeel on eesti keel. Vaid kolmes vastanud asutuses on töökeeleks vene keel ning ühes muu keel.

Vastanud asutustes on noorsootöötajaid kokku 38, kõige enam Avinurme vallas. Enamik noorsootöötajaid on seotud huvitegevuse juhendamisega ning peaaegu pooled tegelevad avatud noorsootööga. Avinurme valla asutustes on esindatud kõik erinevad noorsootöö valdkonnad (avatud noorsootöö, huvitegevus, noorte osalus, noorteinfo, nõustamine, laager, malev, rahvusvaheline noorsootöö).

Huvitegevuse valdkondadest töötab noorsootöötajaid Ida-Virumaa vastanud asutustes kõige rohkem muusika ja spordi valdkonnas. Kõige vähem on töötajaid loodusteaduste ja matemaatika ning mõttemängude valdkonnas.

Ida-Virumaa noorsootöö asutustes töötavad peamiselt naised. Töötajad on üsnagi ühtlaselt jaotunud kolme vanusegruppi: 27—36, 37—46 ja 47—56. Enamikul töötajatest on kõrgem haridus. Levinud on ka rakenduslik kõrgharidus ja kutsekeskharidus. Enamik töötajates emakeel ja töökeel on eesti keel.

Töötajate peamine tegevus noorsootööasutuses on huvitegevuse juhendamine. Mõnedel juhtudel on tegemist asutuse huvijuhi või noortekeskuse töötajaga. Kolmandik vastatud töötajatest on nädalane

töökoormus 36—40 tundi või 1—5 tundi. Töötajate põhipalk on peaaegu kolmandiku töötajatest 101—200 €/kuus või viiendikul 801—900 €/kuus. Põhiliselt on töötajate põhipuhkus 22—28 päeva.

Paljudes asutustes motivatsioonipaketid puuduvad ning ühel juhul toodi ka välja, et eelarve ei võimalda motivatsioonipaketti luua. Mõnes asutustes on preemiad ja spordikompensatsioonid.

8.2.4 Jõgevamaa

Jõgeva maakonnas vastas noorsootöötajate küsitlusele 17 asutust 9 omavalitsusest. Pooled vastanud asutustest on kohaliku omavalitsuse poolt hallatavad asutused ning peaaegu pooled on mittetulundusühingud. Paar asutust defineerivad ennast muu juriidilise isiku alla. Kõikide asutuste töökeel on eesti keel.

Vastanud asutustes on kokku 52 noorsootöötajat. Peaaegu pooled töötasid huvikoolides. Veerand töötajaid tegelevad huvitegevuse või noorte osalusega. Ükski vastanud asutustest ei tegele laagri, maleva või rahvusvahelise noorsootööga. Peamised noorsootöötajate huvivaldkonnad on keeled, sõnakunst, näitlemine ja väitlemine ning sport. Levinud on ka tants ja tehnika, tehnoloogia. Ükski vastanud asutustest ei tegele loodusteadustega.

Vastatud noorsootöötajatest peaaegu kõik on naised (vaid üks mees). Peaaegu pooled töötajatest on vanusegrupis 47—56 ning 27—36. Mõned töötajad on vanusegrupis 37—46 ning vähesed muudes vanusegruppides. Enamik töötajatest on kõrghariduse või rakendusliku kõrgharidusega. Kõigi töötajate emakeel ja töökeel on eesti keel.

Peamiselt tegelevad noorsootöötajad huvitegevuse juhendamisega. Peaaegu kõigi noorsootöötajate töökoormus on 1—5 tundi nädalas. Töötajate palk on kolme töötaja puhul 1—50 €/kuus ja 601—700 €/kuus. Ülejäänud töötajad jagunevad erinevate palgavahemike vahele (vähe vastuseid). Kolme töötaja puhul toodi välja põhipalgaks 0 € ning ükski vastatud töötajatest ei saa üle 700 €/kuus palka. Peamiselt kuuluvad noorsootöötajad kahte põhipuhkuse kestuse gruppi, kas 22—28 päeva aastas või üle 35 päeva aastas.

Mõnedes asutustes puuduvad motivatsioonipaketid. Asutused, mis proovivad oma töötajaid motiveerida kasutada selleks preemiaid, boonuseid ja lisatasusid. Mõned kompenseerivad transpordikulutusi nii koolitustele kui üritustele.

8.2.5 Järvamaa

Järva maakonnas vastas küsitlusele 26 asutust 12 vallast. Peamiselt vastasid üldhariduskoolid ja noortekeskused/noortetoad. Peaaegu kõik vastanud asutused on kohaliku omavalitsuse poolt hallatavad asutused. Vastas ka 3 mittetulundusühingut. Kõikide asutuste töökeel on eesti keel.

Vastanud asutustes töötab kokku 49 inimest. Peamiselt on inimesed hõlmatud huvitegevusse. Mitmetes asutustes tegeletakse avatud noorsootööga. Imavere vallas on esindatud kõik noorsootöö valdkonnad (avatud noorsootöö, huvitegevus, noorte osalus, noorteinfo, nõustamine, laager, malev ja rahvusvaheline noorsootöö) ning kõigis valdkondades on üle 1 töötaja. Noorsootöötajad tegelevad kõige enam kunsti, meedia ja disaini valdkonnas, samuti ka muusika ja spordi valdkonnas. Kõige vähem on töötajaid vastanud asutustes ühiskonna ja ajaloo valdkond ning matemaatika ja möttemängude valdkond.

Enamik vastatud töötajatest on naised (3 mees ja 32 naist). Umbes kolmandik töötajatest kuulub vanusegruppi 37—46 ja kolmandik vanusegruppi 47—56. Enamikul töötajatest on kõrgharidus (rakenduslik

kõrgharidus, kõrgharidus või magistrikraad). Osadel töötajatel on ka kutseharidus või üldkeskharidus. Kõigi töötajate emakeel ja töökeel on eesti keel.

Vastatud töötajate põhitegevus on poolte töötajate korral huvitegevuse juhendamine. Osad töötajatest on noortekeskuse töötaja. Mõned töötajad on asutuse huvijuhid. Huvitegevusena juhendatakse kõige enam keelte, sõnakunsti, näitlemise ja väitlemise valdkonnas. Peamine töötajate koormus on 1–5 tundi. Mõnel juhul rohkem (kolmel juhul 6–10 tundi ja 16–20 tundi, ühel juhul 31–35 tundi ja neljal juhul 36–40 tundi). Keskmine põhipalk kuus on kas 1–50 € või 601–700 €. Mõnedel juhtudel saadakse teistsuguseid palku (nt ühel juhul 51–100 €/kuus, kahel juhul 201–300 €/kuus, ühel juhul 401–500 €/kuus, kolmel juhul 501–600 €/kuus, kahel juhul 701/800 €, ühel juhul 901–1000 €). Ükski vastatud noorsootöötajatest ei saa üle 1000 €/kuus põhipalgana. Põhipuhkuse kestus on enamikul töötajatest üle 35 päeva aastas.

Mõnedel asutustel on motivatsioonipakett, milleks on mõnel juhul transpordikompensatsioon (nt 64 € kuus) või lisatasud, (jõulu)preemiad. Paaril asutusel motivatsioonipaketid puuduvad. Ühel juhul toodi välja, et see on tingitud eelarve vähestest võimalustest.

8.2.6 Läänemaa

Lääne maakonnas vastas küsitlusele 32 asutust 9 omavalitsusest. Kõige rohkem vastasid küsitlusele üldhariduskoolid. Samuti vastasid mõned noortekeskused/noortetoad, kultuuriasutused ja omavalitsused. Enamik vastanud asutustest on kohaliku omavalitsuse hallatavad asutused, vaid kaks asutust on mittetulundusühingud. Kõikide asutuste töökeel on eesti keel.

Asutustes töötab kokku 122 noorsootöötajat. Kõige enam töötab inimesi huvitegevuse pakkumises või huvikoolides. Ridala vallas on olemas noorsootöötajad kõikides noorsootöö valdkondades. Kui asutus tegeleb ka huvitegevuse pakkumisega, siis kõige enam on neil töötajaid spordi valdkonnas ning kunsti, meedia ja disainiga seotud töötajaid. Kõige vähem ehk üks töötaja on vastanud Läänemaa noorsootöö asutustes matemaatika ja mõttemängude valdkonnas.

Enamik töötajatest on naised (9 meest ja 35 naist). Töötajad kuuluvad peamiselt kolme vanusegruppi. Kõige enam on töötajaid vanusegrupis 47–56 (16 töötajat). 14 töötajat on vanuses 27–36 ning 9 töötajat 37–46. Üle poolte töötajatest on kõrgharidus, kuid mõnedes asutustes on ka töötajaid, kellel on kutsekeskharidus või üldkeskharidus. Kõikide vastatud töötajate ema- ja töökeel on eesti keel.

Vastatud töötajate peamine tegevus on huvitegevuse juhendamine. Vastati ka mõne asutuse huvijuhi ning noortekeskuse töötaja kohta. Töötajate koormus jaguneb suhteliselt ühtlaselt erinevate koormuste vahel (7 töötajal on koormus kas 1–5 tundi, 6–10 tundi või 16–20 tundi). Sarnaselt koormustele on ka töötajate palk väga erinev ning jaguneb suhteliselt ühtlaselt erinevate palgakategooriate vahel. Seega on töötajad tööl väga erineva koormuse ja palgaga. Mitte ükski vastatud töötajatest ei saa üle 900 € palka. Põhipuhkus on enamasti üle 35 päeva aastas.

Mõnedel asutustel ei ole motivatsioonipakette. Asutustes, kus on motivatsioonipaketid, on nendeks peamiselt ühekordsed toetused (nt juubeli või lapse sündimise puhul) ja preemiad (jõulupremia, aastalõpu lisatasu). Lisaks kompenseeritakse mõnes asutuses kulutusi transpordile või spordile.

8.2.7 Lääne-Virumaa

Lääne-Viru maakonnas vastasid küsitlusele 44 noorsootööga seotud asutust 17 omavalitsusest. Kõige sagedamini vastasid küsitlusele noortekeskused/noortetoad ja üldhariduskoolid. Lisaks vastasid küsitlusele 7 omavalitsust, huvikoolid, noorteühingud, kultuuriasutused ja noorsootööühing. Enamik vastanud

asutustest on kohaliku omavalitsuse hallatavad asutused, peaaegu kolmandik on mittetulundusühingud ja 1 asutus on äriühing. Valdavas enamikus asutustest on töökeel eesti keel.

Vastanud asutustest on tööl 156 noorsootöötajat. Mõnedes omavalitsustes toodi välja, et noorsootöötajad töötavad osakoormusega (nt 0,5 või 0,3). Kõige rohkem tegeletakse vastanud asutustes huvitegevuse pakkumisega. Levinud on ka avatud noorsootöö. Tapa vallas ja Rakvere linnas on esindatud kõik noorsootöö valdkonnad (avatud noorsootöö, huvitegevus, noorte osalus, noorteinfo, nõustamine, laager, malev, rahvusvaheline noorsootöö). Huvialavaldkondadest on vastanud asutustes kõige rohkem töötajaid kunsti, meedia ja disaini, spordi, tantsu ja muusika valdkonnas.

Enamik vastatud töötajatest on naised (50 naist ja 17 meest). Töötajad jagunevad suhteliselt ühtlaselt nelja erinevasse vanusegruppi (14 inimest 37—46 ja 57—66, 15 inimest 27—36 ja 16 inimest 46—56). 7 vastatud töötajat on vanuses 17—26. Enamik töötajatest on kõrgharidusega (rakenduslik kõrgharidus, bakalaureusekraad või magistrikraad). Mitmel töötajal on ka kutsekeskharidus. Vähestel on üldkeskharidus ning ainult ühel töötajal on põhiharidus või vähem. Kõigi töötajate emakeel ja töökeel on eesti keel.

Töötajate peamiseks tegevuseks on huvitegevuse juhendamine. Mõned töötajad on noortekeskuse töötajad ning huvijuhid. Töötajad on kõige sagedamini seotud huvitegevuses keelte valdkonnaga. Juhendatakse ka spordi, ühiskonna ja ajaloo ning kunsti, meedia ja disaini ringe. Peaaegu poolte töötajate koormus on 1—5 tundi nädalas (23 töötajat). Veerandil töötajatest on koormus 36—40 tundi nädalas. Koormus varieerub töötajate vahel palju (9 töötajat 6—10 tundi/nädalas, 3 töötajat 11—15 tundi/nädalas, 7 töötajat 16—20 tundi/nädalas, 3 töötajat 31—25 tundi/nädalas, 2 töötajat 26—30 tundi/nädalas). Suur varieeruvus on ka töötajate põhipalgas. Lääne-Virumaa asutuste peale on esindatud kõik palgakategooriad, mis küsitluse välja pakuti. Kõige enam ehk 8 töötajat ei saa üldse oma töö eest palka ning 8 teenivad 801—900 €/kuus. 7 töötajat saavad 50 €/kuus, 101—200 €/kuus ja 201—300 €/kuus. 6 inimest saavad 301—400 €/kuus. 4 inimest saavad 51—300 €/kuus ja 501—600 €/kuus. 2 inimest saavad 601—800 €/kuus ja üksikud saavad 901 €/kuus kuni üle 1100 € palka ühes kuus. Töötajate põhipuhkus kestab umbes pooltel juhtudel 22—28 päeva ja üle poolte juhtudest üle 35 päeva.

Paljudes asutustes ei ole motivatsioonipakette. Mõnedes asutustes on kehtestatud motivatsioonipaketid, milleks on peamiselt lisatasud (ka üle tundide eest), preemiad, transpordikompensatsioonid või spordisaali külastamise võimalused.

8.2.8 Põlvamaa

Põlva maakonnas vastas noorsootöötajate küsitlusele 35 asutust 12 vallast. Kõige enam vastas noortekeskuseid/noortetubasid ja üldhariduskoole. Vastas ka mõned kultuuriasutused, omavalitsused ja huvikoolid ning üks malev. Enamik asutusi on kohaliku omavalitsuse hallatavad asutused, 6 vastanud asutust on mittetulundusühingud ja üks äriühing. Töökeel on kõigis eesti keel.

Vastanud asutustest töötab kokku 94 noorsootöötajat. Enamik töötajatest on seotud huvitegevuse pakkumisega. Veel tegeletakse avatud noorsootööga. Vähem tegeletakse vastanud asutustes noorte osaluse, noorteinfo, nõustamise, laagrite, rahvusvahelise noorsootöö ja malevatega. Kõige rohkem on töötajaid muusika, kunsti, meedia ja disaini, keelte, sõnakunsti, näitlemise ja väitlemise, ühiskonna ja ajaloo ning looduteaduste valdkonnas.

Vastanud asutustes on veerand töötajatest mehed. Üle kolmandiku töötajatest on vanusevahemikus 47—56. Viiesandik töötajatest on jagunenud kolme vanusegruppi vahel: 27—36, 37—46, 57—66. Kõige rohkem on töötajaid, kellel on kutsekeskharidus (15 töötajat). Samas on enamikul kõrgharidus (rakenduslik

kõrgharidus on 11 inimesel, kõrgharidus 12 inimesel ja magistrikraad 9 inimesel). Kõikide töötajate emakeel ja töökeel on eesti keel.

Kõige enam vastati töötajate kohta, kelle tegevus on huvitegevuse juhendamine. Samuti on palju asutusi, mis kategoriseerivad töötajate tegevust muu alla. 11 töötajat töötavad noortekeskuses ning kolm on asutuse huvijuhid ja noortejuhid. Huviala valdkondades on kõige enam töötajaid kaasatud kunst, meedia ja disaini. Töötajate põhiline töökoormus on 1–5 tundi (28 inimest), kuid levinud on kõik teised võimalikud töökoormused, mis küsitluses välja toodi. Põhipalga kategooriates on kõige enam töötajaid märgitud 601–700 €/kuus (7 töötajat) ja 801–900 €/kuus (8 töötajat). Sarnaselt koormustega on ka kõik põhipalga kategooriad kasutusel töötajate tasustamisel. Peamiselt on töötajate põhipuhkuste kestus üle 35 päeva aastas.

Mitmes vastanud asutuses puuduvad motivatsioonipaketid. Kui need on kehtestatud, siis on peamiseks motivatsioonipaketiks transpordikompensatsioon (nt noortekeskuse juhatajale kompenseeritakse isikliku auto kasutamine, töötajale 32 €/kuus). Ühel juhul võimaldatakse töötajatel osaleda koolitustel ja seminaridel ning premeeritakse edukaid võistlustel osalemisi. Leiti, et ka loominguline ja heatahtlik keskkond ning kaasav juhtimine on motivatsiooniks vajalikud.

8.2.9 Pärnumaa

Pärnu maakonnas vastas noorsootöötajate küsitlusele 47 asutust 16 omavalitsusest. Enamik vastanutest on üldhariduskoolid. Mõned asutused olid noortekeskused/noortetoad, huvikoolid, kultuuriasutused ja omavalitsused. Peaaegu kõik vastanud asutused on kohaliku omavalitsuse poolt hallatavad asutused, ainult viis asutust on mittetulundusühingud ning üks asutus defineeris oma juriidilist isikut muuna. Kõikide asutuste töökeel on eesti keel.

Vastanud Pärnumaa asutustes on kokku 213 noorsootöötajat. Kõige enam on inimesi kaasatud noorte osaluse valdkonda ning huvitegevuse valdkonda. Avatud noorsootöö, nõustamine ja noorteinfo on esindatud mõnedes asutustest. Laager, malev ja rahvusvaheline noorsootöö on väheste asutuste tegevuse valdkond. Vastanud asutustes on kõige enam töötajaid muusika valdkonnas, seda eriti Pärnu linnas. Samuti on asutustel töötajaid tehnika ja tehnoloogia valdkonnas. Kõige vähem on asutustes loodusteadustega seotud töötajaid.

Vastanud asutustes on töötajatest veerand mehed (22 meest ja 67 naist). Kolmandik töötajatest on vanusegrupis 47–56. Viiesimeetööajatest on vanuses 37–46. Enamik vastatud töötajatest on kõrgharidusega (vaid 24% töötajatest on kutsekeskhariduse või üldkeskharidusega). Kõikide va kahe töötaja emakeel on eesti keel ning kõikide töökeel on eesti keel.

Enamik töötajate tegevuseks on huvitegevuse juhendamine. Küsitlusele vastati ka 12 huvijuhi kohta ning 9 noortekeskuse töötaja kohta. Kõige enam tegelevad töötajad kunsti, meedia ja disaini valdkonnas, samuti spordi, keelte ja muusikaga. Enamiku töötajate töökoormus nädalas on kas 1–5 tundi või 6–10 tundi (vastavalt 25 ja 26 töötaja koormus). Töötajate põhipalk varieerub palju — alates 11 töötajast, kes saab 51–100 €/kuus kuni kahe töötajani, kelle palk on üle 1100 €/kuus. Pigem jääb töötajate keskmine palk allapoole 400 €/kuus. Põhipuhkus aastas on tavaliselt üle 29 päeva (kõige enam üle 35).

Paljude asutuste motivatsioonipaketiks on transpordi kompenseerimine. Lisaks pakutakse võimalusel preemiaid (tulemusliku töö eest, jõulupreemia) ja boonuseid. Samuti võimaldatakse mõnedel juhtudel paindliku töögraafikud või kaugtööd. Mõnedes asutustes motivatsioonipaketid puuduvad.

8.2.10 Raplamaa

Rapla maakonnas vastas küsitlusele 26 asutust 9 omavalitsusest. Kõige enam vastas küsitlusele üldhariduskoolid. Veel vastasid küsitlusele omavalitsused, noortekeskus/noortetuba, huvikoolid ja üks kultuuriasutus. Enamik asutusi on kohaliku omavalitsuse poolt hallatavad asutused. Vaid kolm asutust on mittetulundusühingud ning kolm asutust defineerivad oma asutust juriidiliselt muu isiku alla kui kohaliku omavalitsuse poolt hallatav asutus, mittetulundusühing või äriühing. Kõikide asutuste töökeel on eesti keel.

Vastanud asutustes on kokku 67 noorsootöötajat. Enamik töötajatest on seotud noorte osalusega. Paljud tegelevad ka huvitegevuses. Mõned töötajad on seotud ka avatud noorsootööga. Vähem on töötajad noorsootöö tegevustes nagu nõustamine, laager, noorteinfo, rahvusvaheline noorsootöö ja malev. Vastanud asutustesse on kõige rohkem töötajaid spordi, tehnika, tehnoloogia ja muusika valdkonnas. Kõige vähem on töötajad seotud matemaatika ja mõttemängudega.

Vastanud asutustes on tööl rohkem naisi kui mehi (8 meest ja 21 naist). Töötajad jagunevad suhteliselt ühtlaselt erinevatesse vanusegruppides. Kõige enam on töötajaid vanusegrupis 47–56 (9) ning kõige vähem vanusegrupis 37–46 (3) ja 67–76 (2). Üle 77 aasta vanuseid noorsootöötajaid ei ole. Rohkematel töötajatel on kõrgharidus, kas rakenduslik kõrgharidus (4 inimest), bakalaureusekraad (11 inimest) ja magistrikraad (4 inimest). Samas on mitmel noorsootöötajatel kutsekeskharidus (6 inimest), üldkeskharidus (3 inimest) ning ühel töötajal on põhiharidus või vähem. Kõikide vastatud töötajate emakeel ja töökeel on eesti keel.

Vastatud töötajate peamine tegevus on huvitegevuse juhendamine ja noortekeskuse töö. Vastati ka nelja asutuse huvijuhi, kolme laagrikasvataja ja kahe noorte nõustaja kohta. Peamiselt tegelevad töötajad keelte, sõnakunsti, näitlemise ja väitlemise valdkonnas. Peamine töötajate koormus on kas 36–40 tundi nädalas (8 töötajat), 1–5 tundi nädalas (7 töötajat) või 16–20 tundi nädalas (6 töötajat). Töötajad jagunevad suhteliselt ühtlaselt erinevatesse põhipalga kategooriatesse ning ükski palgakategooria iseseisvalt välja ei paista. Neli töötajat ei saa oma tegevuse eest palka. Põhiliselt on töötajate põhipuhkuse kestus 22–28 päeva aastas või üle 35 päeva aastas.

Mitmel asutusel motivatsioonipaketid puuduvad. Mõned vastajad tõid ka välja, et motivatsiooniks on: „laste silmasära ja hea sõna“ või sisemine motivatsioon. Mõned asutused kompenseerivad transpordikulutusi ning maksavad preemiaid (nt jõulupreemia).

8.2.11 Saaremaa

Saaremaal vastas noorsootöötajate küsitlusele 21 asutust 9 omavalitsusest. Kõige rohkem vastasid üldhariduskoolid. Samuti vastasid noortekeskused/noortetoad, kultuuriasutused, omavalitsused. Veel vastas üks noorsootööühing ja üks huvikool. Enamik asutustest on kohaliku omavalitsuse hallatavad asutused. Vastas ka kaks mittetulundusühingut, üks äriühing ja kaks muud juriidilist isikut. Kõikide asutuste töökeel on eesti keel.

Vastanud asutustes töötab kokku 53 töötajat. Kõige enam töötajaid on seotud huvitegevusega. Paljud on kaasatud ka noorte osaluse ja noorteinfo valdkonda. Mõned inimesed on seotud avatud noorsootööga, nõustamise ja laagritega. Huviala valdkondadest on kõige rohkem töötajad muusika (10 inimest) ja spordi (9 inimest) valdkonnas. Kõige vähem inimesi on seotud loodusteaduste, matemaatika, mõttemängudega.

Vastanud asutustes on tööl rohkem naisi kui mehi (6 meest ja 11 naist). Kõige rohkem töötajaid on vanusegrupis 17—26 ja ükski vastatud töötajatest ei ole üle 57. Pooltel vastatud töötajatest on kõrgharidus (rakenduslik kõrgharidus-3, kõrgharidus-4, magistrikraad-1). Kõigi vastatud töötajate emakeel ja töökeel on eesti keel.

Vastatud töötajatest pooled on huvitegevuse juhendajad (8) ja pooled noortekeskuse töötajad (8). Nii töötajate huviala valdkonna, koormuse, põhipalga ja puhkuse kohta vastati Saaremaal nii vähe, et selle põhjal ei ole võimalik järeldusi teha. Sarnaselt eelnevate maakondade tendentsidele on töötajate koormus 1—5 tundi või 36—40 tundi ning töötajate põhipalk varieerub erinevate palgagruppide vahel.

Osadel asutustel motivatsioonipaketid puuduvad. Mõnedes asutustes kompenseeritakse transpordi kulutusi ning võimaldatakse osaleda koolitustele.

8.2.12 Tartumaa

Tartu maakonnas vastas noorsootöötajate küsitlusele 67 asutust 19 omavalitsusest. Kõige enam vastasid küsitlusele huvikoolid ning üldhariduskoolid. Veel vastasid küsitlusele noortekeskused/noortetoad, omavalitsused, kultuuriasutused ja noorsootööühingud. Peaaegu pooled asutused on kohaliku omavalitsuse poolt hallatavad asutused, vastasid ka mitmed mittetulundusühingu ja muud juriidilised isikud. Kõikide töökeel on eesti keel.

Vastanud asutustes töötab 254 noorsootöötajat, kellest 132 on Tartu linna töötajad. Kõige enam on vastanud asutustes huvitegevusega seotud töötajaid. Samuti on töötajad seotud laagrite, avatud noorsootööga, noorteinfo, rahvusvahelise noortetööga ja malevatega. Huvialavaldkondades on kõige rohkem töötajaid spordis. Samuti on palju töötajaid muusika valdkonnas. Vähem on töötajaid tantsu, kunsti, meedia ja disaini vallas. Alla 20 vastanud töötaja on seotud tehnika, tehnoloogia, matemaatika ja mõttemängudega, ühiskonna ja ajaloo ja loodusteadustega.

Noorsootööga seotud asutustes töötavad vastanud asutustes peamiselt naised (9 meest ja 43 naist). 29% vastanud töötajatest on vanusegrupis 27—36. Veidi vähem on töötajaid vanusegrupis 37—46 ning 9 töötajat on vanusegrupis 47—56 ja 57—66 ning 6 töötajat on vanusegrupis 17—26. Seega võib täheldada, et vastanud asutuste töötajate vanused on kaldu pigem nooremate vanusegruppide poole. Noorsootöötajatel on enamikel kõrgharidus, kõige enam on bakalaureusekraadiga töötajaid. Mõned töötajad on ka üldkeskhariduse ja kutsekeskharidusega ning üks töötaja on põhiharidusega. Vaadeldes asutusi väljaspool Tartut, on sealsed töötajad pigem madalama haridustasemega (kõige enam on kutsekeskharidusega töötajaid). Peaaegu kõikide töötajate emakeel on eesti keel. Vaid ühel töötajal on selleks vene keel. Kõikide töötajate töökeel on eesti keel.

Tartu linnas vastanud noorsootööasutuste töötajate peamine tegevus on huvitegevuse juhendamine. Tartumaa asutustest vastati veel noortekeskuse töötaja, asutuse huvijuhi ja noortejuhi kohta. Huvivaldkondadest on töötajaid kõige rohkem kunsti, meedia, disaini ja spordi valdkonnas. Samas on vastuseid sellele küsimusele nii vähe, et otseseid järeldusi asutuste huvivaldkondade kohta ei saa teha. Töötajate koormus on peamiselt 36—40 tundi. Viimendiku vastanud töötajate koormus on 1—5 tundi nädalas. Vastanute töötajate keskmine põhipalk on 801—900 €/kuus. Põhipalkades on küllaltki suur varieeruvus erinevate kategooriate vahel. Vaid üks töötaja saab kuus rohkem põhipalka kui 1000 €. Töötajate puhkus on üldiselt üle 35 päeva, mõnedel juhtudel 22—28 päeva või 29—35 päeva aastas.

Tartumaal vastanud asutustel pole paljudel motivatsioonipakette. Ühel juhul on motivatsioonipaketiks suuline tunnustamine. Mitmes asutuses kaetakse transpordikulud ning pakutakse preemiaid (lisatöö eest, jõulude puhul) ja boonuseid.

8.2.13 Valgamaa

Valga maakonnas vastas küsitlusele 37 asutust 13 omavalitsusest. Enamik vastajaid olid üldhariduskoolid (14) ja noortekeskused/noortetoad (11). Vastas ka 6 huvikooli, kaks omavalitsust ja üks kultuuriasutus. Enamik asutusi on kohaliku omavalitsuse hallatavad asutused. Vastas ka kaks mittetulundusühingut ning neli asutust, mis defineerisid oma juriidilist isikut muuna. Peaaegu kõikide asutuste töökeel on eesti keel. Valga linnas on üks asutus, kus on töökeeleks vene keel.

Vastanud asutustes töötab kokku 174 noorsootöötajat. Kõige rohkem on töötajaid huvikoolides ja muu valdkonna all ning võib eeldada vastajatest, et tegemist on õpetajatega. Huvitegevuses on samuti küllaltki palju töötajaid kaasatud. Toodi välja ka, et avatud noorsootöö valdkonnas on võrdlemisi palju töötajaid (11). Vähem on töötajaid noorte osaluse, noorteinfo valdkonnas, kus on töötajad vaid omavalitsustes nagu Tõrva linn, Valga linn ja Öru vald. Samuti on vähe töötajaid nõustamises, laagrite, maleva ja rahvusvahelise noorsootöö valdkonnas. Töötajaid on kõige rohkem spordi ja tehnika, tehnoloogia valdkonnas. Muusika ja tantsu valdkonnas on samuti küllaltki palju töötajaid.

Asutustes töötavad peamiselt naised (9 meest ja 38 naist). Kõige rohkem ehk 16 töötajat kuuluvad vanusegruppi 47—56. 11 töötajat on vanusegrupis 57—66 ja 10 töötajat 37—46. 10 töötajat on alla 36. Üle poolte töötajatest on kõrgharidus (peamiselt bakalaureusekraad), vaid 10 töötajat on madalama haridustasemega. Kõikide töötajate ema- ja töökeel on eesti keel.

Töötajate põhitegevusena märgiti peaaegu pooltel muu. Võib eeldada, et ka nende puhul on tegemist õpetajatega. Veerand vastanutest on noortekeskuse töötajaga või huvitegevuse juhendajad. Töötajate huvivaldkonnad on sarnaselt eelnevalt välja toodule ehk spordis on kõige rohkem töötajaid. Noorsootöötajate koormus on peaaegu pooltel juhtudel 1—5 tundi. Viiesandik juhtudest töötatakse ka poole kohaga ehk 16—20 tundi nädalas. Põhipalk jääb peamiselt vahemikku 51—300 € ning põhipuhkus on enamikel töötajatel üle 35 päeva aastas.

Valgamaa asutustes on peamiseks motivatsioonipaketiks transpordikompensatsioon. Mõnel juhul tehakse preemiaid (nt jõulupremia), antakse stipendiume ning toetatakse võistlustel osalemist. Samuti tunnustatakse töötajaid. Mitmes asutuses motivatsioonipakett puudub.

8.2.14 Viljandimaa

Viljandi maakonnas vastas küsitlusele 26 asutust 11 omavalitsusest. Kõige enam ehk 10 asutust olid noortekeskused või noortetoad. Vastas ka 7 üldhariduskoolid, neli omavalitsust, kolm huvikooli ja üks kultuuriasutus. Peamiselt on asutused kohaliku omavalitsuse hallatavad. Vastas ka kaks mittetulundusühingut ja kaks muu juriidilise isikuna ennast kategoriseerivad asutust. Kõikide asutuste töökeel on eesti keel.

Vastanud asutustest töötab kokku 137 noorsootöötajat. Kõige rohkem noorsootöötajaid on seotud rahvusvahelise noorsootööga. Samuti on oluline noorsootöövaldkond avatud noorsootöö, kus on kaasatud võrdlemisi palju töötajaid. Vähem töötajaid on huvitegevuses, noorteinfos, malevates, noorte osaluses, nõustamises ja laagrites. Asutused, kus pakutakse huvitegevust, on peamiselt valdkondades, kus on enim inimesi kaasatud, sport ning kunst, meedia ja disain ning tants.

Kõikide asutustes, mis vastasid küsimustele töötavad vaid naised, kes kuuluvad peamised kahte vanusegruppi, milleks on 17—26 ja 27—36. Töötajad on peamiselt rakendusliku kõrgharidusega. Kõigi töötajate ema- ja töökeel on eesti keel.

Küsitluses vastanud töötajad on peamiselt noortekeskuse töötajad, mõned on asutuse huvijuhid ja huvitegevuse juhendajad. Töötajate koormus jaguneb peamiselt kaheks: 16—20 tundi või 36—40 tundi ehk ollakse kas poole kohaga tööl või täiskohaga. Saadav põhipalk varieerus töötajate põhjal alates 1—50€ kuni 701—800 €. Kõige enam (5 töötajat) oli töötajate põhipalk 501—600 €/kuus. Põhipuhkuse kestus on peamiselt kas 22—28 päeva aastas või üle 35 päeva aastas.

Mitmes viljandimaa asutuses motivatsioonipakett puudub. Osades asutustes kompenseeritakse transpordiga seotud kulutusi või antakse ületundide eest vaba päev. Võimalusel tasutakse preemiaid (nt jõulupreemia) ning võimaldatakse osaleda koolitustel ja rahvusvahelistes projektides.

8.2.15 Võrumaa

Võru maakonnas vastas noorsootöö küsitlusele 30 asutust 11 vallast. Kõige enam vastas küsitlusele noortekeskuseid/noortetube ning noorteühinguid. Lisaks vastas kaks huvikooli ja üks kultuuriasutus. Üle poole vastanud asutustest on kohaliku omavalitsuse poolt hallatavad asutused ning peaaegu pooled vastanud on mittetulundusühingud. Kõikide asutuste töökeel on eesti keel.

Vastanud asutustes töötab 69 noorsootöötajat. Kõige enam on töötajaid huvitegevuse valdkonnas. Paljud on kaasatud ka avatud noorsootöö valdkonda. Mitmed töötajad on ka nõustajad ning tegelevad rahvusvahelise noorsootööga. Rõuge valla asutuses on esindatud kõik noorsootöö valdkonnad. Asutused, mis pakuvad huvitegevust, on kõige enam töötajaid kunsti, meedia ja disaini valdkonnas. 10 töötajat on vastanud asutustest ka spordi ja muusika valdkonnas. Kõige vähem ehk ainult üks töötaja on seotud matemaatika ja mõttemängude juhendamisega.

Enamik töötajatest on naised (6 meest ja 27 naist) ning pigem nooremapoolsed ehk kõige enam töötajaid kuulub vanusegruppi 17—26. Kõige vähem on töötajaid vanusegrupis 57—66. Üle poolte töötajatest on kõrgharidus, kõige enam on töötajatel bakalaureusekraad. Mõned on kutsekeskharidus, üldkeskharidus või alla selle. Kõikide töötajate emakeel on eesti keel ning ainult ühel töötajal on töökeel mõni muu keel kui eesti keel.

Peamine töötajate tegevus on huvitegevuse juhendamine. Mõned vastatud töötajatest olid ka asutuse huvijuhid või noortekeskuse töötajad. Kõige enam oli töötajate koormus üle 40 tunni nädalas, 36—40 tundi nädalas ning 16—20 tundi nädalas. Mõnede töötajate koormus oli 1—5 tundi või 26—30 tundi nädalas. Põhipalk varieerus palju, kuid kõige enam (6 töötajat) oli töötajate põhipalk 1001—1100 €. Tavaliselt on töötajate põhipuhkus üle 35 päeva aastas, mõnedel juhtudel 22—28 päeva aastas.

Pooltel vastanud asutustes ei ole motivatsioonipaketti. Asutustel, kus on motivatsioonipakett, on peamiseks motivatsioonipaketiks töösõidu ja transpordi kompenseerimine.